

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om pension för arbetstagare och till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås i enlighet med vad som överenskommits i regeringsprogrammet att lagstiftningen om arbetspension för löntagare inom den privata sektorn sammanställs. I den föreslagna nya lagen om pension för arbetstagare samlas de bestämmelser om arbetstagarnas pensionskydd och om sökande av ändring i pensionskyddet som för närvarande ingår i lagen om pension för arbetstagare, lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och lagen om pensioner för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare. I den nya lagen preciseras också bestämmelserna om ordnandet av pensionskyddet och tillsynen över det. Målen med lagreformen har angetts i den stora arbetspensionsreform som trädde i kraft vid ingången av 2005. De lagar som nu föreslås innehåller inga nya pensionspolitiska ändringar.

I denna proposition föreslås att en separat lag stiftas om Pensionsskyddscentralen. I lagen sammanförs de administrativa föreskrifter som gäller Pensionsskyddscentralen och de bestämmelser som avser Pensionsskyddscentralens uppgifter. I fråga om ikraftträdandet av lagen om pension för arbetstagare föreslås att en separat lag om införande stiftas.

Införandelagen föreslås innehålla dels bestämmelser om ikraftträdandet av lagen om pension för arbetstagare, dels bestämmelser om den rätt till deltidspension som gäller arbetstagare födda före 1947 och den rätt till arbetslöshetspension som gäller arbetstagare födda före 1950. Lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare föreslås dessutom innehålla bestämmelser om sådant registrerat tilläggspensionskydd som redan är stängt.

Syftet med propositionen är att förenhetliga och modernisera lagstiftningen om arbetspensionskyddet för löntagare inom den privata sektorn. Strukturen i lagstiftningen reformeras och ordalydelsen i enskilda bestämmelser klargörs och preciseras. I propositionen har också beaktats de krav som grundlagen ställer i fråga om författningsnivå och bemyndigande. Avsikten är inte att genom den nya språkliga utformningen ändra den tillämpningspraxis som etablerats inom arbetspensionssystemet.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2007. Begreppet pensionsgrundande lön i samband resultatlön skall dock revideras från och med den 1 januari 2006.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	5
1. Inledning	5
2. Nuläge och bedömning av nuläget.....	7
2.1. Arbetspensionslagarna för löntagarna inom den privata sektorn	7
2.1.1. Lagarnas tillämpningsområde.....	9
2.1.2. Förmåner och fastställande av dem	10
Invalidpension övergår i ålderspension	10
Deltidspension	10
Rehabilitering	11
Familjepension.....	11
Fastställande av pension	11
2.1.3. Ansökan om och utbetalning av pension	12
2.1.4. Ändringssökande	13
2.1.5. Tecknande av försäkring och försäkringspremien	14
Arbetstagares pensionsavgift.....	14
2.1.6. Tillsyn.....	15
2.1.7. Straffbestämmelser.....	15
2.1.8. Preskriptionstider	16
2.1.9. Retroaktiv utredning av pensionsgrundande anställningar eller inkomster.....	16
2.2. Val av term i den svenskspråkiga texten	16
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen.....	16
3.1. Mål och medel	16
3.2. De viktigaste förslagen.....	17
3.2.1. Uppbyggnaden av lagen om pension för arbetstagare	17
3.2.2. Lagens tillämpningsområde.....	18
3.2.3. Förmåner och fastställande av dem	19
Ålderspension.....	19
Deltidspension	19
Rehabilitering	20
Invalidpension.....	20
Familjepension.....	20
Beräkningen av pensionerna	21
3.2.4. Ansökan om och utbetalning av pension	21
3.2.5. Sökande av ändring	22
3.2.6. Pensionslön	23
3.2.7. Försäkringsskyldigheten och arbetstagares arbetspensionsförsäkringsavgift.....	23
Arbetstagares arbetspensionsförsäkringsavgift.....	24

Jämkning av de större utgifterna för invalidpension av försäkringsbeståndet enligt KAPL		25
3.2.8.	Straffbestämmelser	26
3.2.9.	Tillsyn.....	26
3.2.10.	Preskriptionstider.....	27
3.2.11.	Utredning av uppgifter om arbetstagarens inkomst retroaktivt.....	28
4.	Propositionens konsekvenser	28
4.1.	Ekonomiska konsekvenser	28
4.2.	Konsekvenser för arbetstagarna	28
4.3.	Konsekvenser för arbetsgivarna.....	29
4.4.	Könsrelaterade konsekvenser.....	29
4.5.	Konsekvenser med tanke på arbetspensionssystemet	29
5.	Beredningen av propositionen	29
6.	Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	29
DETALJMOTIVERING.....		31
1.	Lagförslag.....	31
1.1.	Lag om pension för arbetstagare.....	31
I AVDELNINGEN.....		31
ALLMÄNNA BESTÄMMELSER.....		31
1 kap.	Lagens syfte.....	31
2 kap.	Lagens tillämpningsområde	31
II AVDELNINGEN		34
BESTÄMMELSER OM PENSIONER OCH REHABILITERING OCH OM VERKSTÄLLANDET AV DEM		34
3 kap.	Pensions- och rehabiliteringsförmåner.....	34
Ålderspension.....		34
Deltidspension		35
Arbetspensionsrehabilitering		39
Invalidpension.....		42
Familjepension.....		46
4 kap.	Fastställande av pension	48
Pensionstillväxt		48
Arbetsinkomster och förmåner som berättigar till pension		51
Återstående tid.....		54
Andra omständigheter som inverkar på invalidpensionens belopp.....		55
Livslängskoefficient.....		56
Fastställande av familjepension		56
5 kap.	Primära förmåner som dras av från pension.....	60
6 kap.	Beaktande av förändringar i löne- och prisnivå.....	61
7 kap.	Ansökan om pension och beslut	62
Pensionsanstalt som behandlar pensionsansökan.....		63
8 kap.	Utbetalning av pension, dröjsmålsförhöjning och återkrav.....	64
9 kap.	Ändringssökande.....	68
III AVDELNINGEN		72

BESTÄMMELSER OM ORDNANDE AV FÖRSÄKRING OCH FÖRDELNING AV KOSTNADER	72
10 kap. Ordnan­de av pensionsskyddet och bestämmelser om arbetspensionsförsäkringsavgifterna	72
Ordnan­de av pensionsskyddet	72
Bestämmelser om arbetspensionsförsäkringsavgifterna	76
11 kap. Villkoren och beräkningsgrunderna för pensionsförsäkringen	80
12 kap. Fördelningen av kostnader mellan pensionsanstalterna	82
13 kap. Tillsynen över ordnandet av försäkring	85
IV AVDELNINGEN	87
SÄRSKILDA FÖRESKRIFTER	87
14 kap. Utlämnande, erhållande och hemlighållande av uppgifter	87
15 kap. Vissa bestämmelser	93
1.2. Lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare	95
1.3. Lag om Pensionsskyddscentralen	108
1.4. Lag om ändring av 7 § i lagen om pension för arbetstagare	113
1.5. Lag om ändring av strafflagen	114
2. Närmare bestämmelser	115
3. Ikraftträdande	116
4. Lagstiftningsordning	116
LAGFÖRSLAGEN	117
LAG	117
om pension för arbetstagare	117
Lag	174
om införande av lagen om pension för arbetstagare	174
om Pensionsskyddscentralen	182
om ändring av 7 § i lagen om pension för arbetstagare	187
om ändring av strafflagen	188
BILAGA	190
PARALLELLTEXTER	190
om ändring av 7 § i lagen om pension för arbetstagare	190
om ändring av strafflagen	192

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Den allmänna lagen för den privata sektorns arbetspensionssystem, lagen om pension för arbetstagare (395/1961; APL), har varit i kraft sedan den 1 juli 1962. Principerna för APL tillämpas i stor utsträckning även i de övriga förvärvspensionslagarna. Under årens lopp har bestämmelser om förvärvspensionssystemet meddelats genom olika lagar och även pensionsskyddet enligt APL har ändrats och preciserats genom flera lagändringar.

Arbetspensionens huvudsakliga syfte är att trygga en fortsatt utkomst när förvärvsinkomsterna upphör vid ålderdom eller på grund av arbetsoförmåga eller familjeförsörjarens död.

Det finska arbetspensionssystemet har varit föremål för reformer under hela 1990-talet. I den stora arbetspensionsreformen som trädde i kraft vid ingången av 2005 godkände riksdagen målsättningen för lagändringarna, nämligen att säkra grunden för arbetspensionssystemet. Målet uppnås genom att öka andelen förvärvsaktiva personer av befolkningen i arbetsför ålder och på lång sikt höja den genomsnittliga åldern för utträde från arbetsmarknaden med två till tre år så att den närmar sig den normala pensionsåldern och härigenom minska trycket på att höja pensionspremierna.

De centrala arbetsmarknadsorganisationerna ingick den 12 november 2001 en överenskommelse om principerna för utveckling av arbetspensionerna för den privata sektorn. Överenskommelsen kompletterades och preciserades genom överenskommelsen av den 5 september 2002 som syftade till att skapa förutsättningar för en sammanslagning av arbetspensionslagarna för den privata sektorn.

I regeringen Matti Vanhanens program konstateras att ”grunden och målsättningen för en hållbar pensionspolitik utgörs av ekonomisk tillväxt, allmänt förtroende för ett hållbart system och strävandena att få människor att orka längre i arbetslivet. Under regeringsperioden slutförs verkställandet av den reform av arbetspensionsförmånerna inom den privata sektorn som riksdagen god-

kände 19.2.2003. Reformerna utsträcks till varje sektor på lämpligt sätt så att de även gäller de övriga förvärvspensionerna.” Regeringen har enligt programmet lovat fortsätta den pensionsreform som den föregående regeringen och de centrala arbetsmarknadsorganisationerna har kommit överens om genom att utfärda en lag om inkomstrelaterade pensioner för den privata sektorn.

I enlighet med regeringsprogrammet skall sammanslagningen och förenklingen av pensionslagarna för den privata sektorn genomföras så att pensionslagarna för löntagarna inom den privata sektorn, med undantag för lagen om sjömanspensioner (72/1956; SjöPL), sammanslås till en helhet. Efter sammanslagningen kan arbetsgivaren, om han så önskar, teckna en enda pensionsförsäkring för alla sina anställda, och en tillfällig arbetsgivare kan välja till vilken arbetspensionsanstalt försäkringspremierna redovisas. Efter sammanslagningen är den nedre gränsen för försäkringsskyldigheten och reglerna om intjänande av pension för försäkrat arbete enhetliga för alla branscher och yrken. Då kommer också pensionen för löntagare att bestämmas på samma grunder oberoende av bransch eller yrke.

Vid sammanslagningen av pensionslagarna för den privata sektorn i en lag om pension för arbetstagare och i en lag om införande av lagen om pension för arbetstagare har ändringarna i arbetspensionsskyddet beaktats, även de ändrade förmånerna och behovet av skyddsbestämmelser i fråga om dem i enlighet med motiven till nedannämnda regeringspropositioner.

Enligt överenskommelsen mellan de centrala arbetsmarknadsorganisationerna förelades riksdagen våren 2002 den första delen av de ändringar som organisationerna kommit överens om (RP 45/2002 rd). I propositionen föreslogs att villkoren för deltidspension ändras och att individuell förtidspension slopas. I propositionen ingick också förslag till en lagändring som förbättrade situationen för vissa missgynnade grupper i fråga om arbetslöshetspensionen. Riksdagen har godkänt lagändringarna (lagarna 630–633/2002) och de trädde i kraft den 1 augusti 2002.

På basis av arbetsmarknadsöverenskommelsen förelades riksdagen en proposition med förslag till ändring av lagstiftningen om rehabilitering (RP 116/2002 rd) som betonar prioriteringen av yrkesinriktad rehabilitering framför invalidpension och främjar inledande av yrkesinriktad rehabilitering i ett så tidigt skede att arbetsoförmåga kan förebyggas eller dess inträde åtminstone skjutas upp. Riksdagen har godkänt lagändringarna (186–189/2003) och de trädde i kraft den 1 januari 2004.

Utifrån de centrala arbetsmarknadsorganisationernas överenskommelse och kompletterande överenskommelse överlämnades mot slutet av 2002 en regeringsproposition (RP 242/2002 rd) som genomförde de ändringar i arbetspensionssystemet som syftade till att höja den genomsnittliga pensionsåldern med två eller tre år, anpassa pensionssystemet till den ökande medellivslängden och samtidigt genom översyn av reglerna för beräkning av pension skapa förutsättningar för en sammanslagning av arbetspensionslagarna för löntagarna inom den privata sektorn. Våren 2004 överlämnades en regeringsproposition (RP 39/2004 rd) med förslag till komplettering av reformen. Riksdagen har godkänt dessa lagändringar (lagarna 634–636/2003 och 885/2004, 887/2004 ja 889/2004 och lagarna 886/2004, 888/2004 och 890/2004 om ändring av ikraftträdelsebestämmelserna för dessa lagar). Ändringarna trädde i kraft den 1 januari 2005.

Genom den föreliggande propositionen föreslås att sammanslagningen av arbetspensionslagarna för den privata sektorn till en lag skall genomföras. Den nya lagen föreslås få namnet lagen om pension för arbetstagare (ArPL). Härigenom kan ändringarna i de centrala arbetsmarknadsorganisationernas överenskommelse och kompletterande överenskommelse genomföras i sin helhet. Målet att förenkla arbetspensionslagstiftningen uppnås emellertid fullständigt först vid ingången av 2012 då övergångsbestämmelserna för tidigare ändringar upphör att gälla inom den privata sektorn.

Genom de föreslagna lagändringarna samordnas, uppdateras och förenklas bestämmelserna om arbetspension. Trots ändringarna i lagens ordalydelse har syftet varit att bibehå-

la den etablerade tolkningen. Meningen har således inte varit att väsentligt ändra reglerna om rätt till pension eller fastställande av pension. Propositionen tar hänsyn till bestämmelserna i grundlagen om att bestämmelser om grunden för individens rättigheter och skyldigheter skall utfärdas genom lag. Mer detaljerade bestämmelser om befogenheterna att utfärda förordningar föreslås också intas i lag.

Lagförslaget upptar detaljerade bestämmelser om vem som omfattas av pensionsskydd, villkoren för pension och ändringssökande. Reglerna om tillsynen av skyldigheten att ordna pensionsskydd har också skärpts. Pensionsskyddet för den privata sektorn sköts alltjämt samfällt av pensionsanstalterna som en helhet. Pensionen fastställs i enlighet med intjäningsprincipen på basis av livsinkomsten. En viktig utgångspunkt och metod för utveckling av det lagstadgade arbetspensionssystemet har sedan 1960-talet också varit att förhandlingar om innehållet i och finansieringen av pensionsskyddet – såsom utvecklingen av arbetspensionspremierna och fonderingen – förs med de centrala arbetsmarknadsorganisationerna. Det är inte meningen att denna praxis ändras.

Sammanslagningen av arbetspensionslagarna för löntagarna inom den privata sektorn innebär att nuvarande branschrelaterade försäkringsbestämmelser slopas. Arbetspensionsanstalterna inom den privata sektorn, med undantag av Sjömanspensionskassan, kan sedan lagen trätt i kraft försäkra arbete i alla branscher oberoende av anställningens längd. Alla arbetspensionsanstalter skall också ha beredskap att ta emot både försäkringar som baserar sig på försäkringsavtal och arbetspensionsförsäkringar som sköts enligt redovisningstekniken. Det förutsätter omfattande omställningar av IT-systemen på arbetspensionsanstalterna. Därför föreslås att de nu beredda lagarna träder i kraft vid ingången av 2007.

Bestämmelserna om pensionsskydd för sjömän avviker i många avseenden från pensionslagarna för övriga löntagare inom den privata sektorn. Därför har en sammanslagning av SjöPL med ArPL inte ansetts ändamålsenlig i förhållande till målsättningen att förenkla lagstiftningen. Sjömännens pen-

sionsförsäkringar sköts även framdeles av Sjömanspensionskassan som inrättats för handläggning av SjöPL-försäkringar.

Pensionsskyddet för företagare och arbetstagare är enhetligt och i det avseendet har lagen om pension för företagare (468/1969; FöPL) för närvarande genomförts genom hänvisningar till bestämmelserna i APL. Därför måste även FöPL ses över sedan ArPL utfärdats. Syftet är dock inte att ändra sakinnehållet, med undantag för vissa eventuella ändringar av FöPL, utan pensionsskyddet för företagare och löntagare kommer också framdeles att i stort sett vara enhetligt. Om FöPL kommer en separat regeringsproposition att överlämnas. Sedan ArPL har utfärdats kommer även lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969; LFöPL) att ses över.

2. Nuläge och bedömning av nuläget

Avsnittet om nuläget redogör närmare för den privata sektorns arbetspensionslagstiftning och praxis i fråga om de bestämmelser som föreslås bli ändrade till innehållet. I övrigt ges en allmän överblick av innehållet i den gällande arbetspensionslagstiftningen med de viktigaste särdragen i systemet.

2.1. Arbetspensionslagarna för löntagarna inom den privata sektorn

Bestämmelser om pensionsskyddet för löntagarna inom den privata sektorn ingår i APL, lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962; KAPL) och lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare (662/1985; KoPL). Löntagare inom den privata sektorn omfattas vidare av SjöPL, som även efter den föreslagna lagändringen förblir en separat lag.

APL, som trädde i kraft den 1 juli 1962, är den allmänna lagen om pensionsförsäkring, pensionstillväxt och pensionsskydd för förvärsarbete inom den privata sektorn. APL tillämpas på alla sådana anställda arbetstagare som inte omfattas av särskilda bestämmelser om arbetspension. Särskilda bestämmelser om arbetspension gäller för statligt och

kommunalt anställda, anställda inom så kallade KAPL-branscher, anställda till sjöss, konstnärer och redaktörer som är anställda för kortare tid än ett år och arbetstagare inom den privata sektorn som är anställda för kortare tid än en månad.

I samband med beredningen av APL framstod ett behov att ordna lagstadgat pensionsskydd för arbetstagare inom säsongsbetonade branscher delvis avvikande från APL. Kännetecknande för dessa branscher var framför allt på 1960- och 1970-talen korta anställningar som på grund av sin längd skulle ha fallit utanför tillämpningsområdet för APL. Därför stiftades KAPL, som trädde i kraft samtidigt med APL, den 1 juli 1962. KAPL gäller anställda arbetstagare inom bygg-, skogs-, lantbruks- och hamnbranschen. När KAPL trädde i kraft omfattade den anställningar av kortvarig natur, medan fasta anställningar inom KAPL-branscherna försäkrades enligt APL. Vid ingången av 1969 ändrades KAPL emellertid så att förvärsarbete inom KAPL-branscherna skulle försäkras enligt KAPL oberoende av anställningens längd.

Kortvariga anställningar utanför KAPL-branscherna omfattades varken av APL eller KAPL. Sådana korta anställningar var typiska för konstnärer och redaktörer. I takt med förändringarna på arbetsmarknaden hade dessutom anställningar som var kortare än en månad blivit allt vanligare framför allt i servicesektorn. För att ge även de anställda i denna sektor ett ändamålsenligt pensionsskydd stiftades KoPL, som trädde i kraft den 1 januari 1986 och där försäkringstekniken är densamma som i KAPL. När KoPL trädde i kraft gällde den arbetstagare anställda för kortare tid än ett år inom vissa i lagen särskilt angivna yrken, såsom musiker, skådespelare, dansörer och andra utövande konstnärer, redaktörer, översättare och fotografer, förutsatt att det skapande konstnärliga arbetet eller framställningssättet var av stor betydelse i den anställning som försäkrades enligt KoPL. Tillämpningsområdet för KoPL reviderades betydligt genom ändringar som trädde i kraft vid ingången av 1998. Lagens tillämpningsområde kompletterades då även med andra slag av anställningar, som inte omfattades av APL på grund av att de inte pågått minst en

månad eller att inkomsterna för arbetet inte nått upp till gränslöshetsbeloppet för försäkring enligt APL. Tillämpningsområdet för KoPL utökades vidare med hushållsarbete där arbetsgivaren var ett privathushåll eller ett dödsbo.

När APL och KAPL trädde i kraft försäkrades arbetstagarna för ålderdom och arbetsoförmåga. Vid ingången av 1967 utökades APL och KAPL med bestämmelser om familjepension och vid ingången av 1971 med bestämmelser om arbetslöshetspension. Delinvalidpension infördes vid ingången av 1973 och individuell förtidspension och förtida ålderspension vid ingången av 1986. Deltidspension infördes vid ingången av 1987. I samband med familjepensionsreformen vid ingången av 1990 utvidgades rätten till familjepension till att även gälla änklingsar. Bestämmelser om rehabilitering togs in i lagarna vid ingången av oktober 1991 och arbetstagens pensionsavgift infördes vid ingången av 1993. Vid ingången av 2003 trädde en lagändring i kraft som innebar att personer födda efter 1943 inte längre beviljas individuell förtidspension, och enligt den lag som trädde i kraft vid ingången av 2005 har arbetstagare födda 1950 eller senare inte längre rätt till arbetslöshetspension. Ändringarna har också genomförts i KoPL. Den väsentligaste skillnaden är att rätt till deltidspension inte föreligger enligt KoPL.

Pensionen enligt APL, KAPL och KoPL beräknades på skilda sätt fram till de lagändringar som trädde i kraft vid ingången av 2005. Pensionen enligt APL fastställdes fram till utgången av 2004 separat för varje anställning på basis av anställningstiden, den pensionsgrundande lönen och tillväxtprocenten. I regel har tillväxtprocenten för pension varit 1,5 %. Den pensionsgrundande lönen fastställdes till en början som ett medeltal av inkomsterna för de två sista åren av varje anställning. 1966 togs inkomsterna för de fyra sista åren till grund för pensionen, så att pensionen först beräknades på inkomsterna för de två bästa åren och mellan 1979 och 1995 på medeltalet av inkomsterna för de i fråga om inkomsterna två mellersta åren. Enligt de totalt reviderade reglerna för beräkning av den pensionsgrundande lönen som trädde i kraft 1996 beräknas den pensionsgrundande lönen i normala fall som ett medeltal av in-

komsterna för de tio sista åren av anställningen. På denna ändring av beräkningsregeln tillämpas övergångsbestämmelser med lång giltighetstid.

Invalidpensionens, familjepensionens och arbetslöshetspensionens belopp är också beroende av om personen varit förvärvsaktiv vid tidpunkten för pensionsfallet. Uppfylls detta villkor, räknas också den beräknade anställningstiden och lönen för tiden mellan pensionsfallet och pensionsåldern till godo i pensionen.

Från och med 2005 beräknas pensionen för en anställning på de verkliga årsinkomsterna och ingen särskild pensionsgrundande lön räknas längre ut. Pensionen beräknas inte heller längre separat för varje anställning. Tillväxtprocenten för pension är 1,5 % per år fram till 53 års ålder och 1,9 % per år mellan 53 och 62 års ålder och, om förvärvsarbetet därefter fortsätter, 4,5 % per år fram till 68 års ålder, beräknat på inkomsterna för varje enskilt år. Även på denna ändring tillämpas övergångsbestämmelser med lång giltighetstid. Från och med 2005 ger också olika oavlönade perioder rätt till pension.

Pensionen enligt KAPL har sedan 1962 beräknats på de sammanlagda KAPL-lönerna. KAPL-lönerna för varje arbetsår ger i normala fall 1,5 % i KAPL-pension per år. Sedan 2005 gäller samma högre tillväxtprocenter för KAPL-arbetstagare över 52 år som för APL-arbetstagare.

Om årslönerna för KAPL-arbete understiger 723,60 euro per år enligt indexnivån 2004, ger lönerna inte rätt till pension. För att även den beräknade lönen för tiden mellan pensionsfallet och pensionsåldern skall kunna räknas till godo i KAPL-pensionen skall KAPL-lönerna uppgå till minst 2894,17 euro (enligt indexnivån 2004) under de 540 dagarna före pensionsfallet.

Pensionen enligt KoPL har sedan 1986 beräknats på samma sätt som KAPL-pensionen. Även gränserna för årslönerna har sedan 1998 varit desamma i KoPL och KAPL.

Sedan 2005 är reglerna om pensionstillväxt, liksom även pensionsförmånerna, nästan identiska i de olika pensionslagarna för den privata sektorn. I praktiken försäkras också alla sådana anställningar som är av betydelse för arbetstagens pensionsskydd en-

ligt någon pensionslag. Den tillämpliga pensionslagen, som inverkar på försäkringstekniken och valet av pensionsanstalt för försäkring, är dock alltså beroende av dels bransch, dels anställningens längd och inkomsterna.

Utöver ovannämnda ändringar har åldersgränserna och andra villkor för de olika pensionsförmånerna, framför allt arbetslöshetspensionen och den individuella förtidspensionen, ändrats flera gånger och även flera andra ändringar i arbetspensionslagarna har gjorts. På grund av ändringarna under årens lopp har arbetspensionslagarna blivit en komplicerad och svårhanterlig helhet. Behovet att förenkla lagstiftningen har påtalats i flera olika sammanhang.

Större klarhet i och genomlysning av arbetspensionssystemet eftersträvades redan genom de lagändringar som trädde i kraft vid ingången av 2005 då samordnade regler för fastställande av pension enligt APL, KAPL och KoPL infördes, vilket bidrog till att skapa förutsättningar för en sammanslagning av arbetspensionslagarna för löntagarna inom den privata sektorn.

2.1.1. Lagarnas tillämpningsområde

För att en anställning skall försäkras enligt APL skall lönen för anställningen uppgå till minst 229,34 euro per månad (lönegränsen anges enligt indexnivån 2004). På grund av lönegränsen i APL faller obetydliga bisysslor eller deltidsarbeten utanför APL. Sedan 1998 skall anställningar där inkomsterna understiger gränsvärdet enligt APL försäkras enligt KoPL. För försäkringar enligt KoPL och KAPL gäller inga lönegränser, men mycket obetydliga KoPL- och KAPL-löner ger emellertid inte rätt till pension.

I regel kan två olika försäkringar inte tecknas för en och samma anställning. Enligt 1 a § i APL skall dock arbetstagare i ett arbetsförhållande som skall försäkras enligt lagen om vissa pensioner, som skall betalas av statsmedel (382/1969) försäkras enligt APL om de i arbetsförhållandet utför sådant arbete för vilket ersättningen inte beaktas när pensionen enligt lagen räknas ut. Sådana statsmedel får numera endast vissa arkiv. Enligt bestämmelsen kan det således hända att en

anställning försäkras enligt två olika lagar, både enligt lagen om statens pensioner (280/1966; StPL) och enligt APL. Det kan inte anses ändamålsenligt att en och samma anställning försäkras enligt olika pensionslagar.

KAPL tillämpas på arbete i skogsbranschen, lantbruksbranschen, byggbranschen och hamnbranschen (KAPL-branscher). Tjänstemän i KAPL-branscherna försäkras enligt APL eller KoPL. Allt arbete inom KAPL-branscherna skall försäkras och inga gränser för anställningstiden eller lönen tillämpas.

Tillämpningsområdet för KoPL omfattar anställningar som avses pågå kortare tid än ett år och där det skapande konstnärliga arbetet eller framställningssättet är av avgörande betydelse. Till lagens tillämpningsområde hör bland annat musiker, skådespelare, dansörer, andra utövande konstnärer, redaktörer, översättare, tolkar, guider och fotografer. Tillämpningsområdet för KoPL omfattar vidare anställningar i APL-branscher som är kortare än en månad och sådana anställningar över en månad där inkomsterna understiger gränsvärdet enligt APL. Vid ingången av 1998 utvidgades tillämpningsområdet för KoPL till att även omfatta annat arbete än KAPL-arbete som privathushåll låter utföra, oberoende av anställningstiden eller lönen. I och med denna reform kom allt förvärvsarbete inom den privata sektorn att försäkras enligt arbetspensionslagarna, oberoende av lönen eller anställningstiden.

Även anställda hos staten, kommun, samkommun eller kyrkan skall försäkras enligt KAPL eller KoPL om de utför KAPL- eller KoPL-arbete och anställningen inte avses vara fast och pågå året om. Om anställningen är fast och pågår året om skall KAPL- eller KoPL-arbete som utförs i anställning hos ett offentligt samfund försäkras enligt respektive pensionssystem för den offentliga sektorn. I detta avseende är gränsen mellan tillämpningen av den privata och den offentliga sektorns arbetspensionslagar inkonsekvent.

Huvudregeln är att arbete som har utförts i Finland skall försäkras i Finland. Enligt gängse tillämpningspraxis behöver dock en arbetstagare som är anställd av en utländsk

arbetsgivare och endast tillfälligt arbetar i Finland inte försäkras enligt de finska arbetspensionslagarna om arbetstagaren och arbetsgivaren är medborgare i samma främmande stat eller om arbetsgivarens hemort ligger i det land vars medborgare arbetstagaren är. Med tillfälligt arbete avses enligt tillämpningspraxis i regel utsändning på två, ibland rent av tre år. Fastställandet av försäkringsskyldigheten bör inte i något avseende basera sig på tillämpningspraxis, utan tydliga bestämmelser om försäkringsskyldigheten och eventuella undantag till skyldigheten bör intas i lag.

2.1.2. *Förmåner och fastställande av dem*

Invalidpension övergår i ålderspension

Invalidpension, även rehabiliteringsstöd som beviljats för viss tid, övergår enligt 4 § 6 mom. i APL i ålderspension när arbetstagaren uppnår 63 års ålder. Genom hänvisningsbestämmelser tillämpas bestämmelsen även i KAPL och KoPL. Om en arbetstagare vars rehabiliteringsstöd har övergått i ålderspension fortsätter att förvärvsarbeta sedan han återfått arbetsförmågan efter 63 års ålder, ger arbetet 1,5 % i pension per år eftersom arbetstagaren får ålderspension för samma tid. En arbetstagare som inte vid 63 års ålder varit tillfälligt arbetsoförmögen beviljas däremot inte ålderspension utan egen ansökan. En sådan arbetstagare tjänar således in 4,5 % i pension per år för förvärvsarbete efter 63 års ålder. Arbetspensionslagstiftningen skall bidra till att arbetstagarna orkar arbeta kvar. Målet uppnås inte om arbetstagaren på grund av tillfällig arbetsoförmåga automatiskt ålderspensioneras.

Deltidspension

Villkor för deltidspension är enligt 4 f § 1 mom. 2 punkten i APL bland annat att arbetstagaren under minst 12 av de 18 månaderna omedelbart före deltidspensionens början har innehaft ett förvärvsarbete på heltid. Bestämmelsen tillämpas även i KAPL genom en hänvisningsbestämmelse. Arbetsvillkoret om 12 månader avser verklig arbetstid. Om således arbetstagaren till exempel insjuknar

före den planerade tidpunkten för deltidspensionering och sjukdomen varar över 6 av de sista 18 månaderna, uppfylls arbetsvillkoret om 12 månader för deltidspension inte. I praktiken har arbetsvillkoret om 12 månader upplevts som för strängt uttryckligen vid sjukdomsfall.

Enligt 4 f § 1 mom. 4 punkten i APL förutsätter rätt till deltidspension att arbetstagaren under sammanlagt minst 5 av de 15 kalenderåren omedelbart före deltidspensionens början har tjänat in pension enligt arbetspensionslagarna för den privata eller offentliga sektorn eller annan därmed jämförbar pension för arbets- eller tjänsteförhållande. Eftersom datum för anställningens början och slut inte registreras för KAPL-arbete, skall intjäningstiden om fem år i månader enligt 4 § 6 mom. i KAPL beräknas på basis av KAPL-lönerna för de 15 senaste kalenderåren, så att lönerna för ett kalenderår divideras med beloppet enligt 1 § 1 mom. 2 punkten i APL, som utgör 229,34 euro enligt indexnivån 2004. Endast hela månader beaktas, dock högst så många månader att de tillsammans med intjäningstiderna enligt APL utgör 12 månader per kalenderår. Sedan 2005 tjänas inte pension längre in separat för varje anställning. Uppgifterna om datum för anställningens början och slut har betydelse för pensionens belopp endast när pensionen beräknas enligt de bestämmelser som gällde före den 1 januari 2005 på basis av skyddsbestämmelserna för de lagändringar som trädde i kraft vid ingången av 2005. Eftersom det i regel inte längre finns något behov att registrera uppgifter om datum för anställningens början och slut, bör det vara möjligt att med ledning av inkomsterna avgöra om arbetsvillkoret för rätt till deltidspension uppfyllts.

Enligt gällande 4 g § 2 mom. i APL och hänvisningsbestämmelsen i 13 a § i KAPL skall deltidspensionen dras in om mottagaren inte längre uppfyller villkoren för pensionen. När deltidspensionen har dragits in har arbetstagaren rätt att på nytt få deltidspension när han uppfyller villkoren för pensionen. Om deltidspensionen har varit indragen högst sex månader, beviljas den indragna deltidspensionen på tidigare grunder. Deltidspensionen skall enligt bestämmelsen även dras in

i sådana fall då inkomsterna tillfälligt, till exempel under en eller två månader, har överstigit eller understigit den tillåtna inkomstgränsen för deltidsarbete. Bestämmelsen har i praktiken visat sig vara för sträng. Det bör vara möjligt att temporärt inställa utbetalningen av deltidspension på grund av tillfälligt högre eller lägre inkomster utan att helt dra in pensionen.

Rehabilitering

Rätten till arbetspensionsrehabilitering och rehabiliteringspenningens belopp fastställs enligt 4 h § 1 mom. 2 punkten och 4 i § 2 mom. i APL på samma sätt som invalidpension om arbetstagaren hade blivit arbetsoförmögen på dagen för rehabiliteringsfallet. Genom hänvisningsbestämmelser tillämpas bestämmelserna även i KAPL och KoPL. Med dagen för rehabiliteringsfallet avses den dag då ansökan om rehabiliteringsansökan lämnades in eller då behovet av rehabilitering senast blir föremål för utredning enligt 12 kap. 6 § i sjukförsäkringslagen (1224/2004), eller dagen innan rehabiliteringsåtgärderna inleds om ansökan om rehabilitering lämnas in sedan rehabiliteringsåtgärderna redan inletts. Dagen för rehabiliteringsfallet infaller dock den första dagen av en sjukledighet om den sökande har sjukskrivits under pågående anställning och behovet av rehabilitering existerade redan då sjukledigheten började. Flera olika definitioner på dagen för rehabiliteringsfall försvagar bestämmelsens tydlighet och försvårar tillämpningen.

Familjepension

Om det finns föräldralösa barn bland förmanstagarna kan ett tillägg till föräldralösa barn räknas in i deras pension. Ett barn betraktas som föräldralöst när dess båda föräldrar har avlidit. Tillägget till föräldralösa barn uppgår till högst 2/12 av förmånslåtarens pension och det läggs till de sammanlagda barnpensionerna. Villkor för beviljande av tillägg till föräldralösa barn är att förmånslåtarens pension som ligger till grund för familjepensionen inte överskrids. Pensionen överskrids inte när förmanstagarna består av endast barn eller av den efterlevande maken och ett barn,

eller när den tidigare maken och inte den efterlevande maken är förmanstagare.

Rätten till efterlevandepension upphör när den efterlevande maken ingår ett nytt äktenskap före 50 års ålder. En efterlevande make vars efterlevandepension dragits in kan enligt 4 b § 2 mom. i APL få tillbaka den indragna efterlevandepensionen om det nya äktenskapet upplöses inom fem år och det nya äktenskapet inte ger ny rätt till efterlevandepension. Bestämmelsen tillämpas genom hänvisningsbestämmelser även i KAPL och KoPL. Det har sällan hänt att rätten till efterlevandepension återställts. Vid utgången av 2003 hade återutbetalning av 82 indragna efterlevandepensioner inletts. En förenkling av arbetspensionssystemet förutsätter att bestämmelser som i praktiken sällan tillämpats slopas.

Den efterlevande makens egna pensioner eller beräknade pension reducerar den efterlevandepension som beviljas enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn. När den efterlevande maken har eller har haft anställningar som omfattas av arbetspensionslagarna för den privata sektorn, ber pensionsanstalterna inom den offentliga sektorn den privata sektorns pensionsanstalt lämna uppgifter om den efterlevande makens beräknade pension. Den efterlevande maken saknar enligt gällande bestämmelser möjlighet att få ett överklagbart beslut om den beräknade pensionen. Besvärinstanserna har konstaterat att en sådan uträkning av den efterlevande makens pension från den privata sektorns arbetspensionsanstalt inte införlivas med beslutet från den offentliga sektorns pensionsanstalt, och besvär över uträkningen kan således inte anföras samtidigt med sökande av ändring i beslutet om efterlevandepension från den offentliga sektorns pensionsanstalt. Enligt gällande bestämmelser kan den efterlevande maken således inte söka ändring i den beräknade pensionen enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Detta är ett uppenbart missförhållande som försvagar den efterlevande makens rättsskydd.

Fastställande av pension

Enligt 8 § 1 mom. i APL skall från arbetspensionen dras av sådana primära ersättnings-

ar som arbetstagaren har fått på basis av lagen om olycksfallsförsäkring, trafikförsäkringslagen, lagen om skada, ådragen i militärtjänst och lagen om olycksfall i militärtjänst. De primära ersättningarna dras enligt gängse praxis av från ålderspensionen före förtidsminskning av pensionen och från den uppskjutna ålderspensionen före uppskovsförhöjning. Rehabiliteringstillägg räknas in i invalidpensionen efter avdraget för primära förmåner, och om förlust av lägre pensionsålder kompenseras med en normeringsförhöjning av pensionen, görs avdrag för de primära förmånerna på den normerade pensionen. Samma bestämmelser gäller i KAPL och KoPL på basis av hänvisningsbestämmelser. Avdraget för de primära förmånerna enligt ovan görs ibland först på det slutliga pensionsbeloppet och ibland före minskningar eller höjningar som påverkar pensionens belopp. Lagarnas tydlighet blir lidande av att avdrag görs vid olika tidpunkter i olika situationer.

Sådana ersättningar enligt lagen om olycksfallsförsäkring, trafikförsäkringslagen, lagen om skada, ådragen i militärtjänst och lagen om olycksfall i militärtjänst som arbetstagaren har fått under minst tre år omedelbart före pensionsfallet skall inte dras av från pensionen, om inte ersättningens belopp samtidigt ändras. Om ersättningens belopp ändras, görs avdrag endast för den del av ersättningen som överstiger nivån före pensionsfallet. Bestämmelser om detta ingår i 8 § 6 mom. i APL och samma bestämmelse tillämpas genom hänvisningsbestämmelser även vid fastställande av pension enligt KAPL och KoPL. Bestämmelsen har i praktiken sällan tillämpats.

2.1.3. Ansökan om och utbetalning av pension

Arbetspensionslagarna för den privata sektorn innehåller inga allmänna bestämmelser om avbrytande av pensionsutbetalning. Utbetalningen av pension kan därför inte avbrytas även om pensionsanstalten misstänker att till exempel en utomlands bosatt pensionstagare avlidit. Det kan vara svårt att få upplysningar om en utomlands bosatt pensionstagares situation och därför kan det hända att pension

rent av under en lång tid utbetalas utan grund. Arbetspensionslagarna innehåller inte heller några bestämmelser om indragning av pension från och med den dag då pensionstagaren försvunnit, om inga bevis för hans död kan uppvisas men det är sannolikt att han omkommit genom drunkning, annat olycksfall eller av någon annan jämförbar orsak. Pensionsanstalten har inte rätt att ansöka om dödförklaring av en pensionstagare. När en person dödförklaras, fastställs dödsdagen senast till den dag då det har gått fem år från det att personen senast varit vid liv. Det kan inte anses ändamålsenligt att pensionsanstalten i sådana situationer bör betala ut pension i fem års tid till en person som sannolikt avlidit.

Enligt 19 b § 5 mom. i APL kan en ålderspension eller full invalidpension som före samordning understiger 12,72 euro per månad (beloppet motsvarar indextalet för 2004) betalas ut som ett engångsbelopp. Motsvarande bestämmelse tillämpas genom hänvisningsbestämmelser även på KAPL- och KoPL-pensioner. Som ett engångsbelopp kan likaså en familjepension som understiger detta belopp betalas eller en pension som med stöd av EG:s socialtrygghetsförordning (EEG) nr 1408/71 betalas från Finland till ett barn i form av skillnaden mellan de förmåner som barnet skulle ha rätt till från Finland och de förmåner som barnets bosättningsland beviljat. Gränsen för engångsutbetalning är låg. Framför allt utbetalning av pension utomlands medför kostnader som ibland kan vara större än den månatliga pensionen.

Pensionen kan enligt 19 c § 1 mom. i APL betalas ut till arbetsgivaren om pensionsanstalten retroaktivt har beviljat arbetstagaren invalidpension och arbetsgivaren har betalat ut lön för sjukdomstid för samma tid. Bestämmelsen tillämpas genom hänvisningsbestämmelser även vid fastställande av pension enligt KAPL och KoPL. Till en arbetstagare som insjuknar under uppsägningstiden betalar arbetsgivaren lön för uppsägningstid. Eftersom det enligt lagens ordalydelse är möjligt att till arbetsgivaren betala en invalidpension som har beviljats retroaktivt endast när arbetsgivaren betalar lön för sjukdomstid, kan invalidpension som beviljats retroaktivt för uppsägningstid inte betalas till arbetsgi-

varen. Arbetstagaren får således i sådana fall både lön för uppsägningstid och pension för samma tid, även om han på grund av sjukdom inte hade kunnat arbeta under uppsägningstiden.

I 19 c § 3 mom. i APL föreskrivs att om en arbetstagare tillfälligt fått pension som utbetalats av Folkpensionsanstalten enligt 45 § 2 mom. i folkpensionslagen (347/1956; FPL) för den tid för vilken arbetstagaren med anledning av besvär beviljas pension retroaktivt, skall pensionsanstalten betala ut den retroaktiva pensionen till Folkpensionsanstalten till den del pensionen motsvarar beloppet av den pension som Folkpensionsanstalten utbetalat till ett för stort belopp för samma tid. Förfarandet kan vara detsamma om arbetstagaren har fått pension enligt FPL för samma tid för vilken pensionsanstalten rättar eller på annat sätt justerar en beviljad pension. Av Folkpensionsanstaltens förmåner är också bostadsbidraget enligt lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (591/1978) inkomstbundet. Enligt gällande bestämmelser betalas emellertid inte arbetspension till Folkpensionsanstalten till den del arbetspensionen motsvarar beloppet av bostadsbidrag som utbetalats för samma tid, utan Folkpensionsanstalten måste kräva tillbaka överbetalningen av bostadsbidraget av pensionstagaren. Det skulle vara motiverat med tanke på såväl pensionstagaren som Folkpensionsanstalten att arbetspensionen betalas till Folkpensionsanstalten även till den del pensionen utbetalats för samma tid som bostadsbidraget, om arbetspension betalas till Folkpensionsanstalten på grund av att folkpension till ett för stort belopp utbetalats för samma tid.

Arbetspensionslagarna innehåller inga bestämmelser om prioriteringsordningen för utbetalning av pension när flera olika instanser enligt lag samtidigt har rätt till pensionen. Trots etablerad rättspraxis har i praktiken oklarheter uppstått framför allt om vilken del av pensionen som kan utsökas för betalning av pensionstagarens övriga skulder.

2.1.4. *Ändrings sökande*

Bestämmelser om utfärdande av pensionsbeslut i sådana fall där personen förutom i Finland även har arbetat i ett annat EU-land

ingår i tillämpningsförfordning 574/72 till EG:s socialtrygghetsförfordning 1408/71. Enligt EG-bestämmelserna skall de slutliga pensionsbesluten sändas till försäkringsanstalten i den sökandes bosättningsland, som delger den sökande dem i form av ett sammandrag med besluten som bilaga. Tidsfristerna för sökande av ändring börjar löpa först den dag då den sökande har fått beslutssammandraget. Förmåner kan betalas till den sökande genom ett interimistiskt beslut till dess att beslutssammandraget gjorts.

Bestämmelsen finns till därför att pensionen eller de pensionsgrundande försäkringsperioderna från ett land kan påverka beloppet av pension från ett annat land. Det är således för tidigt att söka ändring i pensionens belopp om inte beslut från alla de länder där den sökande tjänat in pension föreligger. Det är med hänsyn till den pensionsökandes rättsskydd motiverat att besvärstiden i sådana fall börjar löpa först från och med beslutssammandraget.

I fråga om invalidpension är det däremot ohållbart med tanke på den pensionsökandes rättsskydd att besvärstiden börjar löpa först från beslutssammandraget. Bedömningen av arbetsoförmåga görs på nationella grunder. Om arbetstagaren får avslag på pensionsansökan med motiveringen att pensionsanstalten inte anser honom arbetsoförmögen, bör arbetstagaren kunna överföra ärendet till besvärinstans utan att invänta beslutssammandraget. Ett sammandrag av besluten kan ges först när ärendet avgjorts i alla de länder där arbetstagaren ansökt om pension och besluten sänts till försäkringsanstalten i den sökandes bosättningsland. Det kan ta flera år.

Enligt 21 § i APL kan försäkringsdomstolen undanröja ett lagakraftvunnet beslut som grundar sig på felaktiga eller bristfälliga uppgifter eller som är uppenbart lagstridigt. Till försäkringsdomstolen lämnas årligen drygt 2 000 ansökningar om undanröjande av vilka största delen kommer från pensionsanstalterna. Försäkringsdomstolen beviljar cirka 80 % av ansökningarna. Ansökan har då gällt förmåner som beviljats på fel grunder. Av processekonomiska skäl skulle det vara ändamålsenligt att ansökningarna om undanröjande handläggs i första besvärinstans.

2.1.5. *Tecknande av försäkring och försäkringspremien*

Arbetsgivaren skall ordna pensionskydd enligt APL för sina anställda inom tre månader från att den första anställningen inletts. APL-pensionskydd ordnas genom att en arbetspensionsförsäkring tecknas i ett arbetspensionsbolag eller en pensionskassa eller genom att en pensionsstiftelse bildas. När arbetsgivaren tecknar en arbetspensionsförsäkring skall han lämna person- och löneuppgifter för alla de anställda som omfattas av APL. Arbetsgivaren skall vidare anmäla nya anställningar och anställningar som upphört samt vilka anställningar som pågår vid kalenderårets utgång. För löpande försäkringar skall arbetsgivaren anmäla uppgifter om utbetalda APL-årsinkomster före utgången av februari följande år. Ett arbetspensionsförsäkringsbolag får inte vägra att bevilja försäkring och hålla försäkringen i kraft. Med undantag för konkurs och likvidation avslutas en försäkring genom uppsägning. Bestämmelser om tecknande av försäkring enligt APL och rapportering av uppgifter om försäkringen ingår i 1, 3 och 17 § i APL och i 3 § i förordningen om pension för arbetstagare (183/1962; APF).

Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Etera (Etera) sköter som enda arbetspensionsförsäkringsbolag pensionsförsäkringarna för hela KAPL-branschen. För KAPL-pensionsförsäkringar ingås inga försäkringsavtal, utan arbetsgivaren skall lämna löne- och personuppgifter för alla de KAPL-arbetstagare som varit i hans anställning under varje enskild månad och månatligen erlagga KAPL-försäkringspremier för dem senast den 20 i månaden efter lönebetalningen. Bestämmelser om tecknande av försäkring enligt KAPL ingår i 2 § i KAPL och i 3 § i förordningen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (184/1962; KAPF).

Anställda inom KoPL-branschen försäkras på samma sätt som anställda i KAPL-branscherna. Det enda arbetspensionsförsäkringsbolaget för handläggning av KoPL-försäkringar är Etera med vilken Pensionskassan för utövande konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare, som tidigare skötte

KoPL-försäkringarna, fusionerades den 1 juli 2004. Bestämmelser om tecknande av försäkring enligt KoPL ingår i 2 § i KoPL. Enligt hänvisningsbestämmelsen i 4 § i förordningen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare (870/1985; KoPF) tecknas försäkring på samma sätt som enligt KAPL.

Nuvarande försäkringspraxis har inneburit att arbetsgivarna måste känna till skillnaderna mellan lagarnas tillämpningsområde. Det har varit nödvändigt att överföra försäkringar som tecknats enligt fel arbetspensionslag mellan pensionsanstalterna, vilket har medfört olägenheter för såväl arbetsgivarna som pensionsanstalterna. Efter sammanslagningen av arbetspensionslagarna behöver försäkringar för anställningar inom olika branscher inte begränsas till skilda pensionsanstalter. Därmed måste tecknande av försäkring omdefinieras.

Arbetstagares pensionsavgift

Enligt 12 b § 2 mom. i APL skall arbetsgivaren i samband med lönebetalningen innehålla arbetstagares pensionsavgift på de anställda arbetstagarnas lön. Arbetstagares pensionsavgift innehålls till den del som arbetsgivaren enligt tidpunkten för lönebetalningen är skyldig att ordna pensionskydd för arbetstagaren. Bestämmelser om innehållning av arbetstagares pensionsavgift enligt KAPL ingår i 10 c § 2 mom. i KAPL och enligt KoPL i 7 a § 2 mom. i KoPL.

Innehållningen av arbetstagares pensionsavgift är bunden till lönebetalningen. Retroaktiv innehållning har inte varit möjlig ens då till exempel ett fel i lönebetalningsprogrammet har varit orsak till att innehållning inte verkstälts i samband med lönebetalningen. Ibland har löneberäkningssättet varit orsak till att det inte varit möjligt att innehålla arbetstagares pensionsavgift i samband med lönebetalningen. Till exempel vid avtal om provisionslön betalas inte lönen alltid i form av pengar, men arbetstagaren kan ha en naturaförmån som ger rätt till pension. Om ingen penninglön har betalats ut, har det inte varit möjligt att senare i samband med lönebetalningen innehålla arbetstagares pensionsavgift

på naturaförmånen. I nuvarande form är bestämmelserna om arbetstagares pensionsavgift oflexibla och kan leda till att lönen ger rätt till arbetspension, trots att arbetstagares arbetspensionsförsäkringsavgift inte kan innehållas.

2.1.6. *Tillsyn*

Gällande APL, KAPL och KoPL innehåller inga tydliga bestämmelser om tillsynen av försäkringsskyldigheten. I 15 § i APL föreskrivs om Pensionsskyddscentralens rätt att på arbetsgivarens bekostnad ta en försäkring i en pensionsanstalt (tvångsförsäkring) om arbetsgivaren har försummat sin skyldighet att ordna pensionsskydd för sina anställda och inte trots Pensionsskyddscentralens uppmaning rättat till försummelsen inom den tid som Pensionsskyddscentralen föreskrivit.

Bestämmelser om tvångsförsäkring enligt KAPL ingår i 10 § 4 mom. i KAPL. Om arbetsgivaren har försummat att erlagga försäkringspremier enligt KAPL och inte trots uppmaning rättat till sin försummelse inom en rimlig tid, kan Etera på basis av inbegärda uppgifter eller, om uppgifter saknas, enligt uppskattningsfastställa en rimlig försäkringspremie för arbetsgivaren till högst det dubbla beloppet. Motsvarande bestämmelse ingår också i 8 § 1 mom. i KoPL.

Avsaknaden av tydliga bestämmelser om tillsyn i arbetspensionslagarna har i praktiken försvårat ärendehandläggningen och tillgången till sådan uppgifter som behövs för tillsynen.

2.1.7. *Straffbestämmelser*

Straffbestämmelser om brott mot arbetsgivarens skyldigheter enligt lagen om pension för arbetstagare ingår i 17 k § i APL. Enligt paragrafen skall en arbetsgivare eller dennes företrädare som uppsåtligen underlåter att sköta försäkringsskyldigheten enligt APL eller till någon som handhar uppdrag enligt APL lämna felaktiga uppgifter som påverkar försäkringspremien eller vägrar att lämna ut dessa uppgifter eller uppsåtligen felaktigt innehåller arbetstagarens pensionsavgift enligt 12 b § 1 mom. i APL dömas till böter för

brott mot arbetsgivarens skyldigheter enligt APL, om inte gärningen, med hänsyn till sin menlighet och skadlighet samt andra omständigheter som har samband med den, bedömd som en helhet är ringa eller om inte strängare straff för gärningen bestäms någon annanstans i lag. Bestämmelser om brott mot skyldigheten att lämna uppgifter enligt APL ingår i 2 mom. i paragrafen. En arbetsgivare eller dennes företrädare som i andra fall än de som avses i 1 mom. uppsåtligen underlåter att lämna uppgifter enligt denna lag eller uppsåtligen lämnar felaktiga uppgifter skall dömas till böter för brott mot skyldigheten att lämna uppgifter enligt APL, om inte gärningen, med hänsyn till sin menlighet och skadlighet samt andra omständigheter som har samband med den, bedömd som en helhet är ringa eller om inte strängare straff för gärningen bestäms någon annanstans i lag. Med arbetsgivare avses enligt 3 mom. i paragrafen den som låter utföra arbete i ett arbetsavtalsförhållande eller därmed jämförbart anställningsförhållande samt den som faktiskt utövar den beslutanderätt som hör till arbetsgivaren. Med arbetsgivarens företrädare avses en medlem i ett lagstadgat eller annat beslutande organ hos en juridisk person som är arbetsgivare samt den som i arbetsgivarens ställe leder eller övervakar arbetet. Till straff för ett förfarande som är straffbart döms enligt 4 mom. i paragrafen den mot vars förpliktelser gärningen eller försummelsen strider. Vid bedömningen av detta skall beaktas dennes ställning, arten och omfattningen av hans uppgifter och befogenheter samt även i övrigt hans andel i att den lagstridiga situationen uppkommit eller fortgått. Motsvarande bestämmelser tillämpas genom hänvisningsbestämmelser även enligt KAPL och KoPL.

Det är arbetsgivarens lagstadgade skyldighet att ordna arbetspensionsskydd för sina anställda. Därigenom garanteras arbetstagaren trygghet under ålderdomen eller vid arbetsoförmåga eller förlust av en försörjare i enlighet med 19 § 2 mom. i grundlagen. Enbart böter är inte i alla situationer ett tillräckligt strängt straff för försummelse av en sådan skyldighet. Böter är ett lindrigt straff även jämfört med till exempel påföljderna för skattebedrägeri.

2.1.8. *Preskriptionstider*

Enligt 18 § 5 mom. i APL skall en förmån som betalats utan grund krävas tillbaka inom tio år från betalningsdagen. Pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen skall enligt 19 § 1 mom. i APL fastställa en försäkringspremie enligt APL inom tio år från det att fordran uppkom, och enligt 3 mom. i samma paragraf preskriberas återbetalningen av en försäkringspremie som betalats utan grund efter tio år från den dag då premien betalades. Enligt 19 b § 9 mom. i APL preskriberas rätten till en förmån enligt APL tio år efter den dag då förmånen borde ha betalats ut. Genom hänvisningsbestämmelser tillämpas dessa preskriptionstider även i KAPL och i KoPL, med undantag för bestämmelsen om tiden för fastställande av försäkringspremie. Försäkringspremier enligt KAPL eller KoPL kan endast fastställas för det innevarande kalenderåret och de fem föregående kalenderåren. Bestämmelser om detta ingår i 10 § 4 mom. i KAPL och 8 § 1 mom. i KoPL

Lagen om preskription av skulder (728/2003) som trädde i kraft vid ingången av 2004 föreskriver om en treårig allmän preskriptionstid. Syftet med förkortningen av den allmänna preskriptionstiden för skulder som tidigare var tio år är att se till att skuldförhållandena regleras inom en rimlig tid och bidra till omsorgsfull indrivningspraxis. Målet är att upprätthålla förtroendet för de förhållanden. Förkortningen av den allmänna preskriptionstiden innebär att den tioåriga preskriptionstiden inom arbetspensionssystemet kan anses vara för lång.

2.1.9. *Retroaktiv utredning av pensionsgrundande anställningar eller inkomster*

Bestämmelser om arbetstagarens rätt att framställa ett yrkande om utredning av de uppgifter som ligger till grund för pensionen ingår i 10 a § i APL. Tiden för vilken uppgifter som påverkar pensionsrätten utreds är inte begränsad. Arbetstagaren skall dock vid behov lämna sådana uppgifter om grunderna för sitt yrkande som skäligen kan förutsättas av honom då även pensionsanstaltens möjligheter att inhämta utredning beaktas. Om

yrkandet gäller en anställning som har upphört mer än fem år tidigare, skall arbetstagaren lämna tillräckliga uppgifter till stöd för sitt krav. Bestämmelsen tillämpas genom hänvisningsbestämmelser även i KAPL och KoPL.

Det har i praktiken varit problematiskt att utreda gamla anställningsuppgifter, eftersom det är svårt att få tillförlitliga upplysningar om tidigare anställningar. Arbetsintyg över anställningen saknas ofta och arbetsgivaren kan inte längre nås eller har inte sparat gamla anställningsuppgifter. Utredningsarbetet drar ut på tiden och leder inte ens efter en lång tid till bevis för att anställningen ger rätt till pension.

2.2. **Val av term i den svenskspråkiga texten**

I denna proposition föreslås också att den svenskspråkiga termen premie jämte avledningsformer skall ersättas med ordet avgift när det är fråga om arbetsgivarens andel av arbetspensionsförsäkringsavgiften (työnantajan maksu). Avsikten med ändringen är endast att göra uttrycken enhetligare och texten eventuellt lättare att läsa. Det är inte fråga om en ändring i sak.

3. **Propositionens mål och de viktigaste förslagen**

3.1. **Mål och medel**

Genom propositionen uppfylls regeringsprogrammets mål gällande en sammanslagning av de arbetspensionslagar som berör löntagarna inom den privata sektorn. Den sammanslagna lagen kommer i huvudsak att omfatta de nuvarande tillämpningsområdena för APL, KAPL och KoPL. Bestämmelserna i SjPL kommer dock inte att ingå i den nya lagen. Också den nya lagen kommer att heta lagen om pension för arbetstagare (ArPL).

Avsikten är att utöver de strukturella förändringarna även göra lagstiftningen och termerna i den klarare och enklare. Bestämmelserna om preskriptionstider ändras med beaktande av att också den allmänna preskriptionstiden förkortats. Bestämmelser som sällan tillämpats i praktiken gallras bort och

sådan etablerad tolkningspraxis som varit vägledande för tillämpning och verkställighet skrivs vid behov in i lagen. En specifik utgångspunkt har varit att grundlagens bestämmelser gällande författningsnivå och bemyndiganden att utfärda föreskrifter på lägre nivå och den exakta avgränsningen dem emellan skall beaktas.

Eftersom den föreslagna lagen till största delen består av bestämmelser som redan ingår i gällande APL, KAPL och KoPL, kommer endast de bestämmelser i vilka ändringar föreslås att motiveras i detalj. Till den del bestämmelser i APL, KAPL och KoPL tas in i den nya lagen som sådana eller enbart ändrade till sin ordalydelse återfinns noggrannare motiveringar till bestämmelserna i tidigare regeringspropositioner. Några ändringar i dessa kommer inte att göras i samband med utfärdandet av den nya lagen.

I anslutning till syftet att göra arbetspensionslagstiftningen klarare stiftas en särskild lag om Pensionsskyddscentralen. På så vis belastar de bestämmelser om Pensionskyddscentralen som gäller dess förvaltning inte lagen om pension för arbetstagare, som skall gälla pensionskyddet för arbetstagare och hur detta skall ordnas och finansieras. Bestämmelser om fullföljdsförfarande och besvär rätt i arbetspensionsärenden föreslås ingå i den nya lagen. Det föreslås att finansieringen av den nuvarande pensionsnämnden skall revideras och att dess namn och verksamhetsföreskrifter skall göras mera lättförståeliga. Bestämmelserna om den nya besvärnämnden för arbetspensionsärenden föreslås ingå i en särskild lag. Regeringen avlåter en separat proposition med förslag till en sådan lag. Också ikraftträdandet av ArPL föreskrivs genom en särskild lag.

3.2. De viktigaste förslagen

3.2.1. *Uppbyggnaden av lagen om pension för arbetstagare*

Ersättandet av de gällande arbetspensionslagarna inom den privata sektorn med en enda lag förutsätter nya lösningar beträffande lagens uppbyggnad och innehåll. I förslaget till lag om pension för arbetstagare har utgångspunkten varit en så tydlig, konsekvent

och lättförståelig helhet som möjligt med tanke på dem som ansöker om och får en förmån, arbetsgivarna och dem som verkställer förmånen. Den föreslagna lagen är omfattande, dels av den orsaken att bestämmelserna i tre olika lagar har sammanställts, dels av den orsaken att de paragrafer i de gällande lagarna som innehåller flera moment för tydlighetens skull har delats upp i flera paragrafer. Dessutom har de långa paragraferna i de tidigare arbetspensionslagarna kortats av genom att de delats upp på olika moment. En större tydlighet har eftersträvat också genom att bestämmelser om frågor om vilka för närvarande inte föreskrivs i lagen har tagits in i den.

Den föreslagna lagen har delats in i fyra delar. Ambitionen att göra lagen tydligare med tanke på i synnerhet dem som söker och dem som får förmåner har fullföljts så, att omedelbart efter lagens första del, som innefattar de allmänna bestämmelserna, följer den del som tar upp pensioner och rehabilitering och deras verkställighet. I den tredje delen ingår bestämmelser som är viktiga med tanke på verkställigheten av lagen, försäkringsbestämmelser och bestämmelser om kostnadsfördelningen. Den sista delen föreslås innehålla särskilda bestämmelser. De penningbelopp som nämns i ArPL och lagen om införande av den är av samma omfattning som år 2004.

Enligt förslaget skall ArPL inte innehålla några bestämmelser om pensionsformer som faller ur bruk. Det långvariga utkomstskyddet för äldre arbetstagare överförs från och med ingången av 2005 i och med ikraftträdelsen av lagarna om arbetspension gällande den privata sektorn från pensionssystemet till systemet gällande utkomstskydd för arbetslösa så, att personer som är födda 1950 eller senare inte har rätt till arbetslöshetspension. De sista arbetslöshetspensionerna kommer att beviljas 2011, då personer födda 1949 fyller 62 år. Eftersom arbetslöshetspensioner inte längre kommer att beviljas efter 2011, föreslås att några bestämmelser om arbetslöshetspension inte skall tas in i ArPL, utan att bestämmelserna om arbetslöshetspensioner tas in i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare. Bestämmelserna om förutsättningarna för beviljande av arbetslös-

hetspension eller hur den fastställs kommer inte att ändras i detta sammanhang, utan arbetstagare som är födda före 1950 skall fortsättningsvis ha rätt till arbetslöshetspension på samma villkor som för närvarande.

En arbetstagare som är född före 1947 har i huvudsak rätt till deltidspension i enlighet med de gamla bestämmelserna, de som var i kraft den 31 december 2002. En arbetstagare som är född före 1947 kan beviljas deltidspension fram till 2011. Eftersom deltidspensioner inte efter 2011 kommer att beviljas arbetstagare födda före 1947, föreslås att de bestämmelser som gäller dem tas in i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare. Några ändringar av innehållet i bestämmelserna om deltidspension skall enligt förslaget inte göras i den nämnda lagen. Enligt förslaget skall endast bestämmelser om deltidspension för arbetstagare födda 1947 och senare tas med i ArPL.

ArPL skall inte heller innehålla bestämmelser om registrerade tilläggsförmåner. Det registrerade tilläggs pensionsskyddet har avslutats genom en ändring av lagen om pension för arbetstagare, 654/2000, som trädde i kraft vid ingången av år 2001. Även om de tilläggs pensionsförsäkringar som var i kraft då tilläggs pensionsskyddet avslutades bibehålls, kommer det registrerade tilläggs pensionsskyddet med tiden att minska. Därför föreslås att de bestämmelser som gäller det frivilliga tilläggs pensionsskyddet skall ingå i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare. Några ändringar av innehållet i bestämmelserna om frivilligt pensionsskydd skall enligt förslaget inte göras.

3.2.2. *Lagens tillämpningsområde*

Den nya lagen täcker i regel det nuvarande tillämpningsområdet för APL, KAPL och KoPL, med vissa undantag. Det föreslås att arbete för vilket en arbetsgivare betalar lön eller arvode på minst 41,89 euro i månaden skall höra till lagens tillämpningsområde. Minimibeloppet 41,89 euro är nytillkommet. Det grundar sig på de centrala arbetsmarknadsorganisationernas kompletterande överenskommelse i vilken det avtalas att arbets pensionsförsäkringen gäller arbete för vilket en arbetsgivare under en kalendermånad be-

tar minst 40 euro i lön till en arbetstagare. Det belopp på 40 euro som ingår i de centrala arbetsmarknadsorganisationernas avtal motsvarar 2054 indexpoäng år 2002 och beloppet 41,89 euro motsvarar en lönekoeficient med värdet ett år 2004.

I samband med att ArPL träder i kraft kommer pensionsskyddet för arbetstagarna vid de statsunderstödda institutionerna i sin helhet att börja omfattas av lagen om statens pensioner. Därmed blir systemet för arbets pensionsförsäkring också i detta avseende klarare och den inkomst en arbetstagare får för ett och samma arbete kommer inte längre att försäkras enligt två olika lagar.

Eftersom KAPL och KoPL kommer att upphävas i och med ArPL, föreslås det att arbetsgivaren försäkras alla de arbetstagare som fallit inom tillämpningsområdet för dessa båda lagar på samma sätt som sina övriga arbetstagare. Dessa arbetsinsatser skall försäkras inom ramen för det statliga eller kommunala pensionssystemet eller kyrkans pensionssystem då staten, en kommun eller kyrkan står som arbetsgivare. När det är fråga om en privat arbetsgivare skall arbetsinsatserna försäkras inom ramen för ArPL.

Utgångspunkten skall vara att arbete som utförs i Finland skall försäkras i Finland, om inte något annat följer av EG:s förordning om social trygghet (EEG) nr 1408/71 eller av bestämmelserna i avtal om social trygghet som är bindande för Finland. I EU- och EES-länder samt i Schweiz tillämpas EG:s förordning om social trygghet. Genom förordningen förhindras att dubbel försäkringsskyldighet uppstår för arbetsinsatser i något av dessa länder. Arbetstagaren omfattas endast av socialskyddet i antingen utreselandet eller arbetslandet. En arbetstagare som sänts ut för att arbeta i ett annat land kan fortsättningsvis omfattas av socialskyddet i utreselandet på vissa villkor. Också de internationella avtal som Finland har slutit om social trygghet innehåller motsvarande bestämmelser om försäkring av arbetstagare.

Det föreslås att arbete som utförs i arbetsförhållande i Finland inte skall omfattas av ArPL i de fall då Pensionsskyddscentralen har befriat arbetsgivaren från försäkringsskyldigheten. Pensionsskyddscentralen kan på arbetsgivarens ansökan bevilja befrielse

från försäkringsskyldigheten enligt ArPL också i fråga om arbetstagare som kommer till Finland från andra länder än EU- eller EES-stater eller Schweiz för att arbeta. Innan Pensionsskyddscentralen avgör ärendet skall även arbetstagaren höras. Såväl arbetstagaren som arbetsgivaren har rätt att söka ändring i beslutet. En förutsättning för befrielsen är att arbetsgivaren kan påvisa sin skyldighet att ordna pensionsskydd för arbetstagaren för samma arbete i det andra landet. Befrielse kan beviljas för högst två år i sänder. Genom bestämmelsen försöker man undvika situationer där pensionsskyddet för ett och samma arbete måste ordnas i två länder.

3.2.3. *Förmåner och fastställande av dem*

Syftet är att bestämmelserna om rehabilitering och pension, i synnerhet deltidspension, och verkställigheten av dem skall förtydligas och det föreslås att delvis etablerad rättspraxis skall skrivas in i lagen. Tidsgränserna för beviljande av pension i efterskott föreslås bli justerade. Invalidpension och familjepension kan beviljas för sex månader retroaktivt eller av godtagbara skäl också för längre tid. Ålderspension kan beviljas för tre månader retroaktivt och av godtagbara skäl också för längre tid. Deltidspension beviljas dock inte retroaktivt.

Ålderspension

Med hjälp av bestämmelserna i lagarna om arbetspension försöker man uppmuntra och stöda arbetstagarna att fortsätta arbeta också efter 63 års ålder. Det föreslås därför att en bestämmelse tas in i lagen enligt vilken ålderspensionen på arbetstagarens ansökan kan dras in i en sådan situation där tidsbegränsad invalidpension omvandlas till ålderspension efter att arbetstagaren fyllt 63 år. Enligt förslaget skall arbetstagaren kunna ansöka om att ålderspensionen dras in inom sex månader från den tidpunkt invaliditeten beräknades upphöra när invalidpensionen beviljades. Härvid dras pensionen in när arbetsförmågan upphör. Enligt förslaget intjänas 4,5 % om året i pension för det arbete arbetstagaren utför efter 63 års ålder och efter att ålderspensionen har dragits in.

Deltidspension

Villkoren för beviljande av deltidspension föreslås bli ändrade så att en kortare tids sjukdom strax före deltidspensionen inte skall utgöra något hinder för att få deltidspension. Den tid för vilken en arbetstagare lyfter dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstiden eller dagpenning enligt trafikförsäkringslagen eller lagen om olycksfallsförsäkring förlänger den granskningstid under vilken arbetstagaren omedelbart före deltidspensionen skall ha arbetat heltid under minst 12 månader med ett halvt år.

Förutsättningarna för erhållande av deltidspension utökas dessutom med en bestämmelse om hur årsinkomsten skall omvandlas så att den motsvarar det gällande villkoret för erhållande av deltidspension enligt vilket arbetstagaren under de 15 år som närmast föregår deltidspensionen skall ha intjänat pension enligt lagarna om arbetspension under sammanlagt fem år. Vid granskningen av att villkoret för årsinkomst är uppfyllt delas årsinkomsterna för varje år med ett belopp som är 25 gånger försäkringsgränsen enligt ArPL. De erhållna delbeloppen avrundas nedåt till närmaste hela tal, och det största tal som beaktas för varje kalenderår är talet 12, som motsvarar ett års arbete enligt gällande lag. Om summan av delbeloppen beräknade enligt inkomsterna under de senaste 15 åren uppgår till minst 60, är det aktuella villkoret för erhållande av deltidspension uppfyllt.

Bestämmelserna om deltidspension görs mera flexibla på så sätt att utrymmet kommer att vara större för tillfälliga ändringar i fråga om deltidsarbete inom ramen för deltidspension. Deltidspensionen behöver inte alltid dras in om den deltidspensionerade arbetstagaren tillfälligt lyfter en högre lön eller arbetar mera än villkoren för erhållande av deltidspension tillåter. När det står klart att ett sådant överskridande är tillfälligt, kan utbetalningen av deltidspensionen tillfälligt avbrytas för de månader under vilka villkoren för deltidspension inte är uppfyllda. Enligt förslaget börjar den avbrutna deltidspensionen på ansökan utbetalas på nytt räknat från den tidpunkt från vilken villkoren för erhållande av deltidspension uppfylls. Avbrottet

föreslås dock kunna omfatta högst sex månader, varefter deltidspensionen utan särskilt beslut betraktas som indragen från och med tidpunkten för avbrottet, om inte deltidspensionstagaren före detta har lämnat inte en ansökan om förnyad utbetalning av deltidspension.

Rehabilitering

Det föreslås att bestämmelserna om rehabilitering görs klarare så, att begreppet dagen för rehabiliteringsfallet, som används i APL, skall slopas. Rätten till rehabilitering och rehabiliteringspenningens storlek skall fastställas på samma sätt som invalidpension och arbetstagares rätt till invalidpension, ifall arbetsoförmågan när ansökan om rehabilitering träder i kraft är så omfattande att invaliditeten berättigar till full invalidpension. Det enda undantaget skall utgöras av den situation där en arbetstagare har blivit sjukledig medan arbetsförhållandet pågår och behovet av rehabilitering förelåg redan när sjukledigheten började. Härvid skall invalidpensionen beräknas på samma sätt som i ett sådant fall där arbetstagaren blir arbetsoförmögen när sjukledigheten börjar.

Invalidpension

Det föreslås att lagen inte längre skall innehålla någon bestämmelse om att invalidpension skall förvägras i sådana fall där arbetstagaren uppsåtligen har vållat sin arbetsoförmåga. Försäkringsdomstolen anser att det uppsåt som avses i APL skall gälla en uttrycklig avsikt att få pension. Rätt till invalidpension har aldrig förvägrats på basis av denna bestämmelse, och det föreslås därför att den slopas. Vid bedömningen av arbetsoförmågan skall det precis som för närvarande beaktas huruvida det är möjligt att återställa arbetstagarens arbetsförmåga till den normala med hjälp av behandlingsåtgärder.

Familjepension

Det föreslås att den efterlevande makens intjänade pension av förvärvsarbete utomlands eller av anställning vid någon av Europeiska gemenskapens institutioner eller i en

internationell organisation också skall beaktas vid en minskning av efterlevandepensionen. Beaktandet av en sådan pension som en faktor som minskar efterlevandepensionen är motiverat för att arbetstagarna skall behandlas lika oberoende av var de har arbetat. Också de bestämmelser enligt vilka efterlevandepensionen kan minskas på den efterlevande makens begäran på basis av den efterlevandes verkliga inkomster skall förtydligas.

Enligt de bestämmelser i APL, KAPL och KoPL som trädde i kraft från och med ingången av 2005 sammanjämkas pensionen inte längre med andra pensioner. Ett barn som saknar båda föräldrarna får enligt de bestämmelser som trädde i kraft från och med ingången av 2005 familjepension efter båda föräldrarna oförminskade och utan sammanjämkning. Därmed föreligger inte längre något behov av tillägg till arbetspensionen för ett barn som saknar båda föräldrarna. Det föreligger heller inte längre något behov av den nuvarande bestämmelse i APL enligt vilken efterlevandepensionen börjar löpa på nytt ifall utbetalningen har dragits in på grund av att den efterlevande maken har ingått ett nytt äktenskap, men det nya äktenskapet upplöses inom fem år. Bestämmelsen har tillämpats mycket sällan. Vid utgången av 2003 hade endast 82 sådana indragna efterlevandepensioner börjat löpa på nytt.

När en efterlevande make som är anställd i en bransch som faller under arbetspensionslagarna gällande den privata sektorn ansöker om efterlevandepension enligt de arbetspensionslagar som gäller den offentliga sektorn, begär den pensionsanstalt som sköter verkställigheten av arbetspensionslagarna inom den offentliga sektorn ett utlåtande om den efterlevande makens kalkylerade pension från den pensionsanstalt som sköter den privata sektorns pensioner. Denna kalkylerade pension kan dras av från den efterlevandepension som den efterlevande maken uppbär enligt arbetspensionslagarna gällande den offentliga sektorn. Den efterlevande maken har enligt gällande bestämmelser inte någon möjlighet att få ett överklagbart beslut i fråga om beloppet av denna kalkylerade inkomst. Den efterlevande makens rättsskydd förutsätter att han eller hon skall ha rätt att anföra besvär över den kalkylerade pensionens belopp, ef-

tersom det kan inverka på det belopp som beviljas i efterlevandepension enligt pensionslagarna gällande den offentliga sektorn. Därför föreslås det att en ny bestämmelse fogas till lagen enligt vilken den efterlevande maken på begäran har rätt att få ett överklagbart beslut om beloppet av den kalkylerade pension som pensionsanstalten meddelar den pensionsanstalt som sköter verkställigheten av arbetspensionslagarna gällande den offentliga sektorn när den efterlevande maken ansöker om efterlevandepension i enlighet med dessa arbetspensionslagar.

Beräkningen av pensionerna

Syftet är att beräkningen av pensionerna skall göras klarare genom ett förenhetligande av de primära förmåner som kan dras av från pensionerna. Det föreslås att de primära förmånerna alltid skall dras av sist från den framräknade pensionen. Detta gör fastställandet och verkställigheten av pensionen enklare.

Den bestämmelse i APL enligt vilken endast den del av en ersättning enligt lagen om olycksfallsförsäkring, trafikförsäkringslagen eller lagen om skada, ådragen i militärtjänst som arbetstagaren erhållit under de tre åren närmast föregående pensionsfallet som överstiger ersättningsnivån före pensionsfallet beaktas vid samordning har endast sällan tillämpats i praktiken. Eftersom syftet är att göra en klar och med tanke på verkställigheten välfungerande lag, föreslås att denna bestämmelse slopas.

Arbetspensionen kan inte minskas med löpande ersättningar enligt patientskadelagen (585/1986) och lagen om ansvar i spårtrafik (113/1999), utan pensionen betalas ut till fullt belopp oberoende av dessa ersättningar. Däremot minskas beloppet av dessa ersättningar med arbetspensionens belopp. Dessa på lag grundade ersättningar är jämförbara med de förmåner som betalas ut enligt lagen om olycksfallsförsäkring och trafikförsäkringslagen. Inom arbetspensionssystemet kan invalidpension i dessa fall vara förenad med en självrisk för arbetsgivaren. Det kommer att utredas särskilt huruvida också ersättningarna enligt patientskadelagen och lagen om ansvar i spårtrafik med hänsyn till deras för-

hållande till arbetspensionen skall samordnas med ersättningarna enligt lagen om olycksfallsförsäkring och trafikförsäkringslagen.

3.2.4. *Ansökan om och utbetalning av pension*

Det föreslås att en bestämmelse om avbrytande av utbetalning av pension tas i lagen. Avsikten är att förhindra sådana situationer där pensionen betalas ut under lång tid efter att pensionstagaren har avlidit på grund av att pensionsanstalten inte har fått vetskap om t.ex. en utomlands bosatt pensionstagares död. Om pensionsanstalten har skäl att misstänka att pensionstagaren inte längre uppfyller villkoren för erhållande av pension, skall pensionsanstalten be pensionstagaren om en utredning i ärendet. Om pensionstagaren inte lämnar någon utredning inom den tid som pensionsanstalten bestämt, kan utbetalningen av pensionen avbrytas. Det föreslås också att en ny bestämmelse om indragning av pensionen i situationer där någon utredning om en persons död inte kan företas, men det är sannolikt att personen i fråga har dött genom drunkning, någon annan olyckshändelse eller av någon annan med dessa jämförbara orsaker tas in i lagen. I sådana fall kan pensionsanstalten dra in pensionen från dagen för försvinnandet. Genom en sådan bestämmelse undviks situationer där pensionsanstalten måste betala ut redan avbruten pension till försvunna personer av den orsaken att den dag då det har förflutit fem år från den dag då pensionstagaren senast bevisligen befann sig i livet betraktas som dödsdag vid dödförklaring.

En månatlig utbetalning av mycket små pensioner kan inte anses vara ändamålsenligt vare sig för pensionstagaren eller pensionsanstalten. I synnerhet utbetalningen av pensioner till utlandet föranleder kostnader som ibland t.o.m. överstiger det månatliga pensionsbeloppet. Därför föreslås det att bestämmelsen om utbetalning av pensionen som ett engångsbelopp ändras. Det föreslås att gränsen för engångsbeloppet höjs från det nuvarande 12,72 euro till 20 euro. Dessutom föreslås ett flexiblare arrangemang i fråga om utbetalningen av engångsbelopp så, att pensionen skall kunna betalas som engångsbe-

lopp också när beloppet uppgår till minst 20 euro, men understiger 50 euro i månaden. En förutsättning för detta är naturligtvis att pensionstagaren är underrättad om detta på förhand och inte motsätter sig arrangemanget. De föreslagna penningbeloppen motsvarar ett löneindex med värdet ett år 2004.

Bestämmelsen om utbetalning av pension till arbetsgivaren föreslås bli kompletterad så, att också ålderspension kan betalas till arbetsgivaren om denne har betalat arbetstagaren lön för sjukdomstiden under samma tid för vilken ålderspension kommer att beviljas retroaktivt. En förutsättning för att ålderspensionen skall börja betalas ut är att anställningsförhållandet har upphört. Ålderspensionen beviljas dock oberoende av anställningsförhållandets upphörande från ingången av den kalendermånad som följer efter det att arbetstagaren fyllt 63 år i de situationer där en arbetstagare som ansökt om invalidpension fyller 63 år före utgången av primärtiden enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004). I sådana situationer kan arbetstagaren få ålderspensionen retroaktivt för den tid arbetsgivaren har betalat lön för sjukdomstiden.

När en arbetstagare blir uppsagd får han eller hon lön för uppsägningstiden. Även om arbetstagaren skulle insjukna under uppsägningstiden ändras lönen inte till lön för sjukdomstiden, utan den kallas fortfarande lön för uppsägningstiden. Om arbetstagaren i detta läge beviljas invalidpension, eller ålderspension som avses i ovanstående stycke, skall den pension som betalas retroaktivt tillfalla arbetsgivaren på samma sätt som invalidpension som betalas retroaktivt för samma tid som arbetstagaren har lyft lön för sjukdomstiden. En bestämmelse om detta föreslås ingå i lagen. Därutöver specificeras bestämmelsen om retroaktiv utbetalning av pension som betalas ut samtidigt som lön för sjukdomstiden så, att om den lön som betalats för sjukdomstiden har utgjorts av i lagen om försäkringskassor avsedd kompletteringsdagpenning från sjukkassa skall den pension som beviljas retroaktivt betalas till sjukkassan till det belopp som motsvarar kompletteringsdagpenningen för samma tid.

Rätten att betala ut pension som beviljas retroaktivt till Folkpensionsanstalten till den del Folkpensionsanstalten för samma tid har

betalat ut en förmån till för stort belopp utvidgas. Till Folkpensionsanstalten skall utöver arbetspension som grundar sig på den försäkrades eget arbete också kunna betalas ut familjepension enligt arbetspensionslagarna. Enligt förslaget skall Folkpensionsanstalten också kunna ersättas för pensionstagares bostadsstöd som betalats till ett för stort belopp under den tid för vilken arbetspension beviljas retroaktivt, om också folkpensionen har betalats ut till ett för stort belopp under samma tid och Folkpensionsanstalten kommer att återfå denna del av folkpensionen av arbetspensionen. På så sätt kunde antalet fall minska i vilka Folkpensionsanstalten tvingas återkräva pensionsavhängiga pensioner eller bostadsstöd därför att arbetstagaren har beviljats arbetspension retroaktivt.

I praktiken kan det förekomma sådana situationer där pensionen med stöd av den nya lagen eller någon annan lag skall betalas ut till någon annan än pensionstagaren själv, och en eller flera myndigheter eller någon annan instans har rätt till förmånen. Med tanke på sådana situationer föreslås att det i lagen föreskrivs i vilken ordning pensionen betalas ut när mottagaren är någon annan än pensionstagaren. Den föreslagna utbetalningsordningen grundar sig på vedertagen rättspraxis.

3.2.5. *Sökande av ändring*

Behandlingen utomlands av en pensionsansökan räcker ofta längre än ett år, ibland t.o.m. flera år. Därför är det med tanke på rättsskyddet för pensions sökande som förutom i Finland har arbetat också i något annat EU-land nödvändigt att kunna söka ändring gällande rätten till invalidpension redan innan besluten från de andra EU-länderna sammanställs. Detta är nödvändigt då rätt till pension har förvägrats eller när pensionen har beviljats som delinvalidpension fastän den sökande har ansökt om full invalidpension, eller när pensionen har beviljats som rehabiliteringsstöd för viss tid, fastän den enligt ansökan skall betalas ut tills vidare.

Det finns inte några bestämmelser om bedömningen av arbetsförmågan i EG:s förordning om social trygghet, utan sådana ingår enbart i den nationella lagstiftningen. Därför

föreslås att en bestämmelse om att en arbetstagare som förutom i Finland också har arbetat i något annat EU-land skall kunna söka om ändring i ett beslut från en pensionsanstalt om förutsättningarna för erhållande av invalidpension, fastän något sammanfattande meddelande om besluten från de andra EU-länderna ännu inte har gjorts. Rätten till sökning om ändring då det gäller rätten till invalidpension skall bestämmas i enlighet med ArPL.

Största delen av ansökningarna om undanröjande av beslut som är riktade till försäkringsdomstolen kommer från förmånsbeviljande anstalter. Föremål för ansökningarna är på felaktiga grunder beviljade förmåner. År 2003 avgjordes 2 199 ansökningar om undanröjande av beslut, varav närmare 80 procent godkändes. I processrättsligt hänseende vore det mera ändamålsenligt att ansökningarna om undanröjande av beslut skulle behandlas redan i första besvärinstans och försäkringsdomstolen behandlade sådana ärenden endast då en part söker ändring i ett beslut som fattats i första besvärinstans. Det föreslås därför i propositionen att undanröjande av laggilla beslut skall behandlas av besvärsnämnden för arbetspensionsärenden.

3.2.6. *Pensionslön*

Om den pensionsgrundande lönen föreskrivs i 7 § i APL, vars innehåll senast har fastställts i den lag som trädde i kraft vid ingången av 2005. Timarvodena varierar i företagsvärlden. Därför måste begreppet pensionsgrundande lön justeras redan vid ingången av 2006 i fråga om sådana resultatpremier som inte påverkas av arbetstagarens arbetsinsats. Härav följer ändringsförslag till såväl 7 § i APL som ett förslag till nytt lönebegrepp i ArPL.

3.2.7. *Försäkringsskyldigheten och arbetstagares arbetspensionsförsäkringsavgift*

En arbetsgivare är skyldig att ordna pensionsskyddet för sina arbetstagare inom en månad efter det att ett arbetsförhållande som omfattas av lagen om pension för arbetstagare har inletts. Om den lön som arbetsgivaren

betalar understiger 41,89 euro i månaden, behöver något pensionsskydd inte ordnas. Om en arbetsgivare ändå anmäler detta slag av inkomster till pensionsanstalten, uppbärs arbetspensionsförsäkringsavgift för dem och pensionsskydd intjänas. Om anmälan av sådana inkomster har skett av misstag, återbetalas arbetspensionsförsäkringsavgifterna på ansökan till arbetsgivaren, dock inte för längre tid än för innevarande år och omedelbart föregående kalenderår. Härvid är arbetsgivaren skyldig att också återbetala de arbetspensionsförsäkringsavgifter som uppburits av arbetstagaren. Av den inkomst som understiger 41,89 euro, och för vilken försäkringsavgifterna har återburits, tjänar arbetstagaren inte in någon pension. Det föreslagna penningbeloppet motsvarar ett löneindex med värdet ett år 2004.

Arbetsgivaren kan ordna sina arbetstagares pensionsskydd enligt nuvarande system, antingen i ett arbetspensionsförsäkringsbolag, i en pensionsstiftelse som avses i lagen om pensionsstiftelser (1774/1995) eller i en försäkringskassa som avses i lagen om försäkringskassor (1164/1992). I regel ordnas pensionsskyddet i ett arbetspensionsförsäkringsbolag på så sätt att ett försäkringsavtal ingås. Endast en temporär arbetsgivare ordnar sina arbetstagares pensionsskydd genom att redovisa sina avgifter för försäkringsskyddet varje månad, utan att teckna ett direkt försäkringsavtal. När en arbetsgivare ingår ett försäkringsavtal på något av de sätt som bestäms i förordningen, väljer han på vilket sätt arbetspensionsanstalten meddelas om de uppgifter den behöver för skötseln av arbetspensionsförsäkringen och fastställandet av arbetspensionsförsäkringsavgiften.

Arbetspensionsförsäkringsbolaget kan inte vägra att bevilja en försäkring och hålla den i kraft. Försäkringsavtalet upphör i regel genom ett uppsägningsförfarande. För att arbetspensionsanstalterna inte skall behöva hålla försäkringar i kraft enbart av den orsaken att arbetsgivare som upphört med sin verksamhet inte har sagt upp dem, skall arbetspensionsförsäkringsbolagen få rätt att avsluta en försäkring utan uppsägningsförfarande, om arbetsgivaren inte före utgången av januari månad meddelar att han betalat sina arbetstagare lön i enlighet med den nya lagen

om pension för arbetstagare. Pensionsanstalten skall enligt förslaget dock först försäkra sig om att arbetsgivaren inte har arbetstagare i sin tjänst som skall försäkras i enlighet med lagen om pension för arbetstagare innan försäkringen avslutas.

Oberoende av vilket sätt arbetsgivaren valt för anmälning av uppgifter, kan arbetspensionsförsäkringsbolaget ålägga en arbetsgivare som ingått ett arbetspensionsförsäkringsavtal att lämna in de uppgifter som behövs för skötseln av försäkringsavtalet och fastställandet av pensionsavgift varje månad, om arbetsgivaren har underlåtit att iaktta sin försäkringsskyldighet enligt lagen om pension för arbetstagare. Detta förutsätter inte att arbetsgivaren behöver ha underlåtit att iaktta skyldigheten att lämna uppgifter eller att betala försäkringsavgift i samband med den aktuella arbetspensionsförsäkringen. Arbetspensionsförsäkringsbolaget skall kunna förpliktiga arbetsgivaren att anmäla uppgifterna varje månad också i sådana fall där det är känt att arbetsgivaren tidigare har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter i samband med en arbetspensionsförsäkring. Pensionsanstalten och Pensionsskyddscentralen skall ha rätt att inhämta uppgifter från andra pensionsanstalter om tidigare betalningsstörningar i samband med denna arbetsgivare. Syftet med bestämmelsen är att förebygga försummelser i samband med försäkringsskyldigheten. Att upptäcka försummelser i tid är viktigt med tanke på att det i ArPL föreslås att preskriptionstiden för fastställande av försäkringsavgiften skall förkortas till fem år från de tio år som gäller enligt nuvarande APL.

Det är ändamålsenligt att göra det så enkelt som möjligt att sköta försäkringsskyldigheten, i synnerhet när det är fråga om tillfälligt och kortvarigt arbete. Det föreslås därför att en tillfällig arbetsgivare skall kunna ordna pensionsskyddet för sina arbetstagare utan att ingå ett uttryckligt arbetspensionsförsäkringsavtal med någon arbetspensionsanstalt. En tillfällig arbetsgivare skall kunna sköta pensionsskyddet för sina arbetstagare genom att till det arbetspensionsförsäkringsbolag han väljer meddela behövliga uppgifter om sina arbetstagare och redovisa arbetspensionsförsäkringsavgifterna för dem varje månad. Med en tillfällig arbetsgivare avses en

arbetsgivare, som inte har en enda stadigvarande arbetstagare i sin tjänst. En ytterligare förutsättning skall vara att den sammanlagda lön som arbetsgivaren under en tid av sex månader betalar till en för viss tid anställd arbetstagare understiger 6 000 euro och att arbetsgivaren ordnar sina arbetstagares pensionsskydd med hjälp av den redovisningsteknik som nämns ovan.

Arbetstagares arbetspensionsförsäkringsavgift

Arbetspensionsförsäkringsavgiften bestäms enligt de beräkningsgrunder som avses i 116 § i ArPL. Precis som för närvarande skall arbetstagaren vara skyldig att delta i finansieringen av pensionsskyddet genom att erlägga arbetstagares arbetspensionsförsäkringsavgift, som arbetsgivaren innehåller i samband med löneutbetalningen. Med avvikelse från det nuvarande systemet skall arbetsgivaren innehålla arbetspensionsförsäkringsavgiften också vid anordnande av pensionsskyddet för personer som sköter förtroendeuppdrag eller arbetstagare som arbetar utomlands. I praktiken har det förekommit fall där arbetsgivaren i samband med löneutbetalningen inte har innehållit arbetstagares arbetspensionsförsäkringsavgift, t.ex. på grund av fel i löneutbetalningsprogrammet. Enligt gällande bestämmelser kan arbetsgivaren inte innehålla en sådan avgift i efterskott, utan även arbetstagarens andel av arbetspensionsförsäkringsavgiften måste betalas av arbetsgivaren på grund av ett sådant fel. Detta kan inte anses vara ändamålsenligt. Det föreslås därför att en bestämmelse tas in i lagen enligt vilken arbetsgivaren kan innehålla arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift i samband med de två följande löneutbetalningarna om någon innehållning inte gjorts på grund av ett uppenbart fel. Att bestämmelsen begränsats till att gälla enbart de två därpå följande löneutbetalningarna beror på en önskan om att den retroaktiva innehållningen av avgiften inte skall leda till en oskäligt liten löneutbetalning till arbetstagaren.

Inom vissa branscher består lönen helt eller delvis av provisionslön. Om en arbetstagare som lyfter provisionslön har naturaförmåner, t.ex. bilförmån, intjänar han eller hon ändå

arbetspension av denna. Om någon penninglön som täcker det pensionsskydd som genom arbetstagares arbetspensionsförsäkringsavgift skall intjänas av naturaförmånen inte utbetalas till en arbetstagare med provisionslön, skall arbetsgivaren kunna innehålla arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgifter i samband med en senare löneutbetalning. Det föreslås att en bestämmelse tas in i lagen enligt vilken arbetsgivaren i en sådan situation kan innehålla arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift i samband med senare löneutbetalningar. Den tid inom vilken en arbetspensionsförsäkringsavgift som uppbärs senare skall kunna innehållas föreslås bli begränsad till ett år.

På motsvarande sätt som det förekommer att arbetstagares arbetspensionsförsäkringsavgift inte innehålls på grund av ett uppenbart fel, kan arbetsgivaren uppbära den utan grund eller till felaktigt belopp. En sådan situation kan uppstå t.ex. då arbetsgivaren innehåller arbetstagares arbetspensionsförsäkringsavgift på en månadslön som understiger 41,89 euro, utan att meddela arbetspensionsförsäkringsbolaget den inkomst avgiften hänför sig till. Innehållningen av arbetstagares arbetspensionsförsäkringsavgift är en privaträttslig handling som omfattar arbetsgivaren och arbetstagaren, men som ändå grundar sig på arbetspensionslagstiftningen. Eftersom det i den gällande lagen inte finns någon bestämmelse genom vilken arbetsgivaren kan åläggas att återbetala en på felaktiga grunder uppburen arbetspensionsförsäkringsavgift till arbetstagaren, tvingas arbetstagaren att i sista hand återkräva beloppet genom att väcka privaträttslig talan vid en allmän underrätt. Detta är inte ändamålsenligt, och det föreslås därför att en bestämmelse tas in i lagen enligt vilken arbetsgivaren är skyldig att till arbetstagaren återbetala en arbetspensionsförsäkringsavgift som uppburits oskäligt eller till ett för stort belopp. Det beslut om återbetalningsskyldighet som arbetstagaren får i en besvärsinstans skall också utgöra verkställighetsgrund.

I det kapitel som gäller försäkring skall för tydlighetens skull också tas in en bestämmelse som motsvarar nuvarande praxis enligt vilken en bolagsman som svarar för ett samfunds eller en sammanslutnings skyldigheter

såsom för egen skuld, också svarar för ett samfunds eller en sammanslutnings arbetspensionsförsäkringsavgifter, och en bestämmelse enligt vilken de rättigheter och skyldigheter som enligt lagen om pension för arbetstagare omfattar en arbetsgivare som försetts i konkurs överförs på konkursboet i och med konkursen.

Jämkning av de större utgifterna för invalidpension av försäkringsbeståndet enligt KAPL

I och med att ArPL träder i kraft upphör APL, KAPL och KoPL att gälla. Därför kan Etera och övriga arbetspensionsförsäkringsbolag från och med ingången av 2007 försäkra allt slags arbete som omfattas av ArPL oberoende av bransch och arbetsförhållandets längd. I lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare finns en bestämmelse vars syfte är att trygga förutsättningarna för att Etera skall kunna vara en långvarig och handlingskraftig aktör inom arbetspensionssektorn. Detta görs genom att ett undantagsarrangemang som gäller tills vidare föreskrivs i den föreslagna lagen.

Försäkrade enligt KAPL är bl.a. arbetstagare som är sysselsatta med skogsarbete, flottningsarbete, jord-, vatten- och husbyggnadsarbete, jordförbättringsarbete, arbete inom torvindustrin och hamnarbete. På grund av strukturen hos försäkringsbeståndet enligt KAPL har dessa arbetspensionsförsäkringsbolags utgifter för invalidpension stadigvarande varit högre än för andra arbetspensionsförsäkringsbolag. Utgående från materialet för åren 1990-2002 har invalidpensionsutgifterna inom pensionsbeståndet enligt KAPL uppmätt av lönesummorna varit 0,5-4,9 procentenheter högre än den del av försäkringsavgifterna som återspeglar utgifterna för invalidpension inom försäkringsbeståndet enligt APL. I genomsnitt har skillnaden under de ovannämnda åren varit 2,2 procentenheter. Till strukturen hos försäkringsbeståndet enligt KAPL ansluter sig också en högre dödlighet. Konsekvenserna av detta är att utgifterna för ålderspension enligt KAPL i genomsnitt har varit mindre och att det för ålderspensionernas vidkommande har uppstått ett överskott. Det årliga överskottet har

varit ca en fjärdedel av skillnaden i utgifterna för invalidpension.

Pensionsbestånden hos de arbetspensionsförsäkringsbolag som verkställer APL är till sin struktur tillräckligt likartade för att gemensamma avgiftsgrunder skall kunna härledas ur arbetspensionsförsäkringsbolagens hela material. Eftersom försäkringsbeståndet enligt KAPL är ca sex procent av försäkringsbeståndet enligt ArPL och invalidpensionsavgången inom beståndet till sin storleksklass är den dubbla jämfört med andra bolags försäkringsbestånd, tryggar inte anslutningen av detta bestånd till de övriga arbetspensionsförsäkringsbolagens material en tillräckligt hög försäkringsavgiftsnivå med tanke på Eteras försäkringsbestånd.

Efter att ArPL har trätt i kraft kommer försäkringsbeståndet enligt KAPL och övriga arbetspensionsförsäkringsbolags försäkringsbestånd att utjämnas. Det är emellertid att vänta att utjämningen sker långsamt och att Eteras utgifter för invalidpension länge kommer att vara höga jämfört med medeltalet för andra bolag.

Undantagsförfarandet enligt propositionen garanterar arbetspensionsförsäkringsbolaget Etera, som ensamt har skött försäkringsbeståndet enligt KAPL och som är en ny konkurrent på marknaden, och övriga arbetspensionsförsäkringsbolag en jämlik behandling. Utgångspunkten för arrangemanget är att den tidigare monopolställningen inte får vara vare sig till nytta eller förfång för Etera med tanke på konkurrensen. Det är fråga om ett extraordinärt arrangemang i anslutning till sammanslagningen av arbetspensionslagarna och det gäller enbart i detta läge.

3.2.8. *Straffbestämmelser*

I propositionen föreslås att den nuvarande straffbestämmelsen i 17 k § i APL delvis ändrad överförs till strafflagen.

För underlåtenhet att sköta försäkringskyldigheten och skyldigheten att lämna uppgifter som ansluter sig till försäkring föreslås strängare straff än tidigare. Enligt förslaget skall arbetsgivaren eller dennes representant kunna dömas till böter eller fängelsestraff i högst två år, om arbetsgivaren genom en sådan gärning som avses i lagen åstad-

kommer eller försöker åstadkomma att arbetspensionsförsäkringsavgift inte påförs, att arbetspensionsförsäkringsavgiften bestäms till ett för lågt belopp eller att arbetspensionsförsäkringsavgiften återbärs utan grund. Om gärningen bedömd som helhet är ringa och en höjning av försäkringsavgiften anses vara en tillräcklig påföljd, får eftergift ske i fråga om anmälan, åtal eller straff. Om gärningen kan anses vara grov, kan den bestraffas med fängelse i minst fyra månader och högst fyra år. Om arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri och den grova formen av detta brott samt gärningens straffbarhet skall föreskrivas i strafflagen, eftersom påföljden också kan vara fängelsestraff. Straffskalan för arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri och grovt arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri skall vara den samma som för skattebedrägeri och grovt skattebedrägeri.

3.2.9. *Tillsyn*

Pensionsskyddscentralen skall svara för tillsynen över försäkringsverksamheten i samarbete med arbetspensionsanstalterna. Pensionsskyddscentralens tillsyn skall vara en tillsyn över att aktiva arbetsgivare uppfyller försäkringsskyldigheten med målet att förebygga, notera och så snabbt som möjligt reda ut olika försummelser beträffande försäkringsverksamheten. Med försäkringsskyldigheten avses all verksamhet som ansluter sig till försäkring, inte enbart egentlig försäkring. Därmed skall Pensionskyddscentralens tillsyn utöver tillsynen över den egentliga försäkringsverksamheten även omfatta tillsynen över att arbetsgivaren uppfyller den anmälningsskyldighet som ansluter sig till försäkringsskyldigheten. Den tillsyn Pensionskyddscentralen utövar skall vara övergripande, och föremålen för tillsynen kan inte alltid specificeras i förväg.

Pensionsanstalterna skall övervaka sina egna kunder. Även om arbetsgivaren har ordnat pensionskyddet för sina arbetstagare hos en pensionsanstalt, kan Pensionskyddscentralen göra med tanke på tillsynen över försäkringsverksamheten behövliga utredningar och sällningar för att uppdaga försummelser, företa inspektioner hos arbetsgivaren eller dennes representant för att få fram

uppgifter om arbetstagarnas anställningsförhållanden och vidta andra behövliga tillsynsåtgärder. När Pensionsskyddscentralen genomför dessa tillsynsåtgärder skall den samarbeta med den behöriga pensionsanstalten på det sätt som överenskomms särskilt. Pensionsanstalten skall ha rätt att med tanke på tillsynen i enlighet med bestämmelserna om lämnande och erhållande av uppgifter lämna Pensionsskyddscentralen uppgifter som s.k. massutlämnande av uppgifter, t.ex. så, att uppgifterna om arbetspensionsförsäkringarna inom en viss bransch lämnas ut till Pensionsskyddscentralen för tillsynsåtgärder.

Pensionsskyddscentralen skall precis som för närvarande kunna teckna en tvångsförsäkring för en arbetsgivare som underlåtit att ordna sina arbetstagares pensionskydd. Huvudregeln skall vara att Pensionsskyddscentralen uppmanar en arbetsgivare som underlåtit att ordna pensionskyddet för sina arbetstagare att göra detta inom den tid som Pensionsskyddscentralen bestämmer. Om arbetsgivaren inte följer denna uppmaning, kan Pensionsskyddscentralen fatta ett överklagbart beslut om tvångsförsäkring. Arbetspensionsförsäkringsavgiften påförs och uppbärs av den pensionsanstalt där försäkringen tecknas. Tvångsförsäkring av en tillfällig arbetsgivare skall dock kunna ske enklare, eftersom antalet tvångsförsäkringar av detta slag antagligen blir rätt stort, även om eurobeloppen av de försäkrade inkomsterna är små. Om en tillfällig arbetsgivare underlåter att uppfylla sin försäkringsskyldighet, skall Pensionsskyddscentralen utse en pensionsanstalt som sköter påförandet och uppbörden av försäkringsavgiften utan särskilt uppmaningsförfarande. Arbetsgivaren kan vid behov anföra grundbesvär över debitering av försäkringsavgift.

Det föreslås att den bestämmelse som gäller undvikande av försäkringsskyldigheten och som ingår också i den nuvarande APL utvidgas till att omfatta också sådana situationer där arbetsgivaren försöker ordna ett pensionskydd för sina arbetstagare som inte är grundat på utbetald lön för faktiskt arbete eller som grundar sig på lön som i själva verket inte betalats ut och inte heller avses bli utbetald. Med tanke på arbetspensionssystemets trovärdighet och beständighet är det vä-

sentligt att sådana situationer kan undvikas. Av denna orsak föreslås att en bestämmelse tas in i lagen enligt vilken pensionsanstalten kan fastställa pensionskyddet i enlighet med den faktiska situationen när ett arrangemang av detta slag upptäcks.

Om arbetsgivaren ordnar pensionskyddet för sina arbetstagare för sent kan arbetspensionsanstalten uppbära förhöjd arbetspensionsförsäkringsavgift, dock högst till dubbel belopp. Därutöver skall arbetsgivaren betala pensionsanstalten dröjsmålsränta enligt räntelagen för den tid arbetspensionsförsäkringsavgiften är försenad. Också i sådana fall där arbetsgivaren har underlåtit att ordna pensionskydd för sina arbetstagare och Pensionsskyddscentralen har tecknat en försäkring hos pensionsanstalten för arbetsgivarens räkning, har försäkringsanstalten rätt att uppbära en försäkringsavgift som uppgår till högst det dubbla beloppet för den försummade tiden.

3.2.10. *Preskriptionstider*

I lagen om preskription av skulder (728/2003) som trädde i kraft från och med ingången av 2004 föreskrivs en allmän preskriptionstid på tre år. Genom att förkorta den allmänna preskriptionstiden för skulder från tidigare tio år har man strävat efter att skuldförhållandena skall utredas inom rimlig tid och att effektiva indrivningsmetoder skall främjas. Man strävar dock efter att bibehålla förtroendet för rådande förhållanden.

I och med att den allmänna preskriptionstiden har förkortats måste också den inom arbetspensionssystemet iakttagna preskriptionstiden under nuvarande omständigheter anses vara för lång. Därför föreslås att preskriptionstiderna i lagen om pension för arbetstagare skall förkortas till fem år. Den föreslagna preskriptionstiden på fem år skall gälla fastställande av arbetspensionsförsäkringsavgift, återbäring av arbetspensionsförsäkringsavgift som uppburits utan grund, återkrav av pension som utbetalats utan grund samt utbetalning av pension enligt lagen om pension för arbetstagare. Det föreslås dessutom att varken pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen skall vara skyldig att reda ut arbetstagarens inkomster retroak-

tivt för en längre period än det år då begäran om utredning inkommit och de fem föregående kalenderåren. Den föreslagna preskriptionstiden på fem år skall införas stegvis så, att preskriptionstiden fortfarande är tio år under 2007 och 2008. Därefter förkortas den årligen så, att en preskriptionstid på fem år tillämpas från och med 2013.

3.2.11. *Utredning av uppgifter om arbetstagarens inkomst retroaktivt*

När ArPL träder i kraft tas pensionsanstaltarnas och Pensionsskyddscentralens gemensamma intjäningsregister i bruk i vilket uppgifterna om arbetstagarnas inkomster tas upp mera koncentrerat och i mera aktuell form än i nuvarande register. Att försäkringsskyldigheten är uppfylld övervakas av Pensionsskyddscentralen och pensionsanstalterna gemensamt. Också arbetstagaren är bättre informerad än för närvarande om vilka av hans eller hennes inkomster som har införts i registret, eftersom uppgift om detta årligen skickas till arbetstagaren. Arbetstagaren kan dessutom på eget initiativ när som helst kontrollera sina uppgifter i intjäningsregistret, t.ex. genom att utnyttja en internetjänst.

Av ovan beskrivna orsaker begränsas pensionsanstaltens skyldighet att retroaktivt reda ut uppgifterna om inkomster som inverkar på arbetstagarens rätt till pension till innevarande år och de fem föregående åren. För tiden dessförinnan görs inte någon utredning om riktigheten i uppgifterna om pensionsgrundande inkomster, och uppgifterna om försäkrade inkomster ändras i regel inte heller. Arbetstagaren får årligen ett utdrag ur registret i vilket har antecknats de försäkrade inkomsterna enligt lagen om pension för arbetstagare samt de arbetsinkomster som ligger till grund för förmåner som utbetalas under tider utan lön och av vilka intjänas pension enligt lagen om pension för arbetstagare eller den pensionsersättning som betalas enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003). Om arbetstagaren upptäcker brister eller fel i dessa uppgifter, skall pensionsanstalten på arbetstagarens begäran reda ut uppgifternas riktighet. Uppgifternas riktighet utreds dock

inte och ändras inte heller retroaktivt för en längre tid tillbaka än det innevarande året och de fem föregående åren. Arbetstagaren har rätt att få ett beslut från pensionsanstalten gällande dessa på hans eller hennes pensionsrätt inverkan uppgifter om inkomsterna.

Även om varken pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen skall vara skyldig att reda ut arbetstagarens inkomster retroaktivt för en längre period än de fem föregående kalenderåren, kan arbetstagaren själv förete en utredning över sina tidigare inkomster. Om arbetstagaren själv obestridligen kan påvisa att han eller hon för mera än fem år sedan har haft arbetsinkomster som borde inverka på pensionen enligt lagen om pension för arbetstagare, skall dessa inkomster beaktas för året i fråga när pensionen fastslås och pension intjänas av dessa inkomster. I sådana fall skall också den föreskrivna preskriptionstiden för fastställande av arbetspensionsförsäkringsavgiften vara tio år i stället för fem. Denna preskriptionstid på tio år skall räknas från den dag arbetspensionsförsäkringsavgiften för arbetsförhållandet i fråga enligt försäkringsvillkoren skulle ha förfallit till betalning, eller, om det är fråga om tillfälligt arbete för denna arbetsgivare, från och med ingången av året efter det under vilket lönen utbetalades.

4. Propositionens konsekvenser

4.1. Ekonomiska konsekvenser

Genom reformen verkställs den sammanslagning av arbetspensionslagarna gällande löntagarna inom den privata sektorn som ansluter sig till den av riksdagen godkända pensionsreformen. Syftet med sammanslagningen är att göra arbetspensionslagstiftningen inom den privata sektorn klarare och enklare. Reformen har inte några konsekvenser för vare sig statens eller kommunernas ekonomi.

4.2. Konsekvenser för arbetstagarna

De väsentliga förändringarna med tanke på arbetspensionsskyddet har genomförts redan i och med de lagändringar som trädde i kraft från ingången av 2005. De ändringar som görs genom denna proposition är i regel en-

bart införande i lagen av vedertagen praxis och sådana ändringar som skall underlätta lagens verkställighet. De beräknas inte ha några betydande ekonomiska konsekvenser för arbetstagarna.

Det föreslås att arbetstagarna varje år får sig tillsänt ett arbetspensionsutdrag av vilket framgår vilka inkomster och övriga förmåner han eller hon har haft som berättigar till pension och beloppet av den intjänade pensionen. Arbetspensionsutdraget ökar arbetstagarens medvetenhet om sin intjänade pension och underlättar hans eller hennes möjlighet att övervaka att det utförda arbetet är försäkrat i enlighet med arbetspensionslagarna. Det förtydligande av arbetspensionslagstiftningen som är syftet med propositionen förbättrar dessutom arbetstagarnas rättsskydd.

4.3. Konsekvenser för arbetsgivarna

Det faktum att det branschvisa försäkringsförfarandet upphör underlättar ordnandet av pensionskydd. Efter det att ArPL har trätt i kraft kan arbetsgivaren försäkra alla sina arbetstagare, bortsett från sjömännen, med en och samma försäkring oberoende av vilken typ av arbete de utför. Detta minskar arbetsgivarnas felaktiga försäkringar och det utredningsarbete sådana för med sig.

4.4. Könrelaterade konsekvenser

I den totalrevidering av arbetspensionssystemet som trädde i kraft vid ingången av 2005 bedömdes konsekvenserna av den höjda pensionsåldern och den ökade livslängden samt de könrelaterade konsekvenserna av de ändrade reglerna för beräkning av pensionen. Det finns ingenting ytterligare att tillägga i denna proposition.

4.5. Konsekvenser med tanke på arbetspensionssystemet

När ArPL har trätt i kraft försvinner de branschvisa försäkringarna och alla pensionsanstalter inom den privata sektorn kan försäkra alla typer av arbete. Detta innebär att konkurrensen pensionsanstalterna emellan ökar. Nödvändiga strukturella förändringar för en anpassning av branschen till den nya

situationen har redan vidtagits i och med omvandlingen av LEL Arbetspensionskassan till Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Etera och i och med att pensionskassan för utövande konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare har uppgått i Etera.

I samband med ikraftträdelsen av ArPL tas ett gemensamt intjäningsregister i bruk som omfattar nära nog alla pensionsanstalter inom det privata och det offentliga pensionssystemet samt Pensionsskyddscentralen. Behovet av en revidering av intjäningsregistersystemet ansluter sig delvis till den pensionsreform som trädde i kraft vid ingången av 2005, vilken medförde att intjänandet av pension ändrades från att ha hänfört sig till arbetsförhållandet till att basera sig på årsinkomsten. På lång sikt kommer det gemensamma intjäningsregistret att sänka kostnaderna för arbetspensionssystemet, eftersom pensionsanstalterna inte behöver upprätthålla egna, separata registreringssystem.

5. Beredningen av propositionen

Propositionen grundar sig på det aktuella regeringsprogrammet och på det avtal om utveckling av arbetspensionerna inom den privata sektorn som arbetsmarknadens centralorganisationer ingick den 5 september 2002 och i vilket centralorganisationerna ingick en överenskommelse om att arbetspensionslagarna för den privata sektorn slås samman så snart det är tekniskt möjligt. Den fortsatta beredningen har gjorts vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med Pensionsskyddscentralen och de centrala arbetstagar- och arbetsgivarorganisationerna. Vid beredningen hördes också pensionsanstalterna inom den offentliga och den privata sektorn, företagorganisationerna och Folkpensionsanstalten.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Regeringen har för avsikt att överlämna en särskild proposition till riksdagen gällande besvärskommittén för arbetspensionsärenden. Enligt den proposition som nu behandlas fastslås hur medlemmar som känner till för-

hållandena på arbetsmarknaden skall utses till besvärsnämnden. Några andra bestämmelser gällande besvärsnämnden för arbetspensionsärenden ingår inte i propositionen.

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (RP 3/2005 rd), i vilken föreslås att lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten (610/1991) och lagen om rehabiliteringspenning (611/1991) upphävs, är för närvarande under behandling

i riksdagen. I 2 § 1 mom., 32 § 2 mom., 43 § 2 mom. och 74 § 3 mom. i det lagförslag som ingår i propositionen hänvisas i stället för till lagen om rehabiliteringspenning till de lagar som föreslås i den proposition som nu är under behandling.

Syftet är att regeringen efter denna proposition till riksdagen skall överlämna en proposition i vilken ingår av denna proposition föranledda förslag till ändringar i FöPL, LFöPL och SjöPL.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lag om pension för arbetstagare

I AVDELNINGEN ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

1 kap. Lagens syfte

1 §. *Lagens syfte.* Paragrafen är ny. Enligt 1 mom. föreskrivs det i lagen om den rätt som arbetstagare inom den privata sektorn har till ålderspension, deltidspension och invalidpension samt rehabilitering. Vidare föreskrivs om den rätt till familjepension som arbetstagarnas förmånstagare har. Lagen omfattar arbetstagare som hör till tillämpningsområdet för de gällande lagarna APL, KAPL och KoPL. Om pensionsskyddet för företagare föreskrivs i en separat lag.

Enligt 2 mom. är en arbetsgivare skyldig att ordna pensionsskydd enligt denna lag för sina arbetstagare. I momentet fastställs också huvudregeln för finansieringen av pensionsskyddet, enligt vilka arbetsgivaren bekostar pensionsskyddet enligt denna lag för sina arbetstagare, och arbetstagaren är skyldig att delta i bekostandet av sitt pensionsskydd med en arbetspensionsförsäkringsavgift. ArPL tillämpas på arbete som utförts i Finland. Avvikelser från denna huvudregel är möjliga endast i de situationer som det föreskrivs om i 2 och 10 kap. Om försäkring av arbete som utförs utomlands föreskrivs i 150 §. Om befriande av en utländsk arbetsgivare från försäkringsskyldigheten i fråga om arbete som utförs i Finland föreskrivs i 149 §.

Arbetsgivaren skall enligt eget val kunna ordna pensionsskyddet för sina arbetstagare i ett försäkringsbolag, en pensionskassa eller en pensionsstiftelse. Detta konstateras i paragrafens 3 mom. I 10 kap. föreskrivs närmare om ordnandet av arbetspensionsskyddet. I momentet konstateras vidare att Pensionsskyddscentralen är samarbetsorgan för pensionsanstalterna. Enligt förslaget skall det föreskrivas om Pensionsskyddscentralens uppgifter och förvaltning i en separat lag. Om arbetsgivarens skyldighet att ordna pensions-

skydd för sina arbetstagare och om pensionsanstalterna föreskrivs för närvarande i 3 § 1 mom. i APL och 1 § 1 mom. i KAPL och om pensionsanstalten i 2 § i KAPL och 2 § i KoPL. Om Pensionsskyddscentralen föreskrivs i 14 och 14 a § i APL.

2 §. *Centrala definitioner.* Paragrafen är ny. Den innehåller definitioner på de centrala begrepp som förekommer i flera kapitel. Alla definitioner finns inte i denna paragraf. Bl.a. begrepp som ansluter till deltidspension definieras vid bestämmelserna om deltidspension och i övrigt ingår definitioner i olika paragrafer till den del som de gäller begrepp som används endast i vissa paragrafer eller kapitel.

I 2 mom. definieras begreppet pensionsfall. I fråga om ålderspension och deltidspension avser pensionsfall uppfyllande av villkoren för erhållande av pensionen. Villkoren för erhållande av ålderspension och deltidspension definieras i 3 kap. i bestämmelserna om dessa pensionsslag. När det gäller invalidpension avses med pensionsfall arbetsoförmågans början och när det gäller familjepension förmånslåtarens död. Pensionsfallet inverkar bl.a. på när pensionen börjar och på pensionens belopp.

3 §. *Arbetspensionslagar.* Paragrafen är ny. I paragrafen nämns de arbetspensionslagar inom den privata och offentliga sektorn som i denna lag avses med arbetspensionslagarna för den privata sektorn och arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn. När begreppet arbetspensionslagarna används i ArPL avses arbetspensionslagarna både inom den privata och inom den offentliga sektorn. Lagar som kan jämföras med arbetspensionslagarna är bl.a. lagen om republikens presidents rätt till pension (40/1994) och lagen om pension för riksdagsmän (329/1967). I denna lag avses med arbetspensionslagar dock inte dessa lagar.

2 kap. Lagens tillämpningsområde

4 §. *Anställningsförhållande.* Paragrafen är ny. I paragrafen föreskrivs om anställningsförhållanden och arbetstagare som hör till la-

gens tillämpningsområde. I 1 mom. konstateras att en arbetstagare har rätt till pensionskydd på basis av sitt anställningsförhållande.

Punkt 1-4 i 2 mom. motsvarar delvis preciserade 1 § 1 mom. 1-5 punkten i APL. Till lagens tillämpningsområde hör anställningsförhållanden under den tid som arbetstagaren är mellan 18 och 67 år. Lagen gäller dock inte anställningsförhållanden på basis av vilka arbetstagaren har rätt till pension enligt en i 1 kap. 3 § avsedd annan arbetspensionslag.

Enligt 4 punkten gäller lagen inte arbetstagare som arbetar som medlemmar av besättningen på ett finskt fartyg som inskrivits i förteckningen över handelsfartyg enligt lagen om en förteckning över handelsfartyg i utrikesfart (1707/1991), även om en sådan arbetstagare inte skall försäkras enligt SjöPL. Lagen gäller dock andra som arbetar på ett fartyg än medlemmar av besättningen. Med detta avses arbetstagare, vilkas anställningsförhållande tidigare med stöd av 1 § 1 och 2 mom. i KoPL hörde till KoPL:s tillämpningsområde och som inte hör till SjöPL:s tillämpningsområde.

Till lagens tillämpningsområde hör inte enligt 3 mom. arbetstagare till vilka arbetsgivaren betalar mindre än 41,89 euro per månad i arbetsinkomst. Med arbetsinkomst avses lön eller annat ersättning för arbete. Det föreslagna minimibeloppet 41,89 euro är nytt. Om en arbetsgivare ändå anmäler inkomster under 41,89 till pensionsanstalten och betalar arbetspensionsförsäkringsavgift för dessa, ger inkomsterna rätt till pension enligt denna lag. En närmare bestämmelse om detta finns i 10 kap. som behandlar ordnande av försäkring.

Enligt förslaget konstateras i 1 § 1 mom. att lagen gäller arbete som utförts i Finland, om inte något annat föreskrivs i lagen. Därför föreslås ett undantag i 3 mom. 2 punkten enligt vilket lagen inte tillämpas på sådant i Finland utfört arbete som på basis av bestämmelserna i EG:s förordning om social trygghet (EEG) nr 1408/71, eller i andra överenskommelser om social trygghet som är bindande för Finland, inte omfattas av den finska lagstiftningen om social trygghet, utan av lagstiftningen om social trygghet i något annat land.

5 §. *Arbete utomlands*. Paragrafens 1 mom. är nytt. Avsikten med momentet är att klarlägga lagens tillämpningsområde när det gäller arbete som utförs utomlands i situationer där arbetet skall försäkras i Finland på basis EG:s förordning om social trygghet eller internationella överenskommelser om social trygghet som är bindande för Finland. I sådana situationer gäller denna lag också arbete som utförts utomlands.

Paragrafens 2 mom. motsvarar 1 c § 1 mom. i APL. I momentet föreskrivs om hur pensionsskydd som tjänats in för arbete utomlands bestäms i de situationer då en finsk arbetsgivare sänder en arbetstagare till ett annat land än ett EG- eller EES-land, eller till ett land med vilket Finland har ingått en bindande överenskommelse om social trygghet. En förutsättning för att pensionsskyddet i dessa situationer tjänas in enligt denna lag är att arbetstagaren är anställd av det utsändande företaget eller ett utländskt företag inom samma ekonomiska helhet och att arbetstagarens anställningsförhållande till det utsändande företaget fortgår under den tid som arbetstagaren arbetar utomlands. Vidare förutsätts att arbetstagaren omfattas av den finska lagstiftningen om social trygghet när han eller hon börjar arbeta utomlands. Arbetsgivaren kan ansöka om befrielse från skyldigheten att försäkra utstationerade arbetstagare hos Pensionsskyddscentralen. Om villkoren för befrielse föreskrivs närmare i 150 § 1 mom.

Arbete utomlands kan enligt 3 mom. dessutom ge rätt till pension enligt denna lag utöver i de ovan nämnda situationerna om en finsk arbetsgivare frivilligt försäkrar en arbetstagare som arbetar utomlands enligt denna lag. Om de situationer när en sådan försäkring är möjlig föreskrivs närmare i 150 § 2 mom.

Med en finsk arbetsgivare avses i en situation som avses i 2 och 3 mom. en fysisk person som har hemort i Finland och som de facto är bosatt i Finland, eller en sammanlutning som har hemort i Finland. När man fastställer att en fysisk person är bosatt i Finland beaktas i tillämpliga delar principerna om bestämmande av bosättning i lagen om hemkommun (201/1994), förordningen om social trygghet och lagen om tillämpning av

lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993). I fråga om sammanslutningar har en sammanslutning hemort i Finland när den är registrerad i Finland. Ifall grundandet av en sammanslutning inte kräver registrering anses sammanslutningen vara finsk om dess förvaltning är förlagd till Finland eller den huvudsakligen är verksam i Finland. Med en finsk arbetsgivare likställs också en filial till ett utländskt företag som är verksam i Finland och som har registrerats i handelsregistret. Ett europaföretag vars stadsgeenliga hemort är i Finland anses vara en finsk arbetsgivare. Också en i handelsregistret registrerad filial till ett europaföretag som är registrerat i en annan stat anses vara en finsk arbetsgivare.

Ett villkor för försäkring enligt denna lag i de situationer som avses i denna paragraf är att den utsändande arbetstagaren är finsk. Det innebär att paragrafen inte tillämpas i en situation där en utländsk arbetsgivare sänder en person som arbetar i Finland till ett annat land, om inte arbetsgivaren har en filial som är registrerad i Finland. Huruvida arbetstagaren har arbetat för den ifrågavarande utländska arbetsgivaren i Finland redan innan utsändningen är inte av någon betydelse.

6 §. *Befriande av en utländsk arbetsgivare från försäkringsskyldigheten.* Arbete som utförs i Finland skall enligt förslaget försäkras i Finland oberoende av om arbetsgivaren är finsk eller utländsk. En utländsk arbetsgivare kan dock befrias från försäkringsskyldigheten, om arbetsgivaren sänder en arbetstagare som är i arbetsgivarens tjänst till Finland för arbete. Om befriandet föreskrivs närmare i 149 § som det hänvisas till i denna paragraf.

7 §. *Person i ledande ställning.* Till lagens tillämpningsområde skall liksom för närvarande höra personer i ledande ställning i aktiebolag eller i andra sammanslutningar under de förutsättningar som det föreskrivs om i lagen. Paragrafen motsvarar 1 d § i APL och den skall tillämpas på motsvarande sätt som den gällande bestämmelsen. Det innebär att man t.ex. när man fastställer om en person i ledande ställning antingen ensam eller tillsammans med sina familjemedlemmar äger mer än hälften av ett bolags aktiekapital, eller om röstetalet för aktierna utgör mer än hälften av röstetalet för samtliga aktier, också

beaktar de aktier som personen i ledande ställning äger indirekt via ett annat bolag.

En verkställande direktör för ett aktiebolag eller ett andelslag är ett lagstadgat organ i sammanslutningen. Därför står han inte i anställningsförhållande till den sammanslutning som han företräder. I ett bostadsaktiebolag motsvaras verkställande direktören av disponenten. Anställningsvillkoren för den verkställande direktören eller ett bostadsaktiebolags disponent bestäms enligt det direktörsavtal som ingåtts. Även om en verkställande direktör eller disponent inte är anställd i ett anställningsförhållande och inte omfattas av bestämmelserna i arbetsavtalslagen, skall de enligt denna paragraf omfattas av ArPL ifall de inte har bestämmanderätt som baserar sig på ägande eller rösträtt i bolaget. Detta motsvarar nuvarande tillämpningspraxis.

8 §. *Person som sköter förtroendeuppdrag.* Förtroendeuppdrag ger rätt till pension enligt denna lag, om det privaträttsliga företaget eller den privaträttsliga sammanslutning som betalar arvodet vill försäkra detta uppdrag enligt denna lag. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 1 b § i APL. Om en person som sköter ett förtroendeuppdrag samtidigt står i anställningsförhållande till den som betalar arvodet, och det inte har ordnats en särskild pensionsförsäkring på grundval av förtroendeuppdraget, måste arvodet för förtroendeuppdraget räknas till arbetsinkomsten enligt den huvudregel som enligt förslaget skall ingå i 70 §. Innehållsmässigt avviker detta från gällande lagstiftning så, att samma bestämmelser som tillämpas på arbete som utförs i ett anställningsförhållande nu skall gälla försäkring av personer som sköter förtroendeuppdrag. Det innebär att den som betalar arvodet för ett förtroendeuppdrag också skall innehålla arbetstagarens pensionsavgift av den som sköter förtroendeuppdraget.

9 §. *Försäkring av idrottsutövare.* Utövande av idrott skall inte höra till denna lags tillämpningsområde, utan bestämmelserna om pensionsskydd för idrottsmän och -kvinnor finns fortsättningsvis i lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare (575/2000). Bestämmelsen motsvarar 1 § 2 mom. i APL.

10 §. *Avgörande om tillämpningen av lagen.* Pensionsskyddscentralen skall på ansö-

kan avgöra om denna lag skall tillämpas på ett arbete. Ett sådant avgörande kan sökas av den som låter utföra arbetet, arbetstagaren, den som utför arbetet eller pensionsanstalten. Bestämmelsen motsvarar den nuvarande situationen. I de gällande lagarna föreskrivs om detta i den första meningen i 1 § 7 mom. APL, i 1 § 4 mom. i KAPL och i 1 § 6 mom. KoPL.

II AVDELNINGEN

BESTÄMMELSER OM PENSIONER OCH REHABILITERING OCH OM VERKSTÄLLANDET AV DEM

3 kap. Pensions- och rehabiliteringsförmåner

Ålderspension

11 §. *Rätt till ålderspension.* I paragrafen föreskrivs om åldersgränserna för ålderspension och om vid vilken ålder det är möjligt att få förtida eller uppskjuten ålderspension. En förutsättning för att förtida ålderspension och ålderspension skall beviljas är att arbetstagaren har avslutat det anställningsförhållande på grundval av vilket han eller hon ansöker om pension. Uppskjuten ålderspension kan däremot beviljas även om anställningsförhållandet fortsätter. Om en arbetstagare som har ålderspension börjar arbeta igen, beviljas den pension som tjänas in i den nya anställningen när arbetstagaren har fyllt 68 år. I APL finns bestämmelserna om åldersgränsen för ålderspension i första meningen i 4 § 1 mom. och bestämmelserna om åldersgränserna för förtida och uppskjuten ålderspension i 4 § 2 mom.

I 2 mom. föreskrivs om arbetstagarens rätt att få ålderspension enligt denna lag vid den pensionsålder som anges i SjöPL när arbetstagaren beviljas förtida ålderspension enligt SjöPL före 62 års ålder. En motsvarande bestämmelse finns i slutet av 3 § 2 mom. i APL.

12 §. *Ålderspensionens belopp.* Paragrafens 1 mom. är nytt. Enligt momentet är ålderspensionens belopp den pension som tjänats in fram till den tidpunkt då pension börjar, om

ålderspensionen börjar vid ingången av månaden efter den under vilken 63-68 års ålder uppnåtts. Bestämmelsen motsvarar den lag som gäller sedan ingången av 2005.

I 2 och 4 mom. föreskrivs om förtidsminskning och uppskovsförhöjning. Motsvarande bestämmelser finns i 5 a § 1 och 2 mom. i APL.

Till 3 mom. överförs en bestämmelse med ändrad ordalydelse från 5 a § 3 mom. i APL, enligt vilken förtidsminskning inte görs när en arbetstagare har fått arbetslöshetsdagpenning på grundval av rätt till tilläggsdagar enligt 6 kap. 9 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), även om arbetstagaren får ålderspension vid 62 års ålder. Innehållet i bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i 5 a § 3 mom. i APL och den tillämpas också på arbetstagare som är födda före 1950.

13 §. *Begynnelsetidpunkt för ålderspension.* I 1 mom. föreskrivs om begynnelsetidpunkten för ålderspension och förtida ålderspension. Om begynnelsetidpunkten för ålderspension föreskrivs i 4 § 2 mom. i APL. Enligt den gällande bestämmelsen i APL beviljas ålderspension tidigast från ingången av månaden efter pensionsansökan, men om ansökan har lämnats in inom tre månader från det att anställningsförhållandet avslutades, beviljas dock pensionen från ingången av månaden efter det att anställningsförhållandet avslutades.

Enligt 1 mom. börjar ålderspension och förtida ålderspension från ingången av månaden efter den under vilken arbetstagaren har uppnått den ålder som berättigar till ålderspension eller förtida ålderspension och slutat i det arbete på grundval av vilket han eller hon ansöker om ålderspension. Ålderspension och förtida ålderspension kan beviljas retroaktivt för tre månader före den månad då pensionsansökan lämnades in och även för en längre tid när det finns en giltig orsak. Bestämmelsen avviker från den gällande på så sätt att det inte längre är ett villkor för beviljande av tre månader retroaktiv pension att pensionsansökan har lämnats in inom tre månader från det att anställningsförhållandet avslutades. Det innebär att villkoren för att få ålderspension retroaktivt blir lindrigare.

I 2 mom. föreskrivs om begynnelse-tidpunkten för ålderspension när en arbetstagare fortsätter att arbeta efter 68 års ålder. I så fall beviljas ålderspensionen från ingången av den månad som följer efter pensionsansökan. I dessa situationer förutsätts inte att arbetstagen har slutat i det arbete på grundval av vilket han eller hon ansöker om arbetspen-sion.

Enligt 3 mom. kan pension som tjänats in på grundval av arbetsinkomsten från ett an-ställningsförhållande som börjat efter det att arbetstagen har fått ålderspension beviljas tidigast från ingången av kalendermånaden efter den månad då arbetstagen fyllde 68 år. En motsvarande bestämmelse finns i sista meningen i 4 § 2 mom. i APL.

14 §. *Indragning av ålderspension.* Para-grafen är ny. Invalidpension ändras till ålderspension när arbetstagen fyller 63 år. Om en arbetstagare som blir tidsbegränsat arbetsförmögen när han eller hon närmar sig 63 års ålder vill fortsätta arbeta efter att ar-betsförmågan upphör, kan han eller hon an-söka om indragning av ålderspensionen. En förutsättning är att arbetstagen har beviljats rehabiliteringsstöd på grund av en sådan tidsbegränsad arbetsförmåga som när reha-biliteringsstödet beviljades har beräknats fortgå efter det att arbetstagen fyller 63 år. Arbetstagen skall ansöka om indragning av arbetspensionen inom en månad från det att arbetsförmågan upphör. Om villkoren för indragningen uppfylls, tjänar arbetstagen in 4,5 procent i pension av arbetsinkomsterna i sitt arbete efter indragningen. Arbetstagen beviljas ny ålderspension på ansökan. För att ålderspension skall beviljas före 68 års ålder förutsätts att anställningsförhållandet avslu-tas.

Deltidspension

15 §. *Begrepp i anslutning till deltidspen-sion.* I paragrafen definieras begrepp som an-sluter till deltidspension. I 1 punkten definie-ras begreppet förvärvsarbete. Med förvärvs-arbete avses arbete som skall försäkras enligt arbetspensionslagarna och lagar som jäm-ställs med dem. I 2 punkten definieras be-greppet heltidsarbete. I den gällande lagen finns definitionen på heltidsarbete i 4 f § 2

mom. och det föreslås inga ändringar i denna definition.

Enligt 2 mom. avses med deltidarbete som nämns i 16, 17, 20, 21 och 24 § arbete som skall försäkras enligt arbetspensionslagarna och som en arbetstagare utför när han eller hon får deltidspension. Med ett sådant del-tidsarbete jämföras deltidarbete som utförs i ett EU- eller EES-land. Innehållet i bestäm-melsen motsvarar gällande tillämpningsprax-is.

När deltidspensionen bestäms avses med stabiliserad inkomst den inkomst för återstå-ende tid som nämns i 76 §. Inkomsten för återstående tid fastställs på grundval av ar-betsinkomsterna under de fem år som före-gick året för pensionsfallet.

16 §. *Rätt till deltidspension.* Ett villkor för deltidspension är att arbetstagen under 18 månader omedelbart före deltidspensionens början i minst 12 månader arbetat heltid. Med heltidsarbete jämföras enligt 2 mom. arbete i ett EU- eller EES-land. Kravet på minst 12 månader heltidsarbete förutsätter enligt den gällande lagen faktiskt arbete. Villkoret uppfylls alltså inte om arbetstaga-ren t.ex. insjuknar och är sjukskriven en del av de 12 månaderna. Nu föreslås att den tid under vilken arbetstagen får dagpenning enligt SFL, lön för sjukdomstid, ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av la-gen om trafikförsäkring eller dagpenning som grundar sig på bestämmelserna i lagen om olycksfallsförsäkring, förlängs denna tid av 18 månader i motsvarande mån, dock med högst sex månader. De betyder att gransk-ningstiden förlängs till högst två år när en ar-betstagare t.ex. insjuknar och att detta villkor för deltidspension uppfylls om arbetstagen har arbetat heltid i minst 12 månader under två år omedelbart innan deltidspensionen börjar. På så sätt utgör inte en kort sjukperiod före deltidspensionens början i praktiken inte längre ett hinder för deltidspensionen.

Enligt 4 f § 1 mom. 4 punkten i APL är det ett villkor för deltidspension att arbetstagen under 15 år omedelbart före deltidspensio-nens början under sammanlagt fem år har tjänat in pension enligt arbetspensionslagar-na. Enligt 4 § 4 mom. i KAPL beräknas in-tjäningstiden på fem år i månader på grund-val av KAPL-inkomster som under de senast

15 kalenderåren erhållits i anställningsförhållanden som omfattas av KAPL, genom att beloppet av arbetsinkomsterna under kalenderåret divideras med det belopp som utgör försäkringsgräns enligt APL. Vid beräkningen beaktas hela månader, dock högst så många månader att de tillsammans med intjäningstider som omfattas av APL är 12 månader per år.

Från ingången av 2005 bestäms pensionen inte längre separat för varje anställningsförhållande. Därför behövs, bortsett från vissa undantag, inte längre tidpunkterna för när ett anställningsförhållande börjat och slutat när pensionen beräknas och de registreras inte längre med samma noggrannhet som tidigare. Av den anledningen föreslås det att i 1 mom. 2 punkten tas in en bestämmelse om hur årsarbetsinkomsten omvandlas till att motsvara arbetstid. Kravet på fem år intjäningstid som finns i 4 f § 4 mom. i APL bevaras genom att tiden omvandlas till månader, vilket ger talet 60. Årsinkomsterna omvandlas till tid genom att årsinkomsten divideras med summan av 25 gånger den inkomstgräns som anges i 4 § 3 mom. 1 punkten, 41,89 euro, dvs. 1047,25 euro. Kvoten avrundas nedåt till närmaste hela tal, som kan vara högst 12. Kvoterna för de senaste 15 åren räknas ihop. Om resultatet blir 60 eller mera, är detta villkor för deltidspension uppfyllt. Exempelvis för sex månader arbete med 1047,25 euro i månadslön beaktas talet sex under detta år. Om månadslönen är 2000 euro under sex månader arbete, beaktas talet 11 under detta år och på motsvarande sätt är talet två för sex månader arbete med 500 euro i månadslön. De tal som beräknas på detta sätt ger rätt till deltidspension, om talet för arbetet under de senaste 15 åren sammanlagt är minst 60.

Ett villkor för deltidspension är att arbetstagaren inte får annan pension på grundval av eget arbete eller någon motsvarande utländsk förmån eller en förmån på grundval av anställning i en internationell organisation eller ett organ inom Europeiska gemenskaperna. I jämförelse med den gällande bestämmelsen preciseras ordalydelsen. I den gällande lagen nämns att endast grundpension enligt 8 § 4 mom. i APL eller en annan jämförbar pension som grundar sig på ett anställnings- eller tjänsteförhållande utgör ett hinder. Bestäm-

melsen har tillämpats så att en utländsk pension som grundar sig på ett anställnings- eller tjänsteförhållande har jämförats med en grundpension enligt 8 § 4 mom. i APL. Det innebär att en utländsk pension har utgjort ett hinder för beviljande av deltidspension också enligt den gällande lagen. Dessutom har man i avgörandepraxis ansett att också den gällande ordalydelsen ger vid handen att pension som grundar sig på tjänstgöring i en internationell organisation eller ett organ inom Europeiska gemenskaperna utgör ett hinder för beviljande av deltidspension. Preciseringsen av ordalydelsen innebär sålunda inte någon ändring av nuvarande tillämpningspraxis.

Enligt 1 mom. 4 punkten är ett villkor för deltidspension att arbetstagaren inte efter att anställningsförhållandet som omfattas av denna lag upphörde har rätt till deltidspension enligt arbetspensionslagarna inom den offentliga sektorn på grundval av en heltidsanställning som omfattas av de nämnda lagarna. I förhållande till den gällande bestämmelsen i 4 f § 1 mom. 1 punkten i APL preciseras bestämmelsen. I den gällande bestämmelsen nämns endast heltidsanställning enligt lagen om statens pensioner eller lagen om kommunala pensioner, trots att den avser också anställning enligt de övriga arbetspensionslagarna inom den offentliga sektorn.

I 4 mom. föreskrivs om villkoren för det deltidsarbete som deltidspensionen förutsätter. Enligt 1 punkten förutsätter deltidspension att arbetstagarens arbetsinkomst har minskat så, att arbetsinkomsten av deltidsarbetet utgör 35-70 procent av den sammanräknade stabiliserade arbetsinkomsten av heltidsarbetet. Ett motsvarande villkor finns i den gällande lagen. Däremot slopas den gällande lagens bestämmelse om antalet timmar och i stället förutsätts att det skett en förändring i arbetstiden som motsvarar minskningen av arbetsinkomsten. I praktiken är det svårt för pensionsanstalten att övervaka antalet timmar och övervakningen av att villkoren för deltidspensionen uppfylls grundar till stor del på övervakning av arbetsinkomsten från deltidsarbetet. Pensionsanstalterna får uppgifterna om föregående års löner i arbetsgivarnas årsanmälningar och de kan också begära dem av skattemyndigheterna. När denna lag har trätt

i kraft kan arbetsgivaren anmäla uppgifterna också månadsvis, med undantag för anställningsförhållanden som omfattas av skyddsbestämmelsen, vilket i framtiden bidrar till att också övervakningen av inkomster av deltidarbete effektivteras.

I den gällande lagen är ett villkor deltidspension att deltidspensionstagaren inte har varit borta från arbetet en längre tid än sex veckor i följd. I denna period inräknas inte semester eller tid med dagpenning enligt SFL. Bestämmelsens ordalydelse preciserar för att motsvara gällande tillämpningspraxis så, att inte heller tid med lön för sjukdomstid, ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om trafikförsäkring eller dagpenning enligt lagen olycksfallsförsäkring räknas in i denna frånvarotid. Förmåner enligt lagen om trafikförsäkring och lagen om olycksfallsförsäkring är primära i förhållande till dagpenning enligt SFL. När en arbetstagare får en förmån enligt lagen om trafikförsäkring eller lagen om olycksfallsförsäkring, betalas inte dagpenning enligt SFL därför att de nämnda förmånerna är primära. Det betyder att en sådan situation i sak är identisk med de situationer där en arbetstagare får dagpenning enligt SFL. Om arbetsgivaren betalar lön under sjukdomstiden, betalas dagpenningen enligt SFL på arbetsgivarens ansökan till arbetsgivaren. Också i en sådan situation har arbetstagaren rätt till dagpenning enligt SFL, även om dagpenningen betalas till arbetsgivaren. Tiden under vilken arbetstagaren får dessa förmåner får vara högst 12 månader.

17 §. *Deltidspensionens belopp.* Enligt paragrafens 1 mom. är deltidspensionens belopp hälften av skillnaden mellan den stabiliserade inkomsten av heltidsarbetet och inkomsten av deltidarbete (inkombortfall). En motsvarande bestämmelse finns i 5 c § i APL.

I 2 mom. föreskrivs om deltidspensionens belopp när arbetstagaren har rätt att få deltidspension också på grundval av en annan arbetspensionslag. I dessa fall är deltidspensionens belopp 50 procent av skillnaden mellan den stabiliserade inkomsten av dessa arbeten och inkomsten av ett eller flera deltidarbeten. Den deltidspension som beviljas enligt denna lag utgör en lika stor andel som de enligt denna lag försäkrade arbetsinkomster-

nas andel utgör av de arbetsinkomster som beaktats i den stabiliserade inkomsten och som baserar sig på de lagar på grundval av vilka deltidspension beviljas. En motsvarande bestämmelse ingår för närvarande i 5 c § 2 mom. i gällande APL.

Enligt 3 mom. kan dock deltidspensionens maximibelopp vara högst 75 procent av de pensioner som arbetstagaren har tjänat in enligt arbetspensionslagarna och lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003) innan deltidspensionen börjar. En primär förmån minskar maximibeloppet, eftersom maximibeloppet beräknas på den pension från vilken den primära förmånen har dragits av. Maximibeloppet skall justeras när deltidspensionstagaren beviljas en primär förmån eller om en primär förmån som beaktats vid beräkningen av maximibeloppet ändras. I den gällande bestämmelsen föreskrivs inte om justering av maximibeloppet i dessa situationer, trots att pensionen enligt vedertagen praxis har justerats i dessa situationer. Till denna del preciserar bestämmelsen.

Enligt 4 mom. jämföras en motsvarande förmån som en arbetstagare tjänat in i ett EU-land eller EES-land, eller i ett land som slutit en överenskommelse om social trygghet med Finland, med pension som skall beaktas vid beräkningen av maximibeloppet. I den gällande bestämmelsen i 5 c § i APL nämns inte särskilt att pension som tjänats in utomlands skall beaktas vid beräkningen av deltidspensionens maximibelopp på 75 procent. Enligt vedertagen tillämpningspraxis har pension som tjänats in i ett EES-land, eller ett land som slutit en överenskommelse om social trygghet med Finland, dock jämförts med pension som tjänats in i Finland. Denna tillämpningspraxis har för EES-ländernas del grundat sig på beslut av Europeiska gemenskapernas domstol (EG-domstolen), enligt vilka hela arbetskarriären skall beaktas när en persons rätt till en förmån utreds. EG-domstolen har dessutom i sin beslutspraxis betonat likabehandlingen av EU-medborgare.

För tillämpningen av bestämmelsen behövs uppgifterna om pension som tjänats in i EES eller länder som slutit en överenskommelse om social trygghet med Finland. Om man

inte får en tillräcklig utredning om en sådan pensions belopp, är det möjligt att som pension som skall beaktas vid beräkningen av maximibeloppet använda den pension som arbetstagaren hade tjänat in om hans eller hennes arbete i EES eller ett land som Finland slutit en överenskommelse om social trygghet med hade omfattas av denna lag (teoretisk pension).

I de fall den ovan nämnda gränsen på 75 procent verkar minskande på deltidspensionens belopp, görs minskningen med beaktande av dessa lagar i förhållande till de arbetsinkomster som har beaktats i den stabiliserade arbetsinkomsten. Till denna del har bestämmelsen samma innehåll som den gällande bestämmelsen i 5 c § 3 mom. i APL.

18 §. *Begynnelsestidpunkten för deltidspension.* Deltidspension beviljas från ingången av månaden efter den månad under vilken villkoren för pensionen uppfylls. Deltidspension beviljas dock inte retroaktivt. I den gällande lagen föreskrivs om begynnelsestidpunkten för deltidspension i första meningen i 4 g § 1 mom. i APL. Deltidspension kan enligt den gällande bestämmelsen beviljas retroaktivt för sex månader före månaden för pensionsansökan. Nu slopas möjligheten att bevilja pensionen retroaktivt. Övergången till deltidspension förutsätter en överenskommelse mellan arbetsgivaren och arbetstagaren som ingås före övergången till deltidspension. I praktiken görs ansökan om deltidspension så, att pensionen börjar samtidigt som deltidsarbetet.

19 §. *Deltidspensionstagarens anmälningskyldighet.* Innehållet i paragrafen motsvarar till den del som gäller deltidspension bestämmelsen i 17 b § i APL om pensionstagarens anmälningskyldighet. Den gällande bestämmelsen kompletteras så, att en deltidspensionstagare skall vara skyldig att till pensionsanstalten anmäla över sex veckor lång frånvaro från arbetet, om frånvaron inte beror på semester eller sådan sjukdom på basis av vilken deltidspensionstagaren får sjukpenning enligt SFL, lön för sjukdomstid, ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om trafikförsäkrings eller dagpenning som grundar sig på lagen om olycksfallsförsäkring.

20 §. *Justering av deltidspension.* De gällande bestämmelserna om justering av del-

tidspension finns i 5 c § 4 mom. i APL. Deltidspensionens belopp skall enligt förslaget justeras om det har inträffat en sådan permanent förändring i arbetsinkomsten från deltidsarbetet som på ett betydande sätt avviker från den allmänna löneutvecklingen. Vidare skall deltidspensionens belopp justeras när deltidspensionstagaren beviljas deltidspension med stöd av en arbetspensionslag enligt vilken arbetstagaren inte tidigare har haft rätt till deltidspension.

En förändring som på ett betydande sätt avviker från den allmänna löneutvecklingen avser en förändring på över 10 procent. Om arbetsinkomsten av deltidsarbetet stiger eller sjunker med över tio procent i jämförelse med den med lönekoeficienten justerade inkomsten som utgör grund för deltidspensionen, men inkomsten fortsättningsvis utgör mellan 35 och 70 procent av den stabiliserade inkomsten av heltidsarbetet, skall deltidspensionens belopp justeras. Justeringen görs från ingången av kalendermånaden efter den under vilken förändringen skett, eller om förändringen sker kalendermånadens första dag, från denna dag. Om förändringen i arbetsinkomsten konstateras först i samband med den årliga kontrollen och det inte går att få en utredning om förändringen, justeras deltidspensionens belopp från ingången av det år då arbetsinkomsten förändrades. Om arbetsinkomsten av deltidsarbetet inte håller sig inom 35-70 procent, dras deltidspensionen in. Bestämmelsen motsvarar den gällande bestämmelsen, men preciserad så att det nu föreslås att det föreskrivs genom lag om tidpunkten för justeringen.

När deltidspensionens belopp justeras anses den arbetsinkomst som deltidspensionen första gången fastställdes på som stabiliserad arbetsinkomst.

21 §. *Avbrytande av utbetalningen av deltidspensionen.* Paragrafen är ny. Om en arbetstagares inkomst av deltidsarbete eller frånvaro från arbetet tillfälligt förändras så att villkoren för deltidspensionen inte uppfylls, skall deltidspensionstagaren kunna ansöka om att utbetalningen av deltidspensionen avbryts. I de gällande lagarna finns inte en sådan möjlighet, utan i en sådan situation skall pensionen dras in enligt de gällande bestämmelserna. Bestämmelsen gör deltidspen-

sionen flexiblere, eftersom den tillåter tillfälliga ändringar av deltidspensionen. Utbetalningen av deltidspensionen skall enligt förslaget avbrytas från och med ändringen. Avbruten deltidspension börjar på ansökan utbetalas på nytt räknat från den tidpunkt från vilken villkoren för erhållande av deltidspension igen uppfylls. Avbrottet kan inte vara längre än sex månader. Har ansökan om förnyad utbetalning av avbruten deltidspension inte gjorts inom sex månader sedan deltidspensionen avbröts, anses pensionen utan särskilt beslut ha upphört vid tidpunkten för avbrottet.

22 §. *Indragning av deltidspension och erhållande av deltidspension på nytt.* I 1 mom. föreskrivs om indragning av deltidspension. Om detta föreskrivs i den första meningen i 4 g § 2 mom. i APL. Bestämmelsen preciseras i jämförelse med den gällande bestämmelsen så, att det nu föreskrivs i lag om tidpunkten för indragning av deltidspension. Dessutom skall det uttryckligen nämnas att indragningen av en deltidspension också kan ske retroaktivt. Deltidspension dras in från ingången av månaden efter den under vilken arbetstagaren inte längre uppfyller villkoren för pensionen. Om denna dag är månadens första dag, dras deltidspensionen in från denna dag. Om indragningen beror på att arbetsinkomsterna har stigit och det inte går att påvisa när förändringen skett, dras deltidspensionen in från ingången av det år då förändringen skedde. Pensionen dras dock inte in om förändringen är tillfällig och utbetalningen av deltidspensionen kan avbrytas med stöd av 21 §.

En bestämmelse som motsvarar bestämmelsen i 4 g § 2 mom. i gällande APL tas in i 2 mom. Enligt denna bestämmelse har en arbetstagare vars pension dragits in rätt att på nytt få deltidspension när han eller hon uppfyller villkoren för pensionen. Om beviljande av deltidspension på tidigare grunder föreskrivs i 4 g § 3 mom. i APL. Enligt den gällande bestämmelsen beviljas pensionen på tidigare grunder, om deltidspensionen börjar på nytt inom sex månader från det att den tidigare deltidspensionen upphörde. Denna bestämmelse överförs till 2 mom. ändrad så, att deltidspensionen beviljas på tidigare grunder, om den har varit indragen i högst sex måna-

der. I och med att innehållet i bestämmelsen endast ändras litet underlättas verkställandet av bestämmelsen. En förutsättning för att deltidspensionen kan beviljas på tidigare grunder skall vara att beloppet inte behöver justeras på grund av förändringar i deltidssarbetet.

23 §. *Invalidpension efter deltidspension.* Enligt förslaget föreskrivs i denna paragraf om situationen när en arbetstagare som får deltidspension beviljas invalidpension. Om invalidpension beviljas för en tid under vilken deltidspension redan utbetalats, betraktas deltidspensionen som delbetalning på invalidpensionen. Den gällande motsvarande bestämmelsen finns i 4 g § 2 mom. i APL.

24 §. *Ändring av deltidspension till ålderspension.* En förutsättning för att en deltidspensionstagare skall ålderspension är att deltidspensionstagaren upphör med deltidssarbetet och ansöker om ålderspension. Om arbetstagaren inte heller vid 68 års ålder ansöker om ålderspension, ändras deltidspensionen vid 68 års ålder till en ålderspension som är lika stor som deltidspensionen. När arbetstagaren upphör med deltidssarbetet beräknas ålderspensionen på ansökan på nytt. Den gällande motsvarande bestämmelsen finns i 4 g § 2 mom. i APL.

Arbetspensionsrehabilitering

25 §. *Rätt till arbetspensionsrehabilitering.* I paragrafen föreskrivs om under vilka förutsättningar en arbetstagare har rätt till arbetspensionsrehabilitering. En arbetstagare har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsoförmåga eller förbättrande av arbets- eller förvärvsförmågan om en sjukdom, ett lyte eller en kroppsskada som konstaterats på behörigt sätt sannolikt medför risk för arbetsoförmåga. Vidare är en förutsättning för rehabilitering inom arbetspensionssystemet att arbetstagaren har sådana inkomster av arbete att hans eller hennes inkomster för den återstående tiden är minst 25 133,40 euro. En bestämmelse som motsvarar denna finns i 4 h § 1 mom. i APL som trädde i kraft vid ingången av 2005. Till momentets tredje punkt överförs innehållet i 4 h § 4 mom. i APL som sådant. Enligt denna punkt har arbetstagaren

inte rätt till rehabilitering enligt denna lag om han eller hon har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring.

I 2 mom. föreskrivs om omständigheter som skall beaktas när rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms. Vid bedömningen beaktas arbetstagarens ålder, yrke, tidigare verksamhet, utbildning och etablering i arbetslivet. Bestämmelsen har preciserats i jämförelse med den gällande bestämmelsen på så sätt, att kontakter med arbetslivet i gällande 4 h § 2 mom. i APL har ändrats till etablering i arbetslivet. I fråga om unga personer beaktas hur den unga personen har hunnit etablera sig i arbetslivet. Då beaktas hur många år den unga personen har tjänat in arbetspension på grundval av arbete. Om det har förflutit flera år sedan arbetstagaren hade en stabiliserad inkomst är enbart det att arbetstagaren har en liten mängd inkomster för återstående tid inte tillräckligt för att påvisa att han eller hon är etablerad i arbetslivet. Andra ändringar har inte gjorts i jämförelse med den gällande bestämmelsen.

Till 3 mom. överförs bestämmelserna från slutet av 4 h § 2 mom. i APL, enligt vilka risk för arbetsförmåga avser en situation då det är sannolikt att arbetstagaren under de närmaste åren utan yrkesinriktade rehabiliteringsåtgärder skulle bli beviljad full invalidpension eller delinvalidpension enligt denna lag. Arbetstagarens arbetsförmåga bedöms i enlighet med den definition på arbetsförmåga som finns i 35 §.

Rätt till rehabilitering förutsätter i enlighet med 1 mom. 2 punkten att arbetstagarens inkomster för återstående tid är minst 25 133,40 euro. I 4 mom. föreskrivs hur dessa inkomster för återstående tid fastställs. Vid en utredning om rätten till rehabilitering fastställs inkomsten för den återstående tiden på samma sätt som om arbetstagaren hade blivit arbetsförmögen när ansökan om rehabilitering anhängiggjordes. Det innebär att arbetstagarens arbetsinkomster och oavlönade tider i enlighet med 74 § under fem kalenderår före året då rehabiliteringsansökan anhängiggjordes skall beaktas. Begreppet dagen för rehabiliteringsfallet som definieras i 4 h § 1 mom. 2 punkten i APL slopas. Avsikten med

den föreslagna ändringen är att till denna del förtydliga och förenkla förutsättningarna för rätt till rehabilitering.

Också arbetstagare som redan får invalidpension kan ha rätt till rehabilitering. Om en arbetstagare redan får invalidpension, bestäms inkomsterna för den återstående tiden när rätten till rehabilitering utreds på samma sätt som inkomsterna för den återstående tiden fastställdes i samband med invalidpensionen. Om detta föreskrivs i paragrafen 5 mom., som till innehållet motsvarar senare delen i 4 h § 1 mom. 2 punkten. Villkoren gällande rätt till återstående tid anses vara uppfyllda också när den återstående tiden har beaktats i arbetstagarens pension i enlighet med 6 a § och 6 b § i APL sådana de gällde före den 1 januari 2005. Om detta föreskrivs i lagen om införande av ArPL.

26 §. *Yrkesinriktad rehabilitering och rehabiliteringsplan.* I paragrafen fastställs vad som avses med yrkesinriktad rehabilitering. Från den gällande bestämmelsen i 4 h § 3 mom. i APL stryks medicinsk rehabilitering från uppräknningen, eftersom denna form av rehabilitering har använts mycket sällan när det gäller yrkesinriktad rehabilitering. Till uppräknningen fogas arbetsprövning som i praktiken är en ofta använd form av yrkesinriktad rehabilitering. Vidare preciseras omnämmandet av näringsunderstöd i den gällande lagen så, att det endast skall gälla stöd för inledande av eller fortsatt näringsverksamhet.

Inledandet av yrkesinriktad rehabilitering förutsätter att arbetstagaren företer en plan för det yrkesinriktade rehabiliteringen för pensionsanstalten. Denna bestämmelse förtydligar arbetstagarens handlingsskyldighet i rehabiliteringsärenden. Pensionsanstalten kan stödja utarbetandet av rehabiliteringsplanen genom att ge råd eller med det rehabiliteringsunderstöd som avses i 31 §. Vid behov kan pensionsanstalten stå i kontakt med arbetsgivaren. Om arbetstagaren inte kan fortsätta arbetet på sin arbetsplats, kan arbetstagaren vid behov hänvisas till Arbetskraftsbyrån eller den som producerar rehabiliteringstjänsten för utarbetandet av en rehabiliteringsplan.

27 §. *Förhandsbeslut om rätten till arbetspensionsrehabilitering.* Arbetstagaren skall ha rätt att få ett förhandsbeslut av vilket det

framgår om villkoren för arbetspensionsrehabilitering uppfylls. Ett förhandsbeslut kan ges även om rehabiliteringsplanen ännu inte är färdig eller arbetstagaren ännu inte har lämnat in en rehabiliteringsplan som godkänts av pensionsanstalten. Ett förhandsbeslut är bindande för pensionsanstalten, om arbetstagaren lämnar in en rehabiliteringsplan som pensionsanstalten godkänner inom nio månader från det att förhandsbeslutet har vunnit laga kraft. En motsvarande bestämmelse om bindande förhandsbeslut finns i 19 e § i APL.

28 §. *Rehabiliteringspenning*. I 1 mom. konstateras att en arbetstagare har rätt till rehabiliteringspenning för de kalendermånader under vilka han eller hon på grund av yrkesinriktad rehabilitering är helt eller delvis förhindrad att utföra förvärvsarbete. En motsvarande bestämmelse finns i 4 § 1 mom. i APL.

I 2 mom. föreskrivs om rehabiliteringspenningens belopp. Rehabiliteringspenningen är lika stor som det sammanräknade belopp, förhöjt med 33 procent, av de arbetspensioner som arbetstagaren skulle ha rätt till om han eller hon hade blivit arbetsoförmögen när ansökan om rehabilitering anhängiggjordes. Om detta föreskrivs i 4 i § 2 mom. i APL. I förhållande till den gällande bestämmelsen förtydligas och förenklas fastställandet av rehabiliteringspenningen genom att begreppet dagen för rehabiliteringsfallet, som definieras på flera olika sätt i den gällande lagen, slopas och rehabiliteringspenningens belopp i stället fastställs utgående från tidpunkten för anhängiggörandet av rehabiliteringsansökan. I de situationer där arbetstagaren skulle ha blivit sjukledig under pågående anställningsförhållande och behovet av rehabilitering fanns redan när sjukledigheten började, skall dock rehabiliteringspenningen fastställas utgående från den tidpunkt då sjukledigheten började. Om detta föreskrivs i 3 mom. Genom bestämmelsen säkerställs att en sjukledighet för rehabiliteringens början inte verkar sänkande på rehabiliteringspenningen. Dessutom säkerställer bestämmelsen att rehabiliteringspenningen inte blir lägre än den invalidpension som arbetstagaren skulle ha fått om han i stället hade konstaterats vara arbetsoförmögen. En motsvarande bestämmelse finns i den gällande lagen.

29 §. *Partiell rehabiliteringspenning*. Om en arbetstagares inkomster under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår är mer än hälften av den stabiliserade arbetsinkomsten, utgör rehabiliteringspenningen hälften av beloppet av den fulla rehabiliteringspenningen. En motsvarande bestämmelse finns i 4 i § 3 mom. i APL.

30 §. *Rehabiliteringstillägg till invalidpensionstagare*. Bestämmelserna i 4 j § 1 och 2 mom. i APL om rehabiliteringstillägg som betalas till invalidpensionstagare tas in i denna paragraf. Rehabiliteringstillägget utgör 33 procent av beloppet av invalidpension.

31 §. *Rehabiliteringsunderstöd*. I 1 mom. ingår en bestämmelse enligt vilken en arbetstagare för utarbetande av en rehabiliteringsplan kan beviljas rehabiliteringspenning i form av ett rehabiliteringsunderstöd enligt prövning som är lika stort som invalidpensionen. Rehabiliteringsunderstöd för utarbetande av en rehabiliteringsplan kan vara motiverat t.ex. när en pensionsanstalt bedömer att rehabiliteringsplanen sannolikt leder till att yrkesinriktad rehabilitering med stöd från arbetspensionssystemet kommer att inledas. Dessutom kan arbetstagaren beviljas ett rehabiliteringsunderstöd enligt prövning för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan rehabiliteringsperioder. Rehabiliteringsunderstödet är lika stort som invalidpensionen. Det kan alltså också utbetalas till samma belopp som delinvalidpension, om arbetstagaren samtidigt arbetar.

Rehabiliteringsunderstöd betalas högst för tre månader per kalenderår så att tiden räknas särskilt för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan rehabiliteringsperioder. Rehabiliteringsunderstöd kan dock betalas även för en längre tid, om detta är motiverat för tryggnade av rehabiliteringen. Däremot slopas möjligheten att betala rehabiliteringsunderstöd för utarbetande av en vårdplan som finns i den motsvarande gällande bestämmelsen. Rehabiliteringsunderstödet är avsett för arbetstagare som deltar i yrkesinriktad rehabilitering. Därför skall också rehabiliteringsunderstödet riktas till situationer som hänför sig till yrkesinriktad rehabilitering. Vidare slopas möjligheten att betala rehabiliteringsunder-

stöd enligt prövning för att främja sysselsättandet av klienten, eftersom denna bestämmelse mycket sällan har tillämpats. Om rehabiliteringsklienten inte får ett arbete efter rehabiliteringen, svarar arbetslöshetsförsäkringssystemet för arbetstagarens utkomst. De gällande bestämmelserna om rehabiliteringsunderstöd finns i 4 k § i APL.

32 §. *Indragning av rehabiliteringspenning eller av invalidpensionstagares rehabiliteringstillägg.* Rehabiliteringsunderstödet eller det rehabiliteringstillägg som betalas till invalidpensionstagare kan dras in om dess mottagare utan giltig orsak vägrar delta i yrkesinriktad rehabilitering eller avbryter rehabiliteringen. Även om rehabiliteringstillägget eller rehabiliteringspenningen dras in i de situationer som nämns i paragrafen, är indragningen beroende av pensionsanstaltens prövning. I vissa enstaka situationer kan en retroaktiv indragning leda till ett resultat som inte är skäligt, varför det föreslås att indragningen inte skall vara obligatorisk. En motsvarande bestämmelse ingår i 5 b § 3 mom. i APL.

I 2 mom. föreskrivs att rehabiliteringspenningen är primär i förhållande till invalidpension. En i sak motsvarande bestämmelse finns i 4 n § APL.

33 §. *Anmälningsskyldighet.* Till denna paragraf överförs bestämmelsen om anmälningsskyldighet i 4 l § i APL. Pensionsanstalten skall underrätta Folkpensionsanstalten om yrkesinriktad rehabilitering som den beviljat och om beslut som gäller rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg.

34 §. *Andra bestämmelser om rehabilitering.* Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg och mottagare av dem omfattas i regel av samma bestämmelser som gäller för invalidpension och invalidpensionstagare. Det betyder att ansökan om rehabiliteringsförmåner skall göras på samma av Pensionskyddscentralen godkända blankett som invalidpension och att ett läkarutlåtande skall fogas till ansökan. Ändring i besvärsgilla rehabiliteringsbeslut kan liksom i ändring i pensionsbeslut sökas och rehabiliteringspenning beviljas på tidigare grunder, om en person som har fått rehabiliteringspenning tidigare beviljas rehabiliteringspenning på grundval av en ny rehabilitering inom två år sedan den föregående avslutades eller också senare på

grundval av samma sjukdom. Också bestämmelserna som gäller engångsförhöjning, beaktande av förändringar i löne- och prisnivå, primära förmåner, utbetalningen av förmåner till rehabiliteringsklienten eller någon annan instans, dröjsmålsränta, återinrivning, utlämnande och erhållande av uppgifter samt invalidpensionstagarens anmälningsskyldighet gäller också rehabiliteringspenning, rehabiliteringstillägg och mottagare av dem.

Med avvikelse från bestämmelserna om invalidpension konstateras i 2 mom. att rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg också kan betalas för en tid som är kortare än en månad. Utbetalningen av rehabiliteringspenning börjar när rehabiliteringen börjar. Det innebär att primärtid enligt SFL inte inverkar på begynnelsepunkten för utbetalningen av rehabiliteringspenningen. Rehabiliteringsklienten får dock inte förmåner som överlappar varandra under denna tid. Det föreslås att en bestämmelse om de situationer där rehabiliteringspenning eller rehabiliteringstillägg beviljas retroaktivt för samma tid som arbetstagaren har fått dagpenning enligt SFL tas in i 8 kap. som behandlar utbetalningen av pension. I en sådan situation betalas rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget till sjukförsäkringsfonden till den del som den motsvarar för samma tid utbetald dagpenning enligt SFL.

I 2 mom. konstateras vidare att pension inte tjänas in så som för invalidpensionstid för den tid för vilken rehabiliteringspenning utbetalas, utan så som föreskrivs i 64 § om oavlönad tid. Rehabiliteringsförmåner tas inte heller som grund för familjepension, utan familjepension bestäms fortsättningsvis på grundval av invalidpensionen eller ålderspensionen.

Invalidpension

35 §. *Rätt till invalidpension.* I 1 mom. föreskrivs om villkor för invalidpension samt om när invalidpension beviljas som full pension eller som delinvalidpension. Motsvarande bestämmelser finns i början av 4 § 3 mom. och 5 b § 1 mom. i APL. I den gällande bestämmelsen i APL är en förutsättning för rätt

till invalidpension att arbetstagarens arbetsförmåga nedsatt på det sätt som beskrivs närmare i bestämmelsen. I förslaget har ordalydelsen i den finska texten preciserats. I den föreslagna bestämmelsen används ”työkyvyn heikentyminen” i stället för ”työkyvyn alentuminen”. Preciseringsen i den finska texten ger inte anledning till ändring av den svenska texten. Avsikten med preciseringen är inte att ändra på nuvarande tillämpningspraxis.

I 2 mom. föreskrivs om vad som skall beaktas när man bedömer i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt. Motsvarande omständigheter skall beaktas vid bedömningen av arbetsförmågan i enlighet med 4 § 3 mom. i APL

I 3 mom. föreskrivs om bedömningen av rätt till invalidpension i fråga om en arbetstagare som har fyllt 60 år. Den motsvarande gällande bestämmelsen finns i 4 § 8 mom. i APL. Ju äldre arbetstagaren som ansöker om pension är, desto större betydelse läggs vid ålder, utbildning och tidigare arbete som nämns i 2 mom. Särskilt vid bedömningen av rätten till invalidpension för arbetstagare som har fyllt 60 år betonas arbetsförmågans yrkesmässiga karaktär, då arbetstagarens arbetskarriär är lång och den belastning och det slitage som orsakats av arbetet tillsammans med faktorer som ansluter sig till åldrandet bidrar till att det vore oskäligt att fortsätta i arbetet.

36 §. *Utredning av rehabiliteringsmöjligheterna.* Till denna paragraf överförs bestämmelsen från början av 4 § 5 mom. i APL om att pensionsanstalten innan den fattar beslut om en invalidpension är skyldig att se till att arbetstagarens möjligheter till rehabilitering har utretts. Det är inte nödvändigt att utreda rehabiliteringsmöjligheterna, om det på basis av arbetstagarens hälsotillstånd är klart att han eller hon inte kan återvända till arbetslivet efter en rehabilitering.

37 §. *Invalidpension på basis av pension som beviljats enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn.* Till denna paragraf överförs från slutet av 4 § 3 mom. i APL och delvis från 10 d § 5 mom. i APL bestämmelsen om den s.k. begränsade utlösningmekanismen som gäller principen om sista anstalt. Enligt 1 mom. har en arbetstagare rätt till invalidpension enligt denna lag i de

situationer när arbetstagaren, efter att ett arbete som omfattats av denna lag har upphört, på grundval av ett senare tjänste- eller arbetsavtalsförhållande har beviljats en invalidpension som grundar sig på den s.k. allmänna definitionen på arbetsförmåga med stöd av lagen om statens pensioner, lagen om kommunala pensioner, pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan eller lagen om Folkpensionsanstalten. Invalidpension enligt den privata sektorns arbetspensionslagarna beviljas också om arbetstagaren beviljas en invalidpension enligt en av de ovan nämnda arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn som baserar sig på den särskilda definitionen på yrkesbaserad arbetsförmåga som tillämpas inom den offentliga sektorn, under förutsättning att pensionen enligt den privata sektorns pensionssystem är högst 688,02 euro per månad. Om den privata sektorns pension överstiger detta belopp, skall den offentliga sektorns pensionsanstalt innan beslut fattas begära en utredning om arbetstagarens arbetsförmåga av den privata sektorns pensionsanstalt. Om denna förhandlingsskyldighet föreskrivs i 108 §. Om den privata sektorns pensionsanstalt och den offentliga sektorns pensionsanstalt som är sista anstalt är av olika åsikt om arbetstagarens arbetsförmåga, skall de enligt 108 § avgöra ärendet separat. Avsikten är inte att ändra nuvarande praxis.

38 §. *Invalidpensionens belopp.* Paragrafens första mening är ny. I den konstateras allmänt hur invalidpensionen bestäms. I paragrafens andra mening konstateras att delinvalidpension är hälften av full invalidpension. Den motsvarande bestämmelsen finns i sista meningen i 5 b § 1 mom. i APL.

39 §. *Förhandsbeslut om rätten till delinvalidpension.* Arbetstagaren har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om villkoren för delinvalidpension är uppfyllda. Ett sådant förhandsbeslut binder pensionsanstalten under nio månader eller, om arbetstagaren och arbetsgivaren kommer överens om en längre tid, under den tid som man kommit överens om. En motsvarande bestämmelse finns i 19 e § 1 mom. 2 punkten och samma paragrafs 2 mom. i APL.

40 §. *Pensionsanstaltens sakkunnigläkare.* Till denna paragraf överförs bestämmelsen

om sakkunnigläkarens ställning i 10 b § 2 mom. i APL.

41 §. *Begynnelsestidpunkten för full invalidpension.* Till denna paragraf överförs med ändrad ordalydelse bestämmelserna i 4 d § i APL om begynnelsestidpunkten för full invalidpension. Avsikten är inte att ändra på nuvarande praxis.

42 §. *Begynnelsestidpunkten för delinvalidpension.* Delinvalidpension börjar, liksom för närvarande, från ingången av den månad som följer på pensionsfallet, och primärtid enligt SFL inverkar alltså inte på begynnelsestidpunkten för delinvalidpensionen. Arbetstagarens kan dock inte få en annan förmån samtidigt. Till den del som delinvalidpension beviljas retroaktivt för samma tid för vilken arbetstagaren har fått dagpenning enligt SFL, betalas retroaktivt beviljad delinvalidpension bara till den del som pensionens belopp överstiger dagpenningens belopp. Om detta föreskrivs i 43 § 3 mom. Om en arbetstagare har beviljats dagpenning enligt SFL för en så lång tid framåt att deltidspension betalas ut för samma tid även när den inte är retroaktiv dras delinvalidpensionen av från sjukdagpenningen i enlighet med 12 kap. 4 § i SFL. Om begynnelsestidpunkten för delinvalidpension föreskrivs i början av 4 § 5 mom. i APL. Avsikten är inte att ändra på nuvarande praxis.

43 §. *Betalning av invalidpensionen retroaktivt.* Enligt 1 mom. betalas inte invalidpension utan giltigt skäl retroaktivt för längre tid än sex månader före månaden för ansökan om pension. Enligt 4 § 6 mom. i APL beviljas invalidpension inte retroaktivt utan giltigt skäl för längre tid än ett år före den månad som följer efter ansökan om pension. I praktiken får arbetstagaren dagpenning enligt SVL under cirka ett års tid innan han eller hon har rätt till invalidpension. Det innebär att arbetstagaren i praktiken ansöker om pension när perioden med dagpenning enligt SFL upphör och det är inte heller vanligt att pension beviljas retroaktivt för en lång tid. Om pensionen beviljas retroaktivt, betalas den vanligen till en myndighet som under samma tid har betalat en annan förmån eller ersättning till arbetstagaren.

Till 2 mom. överförs från 4 d § 6 mom. i APL en bestämmelse enligt vilken retroaktivt

beviljad invalidpension inte betalas för den tid under vilken arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsbestämmelserna inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen.

En bestämmelse som delvis motsvarar bestämmelsen i 4 d § 5 mom. preciseras och tas in i 3 mom. Av retroaktivt beviljad delinvalidpension betalas endast den del med vilket pensionens belopp överstiger dagpenningen, om arbetstagaren under samma tid har fått dagpenning enligt SFL. Detsamma gäller när en arbetstagare beviljas full invalidpension i enlighet med 41 § 2 mom.

44 §. *Tid för vilken invalidpension beviljas.* Invalidpension beviljas antingen tills vidare eller i form av rehabiliteringsstöd för viss tid. Detta konstateras i 1 mom. I 2 mom. föreskrivs om tiden för rehabiliteringsstöd och pensionsanstaltens skyldighet att när rehabiliteringsstöd beviljas se till att arbetstagaren har en vård- eller rehabiliteringsplan. Motsvarande gällande bestämmelser finns i 4 § 6 och 7 mom. i APL. De gällande bestämmelsernas ordalydelse preciseras så, att det framgår av paragrafen att rehabiliteringsstöd skall beviljas för en så lång tid som det enligt uppskattning tar att återställa arbetsförmågan.

45 §. *Invalidpensionstagarens anmälningskyldighet.* Till paragrafen överförs bestämmelsen i 17 b § 2 mom. i APL som sådan till den del som den gäller anmälningskyldigheten för invalidpensionstagare.

46 §. *Utredning av om arbetsoförmågan fortgår.* Invalidpensionstagaren är skyldig att när pensionsanstalten så bestämmer låta undersöka sig för utredning av om arbetsoförmågan fortgår hos en av pensionsanstalten namngiven legitimerad läkare eller på en rehabiliteringsanstalt eller en undersökningsinrättning som anvisas av pensionsanstalten. Om detta finns en bestämmelse i 10 b § 3 mom. i APL. Paragrafens ordalydelse preciseras i jämförelse med den gällande så, att den läkare som pensionsanstalten namnger skall vara legitimerad läkare. Vidare preciseras ordalydelsen så, att ett åläggande från pensionsanstalten att låta sig undersökas för utredning av om arbetsoförmågan fortgår endast kan komma i fråga i undantagsfall. Ett sådant åläggande förutsätter att pensionsan-

stalten har skäl att anta att pensionstagaren åter är arbetsförmögen. På motsvarande sätt som i den gällande bestämmelsen föreskrivs att när pensionsanstalten ålägger pensionstagaren att låta sig undersökas, skall pensionsanstalten ersätta skäliga kostnader för undersökningen och eventuella resor. Till kostnader som orsakas av undersökning och resor hör också dagpenning när undersökningen görs på en annan ort.

47 §. *Kontroll av rätten till invalidpension.* Förändras en invalidpensionstagares arbetsförmåga kontrolleras hans eller hennes rätt till invalidpension antingen på ansökan av pensionstagaren eller på pensionsanstaltens initiativ. En motsvarande bestämmelse finns i 5 b § 3 mom. i APL.

När förändringar i invalidpensionstagarens arbetsförmåga eller återfående av arbetsförmågan bedöms, beaktas förändringarna i arbetstagarens arbetsinkomst. Arbetstagaren har inte rätt till delinvalidpension för den tid under vilken arbetsinkomsten överstiger 60 procent av den nämnda stabiliserade genomsnittliga arbetsinkomsten, eller rätt till full invalidpension för den tid under vilken arbetsinkomsten överstiger 40 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsförmågan började. Dessutom är en förutsättning för förändringarna att överskridandet av inkomstgränsen inte är klart tillfälligt. En motsvarande bestämmelse finns i 5 b § 2 mom. i APL.

48 §. *Ändring av invalidpensionens belopp.* Om en arbetstagares arbetsförmåga förändras så att han eller hon inte längre har rätt till full invalidpension utan i stället till delinvalidpension, ändras full invalidpension till delinvalidpension från ingången av månaden efter förändringen.

I 2 mom. föreskrivs om situationen när en arbetstagare som får delinvalidpension blir så arbetsförmögen att han eller hon får rätt till full invalidpension. Full invalidpension beviljas efter primärtiden enligt SFL på det sätt som föreskrivs i 41 §. En bestämmelse med motsvarande innehåll finns i 4 d § 3 mom. i APL.

49 §. *Indragning av invalidpension.* Om pensionstagaren har återfått sin arbetsförmåga i sådan grad att han eller hon inte längre uppfyller villkoren för erhållande av pensio-

nen, dras invalidpensionen in från och med ingången av kalendermånaden efter den under vilken pensionstagaren återfått arbetsförmågan. En motsvarande bestämmelse finns i 5 b § 3 mom. i APL.

När invalidpensionen dras in eller rehabiliteringsstödet upphör, kan de för att stödja återgången till arbete fortgå i form av rehabiliteringsstöd till samma belopp som delinvalidpension för en kortare tid än ett år. En motsvarande bestämmelse finns i 5 b § 6 mom. i APL.

50 §. *Avbrott i utbetalningen av invalidpension.* Utbetalningen av invalidpension kan avbrytas om pensionstagaren förvärvsarbetar och inkomsten av detta arbete tillfälligt överstiger 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsförmågan började. Med stabiliserad genomsnittlig inkomst avses i regel inkomsten för den återstående tiden. I vissa situationer kan användningen av inkomsten för den återstående tiden i samband med denna bestämmelse leda till ett felaktigt slutresultat. Detta är fallet t.ex. när invalidpensionstagaren är en ung person vars arbetshistoria i ett yrke som motsvara hans eller hennes utbildning är kort till följd av studier innan arbetsförmågan började. Inkomsten för den återstående tiden kan då bli betydligt lägre än arbetstagarens arbetsinkomst av det sista arbete som motsvarar hans eller hennes utbildning. I en sådan situation kan inkomsterna under den tid som arbetstagaren har varit arbetsförmögen jämföras med de inkomster som blivit stabiliserade inkomster i ett yrke motsvarande arbetstagarens utbildning innan arbetsförmågan började.

Utbetalningen av pensionen kan också avbrytas när pensionstagaren inte samtycker till en av pensionsanstalten föreskriven undersökning av en läkare som pensionsanstalten namngivit eller på en rehabiliteringsanstalt eller undersökningsinrättning som pensionsanstalten anvisat har föreskrivit för utredning av om arbetsförmågan fortgår, och det inte finns ett godtagbart skäl till vägran. Vidare kan utbetalningen av pensionen avbrytas när arbetstagaren inte lämnar resultaten av den ovan nämnda undersökningen till pensionsanstalten inom den skäliga tid som pensionsanstalten föreskriver. Utbetalningen av pen-

sionen kan dessutom avbrytas om arbetstagaren utan giltigt skäl vägrar delta i rehabilitering eller utbildning. I gällande APL föreskrivs om avbrytande av pensionen till följd av vägran att låta sig undersökas och till följd av att arbetstagaren har vägrat att delta i rehabilitering eller utbildning i 8 b § 1 mom. i APL. Om avbrytande av pensionen till följd av tillfälligt förvärvsarbete föreskrivs i slutet av 5 b § 3 mom. och i 4 mom. i samma paragraf.

51 §. *Justering av invalidpension retroaktivt.* Invalidpensionen kan dras in eller justeras eller utbetalningen av den kan avbrytas retroaktivt för högst ett år. Om en invalidpension vars utbetalning redan avbrutits dras in, kan pensionen dras in eller justeras från och med tidpunkten för avbrytandet. En motsvarande bestämmelse finns i 5 b § 5 mom. i APL.

52 §. *Ändring av invalidpension till ålderspension.* Full invalidpension ändras till ålderspension från ingången av månaden efter den under vilken pensionstagaren fyller 63 år. Från samma tidpunkt ändras också delinvalidpension till ålderspension som till beloppet motsvarar full invalidpension. Om arbetstagaren har arbetat under tiden för invalidpensionen och på grundval av detta arbete tjänat in ny pension, beviljas denna pension tidigast från ingången av månaden efter den månad under vilken han eller hon har fyllt 63 år. Ett villkor är att detta anställningsförhållande har avslutats. En bestämmelse om detta föreslås i 2 mom. I den lag som trädde i kraft vid ingången av 2005 finns motsvarande bestämmelser om ändring av invalidpension till ålderspension och beviljande av pension som tjänats in av arbete under invalidpensionstid i slutet av 4 § 6 mom. i APL.

Till 3 mom. överförs en bestämmelse enligt vilken pension beviljas och beräknas i form av ålderspension, om arbetstagaren har fyllt 63 år före utgången av den primärtid som avses i SFL. Bestämmelsen kompletteras så, att pension beviljas och beräknas i form av ålderspension också när någon primärtid inte fastställs på basis av 12 kap. 3 § 2 mom. i SFL för en arbetstagare som har fyllt 63 år.

53 §. *Hänvisning till rehabilitering.* Till paragrafen överförs en bestämmelse från 4 § 5 mom. i APL, enligt vilken pensionsanstalten,

om en ansökan om invalidpension eller arbetspensionsrehabilitering avslås, skall se till att arbetstagaren ges information om andra rehabiliteringsmöjligheter och att arbetstagaren hänvisas till annan rehabilitering eller annan service som motsvarar hans eller hennes rehabiliteringsbehov. Pensionsanstalten skall dessutom iaktta lagen om klientsamarbete inom rehabiliteringen (497/2003).

Familjepension

54 §. *Familjepension och familjepensionstagare.* I paragrafen definieras begreppen förmånslåtare och förmånstagare. Förmånslåtare är en arbetstagare som tjänat in pension enligt ArPL och efter vars död det utbetalas familjepension. Förmånstagare är en person som har rätt till familjepension efter förmånslåtarens död. Förmånstagare är på de villkor som det föreskrivs närmare om i lagen en efterlevande make, förmånslåtarens samt den efterlevande makens barn och en tidigare make till förmånslåtaren. Rätt till familjepension har inte den som genom brott uppsåtligt har orsakat förmånslåtarens död. I APL föreskrivs om förmånslåtare i 4 a § 1 mom. En bestämmelse som motsvarar bestämmelsen i 4 mom. finns i 4 a § 6 mom. i APL.

55 §. *Efterlevande makes rätt till pension.* En efterlevande make har rätt till efterlevandepension om han eller hon har ingått äktenskap med förmånslåtaren innan denne hade fyllt 65 år och om han eller hon har eller har haft ett gemensamt barn med förmånslåtaren. En bestämmelse som motsvarar bestämmelsen i 1 mom. finns i 4 a § 1 mom. 1 punkten och i 2 mom. 1 punkten i samma paragraf i APL.

I 2 mom. föreskrivs om den efterlevande makens rätt till efterlevandepension när han eller hon och förmånslåtaren inte har eller har haft gemensamma barn. I så fall har den efterlevande maken rätt till efterlevandepension under förutsättning att äktenskapet har ingåtts innan den efterlevande maken fyllde 50 år och förmånslåtaren fyllde 65 år och äktenskapet har varat minst fem år. Vidare förutsätts att den efterlevande maken vid förmånslåtarens död är minst 50 år eller har fått invalidpension i minst tre år. Motsvaran-

de gällande bestämmelser finns i 4 a § 1 mom. 1 punkten och i 2 mom. 2 punkten i samma paragraf i APL.

Till 3 mom. överförs bestämmelsen i första meningen i 4 a § 5 mom. APL, enligt vilken en efterlevande make inte har rätt till efterlevandepension på grundval av ett gemensamt barn, om barnet har givits som adoptivbarn utanför familjen före förmånslåtarens död. Rätt till efterlevandepension föreligger inte heller på grundval av ett barn som den efterlevande maken adopterat efter förmånslåtarens död.

Till 4 mom. överförs bestämmelsen i andra meningen i 4 a § 5 mom. i APL, enligt vilken en efterlevande make har rätt till familjepension endast efter en förmånslåtare. Om den efterlevande maken vid förmånslåtarens död redan får familjepension på grundval av ett tidigare äktenskap, har han eller hon inte rätt till en ny familjepension.

56 §. *Barns rätt till pension.* Barn under 18 år har rätt till familjepension. Rätt till familjepension har utöver förmånslåtarens barn sådana barn till den efterlevande maken som vid förmånslåtarens död bodde i samma hus-håll som förmånslåtaren och den efterlevande maken. Motsvarande bestämmelse finns i 4 a § 1 mom. 2 och 3 punkten i APL.

Barnpension beviljas i första hand efter barnets egen förälder och ett barn kan inte ha rätt till barnpension efter flera än två förmånslåtare samtidigt. Om ett barn redan får barnpension efter två förmånslåtare, och senare beviljas familjepension efter sin egen förälder, upphör den familjepension som beviljats efter annan förmånslåtare från den tidpunkt då den familjepension som beviljas efter den egna föräldern börjar. Om detta föreskrivs i 2 mom. Motsvarande bestämmelse finns i 4 a § 4 mom. i APL och i 15 § 2 mom. i APF.

57 §. *Tidigare makes rätt till pension.* En tidigare make till förmånslåtaren har rätt till efterlevandepension endast om förmånslåtaren vid sin död på basis av ett lagakraftvunnet domstolsbeslut eller en lagakraftvunnen dom eller ett avtal som har fastställts av socialnämnden var skyldig att betala periodiskt underhållsbidrag till honom eller henne. Motsvarande bestämmelse finns i 4 a § 1 mom. 4 punkten i APL.

58 §. *Begynnelsetidpunkten för familjepension och utbetalning retroaktivt.* Familjepension betalas från ingången av kalendermånaden efter förmånslåtarens död. Till ett barn som fötts efter förmånslåtarens död betalas dock familjepension från ingången av månaden efter barnets födelse. Utan giltigt skäl betalas familjepension inte retroaktivt för längre tid än sex månader före den månad då ansökan om pension gjordes. Bestämmelsen om begynnelsetidpunkt i APL finns i 4 b § 1 mom. Enligt den gällande bestämmelsen betalas inte pensionen utan särskilda skäl retroaktivt för längre tid än ett år före den månad som följer efter pensionsansökningen. Den retroaktiva tiden ändras så att den överensstämmer med den retroaktiva utbetalningstiden för invalidpension.

59 §. *Anmälningsskyldighet.* Till denna paragraf överförs bestämmelsen i 17 b § 5 mom. i APL som sådan.

60 §. *Upphörande av familjepension.* Enligt 1 mom. upphör rätten till efterlevandepension om den efterlevande maken ingår ett nytt äktenskap före fyllda 50 år. Om detta föreskrivs i 4 b § 2 mom. i APL.

I 2 mom. föreskrivs om när rätten till barnpension upphör. Rätten till barnpension upphör när barnet fyller 18 år. Dessutom upphör rätten till barnpension om barnet ges som adoptivbarn till någon annan än den efterlevande maken eller dennes nya make. En motsvarande bestämmelse finns i 4 b § 3 mom. i APL.

61 §. *Beviljande av familjepension för viss tid.* Till denna paragraf överförs bestämmelsen i 4 b § 5 mom. i APL med preciserad lydelse. Familjepension kan beviljas för viss tid, även om någon utredning om förmånslåtarens död inte kan företas, om det är sannolikt att förmånslåtaren har avlidit genom druckning, någon annan olycka eller av någon annan jämförbar orsak. När en pensionsanstalt beviljar pension på dessa grunder skall pensionsanstalten uppskatta när förmånslåtarens död har inträffat. Denna uppskattade dödsdag iakttas vid tillämpningen av denna lag, även om en domstol fastställer en senare dödsdag.

Enligt 11 § i lagen om dödförklaring (127/2005) skall domstolen fastställa den dag då det är mest sannolikt att den försvunna

personen har avlidit som dödsdag. Om en sådan dag inte kan slås fast, skall den dag då personen sannolikt senast har avlidit fastställas som dödsdag. Den sista dag som kan fastställas som dödsdag är dock den dag då det gått fem år sedan den försvunna personen vederligen senast var vid liv. Avsikten med familjepension enligt arbetspensionslagarna är att bevara familjens utkomst på en skälig nivå efter familjeförsörjarens död. I de situationer där familjeförsörjaren är försvunnen och antas ha avlidit, behöver familjen familjepension genast från den antagna dödsdagen. Familjepension beviljas för viss tid endast ifall det är sannolikt att förmånslåtare har avlidit genom drunkning, någon annan olycka eller av någon annan därmed jämförbar orsak. Om pensionsanstalten inte skulle kunna uppskatta dödsdagen, kan det hända att familjen måste klara sig utan familjepension i fem år. Under dessa fem år kan antalet förmånstagare minska, eftersom familjepension betalas till barn endast tills de fyller 18 år. Dessutom kan en väntetid på fem år leda till att familjepensionens belopp blir betydligt lägre. Om förmånslåtare inte har fått pension, räknas som grund för familjepensionen den pension som förmånslåtare skulle ha fått om han eller hon hade blivit arbetsoförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension på sin dödsdag. När denna invalidpension beräknas berättigar utöver intjänad pension också tiden från ingången av dödsåret till utgången av den kalendermånad under vilken förmånslåtare skulle ha fyllt 63 år till pension. Beloppet av denna pension för den s.k. återstående tiden bestäms på grundval av arbetstagarens inkomster under de fem sista kalenderåren. Om förmånslåtare är försvunnen i fem år och familjepensionen beräknas först därefter, ingår ingen pension för den återstående tiden i den invalidpension som familjepensionen grundar sig på. Beroende på förmånslåtarens ålder kan denna pension för den återstående tiden ha en betydande inverkan på familjepensionens belopp.

I 2 mom. föreslås en ny bestämmelse enligt vilken förmånslåtarens arbetspension dras in den dag då familjepensionen börjar i de situationer där familjepensionen har beviljats på grundval av en uppskattad dödsdag. Det är

inte motiverat att för samma tid betala familjepension till förmånslåtarens förmånstagare och förmånslåtarens egen pension. Liksom begynnelsepunkten för familjepensionen, ändras inte heller den tidpunkt när förmånslåtarens egen pension dras in senare, även om en domstol fastställer en annan senare dödsdag än den dag som pensionsanstalten har använt när den beviljade familjepension för viss tid.

62 §. *Engångsbetalning av efterlevandepension.* Om den efterlevande maken ingår ett nytt äktenskap före 50 års ålder och efterlevandepensionen därför dras in, utbetalas ett engångsbelopp motsvarande tre års efterlevandepension till den efterlevande maken. Grund för beloppet är den månadspension som senast har utbetalats. Om familjepensionen har beviljats enligt principen om sista anstalt, är grunden det sammanlagda beloppet av pensioner enligt beslutssammanställningen som pensionsanstalten har betalat. Bestämmelsen motsvarar 4 b § 4 mom. i APL, med undantag för bestämmelsen om att indragen efterlevandepension börjar betalas ut på nytt, som har strukits.

4 kap. Fastställande av pension

Pensionstillväxt

63 §. *Pensionstillväxt.* Paragrafen är delvis ny. I den föreskrivs sammanfattningsvis vad som ligger till grund för en pension enligt denna lag. Arbetspensionen tillväxer enligt 1 mom. 1 punkten på grundval av de arbetsinkomster som är försäkrade enligt ArPL samt den försäkringslön som arbetstagaren har tjänat mellan 18 och 67 års ålder. Arbetsinkomster för det år under vilket arbetsoförmågan börjar berättigar enligt 2 mom. dock inte till pension, om den återstående tiden har räknats som pensionsgrundande när invalidpensionen fastställs. En motsvarande bestämmelse finns i gällande 6 § 1 mom. i APL.

Enligt 1 mom. 2 punkten tillväxer pensionen under sådan oavlönad tid som avses i 74 §. Med denna oavlönade tid avses tider under vilka arbetstagaren får dagpenning under moderskaps-, särskild moderskaps-, fa-

derskaps- och föräldraledighet, alterneringsersättning under alterneringsledighet, inkomstrelaterad dagpenning under arbetslöshetstid, förtjänststöd, utbildningsdagpenning eller vuxenutbildningsstöd, rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall under rehabiliteringstid, sjukdagpenning eller specialvårdspenning under sjukdomstid och ersättning för inkomstbortfall på grund av olycksfall, trafikskada eller skada ådragen i militärtjänst. Begreppet oavlönad tid används inte i den gällande lagen, men till övriga delar finns motsvarande bestämmelse i 6 § 2 mom. i APL. Ny pension tjänas dessutom in under tid med invalidpension och deltidspension. Bestämmelser om detta finns i 1 mom. 3 punkten.

64 §. *Pensionstillväxt på grundval av arbetsinkomster.* I paragrafen finns bestämmelser om pensionstillväxten på grundval av arbetsinkomst när arbetstagaren inte samtidigt får pension. De arbetsinkomster som utgör grunden för pensionen för varje enskilt år kallas årsinkomster. Pensionen tillväxer med 1,5 procent på dessa årsinkomster fram till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 53 år. Från och med början av den kalendermånad som följer efter att arbetstagaren fyllt 53 år tillväxer pensionen med 1,9 procent av årsinkomsterna fram till slutet av den kalendermånad när arbetstagaren fyller 63 år, och från och med början av den kalendermånad som följer efter att arbetstagaren fyllt 63 år tillväxer pensionen med 4,5 procent av årsinkomsterna ända till slutet av den kalendermånad när arbetstagaren fyller 68 år. Procentsatsen för pensionsstillväxt är angiven i 5 § 1 mom. i gällande APL och någon ändring av denna procentsats föreslås inte.

Paragrafens 2 mom. är nytt. I momentet preciseras beräkningen av pensionstillväxten när procentsatsen för pensionstillväxt ändras under kalenderåret. Pensionen tillväxer då på grundval av andra inkomster än sådana som tjänats in efter ålderspensionens början enligt en genomsnittlig tillväxtprocentsats som beräknas på tillväxtprocentsatserna i 1 mom. I fråga om inkomster som tjänats in efter ålderspensionens början tillväxer pensionen med 1,5 procent från och med ålderspensionens början. Den genomsnittliga tillväxtpro-

centsatsen räknas ut genom att tillväxtprocentsatsen enligt 1 mom. beaktas i förhållande till det antal kalendermånader under kalenderåret till vilka tillväxtprocentsatsen hänförs. Denna modell för beräkning av pensioner motsvarar pensionsberäkningsmodellen i det kompletteringsavtal som de viktigaste arbetsmarknadsparterna kom överens om den 5 september 2002.

Paragrafens 3 mom. är nytt. I det finns bestämmelser om hur den teoretiska pensionen beräknas. EG:s förordning om social trygghet förutsätter att arbete som utförts i andra EES-länder jämställs med arbete som utförts i Finland också när pensionstillväxten fastställs. Vid beräkning av den teoretiska pensionen beaktas därför en tillväxt som är större än tillväxten på 1,5 procent enligt 1 mom. efter det att arbetstagaren fyller 53 eller 63 år. Detta genomförs så att den teoretiska pensionen som beräknats med en tillväxt på 1,5 procent ökas med ett särskilt tillägg som beräknats på skillnaden mellan de större tillväxtprocentsatserna och tillväxtprocentsatsen på 1,5 procent. Det särskilda tillägget räknas ut på grundval av de arbetsinkomster som tjänats in i Finland.

65 §. *Pensionstillväxt för oavlönad tid.* Pensionen tillväxer med 1,5 procent om året under den oavlönade tid som närmare fastställs i 74 §. Motsvarande bestämmelser om pensionstillväxten på grundval av dessa förmåner som den föreslagna bestämmelsen finns i 5 § 1 mom. 1 punkten i APL.

66 §. *Fastställande av pension för återstående tid.* Med invalidpensionens återstående tid avses den tid som beräknas från ingången av det kalenderår under vilket arbetstagaren har blivit arbetsoförmögen till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 63 år. När invalidpension fastställs räknas återstående tid som tid som berättigar till pension, om arbetstagaren har arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna under det år då invalidpensionen började och de tio närmast föregående kalenderåren som sammanlagt uppgår till minst 12 566,70 euro. Bestämmelsen motsvarar 7 c § 1 mom. i APL, som trädde i kraft vid ingången av 2005.

I 2 mom. föreskrivs om tillväxtprocentsatserna för pensionen för återstående tid. Pen-

sionen för återstående tid räknas ut på grundval av den inkomst som avses i 76 § och som den återstående tiden grundar sig på, med en tillväxt på 1,5 procent per år till den del som pensionen omfattar återstående tid fram till utgången av den månad under vilken arbetstagaren fyller 50 år. Tillväxtprocentsatsen för pensionen för återstående tid är 1,3 procent per år från och med ingången av den kalendermånad som följer efter det att arbetstagaren fyllt 50 år till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyllt 63 år. Bestämmelser om tillväxtprocentsatserna för återstående tid finns i 5 § 2 mom. i APL.

67 §. *Pensionstillväxt för arbete som utförs under tiden med pension.* Pensionen tillväxer med 1,5 procent om året på grundval av den årsinkomst som pensionstagaren tjänat in under den tid för vilken han eller hon har fått invalidpension, ålderspension eller motsvarande pension från utlandet enligt pensionslagarna inom både den privata och den offentliga sektorn. Pensionen tillväxer med 1,5 procent på också en sådan årsinkomst som tjänats in under den tid pensionstagaren fått pension enligt lagen om generationsväxling för lantbruksföretagare (1317/1990), avträdelseersättning enligt lagen om avträdelseersättning för lantbruksföretagare (1330/1992) eller avträdelsestöd enligt lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994). Bestämmelser om detta finns i lagen om införande av ArPL, eftersom de andra ovan nämnda pensionerna kommer att utgå eller gällas endast för en bestämd tid. Pensionen tillväxer enligt denna paragraf också i de fall att utbetalning av invalidpension till en invalidpensionstagare har avbrutits med stöd av 50 §, eftersom avbrottstiden betraktas som pensionstid. Om den invalidpension som avbrutits i ett senare skede slopas från och med avbrottstidpunkten, tillväxer också pensionen från och med avbrottstidpunkten enligt vad som bestäms i 64 §. Bestämmelser om pensionstillväxten under pensionstiden finns i 5 § 1 mom. 1 punkten i APL.

68 §. *Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört.* För tid med invalidpension enligt denna lag tillväxer pensionen på samma sätt som för närvarande. Som grund för den pension som tjänas in används inkomsten under den återstående tiden med

invalidpension. En bestämmelse om detta finns nuförtiden i början av 7 e § 1 mom. i APL. Ny pension tjänas in på grundval av invalidpensionen, även om arbetspension inte har utbetalats efter avdrag av den primära pensionen enligt lagen om olycksfallsförsäkring och trafikförsäkringslagen. En arbetstagarare kan försumma att ansöka om pension enligt arbetspensionslagarna, om han eller hon för samma tid beviljas primär pension enligt lagen om olycksfallsförsäkring eller trafikförsäkringslagen. För tiden med invalidpension tjänar arbetstagaren då inte in pension enligt denna lag. I syfte att undvika sådana situationer skall pensionsansökan utvecklas så att arbetstagaren ansöker om arbetspension samtidigt som han eller hon beviljas pension enligt lagen om olycksfallsförsäkring eller trafikförsäkringslagen.

I 2 mom. finns bestämmelser om tillväxtprocentsatsen för pension som tillväxer under den tid pensionstagaren får invalidpension. Pensionen tillväxer från ingången av det år under vilket arbetsförmågan inträdde till utgången av den månad under vilken pensionen upphör. Tillväxten är 1,5 procent per år till den del som pensionen omfattar tid fram till utgången av den månad under vilken arbetstagaren fyller 50 år. Därefter tillväxer pensionen med 1,3 procent per år fram till utgången av den månad under vilken arbetstagaren fyller 63 år. En motsvarande bestämmelse finns i 5 § 3 mom. i APL.

I 3 mom. bestäms om hur inkomsten för den återstående tiden fastställs, om arbetstagaren fick invalidpension också enligt någon annan arbetspensionslag än denna. Inkomsten för den återstående tiden enligt denna lag bestäms då genom beräkning av samma relativa andel av inkomsten för den återstående tiden under vilken arbetstagaren får pension som andelen arbetsinkomster enligt denna lag utgör av summan av inkomsterna enligt arbetspensionslagarna under de fem kalenderår som föregick det år under vilket arbetsförmågan började. En bestämmelse om detta finns för närvarande i slutet av 7 e § 1 mom. i APL.

I paragrafens 4 mom. tas en bestämmelse in enligt vilken tiden med invalidpension, oavsett det ovan sagda, inte berättigar till pension, om arbetstagaren har fått invalid-

pension utan grund. En motsvarande bestämmelse finns i 7 e § 4 mom. i APL.

69 §. *Pensionstillväxt på grundval av deltidarbete och för tid med deltidspension.* I 1 mom. bestäms om pensionstillväxt under deltidarbete som utförs vid sidan av deltidspension. För deltidarbete och för oavlönad tid under tiden för deltidarbete tillväxer pensionen på samma sätt som på grundval av sådant arbete som inte utförts vid sidan av någon pension. Bestämmelser om detta finns i 5 § 1 mom. 1 punkten i APL.

I 2 och 3 mom. föreskrivs om tillväxt av ålderspension och invalidpension under tiden för deltidarbete. Till grund för tillväxten ligger skillnaden mellan den stabiliserade arbetsinkomsten och arbetsinkomsterna från deltidarbete, med andra ord inkomstbortfallet. Ålderspensionen tillväxer på grundval av detta inkomstbortfall med 0,75 procent per år och invalidpensionen med 1,5 procent per år. Om man vid fastställande av invalidpensionen till den pension som tjänas in genom arbete som utförs vid sidan av deltidarbete räknar den återstående tiden som berättigande till pension, räknas den återstående tiden också till inkomstbortfallet. Bestämmelser om detta finns för närvarande i 5 § 7 mom. i APL.

Arbetsinkomster och förmåner som berättigar till pension

70 §. *Arbetsinkomster som berättigar till pension.* Bestämmelsen om arbetsinkomster som berättigar till pension i 7 § 1–4 mom. överförs till denna paragraf preciserad på så sätt att den gällande bestämmelsen om betjäningssavgifter och frivilliga gåvor av allmänheten i 2 mom. 1 punkten preciseras så att den omfattar betjäningssavgifter och gåvor av allmänheten. Med gåvor av allmänheten avses närmast sådana pengar som donerats till missionärer och evangelister och med vilka en församling finansierar det arbete som dessa arbetstagare utför. Tillämpningspraxis har varit att sådana penningdonationer har betraktats som inkomst som berättigar till pension, och det finns ingen orsak att ändra denna tillämpningspraxis.

Med resultatpremie avses en premie vars belopp bestäms på grundval av en arbetstaga-

res, en arbetstagargrupps, en arbetsenhets eller till och med ett helt företags resultat. Arbetstagaren kan med sin arbetsinsats påverka resultatpremiens belopp, och premien är därför ett tydligt vederlag för det arbete som arbetstagaren utfört. Det föreslås att ordalydelsen i momentet förtydligas i enlighet med vedertagen tillämpningspraxis så att resultatpremiens också i övrigt kan betalas som en penningprestation. När en arbetstagarare inom ramen för ett resultatpremie-system får aktier utan vederlag talar man om aktiepremie. En sådan premie räknas som pensionsgrundande arbetsinkomster oavsett i vilken form den utbetalas.

Om villkoren för erhållande av premien är knutna till hur värdet av aktien i arbetsgivarbolaget eller ett annat bolag som hör till samma koncern förändras under ett visst tidsintervall, kan arbetstagarens arbetsinsats inte anses ha omedelbar inverkan på erhållandet av premien eller på premiens belopp. Det är då inte fråga om en ovan nämnd resultatpremie eller aktiepremie som räknas som pensionsgrundande arbetsinkomst. Ett sådant system är ett i 3 mom. 4 punkten avsett anställningsoptionssystem enligt 66 § i inkomstskattelagen. Det väsentliga i fråga om systemet är att värdet av den behållning arbetstagaren har av en optionsrätt inte kan fastställas exakt så som när en lön avtalas och att arbetstagaren inte heller genom sin egen arbetsinsats omedelbart kan påverka värdet av den. Optionsrättens storlek kommer fram först när arbetstagaren kan utnyttja sin rätt enligt optionsrätten att köpa aktier i arbetsgivarföretaget. När det gäller företag vilkas aktier noteras offentligt grundar sig den behållning som optionssystemen eventuellt ger på en förändring av aktiens värde. Som pensionsgrundande arbetsinkomster räknas inte heller andra prestationer som fastställs på grundval av värdet av bolags aktier. Med sådana andra prestationer avses t.ex. s.k. syntetiska optioner.

Värdet på en prestation som tilldelas en arbetstagarare kan på aktiemarknaden fastställas också i andra situationer än sådana som avses i 3 mom. 4 punkten. Det är logiskt att också andra premieringsformer av denna typ inte räknas som pensionsgrundande inkomster. Därför föreslås det att till 3 mom. fogas en ny

5 punkt enligt vilken en premie som ges i form av börsnoterade aktier i arbetsgivarföretaget eller ett annat bolag inom samma koncern och som noteras på en börs som är underställd myndighetstillsyn inte räknas som pensionsgrundande inkomster, förutsatt att värdet av den behållning aktien ger beror på hur värdet på bolagets aktie utvecklas under en period på minst ett år efter det att premien utlovades. Likaså ger inte heller en premie som getts i form av placeringsdepositioner eller på annat motsvarande sätt rätt till pension, om värdet av den behållning förmånen ger fastställs utifrån förändringen av värdet på aktien i arbetsgivarföretaget eller ett annat företag inom samma koncern under en tid på minst ett år. Det föreslagna aktiepremie-systemet kan genomföras t.ex. så att det antal aktier som en arbetstagare får beror på om företagets resultatmål, som fastställts i samband med löftet om utdelning av aktier, uppfylls under en på förhand bestämd period för incitamentsystemet eller en annan period. Aktiernas värde fastställs för sin del utifrån aktiekursutvecklingen under en period på minst ett år efter löftet om utdelning av premie.

En väntetid på minst ett år från det att premien utlovades till det att den ges innebär att det slutliga värdet av den förmån som arbetstagaren får inte kan fastställas när löftet om premie ges. Eftersom det slutliga värdet av förmånen fastställs utifrån en förändring av värdet på företagets aktie efter det att löfte om utdelning av premie getts, kan arbetstagarens arbetsinsats inte bedömas ha omedelbar inverkan på beloppet av den erhållna förmånen.

Inom ramen för det föreslagna aktiepremie-systemet kan en del av den premie som betalas i form av aktier i stället för som aktier betalas kontant för betalning av skatter. Dessutom kan premien helt eller delvis betalas ut i pengar i stället för i aktier, när de aktier som behövs inte kan överlåtas till alla arbetstagare som hör till en målgrupp. En förutsättning för att en premie som betalas ut i pengar inte skall betraktas som inkomst som ligger till grund för pensionen är att den faktiska karaktären av det premiesystem som avses i 5 punkten inte förändras på grund av att premien betalas ut i pengar i stället för i aktier.

71 §. *Hänförande av arbetsinkomst.* Paragrafen är ny. I den tas den betalningsprincip som har iakttagits inom arbetspensionssystemet och enligt vilken den pensionsgrundande arbetsinkomsten betraktas som inkomst för det kalenderår under vilket den betalats. Om iakttagande av betalningsprincipen emellertid snedvrider pensionsbeloppet, kan arbetsinkomsten betraktas som inkomst för det kalenderår under vilket den tjänades in. Med en snedvridning av pensionsbeloppet avses en avsevärd skillnad i pensionsbeloppet.

72 §. *Arbetsinkomster som berättigar till pension vid arbete utomlands (försäkringslön).* Till paragrafen överförs bestämmelsen om försäkringslön för arbete utomlands från gällande 7 § 5 mom. i APL utan ändringar.

73 §. *Avdrag för arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift från årsinkomsten.* Då pensionen räknas ut avdras från arbetsinkomsten för vart och ett år ett belopp som motsvarar arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift som fastställts för året i fråga. Arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift för personer under 53 år och personer som fyllt 53 år är olika stor. Också den procentsats för arbetspensionsförsäkringsavgiften som skall avdras när pensionen räknas ut fastställs enligt arbetstagarens ålder. Motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 7 a § i APL.

74 §. *Oavlönad tid som berättigar till pension.* Pensionen tillväxer förutom på grundval av arbetsinkomster dessutom under oavlönad tid. En förutsättning för att pensionen skall tillväxa under oavlönad tid är att arbetstagaren före ingången av året för pensionsfallet har arbetsinkomster på minst 12 566,70 euro som är försäkrade enligt arbetspensionslagarna. Arbetspension kan således inte erhållas enbart för oavlönade perioder.

Som grund för den pension som tjänas in under oavlönad tid är de pensionsgrundande inkomster som ligger till grund för den förmån som erhållits under den oavlönade tiden. De berättigar till pension till den del som arbetstagaren har erhållit sådana förmåner från ingången av den kalendermånad som följer på den månad under vilken 18 års ålder uppnåtts till utgången av det kalenderår som föregår pensionsfallet. Vid beräkning av ål-

derspensionen tillväxer pensionen dock på grundval av de inkomster som ligger till grund för dessa förmåner ända fram till ålderspensionsfallet. I 3 mom. förtecknas dessa inkomster samt anges under vilka förutsättningar och till vilka delar den inkomst som ligger till grund för socialförsäkringsförmånen är pensionsgrundande. Med den inkomstrelaterade dagpenning enligt lagen om utkomstskydd som nämns i 3 mom. 3 punkten avses alla de förmåner enligt lagen om utkomstskydd som är bundna till den inkomstrelaterade dagpenningens belopp. Den inkomst som ligger till grund för utbildningsdagpenningen enligt 10 kap. i lagen om utkomstskydd är dock pensionsgrundande enligt vad som föreskrivs i 3 mom. 5 punkten. Den nya paragrafen motsvarar till sitt sakinhåll den bestämmelse i 6 a § i APL, som trädde i kraft vid ingången av 2005.

75 §. *Arbetstagares pensionsutdrag och kontroll av det.* Paragrafen är ny. Bestämmelser om en arbetstagares rätt att på yrkande få en utredning om de uppgifter som ligger till grund för hans eller hennes pension finns numera i 10 a § i APL. Genom den nya paragrafen ändras nuläget. Den föreslagna bestämmelsen avviker från den gällande bestämmelsen så till vida att pensionsanstaltens skyldighet att retroaktivt reda ut de uppgifter som inverkar på arbetstagarens rätt till pension begränsas till innevarande år och de fem föregående åren. Riktigheten av uppgifterna för tiden dessförinnan reds inte ut och de ändras inte, utom i det fall att arbetstagaren ostridigt kan påvisa sina arbetsinkomster och förmåner.

Den pensionsanstalt där en arbetstagares anställning är försäkrad i slutet av eller senast före det kalenderår som föregår utskickningen av utdraget skall årligen sända arbetstagaren ett pensionsutdrag. Utdraget tillställs 18–67 år fyllda personer som är bosatta i Finland oavsett om de har arbetsinkomster enligt förtjänstregistret eller inte. Pensionsutdraget innehåller uppgifter om arbetstagarens pensionsgrundande arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn enligt arbetsgivare. På utdraget finns dessutom uppgifter om de inkomster som legat till grund för sådana förmåner som arbetstagaren erhållit under oavlönad tid och som berättigar

till pension samt uppgifter om de grunder på vilka och den tid under vilken arbetstagaren tjänar in pension enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier. På pensionsutdraget finns dessa uppgifter för de fem år som föregår det år då informationen skickades ut. Dessutom innehåller pensionsutdraget information om beloppet av den pension som tjänats in fram till utgången av det år som föregick utskickningsåret. Uppgifterna kan tillställas arbetstagaren som ett skriftligt dokument eller i elektronisk form.

Om arbetstagaren konstaterar en brist i andra uppgifter på utdraget än i pensionsbeloppet, är den pensionsanstalt som tillställt utdraget skyldigt att på yrkande av arbetstagaren reda ut uppgifternas riktighet. Vid utredning av uppgifternas riktighet iakttas den s.k. principen om sista anstalt. Arbetstagaren skall vid behov lämna sådana uppgifter om grunderna för sitt yrkande som skäligen kan förutsättas av honom eller henne, då även pensionsanstaltens möjligheter att inhämta utredning beaktas. Pensionsanstalten utreder inte i detta skede uppgifterna om beloppet av den pension som tjänats in, utan arbetstagaren får med tiden ett pensionsbeslut om beloppet av den intjänade pensionen som han eller hon vid behov kan söka ändring i.

Det föreslås att en bestämmelse tas in i 4 mom. om hur en arbetstagare kan få uppgifterna om sina pensionsgrundande inkomster och andra förmåner ändrade och kompletterade för en längre tid än de fem år som föregår det år när utdraget skickas ut. Om arbetstagaren ostridigt kan påvisa att han eller hon för mera än fem år sedan har haft arbetsinkomster som borde ha försäkrats enligt lagen om pension för arbetstagare, skall när pensionen bestäms dessa inkomster beaktas som inkomster för det år då inkomsterna betalades ut. Med ostridigt påvisande avses att arbetstagaren påvisar anställningens existens och inkomsterna av den i en utredning enligt vilken inkomsterna kan beaktas när pensionen bestäms. Om det är fråga om inkomster enligt APL som har tjänats in före den 1 januari 2005, förutsätter ostridigt påvisande att en utredning om anställningens varaktighet också företes. Arbetstagaren kan förete en motsva-

rande utredning om inkomsterna från förmåner som han eller hon erhållit för oavlönad tid eller t.ex. för avläggande av examen.

Om arbetstagaren helt saknar pensionsgrundande inkomster enligt pensionslagarna för den privata sektorn är det Pensions-skyddscentralen som sänder det ovan avsedda pensionsutdraget till arbetstagaren. Om arbetstagaren upptäcker ett fel eller en brist i sina uppgifter utreder Pensionsskyddscentralen saken. Liksom pensionsanstalten reder Pensionsskyddscentralen retroaktivt ut uppgifterna för fem år. Uppgifter som är äldre än så ändras bara utifrån arbetstagarens ostridiga utredning.

Arbetstagaren skall ha rätt att på yrkande få ett beslut över de utredda uppgifterna samt om de uppgifter som utifrån arbetstagarens ostridiga utredning ändras retroaktivt för mer än fem år. Beslut meddelas av den pensionsanstalt som sänder pensionsutdraget eller av Pensionsskyddscentralen. Den pensionsanstalt som meddelar beslut begär vid behov utlåtande av den pensionsanstalt som har försäkrat arbetet i fråga eller, i fråga om oavlönad tid, av Pensionsskyddscentralen. När utredningen av ärendet hänförs till en tillämpningsfråga som är under behandling vid Pensionsskyddscentralen lämnar Pensionsskyddscentralen upplysningar om beslutet.

Den fem års tid som nämns i bestämmelsen träder i kraft stegvis så att uppgifterna i det pensionsutdrag som tillställs 2013 gäller för de fem år som föregår det år när utdraget skickades. Det första utdraget tillställs arbetstagarna 2008. Den tid för vilken uppgifterna i utdraget anges retroaktivt förkortas efter det med ett år åt gången. När utdraget första gången skickas ut 2008 innehåller det uppgifter för åren 1998–2007. Eftersom oavlönad tid och studier samt vård av barn under tre år från och med ingången av 2005 är pensionsgrundande, finns det uppgifter om dessa förmåner först från och med 2005. Pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen är skyldig att reda ut eventuella brister i utdraget för samma tid som uppgifterna i utdraget gäller. Utredningsskyldigheten är likadan som hittills. När det gäller uppgifter som är äldre än fem år skall arbetstagaren som stöd för sitt yrkande förete tillräcklig dokumentation. År 2013 innehåller utdraget uppgifter

för fem år retroaktivt, dvs. för åren 2008–2012.

Återstående tid

76 §. *Inkomst som pensionen för den återstående tiden grundar sig på.* De arbetsinkomster som ligger till grund för pensionen för återstående tid fastställs på grundval av inkomsterna från de arbetsinkomster som arbetstagaren haft enligt arbetspensionslagarna och de förmåner som arbetstagaren erhållit för oavlönad tid under granskningstiden. Granskningstiden är de fem kalenderår som föregår året för pensionsfallet. När inkomsten för återstående tid fastställs, beaktas den inkomst som ligger till grund för sådan förmån som erhålls för oavlönad tid till 100 procent med undantag för inkomst som ligger till grund för moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning som beaktas till 117 procent för den tid som förmånen betalats ut till arbetstagaren och till 17 procent för den tid som förmånen betalats ut till arbetsgivaren. När en förmån för oavlönad tid på grund av att förvärvsinkomster saknas eller att de har varit låga betalats till ett belopp som motsvarar minimidagpenning, beaktas denna förmån till beloppet av 523,61 euro per månad. Bestämmelsen motsvarar till sitt sakinhåll 7 c § 2 mom. i APL, som trädde i kraft vid ingången av 2005.

Om arbetstagaren under granskningstiden har fått grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller utbildningsstöd som grunddagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller grundstöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002), beaktas såsom inkomst 1 047,22 euro för varje hel månad under vilken den nämnda förmånen har erlagts när inkomsten för den återstående tiden bestäms. På motsvarande sätt beaktas också den dagpenning som avses i sjukförsäkringslagen, om den har beviljats till samma belopp som den grunddagpenning som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Bestämmelsen motsvarar till denna del bestämmelsen i 7 c § 4 mom. i APL, som trädde i kraft vid ingången av 2005.

Inkomsten för den återstående tiden är per månad summan av de ovan nämnda arbetsin-

komsterna, de inkomster som ligger till grund för förmån för oavlönad tid och de inkomster som nämns i föregående stycke dividerad med sextio. Enbart de inkomster som ligger till grund för förmånerna enligt 74 § och de förmåner som nämnts tidigare i detta stycke ger inte rätt till pension för den återstående tiden, utan dessutom krävs arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna. Om detta föreskrivs i 3 mom. En motsvarande bestämmelse finns i 7 c § 5 mom. i APL som trädde i kraft vid ingången av 2005.

77 §. *Barnavårdstidens inverkan på pension för återstående tid.* Om arbetstagarens arbetsinkomster under granskningstiden är mindre än hans eller hennes stabiliserade inkomstnivå på grund av vård av barn under tre år under denna tid och om detta inverkar på arbetstagarens pensionsskydd med minst 20 procent, används som grund för pensionen för återstående tid på ansökan av arbetstagaren såsom arbetsinkomst en sådan arbetsinkomst som barnavårdstiden inte har minskat. Härvid beaktas dock arbetsinkomster som erhållits under högst tio år. En motsvarande bestämmelse finns i 7 § 6 mom. i APL.

78 §. *Fastställande av pension för återstående tid på grundval av inkomst under mindre än fem år.* I 1 mom. föreskrivs om fastställande av inkomster för återstående tid i situationer där arbetstagaren, när inkomsterna för återstående tid skall fastställas, inte har andra inkomster som kan beaktas än inkomsterna under det år när arbetsförmågan började eller året innan. I en sådan situation beaktas också inkomsterna under det år när arbetsförmågan inträdde fram till utgången av den månad när arbetstagaren blev arbetsförmögen. En motsvarande bestämmelse finns i 7 d § 1 mom. i APL.

I 2 mom. finns bestämmelser om en situation när arbetstagaren blir arbetsförmögen före utgången av det kalenderår när han eller hon fyller 23 år. Som granskningstid betraktas i detta fall tiden mellan ingången av den månad som följer efter det att 18 års ålder uppnåtts och utgången av den månad under vilken arbetsförmågan inträdde. Inkomsten för återstående tid är under denna granskningstid summan av de erhållna inkomsterna dividerad med antalet månader under samma

period. En motsvarande bestämmelse finns i 7 d § 2 mom. i APL.

79 §. *Andel enligt denna lag av inkomster för återstående tid.* Om arbetstagarens pension består av pension för återstående tid enligt flera olika arbetspensionslagar, skall inkomsten för återstående tid enligt denna lag utgöra en lika stor andel av de sammanlagda inkomsterna för återstående tid enligt arbetspensionslagarna som arbetsinkomsternas andel enligt denna lag är av de sammanlagda pensionerna enligt arbetspensionslagarna för den privata och offentliga sektorn under granskningstiden. En motsvarande bestämmelse finns sedan ingången av 2005 i 7 d § 3 mom. i APL.

Andra omständigheter som inverkar på invalidpensionens belopp

80 §. *Pension på tidigare grunder.* I 1 mom. föreskrivs om en situation där en arbetstagare som erhållit rehabiliteringspension senare beviljas invalidpension på grund av sådan arbetsförmåga som inträtt innan två år har förflutit från det att rehabiliteringspenningsperioden löpte ut. Invalidpensionen fastställs då på samma sätt som den skulle ha fastställs, om arbetsförmågan hade inträtt i början av rehabiliteringspenningsperioden. En motsvarande bestämmelse finns i gällande 7 e § 3 mom. i APL.

I 2 mom. föreskrivs om beviljande av invalidpension på tidigare grunder. Ny pension beviljas till samma belopp som tidigare, om arbetstagaren beviljas ny invalidpension på grund av ny arbetsförmåga, förutsatt att den nya arbetsförmågan har börjat innan två år har förflutit från det att den tidigare pensionen upphörde. Samma förfarande iakttas om en arbetstagare, som fått invalidpension, i ett senare skede beviljas invalidpension med anledning av samma sjukdom, lyte eller skada som legat till grund för den tidigare pensionen. En motsvarande bestämmelse finns i gällande 7 e § 2 mom. i APL. Bestämmelsen tillämpas också med stöd av hänvisningen till rehabilitering i 34 §.

I 3 mom. finns bestämmelser om situationer då en arbetstagare som fått invalidpension beviljas ålderspension. Om ålderspensionen börjar innan två år har förflutit från

det att invalidpensionen upphörde, beviljas ålderspensionen enligt samma grunder som den tidigare invalidpensionen. En motsvarande bestämmelse finns i 7 e § 2 mom. i APL, som trädde i kraft vid ingången av 2005. Bestämmelsen tillämpas också med stöd av hänvisningen till rehabilitering i 34 §.

81 §. *Engångsförhöjning av invalidpension.* Ordalydelsen i bestämmelsen om engångsförhöjning av unga personers invalidpension preciseras från och med ingången av 2005 i förhållande till ordalydelsen i gällande 7 g § 1 mom. i APL så att förhöjningen läggs till pensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket fem kalenderår har förflutit sedan pensionen började. Förhöjningen förutsätter då inte att invalidpension betalas ut fem år innan pensionen höjs. I de situationer där det tidvis finns avbrott i pensionsbetalningen, men pension beviljas på nytt på tidigare grunder, avbryter avbrotten inte den tid på fem kalenderår som avses i paragrafen. I paragrafen konstateras dessutom att en engångsförhöjning inte läggs till rehabiliteringstillägget. I lagen om införande av ArPL konstateras att denna bestämmelse tillämpas för första gången den 1 januari 2010. Enligt lagen om införande tillämpas bestämmelsen också på de invalidpensioner som börjat innan denna lag träder i kraft enligt den förhöjningsprocent som motsvarar invalidpensionstagarens ålder vid ingången av 2010.

Livslängdscoefficient

82 §. *Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden.* I paragrafen finns bestämmelser om den livslängdscoefficient som inverkar på ålderspensionens belopp. Pensionsskyddet anpassas till förändringen i den förväntade livslängden genom att pensionen, när ålderspensionen börjar, omvandlas med den livslängdscoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyllde 62 år. Enligt lagen om införande av lagen tillämpas denna bestämmelse för första gången på de pensioner som beviljas 2010. En motsvarande bestämmelse finns i 7 h § 1 mom. i APL.

I 2 mom. föreskrivs om justering av ålderspensionen med livslängdscoefficienten när invalidpensionen för 63 år fyllda personer

ändras till ålderspension. Också i det fallet används den livslängdscoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyllde 62 år. En motsvarande bestämmelse finns i 7 h § 2 mom. i APL.

83 §. *Fastställande av livslängdscoefficienten.* Bestämmelserna om fastställande av livslängdscoefficienten i 7 h § 3 och 4 mom. i APL överförs preciserade till denna paragraf. Preciseringen gäller den tidpunkt när social- och hälsovårdsministeriet fastställer livslängdscoefficienten. Livslängdscoefficienten fastställs årligen senast en månad före ingången av den kalendermånad från och med vilken den tillämpas.

Fastställande av familjepension

84 §. *Grund för familjepension.* Bestämmelser om grunden för familjepension finns i gällande 7 i § 1 mom. i APL. De delvis motsvarande bestämmelserna föreslås bli intagna i 84 § 1 och 2 mom. I de situationer där förmånslåtare vid sin död fick ålderspension eller full invalidpension enligt denna lag, fastställs familjepensionen på grundval av denna pension emellertid så att en sådan ålderspension som inte har omvandlats med en livslängdscoefficient enligt 82 §, fastställd för det år under vilket arbetstagaren fyllde 62 år, betraktas som den ålderspension som ligger till grund för familjepensionen. Om förmånslåtare under sin tid med pension har arbetat, läggs den nya pension som tjänats in av detta arbete till den pension som beräknas ligga till grund för familjepensionen. Om förmånslåtare inte erhöll pension vid sin död, räknas som grund för familjepensionen en sådan invalidpension som skulle ha beviljats förmånslåtare, om han eller hon hade blivit arbetsförmögen på sin dödsdag.

Enligt 7 i § i APL kan som grund för familjepensionen en sådan invalidpension fastställas som förmånslåtare skulle ha beviljats, om han eller hon tidigare än på sin dödsdag hade blivit arbetsförmögen, förutsatt att förmånstagaren lägger fram en utredning över den tidigare tidpunkten när arbetsförmågan började. Bestämmelsen har tryggt att förmånslåtarens pension har ökat med pension för återstående tid också i det fall att förmånslåtare vid sin död på grund av sjuk-

dom inte längre arbetade. Beräkningen av pension för återstående tid har på grund av en lagändring som trädde i kraft vid ingången av 2005 ändrats så att pensionen för återstående tid beaktas i familjepensionen på grundval av inkomsterna under de fem kalenderår som föregick förmånslåtarens död. Pensionsrätten för återstående tid kvarstår således betydligt längre än tidigare, varigenom den nämnda bestämmelsen inte längre behövs.

I 3 mom. föreskrivs om beaktande av engångsförhöjningen av invalidpensionen när familjepension fastställs. Om förmånslåtaren vid sin död erhöll invalidpension som inte innehöll engångsförhöjning enligt 81 §, läggs engångsförhöjningen till den invalidpension som ligger till grund för familjepensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket förmånslåtarens invalidpension och den familjepension som beviljats på grundval av den har fortgått fem kalenderår. Om förmånslåtaren inte erhöll pension vid sin död, utan grunden för familjepensionen är förmånslåtarens kalkylerade invalidpension, läggs engångsförhöjningen till den kalkylerade invalidpensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepensionen har fortgått fem kalenderår. Engångsförhöjningsprocentsatsen fastställs enligt hur gammal förmånslåtaren skulle vara vid tidpunkten för förhöjningen. Bestämmelsens ordalydelse har preciserats, men motsvarar till sitt innehåll 7 g § 2 mom. i APL.

När engångsförhöjningen läggs till den invalidpension eller kalkylerade invalidpension som ligger till grund för familjepensionen justeras familjepensionens belopp. Bestämmelser om justering av familjepensionen finns i 87 §.

85 §. *Efterlevande makes och tidigare makes pension.* Efterlevandepensionens belopp är utan avdrag av de primära förmånerna och effekten av det avdrag som de egna efterlevandepensionsgrundande inkomsterna föranleder hälften av förmånslåtarens pension, om förmånslåtaren är den efterlevande maken ensam eller den efterlevande maken och ett barn. När antalet barn som är förmånstagare ökar, minskar efterlevandepensionens belopp. Efterlevandepensionens belopp är 5/12 när förmånstagare förutom den efterlevande maken är två barn, 3/12 när antalet barn är tre

och 2/12 när antalet barn är fyra eller mer. En motsvarande bestämmelse finns i gällande 7 i § 2 mom. i APL.

I 2 mom. finns bestämmelser om beloppet av en tidigare makes pension. En tidigare makes pensionsbelopp bestäms på grundval av den familjepension som fastställts enligt 1 mom. En motsvarande bestämmelse finns i gällande 7 i § 5 mom. i APL.

86 §. *Barnpensionens belopp.* Barnpensionens belopp beror på det antal barn som är förmånstagare. Barnpensionens belopp före avdrag av de primära förmånerna är 4/12, om endast ett barn är förmånstagare. Om antalet barn är två är barnpensionens belopp 7/12 av förmånslåtarens pension, om antalet barn är tre är det 9/12 och om antalet barn är fyra är det 10/12 av förmånslåtarens pension. En motsvarande bestämmelse finns i gällande 7 i § 3 mom. i APL.

I 2 mom. konstateras i enlighet med gällande 7 i § 3 mom. i APL att barnpensionen delas jämnt mellan de barn som är förmånstagare.

87 §. *Justering av familjepension.* Familjepensionens belopp och dess fördelning mellan förmånstagarna justeras vid ingången av den kalendermånad som följer på den månad under vilken antalet förmånstagare förändras. Således ökar efterlevandepensionens belopp när antalet barn som får barnpension minskar. När en engångsförhöjning läggs till förmånslåtarens pension som ligger till grund för familjepensionen, justeras familjepensionens belopp från samma tidpunkt som engångsförhöjningen läggs till. Den gällande bestämmelsen i 7 i § 6 mom. i APL justeras i fråga om tillägg av engångsförhöjningen.

88 §. *Minskning av efterlevandepension.* I paragrafen finns bestämmelser om att beakta den efterlevande makens inkomster vid fastställande av barnpensionen. Bestämmelser om detta ingår för närvarande i 8 c § i APL. I den gällande lagen kallas detta pensionsjämkning. Ordet pensionsjämkning anger dock inte tydligt att det är fråga om minskning av den efterlevande makens pension på grundval av den efterlevandes egna arbetspensioner. Eftersom syftet med den nya lagen är att klarlägga arbetspensionssystemet och göra det mer transparent föreslås att det tekniska ordet pensionsjämkning slopas.

De gällande bestämmelserna har precisrats när det gäller att beakta förmåner från utlandet. Att i pensionsavdraget beakta förmåner som erhålls från utlandet är enligt den gällande lagen villkorligt, dvs. en sådan förmån kan beaktas. Dessutom nämns pension eller förmån som betalas för anställning i en internationell organisation och vid en EU-institution inte alls i den gällande lagen. Det föreslås nu att dessa förmåner alltid skall beaktas för att det ursprungliga syftet med pensionsavdraget skall uppnås. Det är motiverat att en sådan ständig förmån beaktas också för att arbetstagarna skall vara i samma ställning, oavsett om en arbetstagare arbetat enbart i Finland eller också utomlands eller i en internationell organisations eller en EU-institutions tjänst. Om en sådan förmån beviljas som en engångsersättning beaktas förmånen på det sätt som avses i 2 mom.

I 1 mom. föreskrivs om situationer där en efterlevande make får egen pension. När efterlevandepension bestäms beaktas den efterlevande makens pensioner av förvärvsarbete som grundar sig på arbetspensionslagarna och därmed jämförbara lagar. Den efterlevande makens arbetspensioner beaktas före avdraget av primära förmåner enligt 5 kap. Om detta föreskrivs för närvarande i 8 d § 3 mom. i APL. Dessutom beaktas delinvalidpensionen till ett belopp som motsvarar full invalidpension. En förmån som betalas till den efterlevande maken från utlandet eller på grund av en anställning vid en institution inom Europeiska gemenskaperna eller i en internationell organisation och som motsvarar den nämnda pensionen beaktas också.

I 2 mom. föreskrivs om situationer där en efterlevande make ännu inte får egen arbetspension. Efterlevandepensionen minskas då på grundval av den efterlevande makens kalkylerade pension. Den kalkylerade pensionen är den arbetspension som den efterlevande maken skulle ha beviljats, om han eller hon på förmånslåtarens dödsdag blivit arbetsoförmögen i en sådan utsträckning som hade berättigat till full invalidpension. Om den efterlevande maken har arbetat utomlands eller varit anställd av en institution inom Europeiska gemenskaperna eller av en internationell organisation, betraktas som den efterlevande makens pension en sådan pension som den

efterlevande maken skulle ha beviljats om hans eller hennes arbete som räknas till den försäkringstid som grundar sig på en anställning utomlands, vid en institution inom Europeiska gemenskaperna eller i en internationell organisation hade omfattats av denna lag.

Den efterlevande makens arbetspensioner eller hans eller hennes kalkylerade arbetspensioner minskar också den efterlevandepension som skall beviljas enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn. När den efterlevande maken arbetar eller har arbetat i arbete som omfattas av arbetspensionslagarna för den privata sektorn kan pensionsanstalterna inom den offentliga sektorn av pensionsanstalterna inom den privata sektorn begära upplysningar om den efterlevande makens kalkylerade pensionsbelopp. Den efterlevande maken har enligt gällande bestämmelser inte någon möjlighet att få något överklagbart beslut i fråga om beloppet av denna kalkylerade pension. Besvärinstanserna har dessutom konstaterat att en sådan kalkyl över en efterlevande makes kalkylerade pension som fattas av en pensionsanstalt inom den privata sektorn inte beaktas i det beslut som fattas av en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn, och att denna kalkyl därför inte kan överklagas samtidigt som ändring söks i ett beslut om efterlevandepension som fattas av en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn. Enligt gällande bestämmelser har en efterlevande make således ingen möjlighet att söka ändring i beloppet av den kalkylerade arbetspension som beviljas enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn, trots att det inverkar på beloppet av den familjepension som den efterlevande maken skall beviljas enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn. I syfte att rätta till detta missförhållande föreslås det att en ny bestämmelse tas in i 3 mom. enligt vilken den efterlevande maken har rätt att få ett beslut om beloppet av den kalkylerade pension som pensionsanstalten meddelar den pensionsanstalt som sköter verkställigheten av arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn, när den efterlevande maken ansöker om efterlevandepension i enlighet med arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn. Beslutet meddelas på begäran av den ef-

terlevande maken. Det att den efterlevande maken söker ändring i beloppet av den familjepension som beviljats enligt pensionslagarna för den offentliga sektorn anses också vara en begäran om att få ett beslut om den kalkylerade pensionen. Den efterlevande maken kan söka ändring i beslutet om den kalkylerade pensionens belopp på det sätt som föreskrivs i 9 kap. i denna lag.

89 §. *Tidpunkt för minskning av efterlevandepension.* Efterlevandepensionen betalas i regel oförminskad under den kalendermånad som följer på förmånslåtarens död. Efter det minskas efterlevandepensionen. Men om den efterlevande maken vid förmånslåtarens död har fyllt 65 år eller får arbetspension som grundar sig på eget arbete, minskas efterlevandepensionen från ingången av den kalendermånad under vilken förmånslåtaren dog.

Efterlevandepensionen minskas inte under den tid som avses i föregående stycke, om ett barn som har rätt till barnpension efter förmånslåtaren vid förmånslåtarens död bodde i samma hushåll som förmånslåtaren och den efterlevande maken och då var under 18 år. I en sådan situation minskas efterlevandepensionen först när det yngsta barnet fyller 18 år. Som den efterlevande makens kalkylerade arbetspension betraktas då den invalidpension som den efterlevande maken skulle ha beviljats om han eller hon hade blivit arbetsoförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension när det yngsta barnet fyller 18 år. Bestämmelser om tidpunkten för minskning av efterlevandepension finns i gällande 8 c § 2 mom. i APL.

90 §. *Grund för minskning av efterlevandepension samt pensionens belopp.* Efterlevandepensionen minskas om de arbetsinkomster som ligger till grund för den efterlevande makens pensioner överstiger ett visst gränobelopp som fastställs på grundval av beloppet av förmånslåtarens pension. Grunden för minskning av pensionen är 649,99 euro per månad, om förmånslåtarens pension som beräknats enligt denna lag och pensioner som grundar sig på andra arbetspensionslagar sammantaget överstiger detta gränobelopp. Om summan av förmånslåtarens pensioner understiger det nämnda gränobeloppet men överstiger 324,77 euro, motsvarar grunden för minskning av pensionen det sammanlag-

da beloppet av pensioner. I annat fall är grunden för minskning av pensionen 324,77 euro. Vid fastställande av grunden för minskning av pensionen beaktas en förmån som betalas för arbete utomlands eller vid en inrättning inom Europeiska gemenskaperna eller i en internationell organisation och som motsvarar de nämnda pensionerna. Om tillräckliga uppgifter om pensionskyddet utomlands inte finns att tillgå, fastställs pensionskyddet enligt samma förfarande som när den efterlevande makens kalkylerade arbetspension bestäms. Bestämmelser om detta ingår för närvarande i 8 d § 1 mom. i APL. Det föreslås att de gällande bestämmelserna preciseras i fråga om arbete utomlands eller i en internationell organisations tjänst.

I 2 mom. föreskrivs om beloppet av minskningen. Minskningen är 50 procent av skillnaden mellan den efterlevande makens pensioner enligt 88 § och grunden för minskning av pensionen. Minskningen görs som en relativ andel av den efterlevande makens familjepension enligt denna lag och enligt andra arbetspensionslagar. En motsvarande bestämmelse finns i gällande 8 d § 2 mom. i APL.

När efterlevandepensionen minskas omvandlas pensionen med den livslängdskoefficient enligt 82 § som fastställts för det år då pensionen minskas. Detta konstateras i 4 mom. Livslängdskoefficienten fastställs för första gången 2010 i enlighet med lagen om införande av ArPL. En motsvarande bestämmelse finns i sista meningen i gällande 7 h § 1 mom. i APL.

91 §. *Minskning av efterlevandepension i särskilda fall.* I paragrafen finns bestämmelser om minskning av efterlevandepension när den efterlevande maken inte har rätt till arbetspension eller när den efterlevande maken får delinvalidpension. Bestämmelser om detta ingår för närvarande i 8 e § i APL. I bestämmelsen föreslås att mindre ändringar och preciseringar tas in i de gällande bestämmelserna.

Om den efterlevande maken inte får arbetspension som grundar sig på eget arbete eller om den efterlevande maken får delinvalidpension, kan man när den efterlevande makens pension minskas på ansökan av honom eller henne beakta de genomsnittliga

förvärvsinkomsterna och de förmåner som grundar sig på dem samt delinvalidpensionen i stället för den kalkylerade pensionen. Detta förutsätter att den efterlevande maken har ansökt om detta inom fem år efter förmånslåtarens död eller då den efterlevande makens pension minskas första gången. Den efterlevande makens pension kan minskas första gången också senare än inom fem år efter förmånslåtarens död, t.ex. när barn under 18 år vid förmånslåtarens död bodde i samma hushåll som förmånslåtaren och den efterlevande maken. För att paragrafen skall kunna tillämpas förutsätts dessutom att den efterlevande makens förvärvsinkomster och de förmåner som grundar sig på dem samt invalidpensionen, när 60 procent av förvärvsinkomsterna beaktas, sammantaget är minst en fjärdedel mindre än den efterlevande makens arbetspension enligt 88 §.

Enligt gällande 8 e § 1 mom. i APL kan efterlevandepensionens belopp på ansökan justeras, om den efterlevande makens förhållanden inom fem år efter förmånslåtarens död förändras på ett sådant sätt att de ovan nämnda villkoren uppfylls. Det föreslås att en bestämmelse om sådan justering inte tas in i 91 §. En minskning av den efterlevande makens pension på det sätt som avses i paragrafen skall göras, om en ansökan om detta görs inom fem år efter förmånslåtarens död. Den tid inom vilken ansökan om minskning av efterlevandepensionen på de grunder som nämns i paragrafen skall göras efter förmånslåtarens död förkortas således jämfört med gällande bestämmelse.

Eftersom justeringssituationerna föreslås bli sammanförda i 1 mom. föreslås också att den efterlevande makens förvärvsinkomster beräknas på samma sätt oavsett om ansökan om minskning av pensionen enligt denna lag görs genast när pensionen minskas första gången eller senare. Den efterlevande makens genomsnittliga förvärvsinkomst beräknas alltid på hans eller hennes inkomster för sex månader innan ansökan gjorts, och en minskning av pensionen görs tidigast i början av denna sexmånadersperiod.

En efterlevandepension som minskats på det sätt som föreslås i paragrafen betalas tills vidare. När den efterlevande makens förhållanden förändras så att de villkor som ställs i

paragrafen inte längre uppfylls, justeras efterlevandepensionens belopp. Dessutom justeras minskningen av efterlevandepensionen så att den svarar mot gällande 8 f § 1 mom. i APL, när den efterlevande maken beviljas pension enligt arbetspensionslagarna i annan form än deltidspension. Vid justering av minskningen av efterlevandepensionen tillämpas samma grund för pensionsminskning som när efterlevandepensionen minskas första gången.

5 kap. **Primära förmåner som dras av från pension**

92 §. *Förmåner som dras av från pension.* Samordningen ändrades redan genom de ändringar av APL, KAPL och KoPL som trädde i kraft från och med ingången av 2005, som innebar att pensioner inte längre samordnas med andra pensioner. I samband med ovan nämnda lagändringar konstaterades att samordningen av pensioner slopas. Fortsättningsvis samordnas arbetspensionerna emellertid med ersättningar enligt lagen om olycksfallsförsäkring, trafikförsäkringslagen och lagen om skada, ådragen i militärtjänst. Dessa ersättningar är primära i förhållande till arbetspensionerna, så att de betalas till fullt belopp oberoende av arbetspensionens belopp. Arbetspensionen betalas vanligtvis samtidigt med dessa ersättningar endast till den del arbetspensionsbeloppet överstiger beloppet av dessa primära förmåner. Eftersom innebörden av denna samordning redan vid ingången av 2005 förändrades jämfört med tidigare, föreslås nu att termen samordning slopas. För att öka lagens transparens och tydlighet föreslås att det i detta kapitel i stället för samordning skall bestämmas om avdrag av primära förmåner från pension.

Bestämmelsen i 8 § 1 mom. i APL enligt vilken de primära förmåner som arbetstagarer får dras av från pensionen, föreslås bli överförd till 1 mom. i denna paragraf. I momentet tas dessutom in en bestämmelse om avdrag av primära förmåner från familjepensionen. Den primära förmånen skall alltid dras av från den framräknade pensionen. Till denna del ändras nuvarande tillämpningspraxis för att göra verkställigheten klarare.

I 3 mom. konstateras att om en primär förmån minskar arbetspensionen och arbetspensionen beviljas enligt två eller flera arbetspensionslagar, delas minskningen i förhållande till dessa grundpensioner. En motsvarande bestämmelse finns i 8 § 3 mom. i APL.

93 §. *Avdrag för förmån från utlandet.* Som primär förmån betraktas även en motsvarande förmån från utlandet. I bestämmelsen föreskrivs dessutom om förhindrande av att pension för återstående tid som beviljas från två eller flera stater överlappar varandra. Bestämmelsen motsvarar 8 § 10 mom. i APL, preciserad till ordalydelsen.

94 §. *Inverkan på pensionsbeloppet av ändringar av en primär förmån.* Beloppet av pensionen enligt denna lag justeras om pensionstagaren beviljas en ny primär förmån eller om beloppet av en tidigare beviljad primär förmån ändras. Pensionsbeloppet justeras också om beloppet av pension enligt denna lag ändras eller om pensionstagaren beviljas ny arbetspension och det från pensionen enligt denna lag har avdragits en primär förmån. Från delinvalidpension avdras dock inte sådan dagpenning som har beviljats på grund av ett olycksfall som inträffat under tiden med delinvalidpension. En motsvarande bestämmelse finns i 8 a § 1 och 2 mom. i APL.

Familjepensionens belopp justeras om pensionstagaren beviljas familjepension som motsvarar en primär förmån eller ny familjepension enligt arbetspensionslagarna och om det från pensionen enligt denna lag har avdragits en primär förmån. Om detta föreskrivs i 2 mom. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 8 a § 3 mom. i APL. Enligt 3 mom. justeras pensionsbeloppet från den tidpunkt då den i 1 mom. avsedda ändringen sker. Sker en ändring i en utländsk förmån, justeras pensionsbeloppet från ingången av kalendermånaden efter den under vilken pensionsanstalten får kännedom om att en utländsk förmån beviljats eller att dess belopp ändrats. En motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 8 a § 5 mom. i APL.

Till 4 mom. överförs en bestämmelse från nuvarande 8 a § 4 mom. i APL, enligt vilken pensionsbeloppet inte justeras om pensionstagaren beviljas en ny primär förmån eller om dess belopp förändras för kortare tid än för fyra månader.

95 §. *Regressrätt.* Pensionsanstalten kan betala pension utan avdrag tills dess beloppet av den primära förmånen är slutligt fastställt. Om den primära förmånen hade minskat pensionen, övergår rätten till den primära förmånen till pensionsanstalten till den del som motsvarar minskningen. Bestämmelsen gäller även familjepension. För närvarande ingår en bestämmelse med samma innehåll i 8 b § i APL.

6 kap. **Beaktande av förändringar i löne- och prisnivån**

96 §. *Justering av inkomstgränser, belopp och årsinkomster med en lönekoeficient.* De inkomstgränser, belopp och gränobelopp som anges i lagen justeras årligen vid ingången av januari med en lönekoeficient i vilken vägningskoefficienten för förändringar i lönenivån utgör 0,8 och vägningskoefficienten för förändringar i prisnivån 0,2. En motsvarande justering görs då pension räknas ut för inkomsten för varje år. Årsinkomsterna justeras till nivån under det år under vilket pensionen började. Lagens inkomstgränser och belopp motsvarar löneindex med värdet ett (1,000) år 2004. En motsvarande bestämmelse ingår i första meningen i 7 b § i APL, som trädde i kraft vid ingången av 2005.

97 §. *Fastställande av lönekoeficienten.* Bestämmelserna i andra och tredje meningen i 7 b § i APL om fastställande av lönekoeficienten skall enligt förslaget överföras till denna paragraf, dock med den preciseringen att källan för de uppgifter som lönekoeficienten baserar sig på, dvs. Statistikcentralen, nämns. Liksom för närvarande bestäms lönekoeficienten på basis av förändringar i löne- och prisnivån. Vid beräkning av förändringar i lönenivån används ett index som så bra som möjligt motsvarar de förvärvsinkomster, inklusive bl.a. resultatpremier och motsvarande premier, som försäkringsavgiften och pensionen grundar sig på. Vid beräkningen av förändringar i prisnivån används ett index som till viktstrukturen så bra som möjligt motsvarar konsumtionsstrukturen för hushållen i Finland.

98 §. *Indexjustering av pensionerna.* Beloppet av den löpande pensionen justeras i början av varje kalenderår med ett arbetspen-

sionsindex i vilket vägningskoefficienten för förändringen i lönenivån är 0,2 och vägningskoefficienten för förändringen i prisnivån är 0,8. En motsvarande bestämmelse finns i första meningen i 9 § i APL, som trädde i kraft vid ingången av 2005.

99 §. *Fastställande av arbetspensionsindex.* Bestämmelserna om fastställande av arbetspensionsindex i andra och tredje meningen i 8 § i APL, som trädde i kraft vid ingången av 2005, föreslås bli överförda till denna paragraf, dock med den preciseringen att källan för de uppgifter som arbetspensionsindexet baserar sig på, dvs. Statistikcentralen, nämns.

100 §. *Fastställande av lönekoeficienten och arbetspensionsindexet.* Bestämmelserna om fastställande av lönekoeficienten och arbetspensionsindexet i sista meningen i 7 b § och i sista meningen i 9 § i APL, som trädde i kraft vid ingången av 2005, föreslås bli överförda till denna paragraf.

7 kap. Ansökan om pension och beslut

101 §. *Pensionsansökan.* Till 1 mom. överförs bestämmelsen i 10 b § 1 mom. i APL, preciserad. Enligt den skall pension sökas hos pensionsanstalten på en blankett som Pensionsskyddscentralen fastställer för detta ändamål. Med blankett avses även en blankett i elektroniskt format. Till ansökan skall fogas den utredning som behövs för att pensionsärendet skall kunna avgöras. Närmare bestämmelser om ansökan om pension och de utredningar som behövs för ansökan utfärdas genom förordning av statsrådet.

102 §. *Utredning av hälsotillståndet hos den som ansöker om invalidpension.* Den som ansöker om invalidpension skall i regel tillställa pensionsanstalten ett läkarutlåtande om sitt hälsotillstånd. Utlåtandet skall innehålla en vård- eller rehabiliteringsplan. Vård- eller rehabiliteringsplanen behövs i synnerhet vid bedömningen av om rehabiliteringsstöd skall beviljas, men i andra fall kan emellertid också ett läkarutlåtande av annat slag godkännas. Dessutom kan pensionsanstalten godkänna även andra motsvarande utredningar än egentliga läkarutlåtanden. En annan utredning över arbetsförmåga kan godkännas t.ex. då det är fråga om förlängning

av rehabiliteringsstödet eller i en situation då en sjukdom som utan tvivel har orsakat sökandens arbetsförmåga klart kan påvisas även på annat sätt än genom läkarutlåtande. Den som ansöker om invalidpension är dessutom, om han eller hon åläggs därtill av pensionsanstalten, skyldig att för utredning av nedsättningen i arbetsförmågan låta undersöka sig hos en av pensionsanstalten namngiven legitimerad läkare eller på en rehabiliteringsanstalt eller en undersökningsinrättning som anvisas av pensionsanstalten. Om pensionsanstalten ålägger den som ansöker om pension att genomgå en sådan undersökning är pensionsanstalten skyldig att ersätta arbetstagaren skäliga kostnader för undersökningen och för eventuella resor. Motsvarande gällande bestämmelser preciseras så, att den läkare som pensionsanstalten utser skall vara legitimerad läkare. I övrigt motsvarar dessa bestämmelser i sak bestämmelserna i 10 b § 2 och 3 mom. i APL.

103 §. *Ansökan om pension på en arbetstagares vägnar.* Om arbetstagaren på grund av ålder, skada, sjukdom eller av någon annan orsak är oförmögen att själva ansöka om pension eller sköta sina pensionsärenden och saknar en intressebevakare, kan en av pensionsanstalten godkänd nära anhörig till arbetstagaren eller en person som har skött om arbetstagaren på arbetstagarens vägnar ansöka om pension och även i övrigt föra arbetstagarens talan i pensionsärendet. En motsvarande bestämmelse ingår i 19 b § 1 mom. i APL.

104 §. *Anhängiggörande av pensionsansökan.* Till denna paragraf överförs bestämmelserna om anhängiggörande av pensionsansökan i 10 b § 4 mom. i APL, med preciserad ordalydelse. Pensionsansökan anses vara gjord den dag den inkommit till en pensionsanstalt enligt pensionssystemet inom den privata eller offentliga sektorn eller till Pensionsskyddscentralen eller till ett ombud som Pensionsskyddscentralen eller en pensionsanstalt har bemyndigat därtill. Som av Pensionsskyddscentralen bemyndigat ombud verkar för närvarande Folkpensionsanstalten. Ett skadeförsäkringsbolag får verka som ett av en pensionsanstalt bemyndigat ombud.

105 §. *Beslutsfattande och delgivning av beslut.* I denna paragraf konstateras att rätten

till pension enligt denna lag och pensionsbeloppet avgörs genom ett beslut av pensionsanstalten. Till paragrafen överförs dessutom en bestämmelse som för närvarande finns i 12 e § i APF, enligt vilken den behöriga pensionsanstalten skall avgöra pensionsansökan utan dröjsmål. I paragrafens 2 mom. tas in en bestämmelse som för närvarande finns i 19 f § i APL, enligt vilken pensionsanstalten och Pensionsskyddscentralen delger sitt beslut genom att sända det genom brev till mottagaren under den adress som han eller hon uppgivit. Med brev avses även elektronisk delgivning av beslut. Närmare bestämmelser om beslutet och undertecknande av beslutet utfärdas genom förordning av statsrådet.

Pensionsanstalt som behandlar pensionsansökan

106 §. *Arbete enbart i branscher som omfattas av arbetspensionslagarna för den privata sektorn.* I paragrafen bestäms om vilken pensionsanstalt inom den privata sektorn som skall behandla pensionsansökan då arbetstagaren har försäkrat arbete inom flera olika pensionsanstalter. En motsvarande bestämmelse finns i 10 d § 1 mom. i APL.

Om den återstående tiden beaktas när pensionen fastställs, behandlas och avgörs pensionsärendet av den pensionsanstalt där pensionsskydd för arbetstagaren hade ordnats vid utgången av kalenderåret före pensionsfallsåret eller senast därförinnan. Bestämmelsen är ny, men motsvarar till innehållet etablerad tillämpningspraxis.

107 §. *Arbete i branscher som omfattas av arbetspensionslagarna för både den privata och den offentliga sektorn.* I denna paragraf bestäms om vilken pensionsanstalt som behandlar pensionsansökan i de fall då arbetstagaren utöver arbete som omfattas av den privata sektorns arbetspensionslagar även har varit anställd hos staten, kommunen, evangelisk-lutherska kyrkan eller Folkpensionsanstalten. Bestämmelser om detta ingår för närvarande i 10 d § 2, 3 och 7 mom. i APL. Med undantag av de föreslagna 3 och 4 mom. motsvarar den föreslagna bestämmelsen gällande bestämmelser.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken pensionsärenden i fråga om återståen-

de tid behandlas och avgörs av den pensionsanstalt där pensionsskydd för arbetstagaren hade ordnats vid utgången av kalenderåret före pensionsfallsåret eller senast därförinnan. Denna bestämmelse preciserar bestämmelsen i 10 d § 4 mom. i APL, enligt vilken sista pensionsanstalt i de fall då den återstående tiden beaktas vid beräkningen av pensionsbeloppet är den pensionsanstalt där pensionsskyddet för den återstående tiden eller motsvarande pensionsskydd har ordnats.

I 4 mom. bestäms om de fall då arrangemanget med sista pensionsanstalt inte tillämpas på grund av att den återstående tiden i pensionen räknas ut enligt två eller flera olika pensionssystem. Om återstående tid eller motsvarande förtjänst, vid uträkningen av beloppet av familjepensionen, skall eller borde beaktas i pensioner enligt pensionslagarna för både den privata och den offentliga sektorn, tillämpas enligt gällande bestämmelser inte arrangemanget med sista pensionsanstalt på behandlingen av en pensionsansökan. Man har stannat för en sådan begränsning eftersom ansvarsfördelningen i fråga om pensionsdelen för återstående tid i annat fall skulle förutsätta särskilda kalkyler av pensionsanstalterna inom den offentliga sektorn med tanke på ansvarsfördelningen inom den privata sektorn, och tills vidare finns det inte någon beredskap för att göra upp sådana kalkyler.

Bestämmelserna om ansvarsfördelning har emellertid ändrats genom en ändring av 12 § 2 mom. i APL, som trädde i kraft vid ingången av 2005. I de situationer då det sammanlagda beloppet av arbetstagarens arbetsinkomster enligt APL, KAPL, KoPL och SjöPL under de två sista kalenderåren före pensionsfallet uppgår till minst 12 566,70 euro, svarar enligt den föreslagna ändringen de pensionsanstalter till vars område arbetstagaren hörde under kalenderåren i fråga för de kostnader som föranleds av invalidpensionen. För de övriga invalidpensionerna svarar pensionsanstalterna gemensamt.

Efter ändringen av ansvarsfördelningsbestämmelsen ovan föreligger det inte några hinder för iakttagandet av arrangemanget med sista pensionsanstalt i andra fall än då en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn är sista pensionsanstalt och arbetstagaren

från den privata sektorn har arbetsinkomster till ett belopp av minst 12 566,70 euro under de två sista kalenderåren före pensionsfallsåret. Därför föreslås i 3 mom. en bestämmelse enligt vilken endast dessa situationer skall lämnas utanför arrangemanget med sista pensionsanstalt. I övriga fall iakttas arrangemanget med sista pensionsanstalt även om den återstående tiden hänförs till fler än ett pensionssystem.

108 §. *Förhandlingsskyldighet.* I paragrafen föreskrivs om förhandlingsskyldighet i sådana fall då en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn är sista pensionsanstalt och behandlar ett invalidpensionsärende. Om en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn avgör en ansökan om invalidpension i enlighet med lagarna gällande den offentliga sektorn, enligt definitionen av s.k. yrkesbaserad arbetsförmåga, skall pensionsanstalten inom den offentliga sektorn i egenskap av sista pensionsanstalt, innan den fattar beslut om invalidpensionen, förhandla med pensionsanstalten inom den privata sektorn. Sådana förhandlingar förs endast då pensionsbeloppet inom den privata sektorn är högre än 688,02 euro per månad. Om pensionsanstalten inom den privata sektorn då kommer fram till en annan slutsats än pensionsanstalten inom den offentliga sektorn, iakttas principen om sista pensionsanstalt inte i invalidpensionsärendet. En bestämmelse om detta finns för närvarande i 10 d § 5 mom. i APL.

109 §. *Utbetalande pensionsanstalt som sista pensionsanstalt.* I paragrafen föreskrivs om den sista anstalt som behandlar pensionsansökan, i de fall då arbetstagaren redan får pension. Då en arbetstagare som redan erhåller ålders-, invalid- eller deltidspension beviljas ålderspension, är den utbetalande pensionsanstalten den sista pensionsanstalt som beviljar pensionen. Om en arbetstagare som redan erhåller deltidspension eller invalidpension ansöker om invalidpension, är den utbetalande pensionsanstalten i fråga om deltidspensionen eller invalidpensionen sista pensionsanstalt även i fråga om invalidpensionen. En bestämmelse med samma sakinhåll finns för närvarande i 10 d § 6 mom. i APL.

I 2 mom. intas bestämmelsen från 12 b § 2 mom. i APF med precisera lydelse. I be-

stämmelsen sägs att i de fall då arbetstagarens deltidarbete har försäkrats i enlighet med den privata sektorns arbetspensionslagar, i en annan pensionsanstalt inom den privata sektorn än den som betalar ut deltidspensionen, behandlas och avgörs ett invalidpensionsärende efter deltidspensionen av den pensionsanstalt där deltidarbetet har försäkrats.

110 §. *Möjlighet till överenskommelse.* Pensionsanstalter inom arrangemanget med sista pensionsanstalt kan komma överens om att arrangemanget med sista pensionsanstalt skall iakttas även i de fall då arrangemanget enligt lagen inte skall iakttas. Om pensionsanstalterna i ett enskilt fall ingår en sådan överenskommelse, skall pensionssökanden underrättas om vilken pensionsanstalt som sköter hans eller hennes pensionsärende. En motsvarande bestämmelse finns i 10 d § 8 mom. i APL.

111 §. *Pensionsskyddscentralens beslutanderätt och närmare bestämmelser.* I oklara fall avgör Pensionsskyddscentralen på begäran av pensionsanstalten, vilken pensionsanstalt som är behörig att handlägga en pensionsansökan. För att undvika att behandlingen av ärendet fördröjs, får ändring inte sökas i ett sådant beslut. En motsvarande bestämmelse finns i 10 d § 9 och 10 mom. i APL. Pensionsskyddscentralen avgör pensionsansökan i de fall då arbetstagaren inte alls har arbete som omfattas av arbetspensionslagarna. Närmare bestämmelser om den behöriga pensionsanstalten utfärdas genom förordning av statsrådet.

8 kap. **Utbetalning av pension, dröjsmålsförhöjning och återkrav**

112 §. *Utbetalning av pension.* Huvudregeln är att pension enligt denna lag betalas till pensionstagaren. En motsvarande bestämmelse finns i 19 b § 2 mom. i APL. Har arbetstagaren intressebevakare, iakttas lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) vid utbetalningen av pensionen. Bestämmelsen om plats och tid för betalning av pension i 13 § i APF överförs preciserad till paragrafens 2 mom. Pension betalas månatligen så, att pensionen på den dag som anges i pensionsbeslutet står att lyftas från ett av pensionstaga-

ren uppgivet konto i ett penninginstitut som är verksamt i Finland. Till lagen fogas ett omnämmande om möjligheten att pension även kan betalas till pensionstagarens konto utomlands.

113 §. *Inledande, upphörande, avbrytande och indragning av utbetalning.* Paragrafen är delvis ny. I den föreskrivs om inledande och upphörande av utbetalning av pension enligt denna lag. Om upphörande av utbetalning av pension bestäms för närvarande i 15 § 1 mom. i APF. Efter pensionstagarens död dras pensionen in med stöd av detta moment.

Paragrafens 2 mom. är nytt. Enligt det kan utbetalningen av pension avbrytas om pensionsanstalten har skäl att misstänka att pensionstagaren inte längre uppfyller villkoren för erhållande av pension. En förutsättning för avbrytandet är att pensionstagaren inte inom en skälig tid som pensionsanstalten anger har företett en av pensionsanstalten begärd utredning över att han eller hon fortfarande uppfyller förutsättningarna för utbetalning av pension. Avsikten med bestämmelsen är att förhindra sådana situationer där pension obefogat utbetalas under en lång tid, t.ex. på grund av att uppgiften om att pensionstagaren dött inte från utlandet har förmedlats till pensionsanstalten.

Paragrafens 3 mom. är nytt. Kan någon utredning om pensionstagarens död inte läggas fram, men om det är sannolikt att han eller hon har avlidit genom drunkning, någon annan olycka eller av någon annan därmed jämförbar orsak, kan pensionsanstalten dra in pensionen från den dag då pensionstagaren försvunnit. Då en person dödförklaras, fastställs som dödsdag senast den dag, då det har förflutit fem år från den dag då personen senast bevisligen befann sig i livet. För att arbetspension inte i sådana fall obefogat betalas för dessa fem år, är det möjligt för pensionsanstalten att dra in pensionen från den dag då det är sannolikt att pensionstagaren har dött.

114 §. *Pension som engångsbelopp.* Till paragrafen överförs bestämmelserna om pension som engångsbelopp i 19 b § 5 och 6 mom. i APL, delvis ändrade. Det föreslås att gränsvärdet för pensionens engångsbelopp skall höjas från nuvarande 12,72 euro. Ålderspension, familjepension eller full inva-

lidpension kan betalas ut som ett engångsbelopp om pensionsbeloppet före avdraget för en primär förmån understiger 20 euro per månad. Dessutom föreslås att pensionen skall kunna betalas som engångsbelopp också när beloppet är minst 20 euro men under 50 euro i månaden före avdraget för en primär förmån. En förutsättning för betalningen som engångsbelopp är då att pensionstagaren t.ex. i samband med pensionsbeslutet har under rättats om att pensionen betalas som engångsbelopp och att han eller hon inte motsätter sig detta. Om pensionstagaren motsätter sig att en månadspension på minst 20 euro betalas som engångsbelopp, får pensionen inte betalas som engångsbelopp.

En engångsbetalning av invalidpension som beviljats tills vidare innehåller även den ålderspension som skall beviljas därefter. Om pensionstagaren arbetar under tiden för sin invalidpension eller ålderspension, intjänas ny pension för detta arbete. Pensionstagaren är inte med anledning av samma pensionsfall berättigad till pension på grundval av de inkomster som engångsbetalningen baserade sig på. Utbetalas rehabiliteringsstödet som ett engångsbelopp, kan pensionstagaren dock beviljas pension för den tid under vilken hans eller hennes arbetsförmåga fortgår efter utgången av nämnda tid.

Bestämmelsen i 4 d § 7 mom. i APL överförs delvis till 4 mom. i denna paragraf. Enligt den betalas inte pension som betalats som engångsbelopp till sjukförsäkringsfonden till den del som det för samma tid har betalats dagpenning enligt sjukförsäkringslagen. Däremot föreslås att den nuvarande bestämmelsen slopas, enligt vilken primärtiden för invalidpensionen inte skall iakttas vid utbetalningen av pensionen som engångsbelopp. Med avvikelse från det nuvarande systemet kommer pension inte längre att betalas retroaktivt som engångsbelopp för en tid under vilken arbetstagaren fått rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen. Betalningstiden för pension som betalas som engångsbelopp förenhetligas på det här viset med betalningstiden för pension som betalas månatligen.

Till 5 mom. överförs bestämmelsen i 19 b § 8 mom. i APL, enligt vilken det som i denna paragraf bestäms om engångsbetalning även tillämpas på det månatliga sammanlagda beloppet av den beslutssammanställning som ges vid tillämpningen av arrangemanget med sista pensionsanstalt. Engångsbeloppet beräknas enligt de försäkringsmatematiska grunder som fastställts av social- och hälsovårdsministeriet, på samma sätt som för närvarande. Detta konstateras i paragrafens 6 mom.

115 §. *Dröjsmålsförhöjning.* Till paragrafen överförs bestämmelserna i 19 d § 1, 4 och 5 mom. i APL om den dröjsmålsförhöjning som betalas för en fördröjd förmån.

116 §. *Tid för vilken dröjsmålsförhöjning räknas ut.* Till denna paragraf överförs bestämmelserna om dröjsmålsförhöjningstiden i 19 d § 2 och 3 mom. i APL.

117 §. *Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till arbetsgivaren eller sjukkassan.* Bestämmelsen om betalning pension till arbetsgivaren i 19 c § 1 mom. i APL överförs preciserad till paragrafens 1, 4 och 5 mom. Bestämmelsen preciseras så att pensionen betalas till den i lagen om försäkringskassor avsedda sjukkassan till den del lönen för sjukdomstiden har betalats till arbetstagaren i form av i lagen om försäkringskassor avsedd kompletteringsdagpenning från sjukkassa.

Till 2 mom. fogas en ny bestämmelse om betalning av retroaktivt beviljad ålderspension till arbetsgivaren till den del arbetsgivaren har betalat arbetstagaren lön för sjukdomstid för samma tid. Med arbetsgivare avses i bestämmelsen arbetsgivaren för det anställningsförhållande på basis av vilket arbetstagaren beviljas ålderspension. Ålderspension betalas således inte till arbetsgivaren i ett sådant arbetsförhållande, som en arbetstagare som har ålderspension har för avsikt att fortsätta. En förutsättning för beviljandet av ålderspension är vanligen att det arbete på grundval av vilket ålderspension söks har avslutats. Den situation som avses i det föreslagna 2 mom. realiseras enbart då en arbetstagare som ansökt om invalidpension beviljas ålderspension i stället för invalidpension på grund av att arbetstagaren har fyllt 63 år före utgången av den primärtid som avses i sjuk-

försäkringslagen. Då beviljas ålderspension från ingången av månaden efter den under vilken 63 års ålder uppnåddes, även om anställningsförhållandet fortfarande gäller.

Till paragrafens 3 mom. fogas en ny bestämmelse om betalning av retroaktivt beviljad invalidpension eller ålderspension till arbetsgivaren, i de fall som avses i 2 mom., till den del arbetsgivaren för samma tid har betalat lön för uppsägningstid till arbetstagaren. Bestämmelsen i momentet tillämpas endast i de situationer då arbetstagaren de facto har blivit arbetsoförmögen under uppsägningstiden, men då lönen betalas som lön för sjukdomstid i stället för som lön för uppsägningstid.

118 §. *Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till sjukförsäkringsfonden.* Till denna paragraf överförs bestämmelsen i 19 c § 7 mom. i APL, enligt vilken ålderspensionen betalas till sjukförsäkringsfonden till den del pensionen motsvarar den sjukdagpenning som har utbetalats för samma tid. Till paragrafens 2 mom. överförs bestämmelsen i 4 d § 4 mom. i APL om att full invalidpension betalas till sjukförsäkringsfonden till den del dess belopp motsvarar för samma tid utbetald dagpenning enligt sjukförsäkringslagen. I paragrafens 3 mom. föreslås en ny bestämmelse enligt vilken rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg som beviljas retroaktivt betalas till sjukförsäkringsfonden till den del deras belopp motsvarar för samma tid utbetald dagpenning enligt sjukförsäkringslagen. I praktiken har bestämmelsen i 4 d § 4 mom. i APL tillämpats på rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg, så den i 3 mom. föreslagna nya bestämmelsen förändrar inte nuvarande praxis.

119 §. *Betalning av pension till kommunen eller ett organ enligt socialvårdslagen.* Pension som beviljats retroaktivt betalas till ett i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen (710/1982) avsett organ om arbetstagaren har fått i lagen om utkomststöd (1412/1997) avsett utkomststöd i förskott. Om detta föreskrivs i 1 mom. Bestämmelsen motsvarar 19 c § 4 mom. i APL. Till 2 mom. överförs bestämmelsen i 19 c § 5 mom. i APL om betalning av pension till kommunen eller samkommunen på det sätt som föreskrivs i 14 § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården

(723/1992) för den tid arbetstagaren varit i vård eller omvårdnad på institution eller i familjevård.

120 §. *Betalning av pension till Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan.* Om en arbetstagare tillfälligt har fått folkpension eller folkpension och bostadsbidrag enligt lagen om bostadsbidrag för pensionstagare för den tid för vilken arbetstagaren med anledning av ändringssökande retroaktivt beviljas pension enligt denna lag, kan den retroaktiva pensionen enligt denna lag betalas till Folkpensionsanstalten till den del pensionsbeloppet motsvarar beloppet av den förmån som Folkpensionsanstalten betalat till för stort belopp för samma tid. Pensionsanstalten kan betala den pension som anstalten beviljat retroaktivt till Folkpensionsanstalten även då pensionsanstalten fortsätter utbetala rehabiliteringsstöd som beviljats med anledning av ändringssökande eller då den beviljar förmånstagaren familjepension enligt denna lag. Pension som beviljats retroaktivt kan betalas till Folkpensionsanstalten för den tid för vilken folkpension betalats till ett för stort belopp även då pensionsanstalten rättar sitt tidigare beslut eller i övrigt justerar beloppet av en beviljad pension eller efter ett beslut om rättelse beviljar fortsatt rehabiliteringsstöd. Pension betalas emellertid inte till Folkpensionsanstalten för att ersätta bostadsstöd som utbetalts till ett för stort belopp, om inte folkpension betalas retroaktivt för samma tid. Bestämmelsen utvidgar pensionsanstaltens rätt och skyldighet att till Folkpensionsanstalten betala pension som beviljas retroaktivt för ersättande av en förmån enligt folkpensionslagen som under samma tid utbetalats till ett för stort belopp. Avsikten med denna utvidgning är att underlätta återkrav även med tanke på pensionstagaren. Folkpensionsanstalten behöver i dessa fall inte kräva överbetalningen av pensionstagaren själv. Bestämmelser om detta ingår för närvarande i 19 c § 3 mom. i APL.

Till paragrafens 4 mom. överförs bestämmelserna i 19 c § 2 mom. i APL om betalning av retroaktiv pension till Folkpensionsanstalten eller till arbetslöshetskassan om arbetstagaren har fått arbetslöshetsdagpenning, arbetsmarknadsstöd eller utbildningsdagpenning för samma tid.

Till paragrafens 5 mom. överförs bestämmelsen i 19 c § 6 mom. i APL om betalning av annan pension än delinvalidpension till Folkpensionsanstalten, om arbetstagaren har fått förmån enligt lagen om studiestöd för den tid för vilken arbetstagaren retroaktivt beviljas pension.

121 §. *Tidsfrist för framställande av betalningsyrkande.* I de fall som avses i 7-10 § utbetalas pension enligt denna lag till de instanser som avses i dessa paragrafer, endast under förutsättning att meddelandet om betalning av pensionen har gjorts till pensionsanstalten minst två veckor före betalningsdagen. En motsvarande bestämmelse finns i 10 c § 7 mom. i APL.

122 §. *Betalning av pension till ett organ enligt socialvårdslagen på basis av samtycke.* Till denna paragraf överförs bestämmelsen i 19 b § 4 mom. i APL om utbetalning av en förmån med förmånstagarens samtycke till ett i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen avsett organ i förmånstagarens böningskommun.

123 §. *Utbetalningsordning för retroaktiv pension. Paragrafen är ny.* I arbetspensionslagarna finns för närvarande inte någon bestämmelse om i vilken ordning pension skall betalas då flera olika instanser enligt lagen samtidigt har rätt till den. Någon tydlig bestämmelse finns inte heller angående vilken del av pensionen som kan utsökas för betalning av pensionstagarens övriga skulder i de fall då pensionen enligt en bestämmelse i lagen skall betalas till någon annan än pensionstagaren själv. I paragrafen föreslås en bestämmelse om betalningsordningen för retroaktiv pension i sådana fall då flera olika instanser enligt lagen har rätt till den retroaktiva pensionen. Bestämmelsen baserar sig på nuvarande praxis som man har kommit fram till genom tolkning av regressbestämmelserna i olika lagar. Eftersom pension enligt lagens bestämmelser i form av regressfordringar skall betalas till andra organ som sköter socialförsäkringen på den grunden att dessa organ har betalat socialförsäkringsförmån samtidigt med pensionen, har det ansetts att dessa organ har rätt till pensionen före den utsöks. Utsökningsmyndigheterna och därigenom de övriga borgenärerna kan inte ha en större rätt till pensionen än vad pensionsstagaren själv har.

124 §. *Överföring eller pantsättning av pension.* I paragrafen föreslås en bestämmelse enligt vilken en förmån enligt denna lag inte får överföras på någon annan person. Det gällande 19 b § 3 mom. i APL tillåter överföring av pensionen på någon annan, om pensionsanstalten samtycker till detta. I praktiken har sådana överföringar av pension på någon annan inte gjorts, så förbudet mot överförande av pension föreslås vara ovillkorligt och bli preciserat så att det gäller överförande av pension på någon annan person. Med personer avses både fysiska och juridiska personer. Enligt den gällande lagen får pension inte heller pantsättas och kostnadsersättningar enligt denna lag får inte utlösas. Med kostnadsersättning avses t.ex. sådana kostnadsersättningar som pensionsanstalten betalar till den som söker eller uppbär invalidpension på grund av att pensionsanstalten har ålagt honom eller henne att låta undersöka sig hos en av pensionsanstalten namngiven legitimerad läkare eller på en rehabiliteringsanstalt eller en undersökningsinrättning som anvisats av pensionsanstalten.

125 §. *Preskription av pension.* I denna paragraf intas bestämmelsen i 19 b § 9 mom. i APL om preskription av förmån som grundar sig på ett beslut av pensionsanstalten, ändrad. En sådan fordran preskriberas efter fem år från den dag då den borde ha betalats, i stället för som för närvarande efter tio år, om inte preskriptionen avbrutits innan dess. Preskriptionen avbryts enligt 10 § i lagen om preskription av skulder (728/2003; preskriptionslagen) om förmånstagaren kräver betalning eller på något annat sätt påminner pensionsanstalten om fordringen, eller om pensionsanstalten betalar av fordringen eller på något annat sätt erkänner den eller om parterna t.ex. kommer överens om betalningsarrangemang. Preskriptionen av en fordran avbryts också genom rättsliga åtgärder enligt 11 § i preskriptionslagen. Efter att preskriptionen har avbrutits börjar en ny fem år lång preskriptionstid från och med avbrytandet.

Bestämmelsen hindrar inte i enlighet med nuvarande rättspraxis pensionsanstalten från att betala pension retroaktivt också för en längre tid än så. Bestämmelsen träder i kraft stegvis på så sätt att under 2007 och 2008 är preskriptionstiden fortfarande tio år och där-

efter förkortas den årligen med ett år så, att preskriptionstiden 2013 är fem år.

126 §. *Återkrav av pension som betalats utan grund.* I denna paragraf intas bestämmelserna i 18 § 1, 2, 4 och 5 mom. i APL om återkrav av pension som betalats utan grund.

I 4 mom. föreskrivs om preskription av återkrav. Till denna del ändras bestämmelsen jämfört med nuläget. Pension som betalats utan grund skall återkrävas inom fem år räknat från utbetalningsdagen i stället för som närvarande inom 10 år. Efter att beslutet om återkrav fattats skall fordran återkrävas inom fem år efter det att beslutet fattades, om inte preskriptionen avbrutits innan dess. Från avbrytandet av preskriptionstiden börjar en ny fem år lång preskriptionstid. Denna bestämmelse träder i kraft stegvis på så sätt att pension som 2007 och 2008 betalats utan grund kan återkrävas för tio år. Därefter förkortas tiden årligen med ett år, så att pension som 2013 betalats utan grund kan återkrävas för fem år.

127 §. *Kvittning av pension som betalats utan grund.* Pension som betalats utan grund kan återkrävas genom kvittning mot framtida pensionsposter. Från den pensionspost som i varje enskilt fall skall utbetalas får dock inte utan pensionstagarens medgivande dras av mer än en sjättedel. Då det är fråga om det sammanlagda beloppet av de pensioner som betalats av den sista pensionsanstalten, betraktas som en sådan pensionspost det nämnda sammanlagda beloppet av pensionerna. Bestämmelser om detta finns i 18 § 3 mom. och i slutet av 4 mom. i APL.

9 kap. **Ändringssökande**

128 §. *Sökande av ändring.* I paragrafen föreslås en bestämmelse i vars 1 mom. anges besvärinstanserna. I 1 mom. bestäms dessutom om antalet medlemmar som känner till förhållandena i arbetslivet och på arbetsmarknaden och som ingår i besvärsnämnden för arbetspensionsärenden samt om utnämmandet av dem. Bestämmelsen motsvarar 20 § 1 mom. i APL som föreslagits i den regeringsproposition om komplettering av regeringens proposition till lagstiftning om ändringssökande i beslut om social trygghet (RP 155/2003 rd) som är under behandling i

riksdagen. I övrigt bestäms om besvärsnämnden för arbetspensionsärenden genom en lag om besvärsnämnden för arbetspensionsärenden.

I 2 mom. konstateras att en part kan söka ändring i pensionsanstaltens och Pensionskyddscentralens beslut hos besvärsnämnden för arbetspensionsärenden genom skriftliga besvär, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Med part avses en fysisk eller juridisk person, om vars intresse, rätt eller skyldighet det har fattats beslut i ärendet eller vars juridiska eller ekonomiska intressen beslutet omedelbart påverkar. Vem som är part varierar enligt vilket ärende det beslutas om genom beslutet. Även pensionsanstalterna och arbetsgivarna är parter i vissa ärenden.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse om parternas rätt att hos försäkringsdomstolen söka ändring i beslut av besvärsnämnden för arbetspensionsärenden. Bestämmelser som i sak motsvarar de i 2 och 3 mom. föreslagna bestämmelserna finns i 21 § 1-3 mom. i APL.

I 4 mom. anges de beslut av pensionsanstalten och Pensionskyddscentralen, i vilka ändring inte får sökas med stöd av denna lag. Rätten att söka ändring gäller inte beslut av pensionsanstalten angående rehabiliteringens innehåll eller rehabiliteringsunderstödet. Bestämmelser om detta ingår för närvarande i 4 m § 1 mom. i APL. Rätten att söka ändring gäller inte heller sådant beslut av Pensionskyddscentralen genom vilket Pensionskyddscentralen avgjort vilken pensionsanstalt som enligt denna lag och enligt en förordning som givits med stöd av denna lag är behörig att handlägga en pensionsansökan. En motsvarande bestämmelse finns i 10 d § 10 mom. i APL. Till den del en part har rätt att söka ändring i beslut om självrättelse eller i intermistiska beslut bestäms särskilt i detta kapitel.

I 5 mom. konstateras att vid behandlingen av ärenden som gäller ändringssökande tillämpas förvaltningsprocesslagen, om inte något annat särskilt bestäms i detta kapitel.

129 §. *Sökande av ändring i den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning och i det sammanfattande meddelandet om EU-besluten.* På en beslutssammanställning som givits av en pensionsanstalt i egenskap av sista pensionsanstalt tillämpas samma be-

stämmelser som på beslut. Således gäller bestämmelserna om sökande av ändring, verkställighet av beslutet samt rättelse och undanröjande av beslut även beslutssammanställningar som en pensionsanstalt inom den privata sektorn ger i egenskap av sista pensionsanstalt. Ändring i en beslutssammanställning som en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn har givit i egenskap av sista pensionsanstalt söks och besvärärendet behandlas enligt vad som bestäms i pensionslagarna för den offentliga sektorn. En motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 21 § 5 mom. i APL.

Den bestämmelse som föreslagits i 2 mom. är ny. I den bestäms om sökande av ändring i sådana situationer då en part har varit försäkrad i två eller flera EU-länder. Då är beloppet av arbetstagarens invalidpension beroende av de övriga EU-ländernas försäkringsperioder. Enligt rådets förordning gällande tillämpningen EG:s förordning om social trygghet (EEG) Nr 574/72 skall det över de beslut som pensionsanstalter i EU-länder fattat ges ett sammanfattande meddelande med uppgift om möjligheten att överklaga. Enligt nämnda bestämmelse räknas tiden för överklagande från det att sökanden fick det sammanfattande meddelandet.

Eftersom behandlingen av pensionsansökningar ofta tar över ett år, t.o.m. flera år, är det nödvändigt med tanke på de pensionssökandes rättsskydd att kunna söka ändring gällande rätten till invalidpension redan innan det sammanfattande meddelandet sammanställs. Detta är nödvändigt då rätt till pension har förvägrats eller när pensionen har beviljats som delinvalidpension fastän den sökande har ansökt om full invalidpension, eller när pensionen har beviljats som rehabiliteringsstöd för viss tid, fastän den enligt ansökan skall betalas ut tills vidare. Det finns inte några bestämmelser om bedömning av arbetsförmåga i EU:s förordning om social trygghet, utan sådana ingår enbart i den nationella lagstiftningen. Således kan man utan hinder av EU:s förordning om social trygghet föreskriva om möjligheten att ge beslut om rätten till invalidpension och om rätten att söka ändring i ett sådant beslut. Bestämmelsen är nödvändig med tanke på säkerställandet av en enhetlig rättspraxis.

130 §. *Tid för sökande av ändring.* Tiden för sökande av ändring skall vara 30 dagar från den dag då en part fick del av pensionsanstaltens, Pensionsskyddscentralens eller besvärsnämndens för arbetspensionsärenden beslut. Om det i samband med besvären inte visas något annat, anses ändringssökanden ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter den dag då beslutet postades under den adress som ändringssökanden har uppgett. Motsvarande gällande bestämmelser finns i 21 § 1 mom. och 21 § 4 mom. i APL.

131 §. *Grundbesvär över debitering.* Bestämmelsen om grundbesvär i den gällande APL föreslås bli ändrad så att även en arbetstagare som anser att arbetsgivaren har innehållit arbetstagares försäkringsavgift i strid med lagen skall ha möjlighet att anföra grundbesvär. I praktiken har sådana grundbesvär undersökts vid besvärinstanserna, och ändringen påverkar därmed inte vedertagen tillämpningspraxis. Också arbetsgivaren kan enligt nuvarande praxis anföra grundbesvär över debitering av försäkringsavgift. Grundbesvär skall alltid anföras skriftligen hos besvärsnämnden för arbetspensionsärenden senast inom två år efter debiteringsåret. Om grundbesvär anföras över en utmätning, gäller enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. vad som föreskrivs om grundbesvär vid utmätning av skatter och avgifter. På detta sätt kan den som anför grundbesvär avbryta verkställigheten av utmätningen. Ansökan om avbrytande av verkställigheten inlämnas till utmätningssmannen, som överlämnar handlingarna till besvärsnämnden för arbetspensionsärenden. För närvarande ingår bestämmelsen om grundbesvär i 22 § i APL.

132 §. *Inlämnande av besvärsskrift.* Enligt paragrafen skall besvärsskriften inlämnas till den pensionsanstalt som gett beslut i ärendet eller till Pensionsskyddscentralen, både när besvär anföras över själva beslutet och när besvär anföras över ett beslut i samma ärende som getts av besvärsnämnden för arbetspensionsärenden. Motsvarande gällande bestämmelse finns i 21 a § 1 mom. i APL.

133. *Rättelse av beslut i samband med sökande av ändring.* Besvär behandlas alltid först som självrättelseärenden vid den pensionsanstalt som gett det överklagbara beslutet eller vid Pensionsskyddscentralen. Om

yrkandena till alla delar kan godkännas, ger pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen ett rättelsebeslut i ärendet. Den som delgivits ett sådant beslut har rätt att söka ändring i detta. Om pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen endast delvis godkänner yrkandena, ger den ett interimistiskt beslut i ärendet. I det interimistiska beslutet får ändring inte sökas. Motsvarande gällande bestämmelse finns i 21 a § 2 och 3 mom. i APL.

I 2 och 3 mom. föreskrivs det förförande som skall tillämpas då det är fråga om en beslutssammanställning som getts av en pensionsanstalt i egenskap av sista pensionsanstalt. En pensionsanstalt inom den privata sektorn skall alltid i egenskap av sista pensionsanstalt före behandlingen av ärendet begära utlåtande om besvären från en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn till den del besvären gäller pensionsskydd som sköts av en sådan pensionsanstalt. Om det endast är fråga om bedömning av arbetsförmågan behöver inte något utlåtande begäras. Om samtliga pensionsanstalter vilkas beslut besvären gäller godkänner ändringssökandens yrkanden, ger den sista pensionsanstalten en ny, rättad beslutssammanställning. Även i sådana fall då besvären gäller enbart bedömning av arbetsförmågan och den sista pensionsanstalten godkänner de yrkanden som framförs i besvärsskriften, skall den sista pensionsanstalten ge en ny, rättad beslutssammanställning. Den som delgivits en sådan rättad beslutssammanställning har rätt att söka ändring i denna. Motsvarande gällande bestämmelser finns i 21 a § 5-7 mom. i APL.

134 §. *Överföring av besvär till besvärinstans.* Om pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen inte rättar ett överklagbart beslut, skall den överföra besvären jämte sitt utlåtande till besvärsnämnden för arbetspensionsärenden. Med besvär avses förutom den egentliga besvärsskriften även alla handlingar som ansluter sig till besvären. Tidsfristen för överföring av arbetspensionsärenden till besvärsnämnden föreslås vara 30 dagar från besvärstidens utgång. Ifall det är fråga om besvär som gäller ett beslut som besvärsnämnden för arbetspensionsärenden gett, skall besvären överföras till försäkringsdomstolen inom den nämnda tiden. Motsvarande

bestämmelse finns för närvarande i 21 a § 3 mom. i APL.

I 2 mom. ingår en bestämmelse om en sådan situation där pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen godkänner ändringssökandens yrkanden efter det att besvärsskriften har inlämnats till besvärinstansen. Till den del pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen godkänner yrkandena, kan den ge ett interimistiskt beslut i ärendet. Såväl pensionsanstalten som Pensionsskyddscentralen skall ofördröjligen underrätta besvärinstansen om ett sådant interimistiskt beslut. I ett interimistiskt beslut av detta slag får ändring inte sökas. Motsvarande gällande bestämmelse finns i 21 a § 3 mom. i APL.

Pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen kan avvika från den tidsfrist på 30 dagar som avses i 1 mom., om inhämtande av en tilläggsutredning som krävs med anledning av besvären förutsätter detta. Besvärsskriften och utlåtandet skall dock alltid sändas till besvärinstansen senast inom 60 dagar från besvärstidens utgång. Motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 21 a § 4 mom. i APL.

Eftersom den sista pensionsanstalten i andra ärenden än sådana som gäller endast bedömning av arbetsförmågan före behandlingen av ärendet skall begära ett utlåtande från en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn till den del besvären gäller det pensionskydd som sköts av en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn, har den sista pensionsanstalten 60 dagar på sig att behandla ärendet. Om någon av de pensionsanstalter inom den offentliga sektorn som har gett utlåtande i ärendet inte har rättat sitt beslut i enlighet med ändringssökandens krav, skall besvärsskriften och de utlåtanden som getts med anledning av den inom 60 dagar från besvärstidens utgång tillställas besvärinstansen. Motsvarande bestämmelse finns för närvarande i slutet av 21 a § 6 mom. i APL.

135 §. *Besvär som inkommit efter besvärstidens utgång.* Bevären kan tas upp till behandling trots att de anlät efter besvärstidens utgång, om det finns vägande orsaker till förseningen. Motsvarande gällande bestämmelse finns i 21 c § i APL.

136 §. *Verkställighet av beslut.* Bestäm-

melserna om verkställighet av beslut i 21 b § 1 och 2 mom. i APL överförs till denna paragraf.

137 §. *Rättelse av skriv- eller räknepfel.* Till denna paragraf överförs bestämmelsen i 21 e § 2 mom. om rättelse av skriv- eller räknepfel. Ett uppenbart skriv- eller räknepfel eller andra jämförbara klara fel i beslutet skall rättas. Ett fel får dock inte rättas, om rättelsen leder till ett resultat som är oskäligt för en part.

138 §. *Rättelse av sakfel.* Till denna paragraf överförs bestämmelsen i 21 e § 1 mom. om rättelse av sakfel. Pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen kan undanröja sitt felaktiga beslut och avgöra ärendet på nytt, om beslutet grundar sig på klart oriktig eller bristfällig utredning eller på uppenbart oriktig tillämpning av lag, eller om det har skett ett fel i förfarandet då beslutet fattades. Någon rättelse av beslutet till en parts nackdel kan dock inte ske utan partens samtycke.

139 §. *Rättelse av lagakraftvunnet beslut på basis av ny utredning.* Pensionsanstalten skall pröva ett ärende som är avgjort genom ett lagakraftvunnet beslut på nytt, om ny utredning framkommer i ärendet. Ett tidigare lagakraftvunnet beslut hindrar inte i ett sådant fall beviljande av en förmån eller utökande av en redan beviljad pension. Också besvärsnämnden för arbetspensionsärenden och försäkringsdomstolen kan vid behandlingen av besvärärenden utan hinder av ett tidigare lagakraftvunnet beslut bevilja en förvägrad pension eller utöka en pension som redan beviljats, om sådan ny utredning framkommer i ärendet som motiverar detta. Enligt den föreslagna 34 § gäller vad som här föreskrivs om pensioner även rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg. Motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 21 d § 2 mom. i APL.

140 §. *Undanröjande av lagakraftvunnet beslut.* I paragrafen föreskrivs om undanröjande av beslut som meddelas av pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen. Enligt 1 mom. kan besvärsnämnden för arbetspensionsärenden undanröja ett lagakraftvunnet beslut eller en beslutssammansättning som pensionsanstalten gett och ett beslut som Pensionsskyddscentralen gett. För närvarande är det försäkringsdomstolen som har den-

na behörighet. Årligen inkommer sammanlagt ca 2 500 ansökningar om undanröjande av beslut till försäkringsdomstolen, av vilka domstolen godkänner ca 80 procent. Att en så stor del av ansökningarna om undanröjande av beslut förkastas beror på att beslutet hade kunnat rättas av den inrättning som givit beslutet utan att någon ansökan om undanröjande av beslutet hade behövts. Av processekonomiska skäl vore det ändamålsenligt att ansökningarna om undanröjande av pensionsanstaltens och Pensionskyddscentralens beslut behandlas i första besvärinstans, dvs. i besvärsnämnden för arbetspensionsärenden. För att parternas rättssäkerhet skall kunna säkerställas, skall det vara möjligt att söka ändring i besvärsnämndens beslut gällande en ansökan om undanröjande av beslut hos försäkringsdomstolen.

Besvärsnämnden för arbetspensionsärenden skall kunna undanröja ett lagakraftvunnet beslut, om det grundar sig på felaktig eller bristfällig utredning eller om beslutet uppenbart står i strid med lag. Yrkande om undanröjande av beslut kan framföras av pensionsanstalten eller en part. Om undanröjande av beslut skall ansökas inom fem år från den tidpunkt när beslutet har vunnit laga kraft. Av särskilt vägande skäl kan ett beslut dock undanröjas också när ansökan har gjorts över fem år efter det att beslutet har vunnit laga kraft. Innan beslut fattas i ärendet skall besvärsnämnden bereda parterna tillfälle att bli hörda. En motsvarande bestämmelse finns i 21 d § 1 mom. i APL.

I 2 mom. föreskrivs om undanröjande av beslut som besvärsnämnden för arbetspensionsärenden gett. Bestämmelsen är ny. En part kan ansöka om undanröjande av besvärsnämndens beslut hos försäkringsdomstolen under samma förutsättningar som undanröjande av pensionsanstaltens beslut kan sökas hos besvärsnämnden. Härmed avgör inte besvärsnämnden ett yrkande om undanröjande av sitt eget beslut, utan ärendet avgörs av den högsta besvärinstansen för pensionsärenden, försäkringsdomstolen.

Enligt 3 mom. kan pensionsanstalten, om den yrkar på undanröjande av ett beslut, avbryta utbetalningen av pensionen eller betala ut den enligt sin egen framställning fram till dess att ärendet har avgjorts på nytt. Motsva-

rande bestämmelse finns för närvarande i 21 d § 1 mom. i APL.

III AVDELNINGEN

BESTÄMMELSER OM ORD- NANDE AV FÖRSÄKRING OCH FÖRDELNING AV KOSTNADER

10 kap. **Ordnan- de av pensions- skyddet och bestämmelser om arbets- pensionsförsäkringsavgifterna**

Ordnan- de av pensions- skyddet

141 §. *Arbetsgivarens skyldighet att ordna arbetstagarens pensionskydd.* Paragrafen är ny. I den föreskrivs om arbetsgivarens skyldighet att se till att arbetstagaren får ett pensionskydd enligt denna lag. En arbetsgivare skall försäkra sin arbetstagare enligt denna lag senast under den månad som följer efter löneutbetalningen, om den arbetsinkomst som arbetsgivaren har betalat till arbetstagaren för arbetet uppgår till minst 41,89 euro i månaden. Alla arbetsgivare är skyldiga att ordna arbetspensionskyddet inom den nämnda tiden, oavsett om det sker via ett arbetspensionsförsäkringsbolag, en pensionsstiftelse eller en pensionskassa.

I 2 mom. föreskrivs på vilka sätt en arbetsgivare kan ordna pensionskydd enligt denna lag. Arbetsgivaren skall ordna sina arbetstagares pensionskydd i ett arbetspensionsförsäkringsbolag, en pensionskassa eller en pensionsstiftelse. För att kunna ordna pensionskyddet i en pensionskassa måste arbetsgivaren bilda en pensionskassa eller, om arbetsgivaren hör till den verksamhetssektor som anges i stadgarna för en redan verksam pensionskassa, bli delägare i en sådan pensionskassa. I lagen om försäkringskassor föreskrivs om förutsättningarna för att bilda en försäkringskassa och om bildandet av en försäkringskassa. För att kunna ordna pensionskyddet i en pensionsstiftelse måste arbetsgivaren på motsvarande sätt grunda en pensionsstiftelse eller ansluta sig till en pensionsstiftelse som arbetsgivaren kan höra till enligt lagen om pensionsstiftelser. I lagen om

pensionsstiftelser föreskrivs om grundandet av pensionsstiftelser.

Enligt 3 mom. kan pensionsskyddet för arbetstagargrupper ordnas i två eller flera pensionsanstalter. En arbetsgivare kan också för närvarande i enlighet med försäkringsvillkoren för en grundförsäkring som anges 3 § i APL ordna en försäkring för en arbetstagargrupp som utför ett visst arbete, om arbetsgivaren skriftligen underrättar försäkringsgivaren om detta inom försäkringens uppsägningstid. För att verkställigheten inte skall försvåras oskäligt av att arbetstagargrupper hänförs till olika pensionsanstalter, föreslås en bestämmelse enligt vilken arbetstagargrupperna skall vara tillräckligt klart definierade.

142 §. *Ordning av pensionsskydd genom tecknande av försäkring i ett arbetspensionsförsäkringsbolag.* Paragrafen är delvis ny. I regel ordnas pensionsskyddet i ett arbetspensionsförsäkringsbolag genom att en försäkringsansökan lämnas till bolaget. Det är bara tillfälliga arbetsgivare som skall kunna ordna pensionsskyddet för sina anställda i ett arbetspensionsförsäkringsbolag utan att lämna en uttrycklig försäkringsansökan. Arbetsgivaren skall under den månad som följer efter löneutbetalningen göra en försäkringsansökan till den pensionsanstalt han valt. När försäkringsansökan har godkänts uppstår ett försäkringsavtal utan några ytterligare åtgärder. Arbetspensionsförsäkringsbolaget underrättar arbetsgivaren om avtalet genom att sända denna ett försäkringsbrev. Närmare föreskrifter om frågor som gäller verkställigheten av försäkringen meddelas i försäkringsvillkoren.

143 §. *Givande och avslutande av försäkring.* Den bestämmelse som för närvarande ingår i 3 § 1 mom. i APL och enligt vilken ett arbetspensionsförsäkringsbolag inte får vägra att ge eller upprätthålla en försäkring som sökts hos bolaget, föreslås bli överförd till början av 1 mom. i denna paragraf. Arbetspensionsförsäkringsbolaget skall vara skyldigt att upprätthålla försäkringen tills den sägs upp, om arbetsgivaren har anställda som skall försäkras i enlighet med denna lag. I slutet av 1 mom. föreslås en ny bestämmelse enligt vilken ett arbetspensionsförsäkringsbolag kan avsluta en försäkring utan ett särskilt uppsägningsförfarande, om arbetsgivaren

inte har meddelat att han under det föregående kalenderåret har betalat ut lön enligt ArPL. Innan försäkringen avslutas skall arbetspensionsförsäkringsbolaget ändå försäkra sig om att arbetsgivaren inte längre är försäkringsskyldig. Genom förfarandet för avslutande av försäkringar undviker man att pensionsanstalterna upprätthåller icke uppsagda försäkringar länge efter det att arbetsgivaren i själva verket har upphört med sin verksamhet.

I 2 mom. föreskrivs allmänt om avslutande av försäkringar genom uppsägning. Arbetsgivaren kan avsluta en försäkring genom att säga upp den skriftligen minst tre månader före den dag då försäkringen upphör. Närmare föreskrifter om uppsägning av en försäkring meddelas i de av social- och hälsovårdsministeriet godkända försäkringsvillkoren. Uppsägning av en försäkring befriar inte arbetsgivaren från försäkringsskyldigheten enligt ArPL. Om en arbetsgivare som sagt upp sin försäkring fortfarande har anställda som omfattas av ArPL, skall arbetsgivaren ordna pensionsskyddet för dem i ett annat arbetspensionsförsäkringsbolag eller en pensionsstiftelse eller pensionskassa.

144 §. *Anmälningar som krävs för skötseln av försäkringen.* En arbetsgivare skall för skötseln av försäkringen inom den tid som anges i försäkringsavtalet till arbetspensionsförsäkringsbolaget anmäla sina identifieringsuppgifter samt person- och löneuppgifterna för sina anställda i ett anställningsförhållande enligt denna lag. I praktiken väljer arbetsgivaren när försäkringsavtalet ingås om han skall lämna de uppgifter som behövs för arbetspensionsförsäkringen varje månad eller årsvis. Bestämmelser om de alternativa anmälningssätten utfärdas genom förordning av statsrådet. Eftersom försäkringsavtalet uppstår redan när arbetspensionsförsäkringsbolaget har mottagit arbetsgivarens försäkringsansökan, avses med den i paragrafen nämnda tid som anges i försäkringsavtalet de tider som uppges i försäkringsansökan. Anmälningsskyldigheten enligt paragrafen gäller också arbetsgivare som har ordnat sina anställdas pensionsskydd i en pensionskassa eller pensionsstiftelse.

145 §. *Rättelse av uppgifter om när ett anställningsförhållande har börjat eller slutat.*

Genom en lagändring som trädde i kraft vid ingången av 2005 övergick man till ett nytt sätt att räkna ut pensionen. Enligt det räknas arbetspensionen ut enligt lönen för varje år och tillväxtprocenten. Uppgifter om när anställningsförhållandena har börjat eller slutat behövs således inte längre för uträkningen av pensionen, utom i de fall då pensionen med stöd av ikraftträdelsebestämmelsen i den lagändring som trädde i kraft vid ingången av 2005 räknas ut enligt anställningsförhållanden som omfattas av en s.k. skyddsbestämmelse eller i övrigt med tillämpning av de bestämmelser som gällde före 2005. Uppgifter om när ett anställningsförhållande har börjat eller slutat registreras ändå tills vidare på det sätt som arbetsgivaren uppger dem.

Eftersom uppgifterna om när ett anställningsförhållande har börjat eller slutat, med undantag för de nämnda anställningsförhållanden som omfattas av en skyddsbestämmelse, inte har någon betydelse för arbetstagarens pensionsskydd, skall pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen ansvara för att dessa uppgifter är sådana som arbetsgivaren har uppgett dem. En arbetstagare som så önskar kan korrigera ett felaktigt datum för när anställningsförhållandet började eller slutade genom att tillsammans med arbetsgivaren reda ut vilket datum som är det rätta. Pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen rättar de registrerade uppgifterna när de har fått en anmälan av arbetsgivaren.

När det gäller de anställningsförhållanden där uppgifterna om när anställningsförhållandet började eller slutade påverkar pensionen, kommer lagen om införande av ArPL att innehålla bestämmelser om dessa uppgifter.

146 §. *Arbetsgivarens skyldighet att månatligen lämna anmälningar och betala försäkringsavgifter.* Paragrafen är ny. Om en arbetsgivare har försummat sina skyldigheter enligt denna lag eller en förordning, kan arbetspensionsförsäkringsbolaget förplikta arbetsgivaren att lämna de uppgifter som avses i 144 § och att månatligen betala försäkringsavgift i enlighet med de anmälda uppgifterna. Försummelsen måste inte ha skett i den pensionsanstalt som tillämpar bestämmelsen. Ett arbetspensionsförsäkringsbolag kan således förplikta arbetsgivaren att varje månad lämna

uppgifter och betala försäkringsavgift också i de fall då arbetsgivaren tidigare har försummat sina skyldigheter enligt denna lag i en annan pensionsanstalt. Med denna bestämmelse vill man redan i förväg försöka förhindra att försäkringsskyldigheten försummas i de fall då arbetsgivaren också tidigare har försummat dessa förpliktelser. I 163 § föreskrivs om påföljderna vid försummelse.

147 §. *Tillfällig arbetsgivare.* Paragrafen är ny. Den innehåller en definition av vem som räknas som tillfällig arbetsgivare och dessutom bestämmelser om en sådan arbetsgivares möjlighet att ordna pensionsskydd i ett arbetspensionsförsäkringsbolag utan att göra en uttrycklig försäkringsansökan enligt 142 §.

Med tillfällig arbetsgivare avses en arbetsgivare som inte regelbundet betalar ut lön varje månad och som inte har fast anställda arbetstagare. Dessutom förutsätts att lönerna till alla dem som är visstidsanställda hos arbetsgivaren under en sex månaders period understiger 6 000 euro sammanlagt. Den som är tillfällig arbetsgivare skall till den pensionsanstalt som han valt anmäla sina identifieringsuppgifter och person- och löneuppgifterna för sina anställda samt på grundval av den anmälda lönen betala försäkringsavgift senast den 20 dagen i den månad som följer efter lönebetalningsmånaden. Närmare bestämmelser om förfarandet och om de uppgifter som skall lämnas utfärdas genom förordning av statsrådet. Förfarandet är i hög grad detsamma som det som för närvarande tillämpas enligt KAPL och KoPL.

Det är bara tillfälliga arbetsgivare som kan betala pensionsförsäkringsavgift till ett arbetspensionsförsäkringsbolag utan att göra en försäkringsansökan. Arbetsgivaren är skyldig att göra en försäkringsansökan enligt 142 § från början av månaden efter den månad då det lönebelopp som arbetsgivaren betalar ut under en sex månaders period överskrider den nämnda gränsen på 6 000 euro.

148 §. *Information om pensionsanstalten.* Paragrafen är delvis ny. Arbetsgivaren skall informera arbetstagarna om i vilken pensionsanstalt deras pensionsskydd har ordnats. Informationen kan finnas framlagd på arbetsplatsen, vilket förutsätts i 3 § 3 mom. i gällande APL. De anställda kan också informeras på något annat sätt, t.ex. genom att

namnet på pensionsanstalten antecknas på lönespecifikationen eller meddelas arbetstägaren muntligen.

149 §. Befriande av en utländsk arbetsgivare från försäkringsskyldigheten. Arbete som utförs i Finland skall enligt förslaget försäkras i Finland oberoende av om arbetsgivaren är finsk eller utländsk. Denna huvudregel anges i 1 § 2 mom. Enligt den föreslagna bestämmelsen skall en utländsk arbetsgivare ändå få befrielse från försäkringsskyldigheten, om han sänder en arbetstägare som är anställd hos honom till Finland för att arbeta. Avsikten med bestämmelsen är att undvika att försäkring tecknas två gånger för samma arbete. Det är Pensionsskyddscentralen som beviljar befrielse. En förutsättning för befrielsen är att arbetsgivaren är skyldig att för sin arbetstägare ordna skäligt pensionsskydd i en annan stat för den tid då arbetstägaren arbetar i Finland. I ansökan om befrielse skall arbetsgivaren lägga fram en utredning om försäkringsskyldigheten och om det pensionsskydd som ordnats och att det är skäligt. Befrielse beviljas för högst två år i sänder. Arbetskommenderingens längd och den anställdas nationalitet har inte längre någon betydelse. Det är Pensionsskyddscentralen som beviljar befrielse. Innan Pensionsskyddscentralen avgör ärendet skall den också höra arbetstägaren. Både arbetstägaren och arbetsgivaren har rätt att överklaga beslutet.

Det är bara utländska arbetsgivare som kan befrias från skyldigheten att ordna pensionsskydd. Frågan om det är det utländska företaget eller det företag där arbetstägaren arbetar i Finland som är arbetsgivare avgörs på normala arbetsrättsliga grunder. Också en filial till ett finskt företag eller till ett företag från ett annat land kan anses vara en utländsk arbetsgivare om filialen finns i en annan stat. En förutsättning är då att där finns ett fast driftställe eller representationskontor med kontinuerlig verksamhet. Filialen måste ha sådana betydande rättigheter och skyldigheter gentemot den utsända arbetstägaren som följer av ställningen som arbetsgivare. En arbetstägare vid ett finskt företags utländska filial kan inte anses vara utsänd till Finland om arbetstägaren vid den tidpunkt då han eller hon sändes ut omfattades av det finländska socialskyddet på grund av antingen bostads-

orten eller arbetet. En sådan arbetstägare skall fortfarande omfattas av finsk lagstiftning.

För att en befrielse skall bli aktuell måste arbetsgivaren lägga fram en utredning om att han för sin utsända arbetstägare har ordnat skäligt pensionsskydd i ett annat land för den tid då arbetstägaren arbetar i Finland. Utgångspunkten är att detta pensionsskydd skall vara en del av det lagstadgade arbetspensionssystemet eller av ett yrkes- eller branschspecifikt tilläggs-pensionssystem i landet i fråga. Ett pensionsskydd som arbetsgivaren i ett arbetsavtal har förbundit sig att ordna kan i undantagsfall också utgöra en grund för befrielse. Sådana arrangemang kan t.ex. multinationella företag ha för sin internationella personal. Det obligatoriska övriga pensionsskyddet skall omfatta pensionsskydd i samband med ålderdom och arbetsoförmåga samt familjepensionsskydd. Den intjänade pensionsrätten skall vara tryggad, och pensionen måste också behålla sitt värde. Arbetsgivaren är skyldig att vid behov lägga fram utredning om pensionsskydd som ordnats i ett annat land och om dess innehåll, när detta är nödvändigt för avgörandet av en ansökan om befrielse. Arbetsgivaren skall vidare få utredningen bestyrkt av en myndighet i den berörda staten eller av en annan offentlig instans. Arbetsgivaren skall lämna in en översättning till finska eller svenska av handlingar på främmande språk, om en sådan behövs.

Befrielse beviljas för högst två år i sänder. Fortsätter arbetet i Finland även efter detta, skall arbetsgivaren ansöka om förlängd befrielse och lägga fram en utredning som visar att det fortfarande finns förutsättningar för en befrielse. Om arbetsgivaren inte ansöker om fortsatt befrielse eller om det inte finns förutsättningar att bevilja befrielse, blir arbetsgivaren skyldig att teckna försäkring i Finland när den tid för vilken befrielse beviljats har löpt ut.

150 §. *Försäkrande av arbetstägare som arbetar utomlands.* ArPL gäller i regel arbete som utförs i Finland. En finsk arbetsgivare skall ändå försäkra arbete som en arbetstägare utför utomlands i de fall då arbetstägaren omfattas av den finska lagstiftningen om social trygghet med stöd av bestämmelserna

om tillämplig lagstiftning i EU-förordningen om social trygghet eller i internationella överenskommelser om social trygghet vilka är bindande för Finland. Dessutom skall en finsk arbetsgivare försäkra arbete som hans arbetstagare utför utomlands i de fall då den finska arbetsgivaren sänder arbetstagaren utomlands för att arbeta för arbetsgivaren själv eller för ett utländskt företag inom samma ekonomiska helhet och arbetstagarens anställningsförhållande till det utsändande finska företaget fortgår under den tid arbetstagaren arbetar utomlands. En ytterligare förutsättning är att arbetstagaren omfattades av den finska lagstiftningen om social trygghet när han eller hon åkte utomlands.

Arbetsgivaren kan hos Pensionsskyddscentralen ansöka om befrielse från skyldigheten att försäkra utsända arbetstagare. Ett villkor för befrielse är att pensionsskyddet för den kategori arbetstagare som avses i ansökan har ordnats på ett annat sätt så att pensionsskyddet i dess helhet kan anses motsvara pensionsskyddet enligt denna lag. Befrielsen kan beviljas för den tid arbetstagarnas anställningsförhållande utomlands har fortgått längre tid än två år. Befrielse kan också beviljas retroaktivt, dock tidigast från ingången av det kalenderår under vilket befrielse söks.

Bestämmelsen är ny till den del som gäller tillämpningen av finsk lagstiftning med stöd av EU-förordningen om social trygghet eller internationella överenskommelser som är bindande för Finland. För närvarande beskrivs i 1 c § 1 och 2 mom. i APL om försäkringar för arbetstagare som sänds utomland och om befrielse från skyldigheten att försäkra dessa arbetstagare.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om de situationer då en finsk arbetsgivare kan ordna pensionsskydd enligt denna lag för anställda som arbetar utomlands. En finsk arbetsgivare kan i enlighet med denna lag försäkra en till utlandet sänd arbetstagare som i något annat fall än det som avses i 1 mom. arbetar hos ett moder-, dotter- eller systerföretag inom samma ekonomiska helhet som den finska arbetsgivaren eller hos ett annat sådant företag där det finska företaget har bestämmanderätt. Dessutom kan en finsk arbetsgivare ordna pensionsskydd enligt denna lag för en anställd vid ett ovan beskrivet företag också i

de fall då den finska arbetsgivaren inte har sändt arbetstagaren utomlands, om arbetstagaren omfattas av den finska lagstiftningen om social trygghet när anställningsförhållandet inleds. En finsk arbetsgivare kan ordna pensionsskydd enligt denna lag för en arbetstagare som avses ovan i paragrafen även om en sådan arbetstages pensionsskydd enligt EU-förordningen om social trygghet eller internationella överenskommelser som är bindande för Finland skall ordnas i det land där arbetet utförs. Detta kan behövas när det lagstadgade eller obligatoriska arbetspensionsskyddet är bristfälligt i det land där arbetet utförs. Motsvarande bestämmelser finns för närvarande i 1 c § 3 mom. i APL.

När arbetsgivaren ordnar pensionsskydd enligt denna paragraf för en utomlands arbetande anställd som det inte enligt denna lag är obligatoriskt att försäkra och för vilken pensionsskydd har ordnats utomlands för samma arbete, kan arbetsinkomsten enligt denna lag bestämmas enligt ett lägre belopp än vad den annars vore enligt denna lag. En bestämmelse med motsvarande innehåll finns för närvarande i 1 c § 4 mom. i APL.

151 §. *Arbetsgivarens rätt att få ett beslut om den arbetsinkomst som ligger till grund för försäkringen.* Arbetsgivaren har rätt att få ett beslut av pensionsanstalten om huruvida den lön eller ett annat vederlag som betalas till arbetstagaren är sådan arbetsinkomst på grundvalen av vilken arbetsgivaren skall ordna pensionsskydd enligt denna lag. Beslutet meddelas av den pensionsanstalt där arbetsgivaren har försäkrat eller avser att försäkra sina anställda. En bestämmelse med motsvarande innehåll finns för närvarande i 10 a § 3 mom. i APL.

Bestämmelser om arbetspensionsförsäkringsavgifterna

152 §. *Arbetspensionsförsäkringsavgiften.* Arbetspensionsförsäkringsbolagen och pensionskassorna tar ut en arbetspensionsförsäkringsavgift för att bekosta arbetspensionsskyddet. I denna lag används termen arbetspensionsförsäkringsavgift också för de understödsavgifter som pensionsstiftelserna tar ut. Arbetspensionsförsäkringsavgiften består av arbetsgivarens avgift och arbetstagarens

avgift. (Vad gäller ordet avgift i uttrycket arbetsgivarens avgift, se avsnitt 2.2.) Det är ändå, precis som för närvarande, arbetsgivaren som skall ansvara för att hela avgiften betalas till pensionsanstalten. Om detta föreskrivs för närvarande i 12 b § 3 mom. i APL.

Arbetsgivaren innehåller arbetstagarnas arbetspensionsförsäkringsavgift i samband med löneutbetalningen. En motsvarande bestämmelse ingår för närvarande i 12 b § 2 mom. i APL. Den föreslagna lydelsen i 2 mom. avviker från den nuvarande genom att det i paragrafen inte längre skall nämnas att arbetstagarnas arbetspensionsavgift innehålls till den del arbetsgivaren enligt tidpunkten för lönebetalningen är skyldig att ordna pensionsskydd för arbetstagaren. Från ingången av 2005 tjänas pension in för allt arbete. Därför har lydelsen i den gällande lagen blivit onödig. I enlighet med den ändrade lydelsen skall arbetstagarnas arbetspensionsförsäkringsavgift innehållas på all den lön för vilken pensionsskydd enligt denna lag tjänas in. Avgiften innehålls således också på arvoden som betalas till dem som utför förtroendeuppdrag och är försäkrade enligt denna lag och på lön som betalas till anställda som arbetar utomlands och är försäkrade med stöd av 150 §.

Om lönen betalas som kompletteringsdagpenning av en sjukkassa som avses i lagen om försäkringskassor eller av en annan ställföreträdande betalare i stället för av arbetsgivaren, t.ex. av ett konkursbo, skall också denna betalare ta ut en arbetspensionsförsäkringsavgift av arbetstagaren i samband med löneutbetalningen. En bestämmelse om detta föreslås i 3 mom. Arbetspensionsförsäkringsavgiften skall tas ut för den arbetsinkomst som berättigar till pension.

I 5 mom. anges på vilka grunder arbetspensionsförsäkringsavgiften bestäms. Grunderna för hur arbetspensionsförsäkringsavgiften bestäms i arbetspensionsförsäkringsbolag anges i 166 §. Arbetspensionsförsäkringsavgiften i en pensionskassa bestäms enligt beräkningsgrunderna i 166 § och enligt pensionskassans stadgar. Arbetspensionsförsäkringsavgiften i en pensionsstiftelse bestäms enligt lagen om pensionsstiftelser och enligt pensionsstiftelsens stadgar. Arbetspensionsförsäkringsbolagens och pensionskassornas arbetspensions-

försäkringsavgifter bestäms enligt de beräkningsgrunder som nämns i 166 § och som social- och hälsovårdsministeriet fastställer. Ytterligare bestämmelser om en pensionskassas arbetspensionsförsäkringsavgift finns i pensionskassans stadgar, som försäkringsinspektionen fastställer. Arbetspensionsförsäkringsavgiften i en pensionsstiftelse bestäms däremot enligt lagen om pensionsstiftelser och enligt pensionsstiftelsens stadgar, som försäkringsinspektionen fastställer. Bestämmelserna om hur beräkningsgrunderna för arbetspensionsförsäkringsavgiften fastställs skiljer sig således från varandra i fråga om arbetspensionsförsäkringsbolag, pensionskassor och pensionsstiftelser. Behovet av att förenhetliga bestämmelserna om pensionsstiftelser och pensionskassor bör utredas separat på trepartsbasis.

153 §. *Beloppet av arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift.* I paragrafen föreskrivs om beloppet av arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift. En arbetspensionsförsäkringsavgift har innehållits hos arbetstagarna allt sedan 1993. Åren 1993 och 1994 uppgick avgiften till tre procent. Arbetsmarknadens organisationer har enats om att hälften av kostnaderna för en ändring av försäkringsavgiften skall överföras på arbetsgivarna och hälften på arbetstagarna. Sedan 1994 har avgiften på tre procent i enlighet med överenskommelsen höjts med hälften av den genomsnittliga höjningen av APL-försäkringsavgiften. Den genomsnittliga arbetspensionsförsäkringsavgiften beräknas med beaktande av de nedsättningar av avgiften som avses i 169 § 3 mom. i denna lag, men utan den avgiftshöjning som gäller 53 år fyllda arbetstagare.

Arbetsmarknadens centralorganisationer har genom en kompletterande överenskommelse 2002 avtalat om en förhöjd avgift för dem som har fyllt 53 år. Arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift är från ingången av månaden efter den månad under vilken 53 års ålder uppnåtts den i föregående stycke avsedda avgiften multiplicerad med talet 19/15. En förhöjd avgift har innehållits från ingången av 2005. Med den nämnda avgiftshöjningen för 53 år fyllda finansierar man delvis den högre pension som tjänas in från ingången av den månad under vilken 53 års

ålder uppnåtts. Den förhöjda avgiften täcker ungefär en tredjedel av de kostnader som den högre pensionstillväxten medför.

Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 12 b § 1 mom. i gällande APL.

154 §. *Retroaktiv innehållning av arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift.* Paragrafen är ny. I 1 mom. föreskrivs om innehållning av arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift i efterhand i de fall då arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift på grund av ett uppenbart fel inte har innehållits i samband med löneutbetalningen. Det kan t.ex. hända att arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift inte innehålls i samband med löneutbetalningen på grund av ett fel i arbetsgivarens löneutbetalningssystem. I en sådan situation kan arbetsgivaren i samband med högst de två därpå följande löneutbetalningarna innehålla arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift för löner som betalats ut vid den förra löneutbetalningen.

Inom vissa branscher bestäms arbetstagarens lön enligt arbetsresultatet. Den lön i pengar som betalas ut vid löneutbetalningen kan därför rentav variera så mycket att det inte alltid blir någon egentlig penninglön att betala ut. En arbetstagare kan i sitt anställningsförhållande likväl ha t.ex. naturaförmåner som gör att pensionsskydd tjänas in. Om arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift i en sådan situation inte kan innehållas på grund av att en tillräcklig penninglön inte betalas för innehållning av avgiften, kan arbetsgivaren innehålla avgiften i samband med senare löneutbetalningar. Den tid för vilken arbetspensionsförsäkringsavgifter kan innehållas retroaktivt föreslås vara ett år.

155 §. *Befrielse från betalning av retroaktiv arbetspensionsförsäkringsavgift.* Till denna paragraf överförs en bestämmelse som för närvarande finns i 15 a § i APL. Enligt bestämmelsen kan Pensionsskyddscentralen befria en arbetsgivare från skyldigheten gällande arbetspensionsförsäkringsavgiften, om arbetsgivaren på grund av att rättspraxis förändrats eller av något annat liknande skäl skall ordna pensionsskydd retroaktivt för en arbetstagare vars arbete denna lag inte tidigare har ansetts omfatta. Pensionsanstalterna svarar gemensamt för den del av kostnaderna

för pensionsskyddet som arbetsgivaren blir befriad från.

156 §. *Delägares eller bolagsmäns ansvar för arbetspensionsförsäkringsavgifter.* Paragrafen är ny. I den föreskrivs om delägares och bolagsmäns ansvar för samfunds eller sammanslutningars arbetspensionsförsäkringsavgifter. Avsikten med bestämmelsen är att klargöra arbetsgivarens skyldigheter när det gäller försäkringsavgifter. Det är inte meningen att ändra på nuvarande tillämpningspraxis.

157 §. *Konkursbons ansvar för arbetspensionsförsäkringsavgifter.* Paragrafen är ny. I den föreslås en bestämmelse om det ansvar som konkursbon enligt vedertagen tillämpningspraxis har för arbetspensionsförsäkringsavgifterna. Enligt vedertagen rättspraxis ingår lönefordringar och försäkringsavgifter som förfallit innan konkursen började i konkursboets skuld. Om arbetet fortsätter för konkursboets räkning sedan konkursen har börjat, blir konkursboet arbetsgivare. Ett konkursbo har således bl.a. samma skyldighet som en arbetsgivare att anmäla avslutade anställningsförhållanden och utbetalda löner. Konkursboet ansvarar genom en s.k. massaskuld för försäkringsavgifter förknippade med arbete som konkursboet låter utföra efter det att konkursen har börjat. När konkursboet betalar ut löner skall det innehålla arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift.

158 §. *Preskription av arbetspensionsförsäkringsavgifter.* Preskriptionstiden för arbetspensionsförsäkringsavgifter föreslås bli förkortad från tio år enligt nuvarande APL till fem år, eftersom inte heller de inkomster som berättigar till pension enligt den föreslagna bestämmelsen i 74 § skall utredas retroaktivt för längre tid än fem år. Pensionsanstalten och Pensionsskyddscentralen skall fastställa en arbetspensionsförsäkringsavgift som baserar sig på denna lag inom fem år från den förfallodag för en slutlig arbetspensionsförsäkringsavgift som anges i försäkringsvillkoren eller stadgarna. När det är fråga om en tillfällig arbetsgivare, som senast den 20 dagen i den månad som följer efter lönebetalningsmånaden skall betala arbetspensionsförsäkringsavgift på de utbetalda lönerna, skall pensionsanstalten fastställa arbetspensionsförsäkringsavgiften inom fem år

från ingången av året efter det år under vilket lönen utbetalades.

Enligt lagen om införande av ArPL skall den föreslagna preskriptionstiden på fem år införas stegvis på så sätt att försäkringsavgiften under 2007 och 2008 fortfarande kan påföras retroaktivt för tio år. Därefter förkortas tiden med ett år i taget, så att en preskriptionstid på fem år tillämpas från och med 2013. Bestämmelser om preskriptionstiden för försäkringsavgifter ingår för närvarande i 19 § 1 mom. i APL. Försäkringsavgifter enligt KAPL och KoPL kan inte heller nu påföras för någon annan tid än det innevarande kalenderåret och de fem föregående kalenderåren. En bestämmelse om detta finns i 10 § 4 mom. i KAPL och 8 § 1 mom. i KoPL.

Paragrafens 2 mom. är nytt. Där föreslås ett undantag från den preskriptionstid på fem år som anges i 1 mom. I de fall då en arbetstagares arbetsinkomst med stöd av arbetstagarens, arbetsgivarens eller pensionsanstaltens utredning utökas retroaktivt med sådana arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn som är mer än fem år gamla och berättigar till pension, kan pensionsanstalten på basis av dessa inkomster fastställa arbetspensionsförsäkringsavgiften inom tio år från den dag då denna avgift för anställningsförhållandet i fråga hade förfallit till betalning. I fråga om tillfälliga arbetsgivare räknas preskriptionstiden på tio år från ingången av året efter det år under vilket lönen utbetalades.

159 §. *Utsökning av arbetspensionsförsäkringsavgifter.* Till denna paragraf överförs en bestämmelse som för närvarande finns i 19 § 1 och 2 mom. i APL. Enligt den får en försäkringsavgift enligt denna lag jämte dröjsmålsränta utsökas utan dom eller utslag på det sätt som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg.

160 §. *Återbetalning av en arbetspensionsförsäkringsavgift som betalats utan grund.* Paragrafen är ny. I regel tillämpas denna lag bara på arbete för vilket arbetstagaren har betalats minst 41,89 euro per månad i lön. Om en arbetsgivare ändå, t.ex. när lönerna för föregående år anmäls, för försäkringen också anmäler månadsinkomster som understiger 41,89 euro, beaktas dessa inkomster i en försäkring enligt denna lag. Då tjänar arbetsta-

garen in pensionsskydd också på månadsinkomster som är lägre än 41,89 euro, om arbetspensionsförsäkringsavgiften inte återbetalas till arbetsgivaren. Arbetsgivaren kan ändå yrka på att arbetspensionsförsäkringsavgifterna återbetalas till denna del. På ansökan av arbetsgivaren återbetalas arbetspensionsförsäkringsavgifter som betalats för sådana inkomster, dock inte för längre tid än för innevarande och omedelbart föregående kalenderår. Om en arbetspensionsförsäkringsavgift för inkomster som understiger 41,89 euro återbetalas till arbetsgivaren, är arbetsgivaren skyldig att till arbetstagaren betala tillbaka arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift som arbetsgivaren har innehållit på basis av dessa inkomster.

161 §. *Återbetalning när arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift har innehållits utan grund.* I den gällande lagen finns ingen bestämmelse som förpliktar en arbetsgivare att till arbetstagaren återbetala en arbetspensionsförsäkringsavgift som har innehållits utan grund. Därför har besvärinstanserna inte kunnat förplikta en arbetsgivare att till arbetstagaren återbetala en sådan arbetspensionsförsäkringsavgift, även om de i sina beslut har påpekat att avgiften har innehållits utan grund. Den bestämmelse som föreslås i denna paragraf är avsedd att rätta till detta missförhållande. Enligt den föreslagna bestämmelsen skall arbetsgivaren på arbetstagarens yrkande till arbetstagaren återbetala en arbetspensionsförsäkringsavgift som har innehållits utan grund eller till för högt belopp. Om arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift har tagits ut t.ex. för kostnadsersättning som arbetsgivaren har betalat arbetstagaren, för en post som har karaktären av skadestånd eller för någon annan post som inte beaktas när pensionen bestäms, har försäkringsavgiften tagits ut utan grund och skall på yrkande av arbetstagaren återbetalas till honom eller henne. Arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift återbetalas ändå inte om arbetsgivaren har innehållit försäkringsavgiften på månadsinkomster som understiger 41,89 euro och inte yrkar på att försäkringsavgiften återbetalas. Med stöd av bestämmelsen kan arbetstagaren av en besvärinstans som avses i denna lag få ett verkställbart beslut om återbetalning av ar-

betspensionsförsäkringsavgiften, och återbetalning behöver inte sökas hos allmän under rätt.

162 §. *Preskription av återbetalning av arbetsgivares och arbetstagares arbetspensionsförsäkringsavgift som betalats utan grund.* I paragrafen föreskrivs när en fordran som gäller återbetalning av en arbetspensionsförsäkringsavgift som betalats utan grund eller av arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift som innehållits utan grund skall preskriberas. En fordran som gäller återbetalning av en arbetspensionsförsäkringsavgift som betalats utan grund preskriberas efter fem år från den dag då arbetspensionsförsäkringsavgiften betalades, och en fordran som gäller återbetalning av arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift som innehållits utan grund preskriberas efter fem år från den dag då avgiften innehölls, om preskriptionen inte avbrutits innan dess. För närvarande preskriberas fordringar som gäller återbetalning av försäkringsavgifter som betalats utan grund efter 10 år. Tiden föreslås bli förkortad till fem år i analogi med debiteringstiden för försäkringsavgiften. Den föreslagna preskriptionstiden på fem år skall införas stegvis på så sätt att försäkringsavgiften under 2007 och 2008 fortfarande kan påföras retroaktivt för tio år. Därefter förkortas tiden med ett år i taget, så att en preskriptionstid på fem år tillämpas från och med 2013. Om preskription av försäkringsavgifter föreskrivs för närvarande i 19 § 3 mom. i APL. Bestämelsen är ny till den del den gäller arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgifter som innehållits utan grund.

163 §. *Förhöjning på grund av försummelse.* I paragrafen föreskrivs om påföljderna då en arbetsgivare försummar sin skyldighet enligt denna lag att inom utsatt tid teckna en försäkring eller lämna uppgifter. I 13 kap. föreskrivs om situationer då en arbetsgivare helt och hållet försummar sin försäkringskyldighet enligt denna lag.

En pensionsanstalt kan på basis av uppskattning påföra en arbetsgivare en arbetspensionsförsäkringsavgift som förhöjts till högst det dubbla beloppet, om arbetsgivaren inte ordnar pensionskydd enligt denna lag inom en månad från det att ett anställningsförhållande som omfattas av denna lag har

inletts, inte inom den tid som anges i försäkringsavtalet lämnar de uppgifter som behövs för skötseln av pensionsförsäkringen eller, när det gäller tillfälliga arbetsgivare, inte lämnar de uppgifter som ordnandet av pensionskyddet förutsätter senast den 20 dagen i den månad som följer efter lönebetalningsmånaden. Förhöjd försäkringsavgift på grund av försummelse att lämna uppgifter kan fastställas för den tid under vilken arbetsgivaren har försummat att lämna uppgifterna.

164 §. *Dröjsmålsränta på arbetsgivares arbetspensionsförsäkringsavgift.* Till sakinnehållet motsvarar paragrafen nuvarande tillämpningspraxis. Enligt den skall arbetsgivaren för försenade försäkringsavgifter betala dröjsmålsränta enligt den räntefot som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen.

11 kap. Villkoren och beräkningsgrunderna för pensionsförsäkringen

165 §. *Villkoren för pensionsförsäkringen.* Försäkringsvillkoren innehåller närmare bestämmelser om verkställandet av pensionskyddet, när försäkringen har ordnats i ett arbetspensionsförsäkringsbolag. Försäkringsvillkoren gäller inte pensionsförsäkringar som tecknas av en tillfällig arbetsgivare. I försäkringsvillkoren finns bl.a. bestämmelser om försäkringens giltighetstid, uppsägning av försäkringen, återlåning av försäkringsavgiften och dröjsmål med försäkringsavgiften. I försäkringsvillkoren föreskrivs också om försäkringar som grundar sig på skötseln av förtroendeuppdrag. Ett arbetspensionsförsäkringsbolag skall ansöka om att social- och hälsovårdsministeriet fastställer försäkringsvillkoren. Försäkringsvillkoren gäller inte försäkringar som ordnas i pensionskassor eller pensionsstiftelser. Pensionskassorna och pensionsstiftelserna skall i sina stadgar ta med föreskrifter som är nödvändiga med tanke på verkställandet av pensionskyddet. Stadgarna fastställs enligt gällande praxis av försäkringsinspektionen. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar delvis och med kompletteringar den nuvarande 3 a § 1 mom. i APL.

166 §. *Grunderna för beräkning av försäkringsavgifter, ansvarsskuld och pensionsansvar.* Bestämmelserna i 12 a § 1 mom. i APL

föreslås bli överförda till denna paragraf. Enligt bestämmelserna skall ett arbetspensionsförsäkringsbolag och en pensionskassa ansöka om social- och hälsovårdsministeriets fastställelse för grunderna för beräkning av försäkringsavgifterna och ansvarsskulden, medan social- och hälsovårdsministeriet meddelar en pensionsstiftelse grunderna för beräkning av pensionsansvaret. I 2 mom. preciseras hur grunderna för beräkning av pensionsstiftelsers pensionsansvar meddelas. Grunderna för beräkning av pensionsansvaret meddelas pensionsstiftelserna genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. Pensionsstiftelsernas och pensionskassornas ställning när det gäller grunderna för beräkning av pensionsansvaret skiljer sig från varandra eftersom ministeriet fastställer beräkningsgrunderna för pensionskassorna på ansökan av dem men meddelar stiftelserna beräkningsgrunderna genom förordning. Eventuella behov att ändra beräkningsgrunderna bör utredas separat på trepartsbasis. Bestämmelser om hur ansvarsskulden fastställs finns för arbetspensionsförsäkringsbolagens del i 6 kap. i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (354/1997) och för pensionskassornas del i 7 kap. i lagen om försäkringskassor (1164/1992). Bestämmelser om pensionsstiftelsernas pensionsansvar och täckandet av det ingår i 6 kap. i lagen om pensionsstiftelser.

167 §. *Enhetlighet i fråga om villkor och beräkningsgrunder.* Innehållet i andra mening i 3 a § 1 mom. i APL överförs preciserat till denna paragraf. Enligt bestämmelsen får social- och hälsovårdsministeriet inte utan särskilda skäl i pensionsförsäkringens villkor eller beräkningsgrunder fastställa skiljaktigheter som försvårar verkställigheten av ArPL eller skötseln av pensionsanstaltens gemensamma angelägenheter.

168 §. *Uppgörande av beräkningsgrunder.* I 1 mom. föreskrivs om den s.k. trygghetsprincipen. Enligt den skall grunderna för beräkning av försäkringsavgifterna, ansvarsskulden och pensionsansvaret uppgöras i första hand med tanke på tryggandet av arbetstagarnas och pensionstagarnas enligt denna lag försäkrade förmåner samt med beaktande av vad som i 12 kap. bestäms om fördelningen av ansvaret och de övriga kostnaderna för

pensionerna. Dessutom kan man för betalningen av de kostnader som skall bekostas gemensamt tillämpa ett system med fondering på förhand. Motsvarande bestämmelse finns i 12 a § 2 och 3 mom. i APL.

169 §. *Beräkningsgrunderna för försäkringsavgifter som betalas till arbetspensionsförsäkringsbolag.* Paragrafens 1 mom. är nytt. Där ingår närmare bestämmelser om vad som skall framgå av beräkningsgrunderna för försäkringsavgifter till arbetspensionsförsäkringsbolagen. Av beräkningsgrunderna skall framgå hur försäkringsavgifterna beräknas och hur avgiften är preciserad i delar som tas ut för olika kostnadslag. Beräkningsgrunderna kan uppgöras på så sätt att arbetsgivarens faktiska utgift för invalidpensions- och rehabiliteringspenningersättning- ar beaktas när försäkringsavgiften fastställs.

Vid fastställandet av storleken på arbetspensionsförsäkringsbolagens försäkringsavgifter beaktas arbetspensionsförsäkringsbolagets andel av kostnader som skall bekostas gemensamt. Denna princip finns för närvarande angiven i 12 a § 3 mom. i APL.

I 3 mom. föreskrivs om den s.k. skälighetsprincipen. Bestämmelsen motsvarar rådande praxis. En arbetsgivare som har tecknat försäkring i ett arbetspensionsförsäkringsbolag har rätt till en andel av det överskott som försäkringsrörelsen eventuellt inbringar. Tillfälliga arbetsgivare har inte denna rätt. Pensionstagaren får sin andel av överskottet i form av nedsatta försäkringsavgifter eller andra liknande förmåner. Enligt paragrafen skall beräkningsgrunderna för dessa nedsättningar av försäkringsavgiften eller andra motsvarande förmåner uppgöras på så sätt att det sammanlagda beloppet av överskottet och sättet hur detta uppkommit beaktas i skäligen utsträckning. En sådan nedsättning av försäkringsavgifter och andra motsvarande förmåner får inte äventyra uppfyllandet av solvenskraven i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag.

170 §. *Andring av grunderna för beräkning av ansvarsskulden.* Bestämmelsen i 12 a § 4 mom. i APL överförs preciserad till denna paragraf. Om grunderna för beräkningen av ansvarsskulden ändras på ett sådant sätt att beloppet av ansvaret ökar, fogas kostnaderna för detta till kostnaderna för förmåner som

arbetspensionsanstalterna svarar för gemensamt. Om beloppet av ansvaret minskar till följd av ändrade grunder för beräkningen av ansvarsskulden, används också de frigjorda medlen till kostnader för förmåner som arbetspensionsanstalterna gemensamt skall bestå.

171 §. *Komplettering av ålderspensionsansvaret med en avsättningskoefficient för pensionsansvaret.* De fonderade delarna av ålderspensionerna kompletteras årligen med ett belopp som beräknas med hjälp av en avsättningskoefficient för pensionsansvaret. Detta görs bl.a. för att dämpa trycket på en höjning av framtida försäkringsavgifter. Värdet på avsättningskoefficienten slås fast två gånger per år. Avsättningskoefficienten för pensionsansvaret ingår i beräkningsgrunderna, och den skall fastställas med hänsyn till pensionsanstalternas solvens och de krav som trygghandet av pensionerna medför. För en ändring av värdet på avsättningskoefficienten krävs en vanlig ansökan om fastställelse av beräkningsgrunderna. För ansökan samlar Pensionsskyddscentralen hos pensionsanstalterna in de uppgifter som behövs för att avsättningskoefficienten skall kunna fastställas och räknar utgående från dessa uppgifter ut koefficientens värde. Social- och hälsovårdsministeriet skall enligt förslaget, precis som för närvarande, fastställa beräkningsgrunderna efter att ha begärt ett utlåtande om dem av Pensionsskyddscentralens styrelse. Värdet på avsättningskoefficienten kan bara av särskilda skäl fastställas till ett belopp som avviker från resultatet av beräkningarna.

Avsättningskoefficienten för pensionsansvaret ersätter den nuvarande beräkningsräntan, om vilken föreskrivs i 12 a § 5 mom. i APL. Beräkningsräntan används för närvarande också som ränta inom den penningrörelse som förekommer mellan pensionsanstalterna och vid viss övrig diskontering. I fortsättningen kan som egentlig ränta i dessa fall användas andra räntor som lämpar sig för ändamålet.

172 §. *Pensionsanstalternas samarbete i beredningen av försäkringsvillkor och beräkningsgrunder.* Arbetspensionsförsäkringsbolagen skall enligt 165 § ansöka om social- och hälsovårdsministeriets fastställ-

se för villkoren för pensionsförsäkringen, och arbetspensionsförsäkringsbolag och pensionskassor skall enligt 166 § ansöka om social- och hälsovårdsministeriets fastställelse för grunderna för beräkning av försäkringsavgifterna och ansvarsskulden. Social- och hälsovårdsministeriet får inte utan särskilda skäl i dessa villkor och beräkningsgrunder fastställa skiljaktigheter som försvårar verkställigheten av ArPL eller skötseln av pensionsanstalternas gemensamma angelägenheter. Därför måste pensionsanstalterna samarbeta i beredningen av försäkringsvillkor och beräkningsgrunder för att på så sätt göra verkställandet av arbetspensionslagstiftningen effektivare. I denna paragraf förpliktas pensionsanstalterna till detta samarbete. Pensionsanstalterna bedriver liknande samarbete också när de bereder modellstadgar för pensionsstiftelser och pensionskassor.

12 kap. **Fördelningen av kostnader mellan pensionsanstalterna**

173 §. *Pensionsanstalternas ömsesidiga ansvar för pensioner och rehabiliteringskostnader.* Paragrafen är ny. Där anges ansvarsfördelningen mellan pensionsanstalterna i stora drag. Varje pensionsanstalt svarar för den del av pensioner och rehabiliteringspenningar som har fonderats i pensionsanstalten i fråga. Till övriga delar svarar pensionsanstalterna gemensamt för kostnaderna för pensionerna.

174 §. *Pensionsanstalternas ansvar för ålderspensionen.* Bestämmelserna i 12 § 1 mom. 1 punkten i APL föreslås bli överförda till denna paragraf med oförändrat innehåll men med preciserad lydelse. Enligt 1 mom. 1 punkten skall 65 års ålder fortfarande användas som kalkylerad pensionsålder vid fondering av ålderspension. En halv procent av en försäkrads arbetsinkomster fonderas för arbetspensioner till utgången av året före det år under vilket den försäkrade fyller 55 år. Social- och hälsovårdsministeriet fastställer beräkningsgrunderna när det gäller fondering av ålderspension.

Enligt 1 mom. 2 punkten svarar varje pensionsanstalt för det belopp som i enlighet med beräkningsgrunderna har överförts till den del som pensionsanstalten svarar för, och

enligt 3 punkten svarar pensionsanstalten också för det belopp som separat har överförts på dess ansvar. I samband med den arbetspensionsreform som trädde i kraft vid ingången av 2005 kom man överens om att öka fonderingen av ålderspension.

175 §. *Pensionsanstaltens ansvar för invalidpensionen.* Bestämmelserna i 12 § 1 mom. 2 punkten i APL föreslås bli överförda till denna paragraf med oförändrat innehåll. Enligt 1 mom. skall, när en pensionsanstalts andel av invalidpensionen räknas ut, de arbetsinkomster som under de två sista kalenderåren före pensionsfallet är försäkrade i pensionsanstalten sättas i relation till det sammanlagda beloppet av de inkomster som under den nämnda tiden utgör grund för alla arbetsinkomster som försäkrats enligt pensionslagarna och för de socialförsäkringsförmåner som betalats för oavlönad tid då pension har tjänats in. De pensionsanstalter som anges i ArPL och SjöPL ansvarar gemensamt för den del av pensionen som motsvarar andelen inkomster som under den nämnda tiden är försäkrade enligt andra lagar än ArPL och SjöPL, i relation till alla inkomster under tvåårsperioden. Pensionen bekostas också gemensamt om det sammanlagda beloppet av alla arbetsinkomster är mindre än 12 566,70 euro under de två sista kalenderåren. Enligt 2 mom. svarar pensionsanstalten ändå inte för invalidpensionen om de arbetsinkomster enligt ArPL som är försäkrade i pensionsanstalten när det gäller en tillfällig arbetsgivare eller en annan arbetsgivare i fråga om samma försäkring understiger 2 094,45 euro under de nämnda kalenderåren.

Enligt 3 mom. räknas till invalidpensionen enligt 1 mom. också den pensionsdel som har tjänats in med stöd av SjöPL, om förmånen inte överstiger den förmån som motsvarar minimipensionsskyddet enligt ArPL eller APL.

I 4 mom. räknas de invaliditetsförmåner upp som pensionsanstalterna bekostar gemensamt. Sådana förmåner är rehabiliteringstillägg, pensionsdelar som tjänats in för oavlönad tid, förhöjningar med stöd av indexjusteringar av pensionen och engångsförhöjningar av invalidpensionen.

176 §. *Pensionsanstaltens ansvar för rehabiliteringspenning och andra rehabiliteringskostnader.* På grund av ändringarna i ArPL:s bestämmelser om rehabilitering överförs till paragrafen i preciserad form de bestämmelser i 12 § 1 mom. 2 punkten i APL som reglerar hur pensionsanstaltens ansvar för rehabiliteringspenning och andra rehabiliteringskostnader bestäms. Enligt 1 mom. är pensionsanstaltens ansvar för rehabiliteringspenningen lika stort som ansvaret vore för en invalidpension som den försäkrade skulle ha rätt till om han eller hon hade blivit arbetsoförmögen vid den tidpunkt då rehabilitering söks.

Bestämmelsen i 12 § 3 mom. i gällande APL överförs till 2 mom. Enligt bestämmelsen är det enbart den pensionsanstalt som ombesörjer rehabiliteringen som svarar för andra rehabiliteringskostnader än de som orsakas av rehabiliteringsstödet och rehabiliteringspenningen.

177 §. *Pensionsanstaltens ansvar för registrerad tilläggsförmån.* Pensionsanstalten ansvarar för en registrerad tilläggsförmån om den motsvarar det som enligt beräkningsgrunder fastställda eller givna av social- och hälsovårdsministeriet skall betalas till pensionsanstalten i försäkringsavgifter eller beräknas utgöra pensionsanstaltens pensionsansvar. Bestämmelsen motsvarar 12 § 1 mom. 3 punkten i gällande APL.

178 §. *Pensionsanstaltens ansvar för pensionsdel som intjänats för oavlönad tid.* Den bestämmelse i 12 § 1 mom. 6 punkten i APL som anger hur pensionsanstaltens ansvar för pensionsdelar som tjänats in för oavlönad tid bestäms, skall enligt förslaget överföras till denna paragraf med oförändrat innehåll. Alla pensionsanstalter, inom såväl privat som offentlig sektor, ansvarar för pension som tjänats in för oavlönad tid. Ansvaret för dessa kostnader fördelas varje år mellan pensionsanstalterna i förhållande till de lönebelopp som försäkrats i respektive pensionsanstalt. Eventuella förhandsavgifter och slutliga avgifter liksom även tidpunkterna för betalningen av dem anges i de ansvarsfördelningsgrunder som social- och hälsovårdsministeriet fastställer.

179 §. *Pensionsanstaltens ansvar för förmåner som skall bekostas gemensamt.* Till denna paragraf överförs i preciserad form den bestämmelse i 12 § 1 mom. 4 punkten i

APL som föreskriver vilka förmåner som pensionsanstalterna skall bekosta gemensamt och hur detta ansvar fördelas mellan pensionsanstalterna. I 1 mom. räknas de förmåner upp som pensionsanstalterna gemensamt svarar för. Dessa förmåner inkluderar ändå inte pensionsdelar som tjänats in för oavlönad tid.

Pensionsanstalterna svarar för kostnaderna för förmåner som skall bekostas gemensamt till den del dessa inte bekostas av någon annan. Bl.a. pensionsanstalternas återstående fordringar hos pensionsförsäkringsbolaget Kansas särskilda administrationsbo och eventuella återbetalningar som ännu hänför sig till en kreditförsäkringsrörelses likvidation minskar pensionsanstalternas ansvar för förmåner som skall bekostas gemensamt. För finansieringen av förmåner som skall bekostas gemensamt används också medel avsedda för kostnader för sådana registrerade tilläggsförmåner enligt 32 § 5 mom. i lagen om införande av ArPL som skall bekostas gemensamt. Till den del dessa kostnader inte bekostas av någon annan ovan nämnd svarar pensionsanstalterna gemensamt för de medel som är avsedda för de förmåner som skall bekostas gemensamt, dels i förhållande till dessa medel, dels i förhållande till de arbetsinkomster som är försäkrade i pensionsanstalten.

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärdas närmare bestämmelser om fördelningen av de kostnader som skall bekostas gemensamt.

180 §. *Ansvar för Pensionsskyddscentralens kostnader.* I 1 mom. föreskrivs om Pensionsskyddscentralens kostnader. Den gällande bestämmelsen om detta i 12 § 1 mom. 5 punkten i APL föreslås bli ändrad. Enligt den gällande bestämmelsen i APL svarar pensionsanstalterna för kostnaderna för Pensionsskyddscentralen i förhållande till omfattningen av sin verksamhet. Enligt den föreslagna paragrafen svarar den privata sektorns pensionsanstalter gemensamt för Pensionsskyddscentralens kostnader i förhållande till de försäkrade arbetsinkomsterna i respektive pensionsanstalt. Dessutom föreslås att de pensionsanstalter som tillhandahåller tilläggsskydd inte längre skall vara med och dela på kostnaderna, detta på grund av dessa

anstalters ringa betydelse. I 1 mom. sägs vidare att pensionsanstalterna för ersättning av dessa kostnader skall betala ett förskott och en slutlig avgift vilkas storlek och betalningstidpunkt anges i de grunder som social- och hälsovårdsministeriet fastställer. En motsvarande bestämmelse finns i 17 § 1 mom. i gällande APF.

Enligt 2 mom. skall också Pensionsskyddscentralens övriga avkastning beaktas när den avgift som tas ut för täckande av Pensionsskyddscentralens kostnader fastställs. När avgiften fastställs skall det säkerställas att Pensionsskyddscentralens medel förslår till att täcka de utgifter som Pensionsskyddscentralens uppgifter och verksamhet föranleder och att Pensionsskyddscentralen behåller sin likviditet.

181 §. *Ansvar till följd av en pensionsanstalts konkurs.* Bestämmelsen i 12 § 4 mom. i APL om pensionsanstalternas gemensamma ansvar vid en pensionsanstalts konkurs föreslås med oförändrat innehåll bli överförd till denna paragraf. Om pension, rehabiliteringsförmån, förhöjning på grund av indexförhöjning eller frivillig tilläggsförmån i sin helhet eller till en del inte längre är tryggad, svarar pensionsanstalterna gemensamt för dessa i enlighet med en förordning av social- och hälsovårdsministeriet. Enligt 2 mom. svarar pensionsanstalterna härvid gemensamt även för det utjämningsbelopp som avses i 14 § 3 mom. i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag och 79 § 3 mom. i lagen om försäkringskassor. Pensionsanstalternas ansvar begränsas till att gälla bara det minimibelopp av utjämningsbeloppet som bestäms i de av social- och hälsovårdsministeriet fastställda beräkningsgrunderna.

182 §. *Arbetslöshetsförsäkringsfondens försäkringspremie.* Till denna paragraf överförs i preciserad form bestämmelsen i 12 c § i APL om den försäkringspremie som arbetslöshetsförsäkringsfonden skall betala till Pensionsskyddscentralen för att den förmån som intjänas under arbetslöshetstiden skall kunna bekostas. I 1 mom. nämns de instanser vars ansvar och kostnader för beaktande av arbetslöshets- och utbildningsperioder täcks med arbetslöshetsförsäkringsfondens försäkringspremie. Till dessa instanser fogas Folkpensionsanstalten, den pensionsanstalt som

sköter Finlands Banks pensionsskydd och ortodoxa kyrkosamfundets centralfond, för precis som i fråga om arbetslöshetsförsäkringspremierna för löntagare som omfattas av de andra lagar som nämns i paragrafen innehåller också den arbetslöshetsförsäkringspremie som betalas för de försäkrade vid dessa inrättningar en del som är avsedd för kostnaderna för det pensionsskydd som tjänats in under arbetslöshetsperioder.

I 2 mom. bestäms hur arbetslöshetsförsäkringsfondens försäkringspremie fastställs. Arbetslöshetsförsäkringsfondens försäkringspremie fastställs så att den enligt uppskattning motsvarar det belopp som skulle erhållas om det för de arbetslöshets- och utbildningsförmåner som betalats för oavlönad tid och för de inkomster som utgör grund för alterneringsersättning skulle betalas en premie som motsvarar den genomsnittliga premien enligt denna lag. I den genomsnittliga försäkringspremierna beaktas inte den förhöjda pensionsavgiften för dem som har fyllt 53 år. De inkomster som ligger till grund för de nämnda förmånerna beaktas bara om de berättigar till pension. Av dessa inkomster berättigar den inkomst som utgör grund för alterneringsersättning och den inkomst som utgör grund för inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa till pension till 75 procent och övriga nämnda förmåner till 65 procent. En bestämmelse med motsvarande innehåll finns i 12 c § 1 mom. i APL.

Enligt 3 mom. skall arbetslöshetsförsäkringsfonden betala försäkringspremierna till Pensionsskyddscentralen inom den tid som social- och hälsovårdsministeriet bestämmer, och Pensionsskyddscentralen skall i sin tur, i förhållande till de arbetsinkomster som är försäkrade i respektive pensionsanstalt, gottgöra de i 1 mom. nämnda pensionsanstalterna för de medel den erhållit. Innan Pensionsskyddscentralen gottgör de pensionsanstalter som tillhandahåller pensionsskydd enligt ArPL samt sjömanspensionskassan skall den dra av sin egen kostnadsandel från medlen.

183 §. *Utredning av kostnader.* Till 1 mom. överförs enligt förslaget, preciserade och kompletterade, bestämmelsen i 14 § 1 mom. 3 punkten i APL, bestämmelsen i 12 d § i APL om utredning av kostnaderna för pen-

sionsanstalter inom den privata och offentliga sektorn och bestämmelsen i 12 c § 2 mom. i APL om gottgörelse till pensionsanstalterna för den försäkringspremie som arbetslöshetsförsäkringsfonden betalar. Enligt 1 mom. utreder Pensionsskyddscentralen kalenderårsvis hur det ömsesidiga ansvaret för de kostnader som avses i 174–181 § och för de försäkringspremier som avses i 182 § fördelar sig mellan pensionsanstalterna.

Paragrafens 2 och 3 mom. motsvarar 16 § i APF, och 4 mom. motsvarar 12 § 6 mom. i APL.

184 §. *Beslut om kostnadsfördelningen.* Paragrafen är ny. Enligt den meddelar Pensionsskyddscentralen pensionsanstalterna inom den privata sektorn överklagbara beslut om kostnadsfördelningen. Pensionsskyddscentralen har också i nuläget meddelat överklagbara beslut om kostnadsfördelningen, trots att denna skyldighet inte finns särskilt angiven i lag.

185 §. *Pensionsanstalternas rätt att komma överens om kostnadsfördelningen.* Pensionsanstalterna kan i enskilda fall eller för att underlätta verkställigheten komma överens om att kostnadsfördelningen görs på ett annat sätt än vad som bestäms i detta kapitel, men också då måste principerna i detta kapitel följas. Pensionsanstalterna har också nu kunnat komma överens om kostnadsfördelningen. En bestämmelse om detta finns i den inledande texten i 12 § 1 mom. i APL.

13 kap. Tillsynen över ordnandet av försäkring

186 §. *Den allmänna tillsynen över ordnandet av försäkring samt tvångsförsäkring.* Paragrafen är delvis ny. I 1 mom. föreskrivs om Pensionsskyddscentralens tillsynsskyldighet. Pensionsskyddscentralen skall aktivt övervaka att arbetsgivarna fullgör sin försäkringsskyldighet. Målet är att förebygga och så snabbt som möjligt upptäcka och utreda olika slags försummelser när det gäller att ordna försäkring. Tillsynen är övergripande och sker i första hand genom jämförelse av olika registeruppgifter. Tillsynen inriktas på arbetsgivare som försummat skyldigheten att ordna försäkring eller lämna uppgifter i anslutning till försäkringen.

Tillsynsbehörigheten fördelas mellan Pensionsskyddscentralen och pensionsanstalterna på så sätt att pensionsanstalterna övervakar att deras egna kunder fullgör sin försäkringskyldighet medan Pensionsskyddscentralen utövar en allmän tillsyn. Även om en arbetsgivare har ordnat pensionsskyddet för sina arbetstagare i ett arbetspensionsförsäkringsbolag, kan Pensionsskyddscentralen göra utredningar och gallringar som behövs med tanke på tillsynen över försäkringsverksamheten för att konstatera försummelser, företa inspektioner hos arbetsgivaren eller dennes representant för att få fram uppgifter om arbetsgivarens försäkringsavgifter och arbetstagarnas anställningsförhållanden och vidta andra behövliga tillsynsåtgärder. När Pensionsskyddscentralen genomför dessa tillsynsåtgärder skall den samarbeta med arbetspensionsförsäkringsbolaget enligt vad som avtalas särskilt. Dessutom sköter Pensionsskyddscentralen självständigt tillsynen över att de tillfälliga arbetsgivare som har definierats ovan i den aktuella lagen ordnar försäkring.

I 2 mom. föreskrivs om tvångsförsäkring för arbetsgivare. Om en arbetsgivare försummar sin försäkringsskyldighet enligt 141 eller 147 § och inte avhjälpes försummelsen inom den tid som Pensionsskyddscentralen föreskriver, tar Pensionsskyddscentralen pensionsförsäkringen på arbetsgivarens bekostnad i en pensionsanstalt som Pensionsskyddscentralen väljer. Pensionsskyddscentralen fattar överklagbara beslut om sådan tvångsförsäkring.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse där det föreskrivs att om en arbetsgivare som har ordnat sina arbetstagares pensionsskydd i två eller flera pensionsanstalter har försummat att ordna pensionsskydd för en del av sina anställda och inte trots uppmaning avhjälpes försummelsen inom den tid som Pensionsskyddscentralen föreskriver, kan Pensionsskyddscentralen bestämma till vilken pensionsordning de oförsäkrade arbetstagarna skall anslutas. Också vid försummelser skall Pensionsskyddscentralen följa arbetsgivarens grunder för indelning i arbetstagarkategorier, om arbetsgivaren meddelar till vilken pensionsordning de oförsäkrade arbetstagarna skall anslutas eller om de arbetstagarkatego-

rier som hör till respektive pensionsordning är tillräckligt klart definierade.

Försummar en tillfällig arbetsgivare sin försäkringsskyldighet, skall Pensionsskyddscentralen inte fatta något uttryckligt beslut om tvångsförsäkring utan välja pensionsanstalt för arbetsgivaren och göra en försäkringsanmälan. Anmälan sänds till pensionsanstalten och arbetsgivaren. Den valda pensionsanstalten debiterar och tar ut försäkringsavgiften utan något särskilt uppmaningsförfarande. Arbetsgivarens rättsskydd tryggas genom hans rätt att anföra grundbesvär i fråga om pensionsanstaltens debitering. Om detta föreskrivs i 4 mom.

I de fall som avses i 2–4 mom. kan pensionsanstalten, utöver försäkringsavgiften, för tiden för försummelsen även ta ut en försäkringsavgift som förhöjts till högst det dubbla beloppet. Om detta föreskrivs i 5 mom.

Tvångsförsäkringen enligt 2 mom. och den förhöjda försäkringsavgiften enligt 5 mom. motsvarar rådande tvångsförsäkringspraxis enligt APL. Bestämmelser om detta ingår för närvarande i 15 § 1 mom. i APL. När det gäller tillfälliga arbetsgivare är det föreslagna förfarandet nytt.

187 §. *Pensionsanstalternas skyldighet att utöva tillsyn.* I paragrafen föreskrivs om pensionsanstalternas skyldighet att utöva tillsyn. Pensionsanstalterna skall övervaka sina kunders pensionsverksamhet huvudsakligen via ordnandet av försäkringar. Deras tillsyn inriktas alltid på arbetsgivare som individualiseras via ett försäkringsavtal. Pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen kan ändå alltid komma överens om den närmare verkställigheten av tillsynen. För utvecklingen och uppföljningen av tillsynen över verkställigheten skall Pensionsskyddscentralen tillsätta en delegation med företrädare för de centrala arbetsmarknadsorganisationerna, pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen.

188 §. *Pensionsanstalternas och Pensionsskyddscentralens rätt att företa granskning.* Pensionsskyddscentralen och pensionsanstalterna har rätt att företa granskning i arbetsgivarens lokaler och att vidta andra tillsynsåtgärder för att utreda om arbetsgivaren har fullgjort sina skyldigheter enligt lagen. Andra

tillsynsätgärder kan behövas i de fall då lönebokföringen, arbetstidsbokföringen och annat behövligt material inte finns i arbetsgivarens lokaler utan t.ex. hos en revisionsbyrå, ett annat av arbetsgivarens företag som de facto sköter företagets förvaltning eller hos den verkliga arbetsgivaren i de fall då företagsverksamheten bedrivs i någon annans än den verkliga arbetsgivarens namn. Den arbetsgivare som granskningen gäller skall vid granskningen för pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen lägga fram allt material som kan inverka på arbetsgivarens skyldighet att ta försäkring enligt denna lag. Pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen har rätt att för genomförande av granskning få handräckning av polis och andra myndigheter.

189 §. *Kringgående och missbruk gällande skyldigheten att ordna pensionsskydd.* Bestämmelsen i 1 § 6 mom. i gällande APL har överförts till denna paragraf i utvidgad form. Med stöd av den gällande bestämmelsen går det inte att ingripa i fall där en arbetsgivare har ordnat pensionsskydd för en anställd på basis av en lön som inte grundar sig på det faktiska arbetet. Inte heller finns det någon reglering för de fall då som grund för pensionsskyddet har uppgetts en lön som arbetsgivaren i själva verket inte har betalat och inte heller har för avsikt att betala. Enligt den föreslagna bestämmelsen skall pensionsanstalten vid tillämpningen av denna lag handla enligt sakens faktiska natur och syfte, om en rättshandling har getts en form som inte motsvarar sakens faktiska natur och syfte för att skyldigheten att ordna pensionsskydd skall kunna kringgå, för att en arbetspensionsförsäkringsavgift skall kunna undvikas, för att pensionsskydd utan grund skall kunna ordnas eller av något annat skäl. Missbruk föreligger också om någon för att få pension anmäler att ett anställningsförhållande har upphört trots att det i verkligheten fortgår oförändrat. Det är också missbruk om en arbetsgivare för att delvis undgå försäkringsskyldigheten har fördelat pensionsordningen på flera pensionsanstalter med en diffus indelning i arbetstagarkategorier och samtidigt låtit bli att ordna pensionsskydd för en del av sina anställda.

I 2 mom. föreskrivs om arrangemang vars uppenbara syfte har varit att kringgå be-

stämmelserna om arbetsgivarens ansvar för invalidpension. Också i dessa fall har pensionsanstalten rätt att fastställa försäkringsavgiften enligt situationen före arrangemanget i fråga.

190 §. *Arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri.* Brottsansvaret vid försummelser som gäller ordnandet av pensionsförsäkring föreslås bli ändrat på så sätt att straffbestämmelserna i fråga om försummelser som gäller försäkring motsvarar den straffskala som tillämpas i fråga om beskattning. Straffet för arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri kan bli böter eller fängelse i högst fyra år. Eftersom straffpåföljderna är så pass stränga, föreslås bestämmelser om arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri ingå i strafflagen.

IV AVDELNINGEN

SÄRSKILDA FÖRESKRIFTER

14 kap. Utlämnande, erhållande och hemlighållande av uppgifter

191 §. *Tillämpliga bestämmelser.* Till denna paragraf överförs, språkligt preciserade men oförändrade till innehållet, bestämmelserna i 17 d § 1 och 2 mom. i APL om vilka lagar som skall tillämpas på offentligheten i fråga om handlingar och verksamhet. Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, offentlighetslagen) tillämpas i regel på offentligheten i fråga om pensionsanstalternas och Pensionsskyddscentralens handlingar och verksamhet, när en pensionsanstalt eller Pensionsskyddscentralen utövar offentlig makt. Om undantag från detta bestäms särskilt genom lag. I 2 mom. föreskrivs om de bestämmelser i offentlighetslagen som pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen skall tillämpa när de sköter uppgifter som gäller verkställigheten av denna lag, också när pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen inte utövar offentlig makt. Vid utförandet av uppgifter som gäller verkställigheten av denna lag skall i arbetspensionsförsäkringsbolag, pensionsstiftelser och pensionskassor inte tillämpas de bestämmelser i lagen om försäkringsbolag, lagen om pensionsstiftelser och lagen om pensionskas-

sor som gäller utlämnande, erhållande och hemlighållande av uppgifter. När det gäller verkställigheten av denna lag skall denna lag tillämpas också på dessa punkter.

192 §. *Uppgifter som gäller arbetsgivarens ekonomiska ställning.* Enligt offentlighetslagen är handlingar som innehåller uppgifter om en privat affärs- eller yrkeshemlighet sekretessbelagda. Enligt motiveringen till propositionen om offentlighetslagen är begreppet affärs- eller yrkeshemlighet rätt snävt. Handlingar som gäller någon annan motsvarande omständighet som har samband med privat näringsverksamhet är sekretessbelagda bara om utlämnandet av uppgifter ur en sådan handling skulle medföra ekonomisk skada för näringsidkaren. Med stöd av offentlighetslagen är andra uppgifter om en arbetsgivare än sådana som innehåller en affärs- eller yrkeshemlighet och som en pensionsanstalt får i samband med verkställigheten av ArPL således i regel offentliga. När det gäller uppgifter som fås i samband med verkställigheten av ArPL och som gäller arbetsgivarens ekonomiska ställning finns det ändå inget allmänt behov av offentlighet. Bestämmelsen i 17 d § 2 mom. i APL överförs därför språkligt preciserad men med oförändrat innehåll till 1 mom. i denna paragraf. Enligt bestämmelsen är också sådana handlingar och uppgifter sekretessbelagda som grundar sig på verkställigheten av denna lag och som gäller arbetsgivarens ekonomiska ställning.

Det föreslagna 2 mom. är nytt. För att pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen effektivt skall kunna sköta tillsynen över ordnandet av försäkring enligt denna lag, behöver de uppgifter om arbetsgivarnas eventuella tidigare betalningsstörningar. Därför föreslås i paragrafen en bestämmelse enligt vilken pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen har rätt att, utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, lämna ut uppgifter om arbetsgivarens betalningsstörningar till andra pensionsanstalter och till Pensionsskyddscentralen.

193 §. *Arbetstagarnas och de pensionsökandes rätt att få uppgifter.* Till 1 mom. överförs med preciserad lydelse bestämmelsen i 17 e § 1 mom. i APL om arbetstagares rätt att få uppgifter. Till 2 mom. överförs i

preciserad form bestämmelsen i 17 j § i APL om pensionsanstaltens skyldighet att på förhand informera de pensionssökande om var uppgifter om dem finns att få och vart uppgifterna i regel kan lämnas ut. Informationen kan ges på pensionsansökningsblanketter eller på något annat motsvarande sätt.

194 §. *Arbetsgivarnas rätt att få uppgifter.* Arbetsgivarna har rätt att för sin bokföring och för fastställandet av försäkringsavgifter som orsakas av förmåner beviljade enligt denna lag få uppgifter om en förmån enligt denna lag som beviljats arbetstagaren och andra uppgifter som behövs för ovan nämnda ändamål. Rätten att få uppgifter gäller bara den arbetsgivare hos vilken den som beviljats förmånen är anställd eller som enligt denna lag svarar för pensioner och rehabiliteringspenningar. En bestämmelse om detta finns för närvarande i 17 e § 2 mom. i APL, och den föreslås med preciserad lydelse bli överförd till denna paragraf.

195 §. *Arbetsgivarnas skyldighet att lämna ut uppgifter.* Arbetsgivaren är skyldig att till pensionsanstalterna, Pensionsskyddscentralen och en besvärinstans som avses i denna lag på begäran lämna ut sådana uppgifter om arbetstagarens arbete och arbetsförhållanden som behövs t.ex. för avgörandet av en pensionsansökan. I 2 mom. avgränsas vilka uppgifter om arbetstagaren en pensionsanstalt kan lämna arbetsgivaren när den ber arbetsgivaren lämna uppgifter som behövs för avgörandet av en pensionsansökan. Pensionsanstalten kan lämna arbetsgivaren bara de sekretessbelagda uppgifter om arbetstagaren som är nödvändiga för att pensionsanstaltens begäran om uppgifter skall kunna preciseras. En motsvarande bestämmelse finns i 17 § 2 mom. i APL.

196 §. *Pensionstagarens utredning gällande omständigheter i anslutning till pensionens belopp och pensionsrätten.* Till paragrafen överförs den allmänna bestämmelse som finns i 17 b § 6 mom. i APL och som gäller pensionstagares underrättelseskyldighet. På de ställen i 3 kap. som gäller respektive pensionslag föreskrivs vilken sorts ändringar pensionstagaren skall underrätta pensionsanstalten om.

197 §. *Uppgifter om inkomster som ligger till grund för sådana till pension berätti-*

gande förmåner som utbetalas för oavlönad tid. Paragrafen är ny. Arbetstagarna tjänar in pension för förmåner som betalats för oavlönad tid på det sätt som föreskrivs i 74 §. Den som betalat ut en sådan förmån för oavlönad tid som berättigar till pension är skyldig att före utgången av februari månad under det år som följer efter året då förmånen betalades ut anmäla uppgifter till Pensionskyddscentralen om den som mottagit förmånen, tidpunkten för den utbetalda förmånen och den inkomst som legat till grund för förmånen.

198 §. *Rätt att få uppgifter för avgörande av ärenden och verkställande av lagstadgade uppdrag.* Till denna paragraf överförs i preciserad form den bestämmelse i 17 a § 1 mom. 1 punkten i APL som gäller pensionsanstaltnas, Pensionskyddscentralens och besvärinstansernas rätt att få uppgifter för avgörande av ärenden och verkställande av lagstadgade uppdrag. Med stöd av bestämmelsen kan pensionsanstalter inom den privata sektorn och Pensionskyddscentralen få uppgifter av bl.a. statskontoret, Kommunernas pensionsförsäkring, Folkpensionsanstalten och försäkringsbolag som verkställer lagstadgad olycksfalls- och trafikförsäkring. Pensionsanstalterna behöver bl.a. i egenskap av sista pensionsanstalt uppgifter t.ex. om avgöranden i pensionsfrågor och pensionsbelopp inom den offentliga sektorn. Dessutom behöver pensionsanstalterna uppgifter om dagpenningar enligt lagen om olycksfallsförsäkring och trafikförsäkringslagen för att kunna dra av primära förmåner. Att uppgifter fås av Folkpensionsanstalten är också av avsevärd betydelse för det förhandsanmälningsförfarande som vid behandling av invalidpensionsärenden tillämpas mellan arbetspensionssystemet och Folkpensionsanstalten. Avsikten med förhandsanmälningsförfarandet är att förhindra att man inom arbetspensionssystemet och folkpensionssystemet utan grund träffar sinsemellan motstridiga avgöranden i pensionsärenden. Detta förfarande förutsätter bl.a. att arbetspensionsanstalten och Folkpensionsanstalten utbyter information om ansökningar som är under behandling och om sökandes hälsotillstånd. Rätten att få uppgifter begränsas till att gälla bara de situationer som avses i paragrafen och bara

de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som avses i paragrafen.

Till 1 mom. 2 punkten överförs i preciserad form 17 a § 1 mom. 2 punkten i APL. Enligt bestämmelsen har pensionsanstalterna, Pensionskyddscentralen och en besvärinstans enligt denna lag rätt att av läkare och andra yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården samt verksamhetsenheter inom hälso- och sjukvården, de som verkställer rehabilitering, socialserviceproducerer och vårdinrättningar för avgörandet av ett ärende som är under behandling få utlåtanden och övriga nödvändiga uppgifter om arbetstagarens vård, rehabilitering och hälsotillstånd. Enligt en precisering innebär rätten att få utlåtanden av de nämnda instanserna en rätt att få utlåtanden som dessa instanser redan tidigare har gjort upp i ärendet i fråga. Pensionsanstalter, Pensionskyddscentralen och en besvärinstans enligt denna lag kan således inte kräva att t.ex. en privat läkare skall skriva ett nytt utlåtande med tanke på ett pensionsärende, om inte pensionsanstalten bestämmer att den som söker eller får invalidpension skall besöka läkaren i fråga för nya undersökningar.

199 §. *Pensionskyddscentralens rätt att få uppgifter för utövande av tillsyn.* Paragrafen är ny. Att ordna arbetspensionsförsäkring är en lagfäst obligatorisk verksamhet med ett viktigt samhälleligt syfte. Enligt lag är det pensionsanstalterna och Pensionskyddscentralen som skall utöva tillsyn över arbetspensionsförsäkringen. I och med ArPL ökar Pensionskyddscentralens uppgifter avsevärt inom tillsynen över att arbetsgivare inom den privata sektorn ordnar arbetspensionsförsäkring. Orsaken till ökningen är att arbeten som enligt lag tidigare skulle försäkras i en enda pensionsanstalt enligt denna lag kan försäkras i vilken pensionsanstalt som helst. Härigenom blir det Pensionskyddscentralens uppgift att övervaka att arbetsgivarna inom bl.a. byggnadsbranschen och andra tidigare KAPL-branscher fullgör sin försäkringsskyldighet. Tillsynen måste vara effektiv eftersom en arbetstagare kan gå miste om sitt lagstadgade arbetspensionsskydd om arbetsgivaren låter bli att ordna pensionsskyddet. Pensionskyddscentralen skall centraliserat leta efter och upptäcka de arbetsgivare som helt

och hållet saknar arbetspensionsförsäkring eller som har ordnat försäkringen bristfälligt. Härvid samordnar Pensionsskyddscentralen också den allmänna tillsynsverksamheten i fråga om försäkringsskyldigheten för arbetsgivare inom det privata arbetspensionssystemet.

För närvarande är det en tolkningsfråga om det går att få massinformation av skattemyndigheterna med stöd av 17 a § i gällande APL. Därför skall Pensionsskyddscentralens rätt att få uppgifter förtydligas i den föreslagna paragrafen. Pensionsskyddscentralens erfarenheter visar att det i fall där försäkringen har försummats är vanligt att arbetsgivarna har fullgjort de skyldigheter som är relaterade till beskattningen men inte har ordnat arbetstagarnas arbetspensionsskydd. Därför föreslås i paragrafen en bestämmelse enligt vilken Pensionsskyddscentralen har rätt att av skattemyndigheterna i form av massinformation få information om namn, företags- och organisationsnummer, adressuppgifter, årsanmälningar eller motsvarande uppgifter samt branschuppgifter beträffande de arbetsgivare som betalat lön eller annat vederlag till arbetstagare samt även information om vederlag och anknytande arbetsgivarprestationer som arbetsgivarna har betalat ut. Enligt det föreslagna 2 mom. har Pensionsskyddscentralen rätt att få uppgifterna i form av massinformation även om tillsynsförfarandet ännu inte är anhängigt. Med massinformation avses en grupp arbetsgivare som inte har individualiserats med hjälp av företags- och organisationsnummer eller på något annat sätt. Denna rätt att få uppgifter är nödvändig för en effektiv tillsyn eftersom det inte går att på något annat sätt få uppgifter om de arbetsgivare som har betalat ut löner men försummat att ordna pensionskydd för sina anställda. Tillsynsförfaranden som gäller enskilda arbetsgivare kan bli anhängiga först när de uppgifter om utbetalda löner och arbetsgivarprestationer som den grupp arbetsgivare som i varje enskilt fall har utsetts till tillsynsobjekt har anmält till skattemyndigheterna har jämförts med de uppgifter som har anmälts till pensionsanstalterna. Inom det uppdelade privata arbetspensionssystemet kräver tillsynen sådana här centraliserade jämförande gallringar i synnerhet inom be-

kämpningen av den ekonomiska gråzonen. Med hjälp av dem får man dessutom effektivt och till låga kostnader reda på försäkringsförsummelser inför det egentliga tillsynsförfarandet. Med detta försöker man garantera att alla arbetstagare får det arbetspensionsskydd som de enligt lagen har rätt till.

Pensionsskyddscentralens mål är att tillsynen i så hög grad som möjligt skall ske i realtid, särskilt inom branscher med många företag med kort livscykel. Därför har Pensionsskyddscentralen enligt 2 mom. rätt att utöver individualiseringsuppgifter få i detta moment avsedda uppgifter om vederlag och anknytande arbetsgivarprestationer som arbetsgivarna har betalat ut för arbete samt om branscher och årsanmälningar, även om beskattningen ännu inte har fastställts. Tillsyn i realtid förutsätter att skattemyndigheternas uppgifter om löner och arbetsgivarprestationer jämförs med uppgifterna inom arbetspensionssystemet flera gånger under kalenderåret. Dessa uppgifter skall Pensionsskyddscentralen använda som referensuppgifter för utgallringen av tillsynsobjekt innan beskattningen fastställs slutligt, och uppgifterna skall inte användas som grund för ordnandet av försäkring för de anställda. Eftersom verkställigheten av 2 mom. delvis förutsätter behandling av personuppgifter, hänvisas i slutet av momentet för tydlighetens skull till personuppgiftslagen.

Tillsyn, och även annan verkställighet av lagen, sker numera huvudsakligen med hjälp av tekniska anslutningar. I samband med att lagstiftningen om utlämnande och erhållande av uppgifter reviderades 2002 togs bl.a. i 17 i § 4 mom. i APL med en bestämmelse enligt vilken uppgifter får hämtas med hjälp av en teknisk anslutning utan samtycke av den vars intressen sekretessen är avsedd att skydda. Bestämmelsen gäller olika instansers rätt att få uppgifter av Pensionsskyddscentralen och pensionsanstalterna med hjälp av en teknisk anslutning. I samband med den nämnda lagreformen fick också bl.a. folkpensionslagen en bestämmelse om Folkpensionsanstaltens rätt att hämta uppgifter med hjälp av en teknisk anslutning utan samtycke av personen i fråga. En liknande bestämmelse föreslås i 3 mom. Bestämmelsen behövs också i arbetspensionslagstiftningen.

200 §. *Pensionsanstalternas rätt att få uppgifter för utövande av tillsyn.* Paragrafen är ny. Den ger pensionsanstalterna rätt att av andra pensionsanstalter och Pensionsskyddscentralen få de uppgifter som är nödvändiga för att de skall kunna fullgöra sin tillsynsskyldighet. Dessa uppgifter gäller bl.a. försäkringar enligt denna lag som en arbetsgivare har tecknat i andra pensionsanstalter samt försäkrade arbetstagare, och de behövs för att utreda om arbetsgivaren har ordnat pensionskyddet för alla sina anställda på det sätt lagen förutsätter.

201 §. *Uppgifter för beräkning av avsättningskoefficienten för pensionsansvaret.* Paragrafen är ny. Pensionsskyddscentralen beräknar den avsättningskoefficient för pensionsansvaret som avses i 171 §. För detta behöver Pensionsskyddscentralen uppgifter om pensionsanstalternas ansvarsskuld och verksamhetskapital. Enligt paragrafen är pensionsanstalterna skyldiga att lämna Pensionsskyddscentralen uppgifterna inom den tid och i den form som centralen bestämmer.

202 §. *Avgiftsfria uppgifter.* Till paragrafen överförs delvis bestämmelsen i 17 c § i gällande APL. Enligt bestämmelsen har pensionsanstalterna, Pensionsskyddscentralen och en besvärsinstans enligt denna lag rätt att avgiftsfritt få de uppgifter som de enligt denna lag har rätt att få. Om uppgifterna behövs i en viss form och detta förorsakar den som lämnar ut uppgifterna betydande merkostnader, skall kostnaderna ersättas. Enligt 17 c § i gällande APL har en yrkesutbildad person som avses i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården rätt att få skäligen ersättning för utlåtanden som han eller hon ger. I 198 § 1 mom. 2 punkten föreslås en bestämmelse om skyldigheten för yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården att ge ut utlåtanden. Denna punkt föreslås bli preciserad på så sätt att rätten för pensionsanstalter, Pensionsskyddscentralen och en besvärsinstans enligt denna lag att få utlåtanden av bl.a. yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården bara gäller utlåtanden som dessa personer redan tidigare har gjort upp i samma ärende. Dessa utlåtanden skall lämnas avgiftsfritt till pensionsanstalterna, Pensionsskyddscentralen och en besvärsinstans som avses i denna lag. Behövs

det ett nytt utlåtande i ärendet, skall pensionsanstalten hänvisa arbetstagaren till en legitimerad läkare för undersökningar. I 46 § föreskrivs om legitimerade läkares rätt till arvoden för de utlåtanden de skriver.

203 §. *Utlämnande av uppgifter inom en försäkringsgrupp.* Bestämmelsen i 17 g § i APL överförs till denna paragraf med oförändrat innehåll. Enligt bestämmelsen har ett arbetspensionsförsäkringsbolag och dess ombud rätt att till ett annat företag som hör till samma försäkringsgrupp eller ekonomiska sammanslutning lämna ut sådana sekretessbelagda uppgifter som är nödvändiga för skötseln av uppgifterna enligt denna lag. Rätten att lämna ut uppgifter skall precis som nu vara avgränsad till att bara gälla uppgifter som är nödvändiga för skötseln av uppgifterna enligt denna lag. Samma uppgifter kan således inte utnyttjas t.ex. inom försäljningen av ett livförsäkringsbolags produkter eller banktjänster även om bolaget hör till samma ekonomiska sammanslutning.

Den föreslagna bestämmelsen i 2 mom. motsvarar 17 g § 2 mom. i APL. Bestämmelsen gör det t.ex. möjligt för företag inom samma företagsgrupp eller ekonomiska sammanslutning att föra ett gemensamt kundregister. De uppgifter som kan lämnas ut för detta ändamål gäller arbetsgivarens adressuppgifter, ägandeförhållanden och försäkringsarrangemang samt lönesumman. Dessutom kan andra liknade uppgifter med anknytning till kundhantering lämnas ut. Dessa uppgifter kan gälla t.ex. arbetsgivarens hemort, språk och förbud mot direkt marknadsföring. Rätten att lämna ut uppgifter gäller inte uppgifter om enskilda försäkrade arbetstagare, utan den gäller enbart uppgifter om arbetsgivaren.

204 §. *Utlämnande av uppgifter för frivilligt grupptilläggs-pensionsskydd.* Till denna paragraf överförs bestämmelserna i 17 f § 1 mom. 1–3 punkten i APL, tydligare uttryckta men med oförändrat innehåll.

En arbetsgivare kan komplettera sina arbetstagares pensionsskydd enligt denna lag genom att ordna frivilligt grupptilläggs-pensionsskydd för dem i ett livförsäkringsbolag, en pensionskassa eller en pensionsstiftelse. De uppgifter om anställningsförhållandet som används för tilläggs-pensionsskyddet

uppdateras varje år. Också tilläggspensionen beräknas varje år, liksom även avgiften för föregående år och förskottet för innevarande år. För uppdateringen av uppgifterna om anställningsförhållandet med tanke på tilläggspensionsskyddet och för beräkningen av avgifterna för tilläggspensionen behöver livförsäkringsbolagen, pensionsstiftelserna och pensionskassorna uppgifter om de försäkrades arbetspension för det innevarande året och för tidigare år. Därför föreslås att det nuvarande läget kvarstår genom att pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen har rätt att lämna ut uppgifter som behövs för skötseln av ett tillfälligt gruppstilläggspensionsskydd som är i kraft. Sådana situationer behandlas i 1 mom. 1 punkten.

I den föreslagna 1 mom. 2 punkten föreskrivs om situationer då arbetsgivaren häver en tidigare gruppstilläggspensionsordning och ersätter den med tilläggspensionsskydd t.ex. i ett annat livförsäkringsbolag. När ett nytt tilläggspensionsskydd som ersätter ett tidigare ordnas på ett annat ställe, behöver den som ordnar tilläggspensionsskyddet individualiserade arbetspensionsuppgifter för alla dem som skall försäkras för att kunna slå fast det exakta beloppet av försäkringsavgiften. Dessa uppgifter skall omfatta både pågående och tidigare anställningar. Enligt den föreslagna 1 mom. 2 punkten kan Pensionsskyddscentralen eller, med dess samtycke, en pensionsanstalt lämna ut dessa uppgifter. Det är i första hand Pensionsskyddscentralen som skall lämna ut uppgifterna, eftersom den nya försäkringsgivaren inte nödvändigtvis känner till vid vilka arbetspensionsanstalter man skall fråga om en arbetstagares pensionskydd. En pensionsanstalt kan också lämna ut uppgifterna, med Pensionsskyddscentralens samtycke. Genom förfarandet med Pensionsskyddscentralens samtycke vill man försäkra sig om att de uppgifter som lämnas ut är heltäckande och att förfarandet för hur uppgifter lämnas ut är enhetligt inom hela arbetspensionssystemet.

I 1 mom. 3 punkten föreskrivs om de situationer då en arbetsgivare håller på att ordna ett helt nytt tilläggspensionsskydd för sina anställda. Då kan pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen lämna ut de uppgifter som är nödvändiga för fastställandet av de

exakta villkoren för en arbetstagares pensionskydd, såvida arbetstagaren inte har av sagt sig tilläggspensionsskyddet eller förbjudit utlämnandet av uppgifterna. En förutsättning är att arbetstagaren har fått utredning om livförsäkringsbolagets, pensionskassans eller pensionsstiftelsens möjlighet att få uppgifter om honom eller henne och hans eller hennes arbetshistoria om tilläggspensionsskydd ordnas.

I 2 mom. föreskrivs om de uppgifter som pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen kan lämna ut då när arbetsgivaren söker någon som kan ordna pensionskyddet. En arbetsgivare begär vanligen in offerter från flera ställen. När t.ex. ett livförsäkringsbolag skall lämna en offert räknar det ut det målsatta tilläggspensionsbeloppet för dem som skall försäkras samt kostnaderna för pensionskyddet. I detta skede får pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen bara lämna ut uppgifter om arbetstagarnas anställningsförhållanden, pensionsrätt, ålders- och könsfördelning och om de faktorer som påverkar pensionsbeloppen. De anställdas namn och personbeteckningar får inte lämnas ut.

205 §. *Utlämnande av uppgifter för utredning av brott och missbruk.* Till denna paragraf överförs bestämmelsen i 17 f § 1 mom. 6 punkten i APL, språkligt ändrad. Denna bestämmelse behövs fortfarande. De försäkringssystem som verkställer den sociala tryggheten utgör en helhet där de förmåner som betalas ut inom ramen för ett system också påverkar förmånerna och ansvaret inom andra system via regressbestämmelser och avdrag för primära förmåner. Det kan hända att arbetstagare får överlappande ersättningar via flera olika system för att de har lämnat felaktiga uppgifter eller av en eller annan orsak helt och hållet låtit bli att anmäla vilka förmåner de erhåller. I paragrafen anges vilka uppgifter pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen får lämna ut till polis- och åklagarmyndigheter, ministerier, skatteförvaltningen och anstalter eller sammanslutningar som sköter det lagstadgade socialskyddssystemet, för att personuppgifter skall kunna samköras för utredande av brott och missbruk som riktar sig mot socialskyddet samt för andra övervakningsåtgärder av engångsnatur. Bestämmelsen gör det möjligt

att i syfte att utreda brott och missbruk samköra sekretessbelagda uppgifter enligt denna lag med registeruppgifter om förmånstagare inom andra socialskyddssystem. Dessutom kan sådana misstänkta fall av missbruk och brott som uppdragats t.ex. via en ovan beskriven samkörning av personuppgifter vid behov, tillsammans med personuppgifterna, lämnas ut till polisen för brottsutredning och till åklagarmyndigheten för väckande av åtal.

206 §. *Utlämnande av uppgifter till myndigheter.* Till denna paragraf överförs de bestämmelser som ingår i 17 f § 1 mom. 4, 7 och 8 punkten i APL och som anger vilka uppgifter som kan lämnas ut till myndigheter som sköter uppdrag enligt EG:s förordning om social trygghet eller en överenskommelse om social trygghet samt till skatteförvaltningen och till en registeransvarig som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Genomförandet av EG:s förordning om social trygghet och av överenskommelser om social trygghet förutsätter att information utbyts med motsvarande utländska myndigheter och inrättningar. Därför behövs denna bestämmelse fortfarande. Till skatteförvaltningen får fortfarande lämnas ut de uppgifter som den behöver för fullgörandet av den övervakningsskyldighet som föreskrivs i lagen om förskottsuppbörd, och till myndigheter som bedriver kreditupplysningsverksamhet får fortfarande lämnas ut uppgifter om avgiftsfordringar hos arbetsgivaren som är utsökbara enligt denna lag.

207 §. *Utlämnande av uppgifter för arbetstagarnas grupplivförsäkring.* Till paragrafen överförs den bestämmelse i 17 f § 2 mom. 1 punkten i APL som anger vilka uppgifter Pensionsskyddscentralen kan lämna ut till arbetstagarnas grupplivförsäkringspool, som sköter ersättningsverksamheten i fråga om arbetstagarnas grupplivförsäkring, till lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, till statskontoret eller till den kommunala pensionsanstalten för behandling av ärenden som gäller beviljande av ersättningar från grupplivförsäkringen eller av motsvarande ekonomiskt stöd. Det är fråga om uppgifter som behövs när man avgör om förutsättningarna för beviljande av ett försäkringsbelopp från grupplivförsäkringen eller av ett motsvarande ekonomiskt stöd uppfylls eller inte.

208 §. *Vidareutlämnande av uppgifter.* I paragrafen föreskrivs under vilka förutsättningar pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen får ge uppgifter som de fått från den offentliga sektorns pensionsanstalter vidare och under vilka förutsättningar de får ge uppgifter som de fått någon annanstans vidare till den offentliga sektorns pensionsanstalter. För närvarande föreskrivs i 17 f § 1 mom. 5 punkten i APL om vidareutlämnande av uppgifter som erhållits från den offentliga sektorns pensionsanstalter och i 17 f § 2 mom. 2 punkten i APL om utlämnande av uppgifter till den offentliga sektorns pensionsanstalter. Innan uppgifter som avses i denna paragraf lämnas ut skall pensionsanstalten och Pensionsskyddscentralen komma överens med den offentliga sektorns pensionsanstalter om vad som kan lämnas vidare ur uppgifterna och till vem uppgifterna kan lämnas vidare. En motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 17 f § 3 mom. i APL.

209 §. *Ansvar för beträffande den som vidareutlämnar uppgifter.* Till denna paragraf överförs bestämmelserna i 17 h § 1 och 2 mom. i APL, enligt vilka den som lämnar uppgifter vidare ansvarar för att innehållet i de uppgifter som lämnas ut motsvarar de uppgifter som den som lämnar ut uppgifterna fick av den som gav dem. Innan uppgifter lämnas vidare skall den som lämnar ut uppgifterna försäkra sig om att den som tar emot uppgifterna har rätt få dem.

210 §. *Utlämnande av uppgifter med hjälp av teknisk anslutning.* Till denna paragraf överförs bestämmelsen i 17 i § i APL, men med den preciseringen att en teknisk anslutning inte längre för försäkringsbolag som idkar frivillig pensionsförsäkring får öppnas till sådana uppgifter som är nödvändiga för att utreda avdrag i beskattningen på basis av frivillig pensionsförsäkringspremie. Beskattningen av frivilliga pensionsförsäkringar har ändrats, och därför behövs bestämmelsen inte längre. I övrigt ändras den gällande bestämmelsen inte.

15 kap. Vissa bestämmelser

211 §. *Rådgivning till arbetstagare och arbetsgivare.* I paragrafen föreslås en ny be-

stämmelse som förtydligar vem som i första hand skall ge råd när en arbetsgivare eller arbetstagare behöver information om frågor som hör till denna lags tillämpningsområde. Det är den pensionsanstalt där arbetsgivaren har en arbetspensionsförsäkring som primärt ansvarar för rådgivning i frågor som gäller denna lag och verkställigheten av den. En arbetstagare skall primärt få rådgivning av den pensionsanstalt där arbetstagarens arbete senast har varit försäkrat. Dit hänvisas kunderna i regel också när de har frågor om sitt arbetspensionskydd.

212 §. *Pensionsanstalternas samarbete.* Paragrafen är ny. Där föreskrivs om pensionsanstalternas skyldighet att samarbeta i sammanställandet av statistikuppgifter och i andra frågor som hänför sig till verkställigheten av arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Innehållet i och verkställigheten av pensionskyddet regleras i arbetspensionslagstiftningen, men verkställigheten är uppdelad mellan flera olika pensionsanstalter. En enhetlig tillämpningspraxis är viktig med tanke på de pensionssökandes och pensionstagarnas rättsskydd. Därför är pensionsanstalterna skyldiga att samarbeta i frågor som gäller tillämpningen och verkställigheten av lagar och i sammanställandet av statistikuppgifter.

213 §. *Ersättning för särskilda tjänster.* Paragrafen är ny. Enligt den kan pensionsanstalterna efter eget övervägande av arbetsgivarna ta ut ersättning för kostnaderna för sådana särskilda arrangemang i anslutning till verkställigheten av denna lag som de vidtar på arbetsgivarnas begäran. Exempel på sådana kostnader är en pensionsanstalts kostnader för särskilda deklarerationer och anmälningar av ett visst slag som en arbetsgivare begär eller kostnaderna för analys av en stor arbetsgivares försäkringsbestånd som en pensionsanstalt utför på arbetsgivarens begäran. En arbetspensionsanstalt kan utföra sådana här specialuppdrag bara i den omfattning som lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag medger.

214 §. *Beslut om beloppet av den teoretiska pensionen.* Paragrafen är ny. När folkpensionen beräknas för en arbetstagare som har arbetat i ett EU- eller EES-land beaktas arbetspension från Finland som teoretisk pension

som minskar folkpensionens belopp. Denna teoretiska pension beräknas på basis av alla de tider som arbetstagaren har arbetat i EU- och EES-länder. På så sätt leder också arbete i ett EU- eller EES-land till minskad folkpension, precis som pension som tjänats in genom arbete i Finland gör. Arbetspensionsanstalten räknar ut beloppet av arbetstagarens teoretiska pension och meddelar det till Folkpensionsanstalten. Även om beloppet av den teoretiska pensionen minskar beloppet av folkpensionen, ger de gällande bestämmelserna inte arbetstagaren rätt till ett separat beslut om den teoretiska pensionen. Inte heller vid sökande av ändring av folkpensionen granskas beloppet av den teoretiska pensionen, eftersom det inte är Folkpensionsanstalten som beräknar den. I syfte att rätta till detta missförhållande föreslås en bestämmelse enligt vilken en arbetstagare har rätt att på begäran få ett överklagbart beslut av pensionsanstalten om det belopp av den teoretiska pensionen som pensionsanstalten meddelar Folkpensionsanstalten för beräkning av hans eller hennes folkpension.

215 §. *Överföring av pensionsrätt till Europeiska gemenskaperna.* En arbetstagare som börjar arbeta inom Europeiska gemenskaperna har rätt att överföra sin pensionsrätt enligt denna lag till Europeiska gemenskaperna. Överföringen sker på det sätt som bestäms i lagen om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensionssystem (165/1999). Motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 22 a § i APL.

216 §. *Handräckning.* Pensionsanstalterna och Pensionskyddscentralen har rätt att för utredning av ett ärende låta höra vittnen vid en tingsrätt. Detta sker antingen på pensionsanstaltens initiativ eller på anhållan av den som saken gäller. Motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 16 § i APL.

217 §. *Jäv.* Till denna paragraf överförs med oförändrat innehåll den särskilda bestämmelse i 10 c § 1 mom. i gällande APL om jäv i ärenden som gäller verkställigheten av denna lag.

218 §. *Förvaring av handlingar.* Bestämmelsen i 23 a § i APF om förvaring av handlingar föreslås bli överförd till denna paragraf med oförändrat innehåll.

219 §. *Ikraftträdande*. Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom en särskild lag.

1.2. Lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare

1 §. I 1 mom. föreskrivs om ikraftträdandet och tillämpningen av den nya lagen om pension för arbetstagare (nedan ArPL). ArPL träder i kraft den 1 januari 2007. Den tillämpas på arbete i sådana anställningsförhållanden som omfattas av den och på förtroendeuppdrag från och med ikraftträdandet.

ArPL tillämpas från och med ikraftträdandet också på pensioner som har beviljats enligt APL, KAPL och KoPL innan ArPL har trätt i kraft. Bestämmelserna i ArPL om utbetalning, återkrav, dröjsmålsränta, justering och indragning av pension, sökande av ändring och om pensionstagarens anmälningskyldighet gäller därmed också löpande pensioner som har beviljats enligt APL, KAPL och KoPL. I enlighet med detta kan till exempel en pension enligt APL, KAPL eller KoPL betalas som ett engångsbelopp, om de i ArPL fastställda förutsättningarna för utbetalning som engångsbelopp motsvaras.

Fastställandet av pension enligt APL, KAPL och KoPL liksom flera bestämmelser om pension ändrades genom lagändringar som trädde i kraft den 1 januari 2005 (634 – 636/2003, 885/2004, 997/2004 och 990/2004). De lagar som har ändrats enligt ikraftträdandebestämmelserna i dessa lagändringar tillämpas på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet inträffar den 1 januari 2005 eller senare. På pensioner i fråga om vilka pensionsfallet inträffar före 2005, tillämpas i regel fortfarande de bestämmelser som gällde före den 1 januari 2005. Dessutom föreskrivs i de ikraftträdandebestämmelser i APL, KAPL och KoPL som trädde i kraft vid ingången av 2005 samt i lagarna om ändring av ikraftträdandebestämmelserna (886/2004, 888/2004 och 890/2004) om de situationer där de bestämmelser som gällde före den 1 januari 2005 skall tillämpas på pensioner, även om pensionsfallet inträffar efter den 1 januari 2005. Enligt ikraftträdandebestämmelserna fastställs bl.a. invalid-, arbetslöshets- och familjepension enligt de bestämmelser som gällde före den 1 januari 2005

om pensionsfallet i fråga om dessa pensioner inträffar 2005.

Genom de lagändringar som trädde i kraft vid ingången av 2005 ändrades inte bestämmelserna om utbetalning, återkrav, dröjsmålsränta, justering och indragning av pension, sökande av ändring och pensionstagarens anmälningskyldighet, utan de tas i regel som sådana in i ArPL. Dessa ArPL-bestämmelser tillämpas också på pensioner vars pensionsfall inträffar före 2005. Till den del som föreskrivs i ikraftträdandebestämmelserna i de lagändringar som trädde i kraft vid ingången av 2005 tillämpas däremot på pensioner som beviljats enligt de bestämmelser som gällde före 2005 fortfarande de bestämmelser i APL, KAPL och KoPL som gällde före den 1 januari 2005. Exempelvis ändras en invalidpension som har beviljats enligt de bestämmelser som gällde före den 1 januari 2005 till ålderspension när arbetstagaren fyller 65 år i stället för 63 år, så som föreskrivs i ArPL. Därför konstateras i 2 mom. att ikraftträdandebestämmelserna i de lagar som gäller ändring av APL, KAPL och KoPL (634-636/2003 och 885/2004, 887/2004 och 889/2004) samt lagarna om ändring av ikraftträdandebestämmelserna i dessa lagar (886/2004, 888/2004 och 890/2004) skall iaktas, om de bestämmelser som gällde före den 1 januari 2005 har tillämpats på före den 1 januari 2007 beviljade pensioner enligt APL, KAPL och KoPL.

2 §. Eftersom ArPL ersätter APL, KAPL och KoPL upphävs dessa lagar. Samtidigt upphävs lagen om ombildning av en arbetspensionskassa till ett ömsesidigt arbetspensionsförsäkringsbolag (255/2003) och den lag genom vilken pensionskassan enligt KoPL fusioneras med det ovan nämnda ömsesidiga arbetspensionsförsäkringsbolaget (14/2004), eftersom ombildningen av arbetspensionskassan till ett ömsesidigt arbetspensionsförsäkringsbolag och fusionen av pensionskassan enligt KoPL till arbetspensionsförsäkringsbolaget har slutförts.

I flera olika lagar ingår hänvisningar till APL, KAPL och KoPL. I 2 mom. finns därför en allmän tillämpningsbestämmelse i fråga om hänvisningsbestämmelserna. Enligt bestämmelsen skall en hänvisning till de lagar som föreslås bli upphävda anses avse ArPL.

Även i Europeiska gemenskapernas bestämmelser hänvisas till APL. En sådan hänvisning anses också avse en hänvisning till ArPL.

3 §. I lagen hänvisas på flera ställen till APL, KAPL och Kopl, som föreslås bli upphävda genom denna lag. De ofta förekommande långa namnen på lagarna försvårar paragrafernas läsbarhet och begriplighet. I denna lag benämns därför de tre lagarna pensionslagarna för anställningsförhållanden.

Eftersom både den föreslagna och den nu gällande lagen om pension för arbetstagare nämns på flera ställen i paragraferna, benämns den nu gällande lagen om pension för arbetstagare i denna lag APL-lagen.

4 §. En arbetsgivare som har tecknat en försäkring enligt APL har ett försäkringsavtal i en pensionsanstalt som arbetsgivaren väljer. Avsikten är inte att ett sådant försäkringsavtalsförhållande avbryts när ArPL träder i kraft. Enligt paragrafen ändras därför en försäkring enligt APL automatiskt till en försäkring enligt ArPL när ArPL träder i kraft. En sådan försäkring enligt ArPL täcker alla arbetstagare som omfattats av APL.

Fram till ikraftträdandet av ArPL har Etera (tidigare LEL arbetspensionskassan och ETEK som fusionerades med LEL arbetspensionskassan 2004) varit ett monopolbolag. Systemet för arbetspensionsförsäkring i Etera har grundat sig på ett anmälningsförfarande som bestäms i lag och det har inte funnits behov av att ingå försäkringsavtal. Pensionsordningarna enligt KAPL och KoPL är så många att det är omöjligt att på förhand ingå ett försäkringsavtal som gäller ArPL med alla arbetstagare. I 2 mom. föreskrivs därför att de arbetsgivare som år 2006 har betalat KAPL- eller KoPL-lön till ett belopp av minst 6 000 euro under en oavbruten tid av sex månader har ett arbetspensionsförsäkringsavtal enligt ArPL med Etera fr.o.m. ikraftträdandet av ArPL. Syftet med bestämmelsen är att arbetspensionsförsäkringsavtalen skall omfatta även sådana i 147 § avsedda arbetsgivare, som tillfälligt betalar en arbetstagares lön.

På försäkringar enligt ArPL tillämpas de försäkringsvillkor som anges i ArPL. Efter ikraftträdandet av lagen kan dock en före detta försäkring enligt APL som ändrats till en

försäkring enligt ArPL och en före detta försäkring enligt KAPL eller KoPL som ändrats till en försäkring enligt ArPL sägas upp oaktat kraven på försäkringstid i försäkringsvillkoren. En försäkring enligt ArPL kan således upphöra på grund av uppsägning tidigast den 30 juni 2007.

Enligt 3 mom. ombildas en koncession som beviljats arbetspensionsförsäkringsbolag för bedrivande av verksamhet enligt APL, KAPL och KoPL när ArPL träder i kraft utan andra åtgärder till en koncession för verksamhet enligt ArPL vad beträffar ovan nämnda lagar. Dessutom ombildas den försäkringsverksamhet som omfattas av APL-lagen och som åsyftas i stadgarna för försäkringskassor och pensionsstiftelser på motsvarande sätt till försäkringsverksamhet enligt ArPL utan särskilda ändringar av bestämmelserna. Genom paragrafen ändras inte arbetspensionsförsäkringsbolagets koncession eller försäkringsverksamhet enligt stadgarna för en pensionskassa eller pensionsstiftelse till den del det är fråga om verksamhet enligt FöPL.

5 §. I 1 mom. föreskrivs att pensionsutgifter som är högre för Etera än utgifterna för invalidpension för andra arbetspensionsförsäkringsbolag jämkas. Den jämkning som betalas benämns kompletteringsbelopp för utgifterna för invalidpension.

Enligt 2 mom. skall den andel av Eteras utgifter för invalidpension som den invalidpensionsdel av försäkringsavgiften som fastställts med stöd av 168 § i ArPL inte täcker främst bekostas genom Eteras utjämningsansvar. Vid ikraftträdandet av denna lag överförs till utjämningsansvaret den i 4 mom. avsedda del som understiger beloppet av ålderspensionsansvaret enligt gällande grunder till den del delen inte har reserverats för andra utgifter som uppstått före lagens ikraftträdande samt den del av Eteras verksamhetskapital med vilken bolagets solvensnivå överstiger medianen för solvensnivån i andra arbetspensionsförsäkringsbolag som verkar i konkurrens.

Om invalidpensionsdelen av Eteras utjämningsansvar i förhållande till de försäkrade lönerna minskar så att den är betydligt mindre än genomsnittet av invalidpensionsdelarna av de andra arbetspensionsförsäkringsbolagens utjämningsansvar fastställer ministeriet

årligen ett kompletteringsbelopp, som garanterar att bolagets utjämningsansvar bibehålls på en nivå som är nära genomsnittet av de andra bolagens utjämningsansvar. Kompletteringsbeloppet beräknas så att Eteras invalidpensionsdel jämförs med motsvarande medelvärde i de andra arbetspensionsförsäkringsbolagen. Om invalidpensionsdelen är mindre än 70 % av medelvärdet i de andra bolagen ersätts bolaget för skillnaden upp till 70 %.

I 3 mom. föreskrivs att det kompletteringsbelopp som skall betalas finansieras gemensamt ur utjämningsystemet.

I 4 mom. föreskrivs hur utgifterna för invalidpension finansieras med det överskott från ålderspensionsansvaret som har uppstått under tiden före denna lags ikraftträdande. Överskottet används först till eventuella övriga kompletteringar av det bestånd som uppkommit före 2007. Detta är befogat eftersom de tillgångar som utgör täckning för det gamla beståndet i första hand skall räcka till de utgifter som uppkommit under KAPL:s och KoPL:s giltighetstid. Till dessa eventuella kompletteringar hör bl.a. reserveringar för de pensionsfall som inträffat före ArPL:s ikraftträdande, men som inte ännu då har kommit till kännedom. Eventuella premieförluster som föränleds av det gamla beståndet och de förvaltningskostnader för förvaltningen av pensionsbeståndet för tiden före den 1 januari 2007 som är högre än för andra arbetspensionsförsäkringar beaktas också vid behov. Social- och hälsovårdsministeriet fastställer på ansökan av Etera beräkningsgrunderna för den särskilda mortalitetsgrund som tillämpas på bolaget.

Den resterande delen av överskottet reserveras för finansiering av utgifterna för invalidpension. Tillgångarna överförs till utjämningsansvaret i enlighet med de grunder som fastställs särskilt.

I 5 mom. föreslås att, om den särskilda mortalitetsgrund som avses i 4 mom. föränleder ett anseeligt underskott skall underskottet täckas ur utjämningsystemet och på motsvarande sätt, om en del av det gamla beståndet föränleder ett anseeligt överskott skall det överföras till utjämningsystemet. På så sätt säkerställs att Etera inte gör betydande vinster eller förluster på grund av den

särskilda mortalitetsgrunden enligt 4 mom. Över- eller underskottet anses vara anseeligt om det ansvar som frigörs på grund av mortaliteten avviker mer än fem procent från det ansvar som frigörs enligt den grund som skall tillämpas.

I 6 mom. föreskrivs att kompletteringsbeloppet samt den andel som enligt beräkningar bör tas från bolagets utjämningsansvaret kan jämföras med intäkter av försäkringsavgifter, varvid även Eteras försäkringsavgift kan anses tillräcklig i enlighet med 168 § i ArPL. På motsvarande sätt är det motiverat att utjämningsposterna beaktas i den officiella rapporteringen så att Eteras resultat även presenteras med beaktande av utjämningsmed nämnda poster.

Enligt 7 mom. fastställer social- och hälsovårdsministeriet grunderna för beräkning av kompletteringsbeloppet på ansökan av arbetspensionsförsäkringsbolagen.

6 §. I paragrafen föreskrivs om korrigeringar av avgifter enligt APL, KAPL och KoPL. Om de inkomster som berättigar till pension enligt en försäkring enligt APL, KAPL eller KoPL korrigeras utgående från en inlämnad utredning efter att den slutliga försäkringsavgiften har fastställts kan de avgifter som en sådan korrigering medför tas ut eller beräknas. En avgift som skall tas ut eller beräknas kan användas i sin helhet till kostnaderna för sådana förmåner enligt 179 § i ArPL som skall bekostas gemensamt. Försäkringsavgifterna korrigeras bara för den tid då pensionsanstalten har rätt att ta ut försäkringsavgiften hos arbetsgivaren. I de beräkningsgrunder som social- och hälsovårdsministeriet fastställer på basis av ansökan av ett arbetspensionsförsäkringsbolag eller en pensionskassa eller meddelar pensionsstiftelserna genom förordning bestäms om de avgiftskoefficienter som skall användas vid korrigeringen, avgiftsdiskonteringen och övriga motsvarande omständigheter.

7 §. I paragrafen föreskrivs om tillämpningen av de lagrum som gäller principen om sista pensionsanstalt. Principen om sista pensionsanstalt trädde i kraft vid ingången av 2004. Principen tillämpas då en pensionsansökan blir anhängig den 1 januari 2004 eller senare. Tillämpningen av bestämmelserna om principen om sista pensionsanstalt har

dock begränsats så att principen inte tillämpas om den som ansöker om ny pension redan får eller på basis av en ansökan som anhängiggjorts före den 1 januari 2004 har rätt att få pension på grund av det egna anställnings- eller tjänsteförhållandet eller företagarkerksamhet enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn eller pension enligt lagen om kommunala pensioner, lagen om statens pensioner, pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan eller Folkpensionsanstaltens personalpension. Principen om sista pensionsanstalt tillämpas inte heller när en pension som beviljats före den 1 januari 2004 har avbrutits och börjar betalas ut på nytt, oberoende av när utbetalningen av pensionen börjar på nytt. Om en förmånslätare vid sin död fick en pension som principen om sista pensionsanstalt inte har tillämpats på, tillämpas principen inte heller vid beviljande av familjepension, om denna grundar sig på en sådan pension. Begränsningarna av tillämpningen av principen om sista pensionsanstalt gäller även sådana pensionsansökningar som blir anhängiga efter ikraftträdandet av ArPL. Därför föreskrivs om saken i 7 §. För att göra verkställigheten klarare ändras samtidigt den tidigare ikraftträdande bestämmelsen så att en pensions sökandes tidigare pension, som har beviljats på basis av en ansökan som har blivit anhängig före den 1 januari 2004, hindrar att principen om sista pensionsanstalt tillämpas när en pension senare beviljas, oberoende av enligt vilken lag den tidigare pensionen har beviljats.

8 §. Enligt den bestämmelse som föreslås i 75 § ArPL skickas till arbetstagaren årligen uppgifter om de inkomster som är försäkrade enligt ArPL och om övriga omständigheter som avses i nämnda lagrum för de fem kalenderår som föregår utsändandet av uppgifterna. Om arbetstagaren upptäcker brister eller fel i dessa uppgifter skall pensionsanstalten på ansökan av arbetstagaren reda ut uppgifternas riktighet. Uppgifternas riktighet utreds dock inte retroaktivt för en längre tid tillbaka än de fem kalenderår som föregår det år utdraget skickades.

Utsändandet av pensionsutdrag till arbetstagaren förutsätter att uppgifterna i utdraget fås ur ett enda register och att de är uppdaterade. De datatekniska ändringar som behövs

för att framställa och skicka utdragen slutförs under loppet av 2007. Därför föreskrivs i 1 mom. att pensionsutdragen sänds till arbetstagarna första gången 2008. Arbetstagaren har dock rätt att på begäran få uppgift om sina registrerade arbetsinkomster även 2007, på samma sätt som för närvarande.

Den tidsfrist på fem år som nämns i 75 § i ArPL är ny. I APL anges inte för hur lång tid bakåt riktigheten hos de uppgifter om inkomster som inverkar på pensionsrätten utreds. Därför införs tidsfristen på fem år stegvis så, att den tillämpas 2013 och därefter. På basis av ett yrkande på utredning som blivit anhängigt 2008 skall uppgifter som inverkar på pensionsrätten utredas retroaktivt för tio kalenderår. Den retroaktiva tidens längd förkortas med ett år i sänder så att 2009 är tiden nio år, 2010 åtta år, 2011 sju år och 2012 sex år. Vad som föreskrivs om yrkande på utredning retroaktivt motsvarar 10 a § i gällande APL. Om det är fråga om ett anställningsförhållande som har upphört mer än fem år tidigare, skall arbetstagaren lämna tillräckliga uppgifter till stöd för sitt yrkande. Från och med ingången av 2005 tillväxer arbetspension för oavlönade perioder och för tiden för studier eller vård av barn. Därför anges inte uppgifter om dessa förmåner i pensionsutdraget retroaktivt för längre tid än fr.o.m. 2005.

I 4 mom. föreskrivs om de fall då en arbetstagare obestriddligen påvisar att han eller hon för mera än fem år sedan har haft arbetsinkomster som skall beaktas när pensionen bestäms. När pensionen bestäms beaktas sådana arbetsinkomster i enlighet med 75 § 3 mom. i ArPL som inkomster för det år de intjänades. När inkomsterna har intjänats före 2005 bestäms pensionen för dessa inkomster i enlighet med de bestämmelser i APL, KAPL och KoPL som gällde under det år de intjänades. Pensionen bestäms på samma sätt också för sådana av arbetstagaren obestriddligen påvisade inkomster som har intjänats före 2006, om arbetstagaren beviljas en sådan invalid-, arbetslöshets- eller familjepension som bestäms enligt de bestämmelser som gällde före 2005.

9 §. Enligt 125 § i ArPL preskriberas rätten till pension enligt denna lag efter fem år från den dag då pensionen borde ha utbetalats, om

inte preskriptionen avbrutits innan dess. På motsvarande sätt skall enligt 126 § 4 mom. också en pension som utbetalats utan grund återkrävas inom fem år räknat från utbetalningsdagen. Vidare skall enligt 158 § i ArPL en försäkringsavgift enligt ArPL fastställas inom fem år från det att fordran uppkom och enligt 162 § preskriberas fordran på återbetalning av en försäkringsavgift som betalats utan grund efter fem år från den dag då försäkringsavgiften betalades, om fordran inte har eftergivits innan dess. Genom dessa bestämmelser förkortas preskriptionstiderna enligt gällande APL för nämnda fordringar från tio år enligt APL till fem år. Därför införs tidsfristen på fem år stegvis så, att under 2007 och 2008 är preskriptionstiden tio år. Preskriptionstiden förkortas ett år i sänder så, att den preskriptionstid på fem år som föreslås i lagen tillämpas från och med ingången av 2013. När preskriptionstiden för sådana fordringar räknas ut beaktas också tiden före lagens ikraftträdande.

Enligt 10 § 4 mom. i KAPL och 8 § 1 mom. i KoPL kan försäkringsavgifter enligt KAPL och KoPL påföras retroaktivt för det löpande kalenderåret och de fem föregående kalenderåren. Denna tidsfrist avses inte bli ändrad genom bestämmelsen. Därför konstateras i paragrafen att då en försäkringsavgift påförs enligt KAPL och KoPL retroaktivt för tiden före ikraftträdandet av ArPL kan avgiften påföras för högst fem år.

10 §. Enligt de bestämmelser i APL, KAPL och KoPL som trädde i kraft vid ingången av 2005 höjs invalidpension från ingången av det kalenderår före vilket invalidpension eller rehabiliteringsstöd har betalats för sammanlagt fem hela kalenderår. Lagändringarna i fråga tillämpas på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet inträffar 2006 eller därefter. Enligt ikraftträdandebestämmelsen i nämnda lagar höjs även sådan invalidpension i fråga om vilken pensionsfallet har inträffat innan lagen trädde i kraft. Då läggs engångsförhöjningen till den pension som samordnats enligt den förhöjningsprocent som motsvarar pensionstagarens ålder vid ingången av 2010. Även i de fall då familjepension bestäms enligt de bestämmelser som gällde före 2005 höjs en familjepension som samordnats. Bestämmelsen kommer att tillämpas senare ef-

ter det att ArPL har trätt i kraft. Därför tas en motsvarande bestämmelse in i 10 §.

11 §. Enligt de bestämmelser i APL, KAPL och KoPL som trädde i kraft vid ingången av 2005 anpassas pensionsskyddet till förändringen i den förväntade medellivslängden genom att ålderspensionen, när ålderspensionen börjar, omvandlas med den livslängds-koefficient som fastställts för det år under vilket den försäkrade fyllde 62 år. Omvandlingen med livslängds-koefficienten har begränsats till att gälla pensioner som börjar den 1 januari 2010 eller därefter. Eftersom bestämmelsen kommer att tillämpas senare efter det att ArPL har trätt i kraft, föreskrivs om saken i 11 §.

12 §. I 140 § i ArPL föreslås en ny bestämmelse, enligt vilken ärenden som gäller upphävande av pensionsanstaltens laggilla beslut överförs från försäkringsdomstolen till besvärnämnden för arbetspensionsärenden. Bestämmelsen tillämpas på sådana ärenden om upphävande som blir anhängiga efter ikraftträdandet av ArPL. De ansökningar om undanröjande av beslut som är anhängiga vid försäkringsdomstolen den 31 december 2006 skall behandlas vid försäkringsdomstolen.

13 §. Fastställandet av inkomst före den återstående tiden ändrades genom en ändring av APL, KAPL och KoPL, som trädde i kraft vid ingången av 2005. I bestämmelserna om ikraftträdande av ändringsbestämmelserna föreskrivs om fastställande av den återstående tiden, om pensionsfallet inträffar åren 2006–2009. Eftersom bestämmelsen gäller tiden efter ArPL:s ikraftträdande, föreskrivs om saken i 13 §.

14 §. Bestämmelsen om justering av pensionslönen enligt prövning upphävdes genom en ändring av APL, som trädde i kraft vid ingången av 2005. Enligt ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av APL (885/2004) kan dock pensionslönen i en anställning som upphört före den 1 januari 2005 eller som har avslutats enligt 4 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av APL (634/2003) justeras enligt prövning enligt 7 d § i APL sådan den lydde före den 1 januari 2005, och pensionslönen i anställningar som upphört före 1996 enligt 8 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av APL (1482/1995).

Pensionslönen har justerats enligt prövning först i samband med pensionsfallet enligt 7 d § i APL, sådan den lydde före 2005. En tillämpning av denna praxis i framtiden förutsätter att systemet för beräkning av pensioner enligt de bestämmelser som gällde före 2005 bevaras i årtionden parallellt med det nya beräkningssystem för pensioner som infördes 2005. Detta kan inte anses vara ändamålsenligt. Eftersom beräkningssystemet enligt de bestämmelser som gällde före 2005 inte längre behövs efter 2011 i andra fall än vid justering av pensionslönen efter prövning, föreskrivs i paragrafen att pensionslönen inte längre justeras efter prövning efter 2011. Pensionslönen justeras enligt prövning i anställningar som upphört före ingången av 2005 på ansökan av arbetstagaren. Ansökan om justering av pensionslönen enligt prövning skall göras till pensionsanstalten senast 2011. Hur den ändring som en justering enligt prövning förutsätter inverkar på helhetspensionsskyddet bestäms genom att man beräknar arbetstagarens invalidpension vid den tidpunkt ansökan om justering enligt prövning anhängiggjordes. Arbetstagarna informeras om att ansökan om justering av pensionslönen enligt prövning skall göras senast 2011 bl.a. i det pensionsutdrag som årligen skickas ut.

15 §. Enligt ikraftträdandebestämmelsen i APL, som trädde i kraft vid ingången av 2005 beräknas pensionen både enligt de bestämmelser som gällde före 2005 och de bestämmelser som trädde ikraft vid ingången av 2005, om en anställning som har börjat före den 1 januari 2005 fortgår oavbrutet ända till pensionsfallet, som inträffar före 2012. Om pensionen för en sådan anställning är större beräknad enligt de bestämmelser som gällde före 2005, läggs skillnaden till den pension som beräknats enligt de bestämmelser som trädde i kraft vid ingången av 2005. Eftersom bestämmelsen kommer att tillämpas ännu efter att ArPL har trätt i kraft, föreskrivs om saken i 15 §. Bestämmelsen preciseras dock så att en pension som, efter att deltidspension först beviljats, beviljas en person som är född före 1947 inte beräknas både enligt de bestämmelser som gällde före 2005 och de bestämmelser som trädde i kraft vid ingången av 2005. För arbete som en person som är född före 1947 utför vid sidan av deltidspen-

sion och för deltidspension tillväxer pensionen enligt 27 § i denna lag enligt de bestämmelser som gällde före den 1 januari 2005. Således har beloppet av en sådan pension som har beviljats efter deltidspension redan tryggats genom en skyddsbestämmelse och avsikten var inte att i samband med reformen 2005 ge en pension som beviljats efter deltidspension ett dubbelt skydd.

I 2 mom. föreskrivs om anmälan och övervakning av uppgifter om när en anställning har börjat eller upphört i fråga om sådana anställningar som avses i 1 mom. Uppgifter om när en anställning har börjat respektive upphört är nödvändiga för att man skall kunna utreda om bestämmelserna i 1 mom. skall tillämpas vid beräkningen av pensionen. När pensionen räknas ut på det sätt som avses i 1 mom., inverkar tidpunkten då en anställning har börjat och upphört på beloppet av pensionskyddet. Dessutom inverkar uppgifterna om när en anställning har börjat eller upphört på pensionsbeloppet när arbetslöshetspension bestäms med stöd av 8 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av APL (634/2003) enligt de bestämmelser som gällde före 2005. Därför konstateras i 2 mom. att i sådana fall skall arbetsgivaren meddela pensionsanstalten uppgifter om när anställningsförhållandena har börjat respektive upphört. Pensionsanstalterna och Pensionskyddscentralen övervakar att uppgifterna inlämnas och är korrekta.

16 §. Den bestämmelse i APL, KAPL och KoPL som begränsar utbetalning av pension till utlandet har upphävts fr.o.m. ingången av 2003 (1011/2002). Genom ikraftträdandebestämmelsen i den lag där bestämmelsen upphävs har utbetalning av pension till utlandet begränsats i de situationer då ansökan om utbetalning av pension till utlandet redan hade avslagits innan bestämmelsen upphävdes. I sådana fall betalas av pensionen till utlandet de poster som förfallit till betalning efter att den nya ansökan om utbetalning inkommit, om den nya ansökan har gjorts senare än två år efter ikraftträdandet av lagändringen i fråga. I en sådan situation som beskrivs ovan kan ansökan om utbetalning av pension till utlandet även göras efter det att ArPL har trätt i kraft. Därför tas en motsvarande begränsning in i 16 §.

17 §. Genom en ändring av APL-lagen (472/1981) som trädde i kraft den 1 januari 1982 ändrades dagpenningen enligt SFL till en primär ersättning i förhållande till arbetspensionerna. Enligt ikraftträdandebestämmelsen i lagen tillämpas inte lagen på tidigare beviljad invalidpension som fortsätter utan avbrott efter det att lagen trätt i kraft. Om den invalidpension som avses i lagens ikraftträdandebestämmelse och som betalas som delpension ändras till full invalidpension, börjar den fulla invalidpensionen utan primärtid enligt SFL. Eftersom det är möjligt att sådana invalidpensioner fortfarande betalas ut tas en bestämmelse in i 17 § som motsvarar ikraftträdandebestämmelsen i den lag som trädde i kraft den 1 januari 1982.

18 §. Enligt den APL som gällde före den 1 juli 1990 har ett barn med långvarig arbetsoförmåga som vid förmänslåtarens död inte har fyllt 21 år rätt att få familjepension, om arbetsförmågan har börjat innan barnet har fyllt 18 år. En sådan familjepension upphör inte då barnet fyllt 18 år, utan utbetalningen av pensionen fortsätter på särskild ansökan så länge som arbetsförmågan fortgår utan avbrott. I samband med totalrevideringen av familjepensionssystemet slopades i APL rätten till familjepension för arbetsförmögat barn efter 18 års ålder (lagen om ändring av APL 199/1990). Lagen trädde i kraft den 1 juli 1990, men enligt ikraftträdandebestämmelsen skall lagen tillämpas om förmänslåtaren har dött efter lagens ikraftträdande. Således har ett barn med långvarig arbetsförmåga fortfarande rätt till familjepension efter 18 års ålder om förmänslåtaren har dött före juli 1990. Genom bestämmelsen i 17 § säkerställs att utbetalningen av familjepension till de förmanstagare som uppfyller nämnda krav fortsätter även efter det att ArPL har trätt i kraft.

I och med att ArPL träder i kraft upphör möjligheten att till barnpensionen få tillägg till föräldralösa barn. Om tillägg till föräldralösa barn redan har beviljats och tillägget ingår i barnpensionen kvarstår rätten till nämnda tillägg enligt de bestämmelser som gällde före ikraftträdandet av ArPL också när beloppet av barnpensionen skall justeras efter att ArPL har trätt i kraft.

19 §. Enligt den APL som gällde före den 1 juli 1990 hade änkan till en förmänslåtare rätt

till efterlevandepension, om äktenskapet hade ingåtts innan förmänslåtaren fyllt 65 år, änkan hade fyllt 40 år vid förmänslåtarens död och äktenskapet hade varat minst 5 år. I samband med totalrevideringen av familjepensionssystemet utvidgades rätten till efterlevandepension bl.a. så att även änklings har rätt till familjepension. Samtidigt infördes dock som en ytterligare förutsättning för rätten till efterlevandepension bl.a. att äktenskapet har ingåtts innan den efterlevande har fyllt 50 år. Denna förutsättning gäller i de fall då makarna inte har haft gemensamma barn. Enligt ikraftträdandebestämmelsen i nämnda lagändring kvarstår dock rätten till efterlevandepension för en sådan änka som är född den 1 juli 1950 eller därefter, om hon har levt i äktenskap med förmänslåtaren fr.o.m. den 1 januari 1990 eller ett tidigare datum, om äktenskapet hade ingåtts innan förmänslåtaren hade fyllt 65 år och äktenskapet hade varat i minst tre år vid förmänslåtarens död. Sådana änkor omfattas inte av det krav som infördes vid ingången av juli 1990, dvs. att äktenskapet skall ha ingåtts innan änkan fyllde 50 år. Avsikten är inte att ändra gällande bestämmelser om rätten till efterlevandepension i och med att ArPL träder i kraft. Därför tas den ikraftträdandebestämmelse som togs in i samband med familjepensionsreformen 1990 även in i 18 § i denna lag.

20 §. I och med att ArPL träder i kraft stryks bestämmelsen om att en efterlevandepension som indragits på grund av att den efterlevande ingått ett nytt äktenskap kan börja utbetalas på nytt, om det nya äktenskapet upplöses inom fem år. Därför föreskrivs i paragrafen att efterlevandepension kan börja betalas ut på nytt enligt de bestämmelser som gällde före ikraftträdandet av ArPL, om det nya äktenskapet har upplösts före ikraftträdandet av ArPL. Det förutsätts dock att den efterlevande lämnar en ansökan om ny utbetalning av efterlevandepension till pensionsanstalten inom sex månader från det att ArPL har trätt i kraft.

21 §. Enligt 25 § i ArPL förutsätter rätten till rehabilitering bl.a. att arbetstagarens inkomster för återstående tid är minst 25 133,40 euro. Om den som ansöker om rehabilitering får invalidpension på grund av en sådan arbetsförmåga i fråga om vilken pen-

sionsfallet har inträffat före 2006, har den återstående tiden för sökandes invalidpension fastställts enligt de bestämmelser som gällde före 2005. Enligt paragrafen gäller även i fråga om en sådan arbetstagare den rätt till återstående tid som utgör en förutsättning för yrkesinriktad rehabilitering, om den återstående tiden ingår i den invalidpension som beviljats arbetstagaren före 2005.

22 §. Om en arbetstagare arbetar i ett annat EU- eller EES-land än Finland efter det att han eller hon har fyllt 53 år, läggs till den teoretiska pensionen ett särskilt tillägg, som räknas ut enligt de tillväxtprocenttal som anges i 64 § i ArPL. Om en arbetstagare inte har arbetat i Finland efter den 31 december 2004, räknas det särskilda tillägget på basis av lönen i det anställningsförhållande enligt vilken den återstående tiden eller motsvarande inkomst bör beaktas vid bestämmandet av pension som beviljas före den 1 januari 2005 med stöd av de bestämmelser i APL, KAPL och KoPL som gällde före den 1 januari 2005.

23 §. Det föreslås att bestämmelsen i 8 § 6 mom. i APL upphävs när ArPL träder i kraft. Enligt bestämmelsen beaktas vid samordning av pensioner inte sådan ersättning, grundad på lagen om olycksfallsförsäkring, trafikförsäkringslagen eller lagen om skada, ådragen i militärtjänst, som arbetstagaren fått under minst tre års tid omedelbart före pensionsfallet, till den del ersättningen inte överstiger ersättningsnivån före pensionsfallet, och inte heller familjepension som grundar sig på sådan ersättning. Enligt den bestämmelse som föreslås i 1 mom. tillämpas dock bestämmelsen enligt 8 § 6 mom. i APL även på en sådan pension som har beviljats efter ikraftträdandet av ArPL och för vars del pensionsfallet har inträffat före ikraftträdandet av ArPL. Enligt bestämmelsen beaktas inte en sådan förmån som primär förmån heller när beloppet av en sådan pension skall justeras efter att ArPL har trätt i kraft.

En sådan ersättning enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst, som grundar sig på en skada som uppkommit under krigens åren 1939-1945 beaktas inte enligt 2 mom. som en förmån som minskar pension enligt ArPL. En motsvarande bestämmelse finns i 8 § 6 mom. i APL.

24 §. Lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (1317/1990) och lagen om avträdelseersättning för lantbruksföretagare (1330/1992) gällde fram till 1995. Pension eller ersättning enligt dessa lagar kan dock utbetalas fram till 2010, då en sådan ersättning eller pension ändras till ålderspension. Eftersom utbetalningen av dessa ersättningar och pensioner upphör 2010, är det inte motiverat att skriva in bestämmelser om dem i ArPL. Dessutom är lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994) tillfällig. Därför föreslås att det i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare föreskrivs om de fall då dessa ersättningar eller pensioner skall beaktas vid tillämpningen av ArPL.

Enligt 1 mom. tillväxer pensionen med 1,5 % på grundval av de pensionsgrundande inkomster som arbetstagaren har under tid med pension enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare eller avträdelseersättning eller avträdelsestöd enligt lagen om avträdelseersättning för lantbruksföretagare. Till övriga delar föreskrivs om pensionstillväxt för arbete som utförs under tiden med pension i 67 § i ArPL. En bestämmelse med motsvarande innehåll finns i 5 § 1 mom. i APL.

Enligt gällande lag beaktas som den efterlevande makens på förvärsarbete baserade pension även den generationsväxlingspension, den avträdelseersättning eller det avträdelsestöd, som den efterlevande maken eventuellt får. Enligt gällande lag beaktas dessutom pensionen, avträdelseersättningen och avträdelsestödet i fråga vid fastställandet av den andel som betalas ut enligt APL när den försäkrade har rätt att få både pension enligt flera olika lagar och en primär förmån. Därför föreslås en bestämmelse enligt vilken nämnda avträdelseersättning, avträdelsestöd och generationsväxlingspension beaktas vid tillämpningen av dessa bestämmelser i ArPL.

25 §. Enligt gällande 10 a § 3 mom. i APL skall pensionsanstalten på ansökan av arbetsgivare meddela ett beslut om huruvida lön eller något annat vederlag som betalas till en arbetstagare utgör sådan lön på grundval av vilken pension intjänas och som skall försäkras enligt APL. En motsvarande bestämmelse föreslås i 151 § i ArPL. Enligt 10 a § 3 mom.

i APL skall pensionsanstalten också på ansökan av arbetsgivaren meddela ett beslut om för vilken tid en arbetstagares förvärvsinkomster skall försäkras enligt APL. Efter den ändring av APL som trädde i kraft vid ingången av 2005 inverkar inte längre anställningens längd när pensionen fastställs och således behövs inte sådana beslut i framtiden. Bestämmelser om dessa föreslås inte heller i ArPL. Eftersom pensioner även i framtiden räknas ut enligt de bestämmelser som gällde före 2005 i de fall som avses i 15 §, kan arbetsgivaren behöva ett beslut om för vilken tid inkomsterna skall försäkras enligt denna lag. Arbetsgivaren eller pensionsanstalten kan inte på förhand veta om pensionen för en arbetstagare som är född före 1945 skall bestämmas med stöd av 8 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av APL (634/2004) enligt de bestämmelser som gällde före 2005. Därför har arbetsgivarens rätt att få ett beslut om saken endast begränsats så att arbetsgivaren har rätt att få ett beslut om för vilken tid arbetsinkomsten för en arbetstagare som är född före 1945 och arbetsinkomsten för en arbetstagare i ett anställningsförhållande enligt APL som börjat före den 1 januari 2005 och fortgått efter den 1 januari 2005 skall försäkras enligt ArPL.

26 §. I ArPL görs inga betydande ändringar av bestämmelserna om fastställandet av pension i jämförelse med de bestämmelser i APL, KAPL och KoPL som gäller vid utgången av 2006. Således är tillämpningen av ArPL inte beroende av pensionsfallet. En pension, som beviljas efter det att ArPL har trätt i kraft, beviljas enligt ArPL oberoende av när pensionsfallet har inträffat, om inte något annat föreskrivs i denna lag.

Fastställandet av pension ändrades väsentligt genom de ändringar av APL, KAPL och KoPL som trädde i kraft vid ingången av 2005. Dessa ändringar tillämpas i regel på sådana pensioner i fråga om vilka pensionsfallet har inträffat efter lagarnas ikraftträdande eller, då det är fråga om invalidpensioner, arbetslöshetspensioner och familjepensioner, på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet har inträffat 2005. Eftersom det ännu efter ikraftträdandet av ArPL kan beviljas pensioner på vilka, enligt de bestämmelser som trädde i kraft vid ingången av 2005, skall till-

lämpas de bestämmelser som gällde före 2005, föreskrivs i paragrafen om dessa undantag vid tillämpningen av ArPL.

Om pensionsfallet inträffat före 2005 bestäms enligt 1 mom. en pension, även när ArPL har trätt i kraft, enligt de bestämmelser i APL, KAPL och KoPL som gällde före den 1 januari 2005, om inte något annat följer av ikraftträdandebestämmelserna i de lagar som gäller ändring av APL, KAPL och KoPL och som trädde i kraft vid ingången av 2005 eller av lagarna om ändring av ikraftträdandebestämmelserna i dessa lagar.

I ikraftträdandebestämmelserna i de lagar som gäller ändring av APL, KAPL och KoPL och som trädde i kraft vid ingången av 2005 föreskrivs att på sådan invalid-, arbetslöshets- och familjepension, vars pensionsfall inträffar 2005, tillämpas de bestämmelser som gällde före nämnda ändringar. Avvikelser från detta görs dock bl.a. när en arbetstagare har fyllt 63 år innan arbetsförmågan börjat. Då beviljas arbetstagaren ålderspension motsvarande det intjänade beloppet i stället för invalidpension. Även i de fall då arbetstagaren fyller 63 år före utgången av primärtiden enligt SFL, beräknas och beviljas pensionen i form av ålderspension från ingången av månaden efter den då 63 års ålder uppnåddes, i stället för att beviljas i form av invalidpension. Eftersom pension, i fråga om vilken pensionsfallet inträffar 2005, kan sökas efter det att ArPL har trätt i kraft, tas i 2 mom. in en bestämmelse som motsvarar ikraftträdandebestämmelsen i de lagändringar som gjordes 2005.

I 3 mom. föreskrivs om samordning av familjepensionen. Om familjepensionen bestäms på basis av en sådan pension som förmänslåtare fått och som samordnats enligt de bestämmelser i APL, KAPL och KoPL som gällde före de lagändringar som trädde i kraft vid ingången av 2005, samordnas också familjepensionen i enlighet med dessa bestämmelser, även om pensionsfallet inträffar efter 2005. Vid uträkningen av samordningsgränsen avdras dock varken grundbeloppet av barnpensionen eller grundbeloppet av efterlevandepensionen enligt familjepensionslagen.

27 §. I paragrafen föreskrivs om den rätt till delpension som gäller försäkrade födda

före 1947. Fastställandet av deltidspension för försäkrade som är födda före 1947 ändras inte i denna lag utan fastställs på samma sätt som föreskrivs i de bestämmelser i APL, KAPL och KoPL som gällde före ikraftträdandet av ArPL och i ikraftträdandebestämmelserna i lagarna om ändring av nämnda bestämmelser. För denna arbetstagargrupp kvarstår rätten till deltidspension vid 56 års ålder. För dem tillväxer pensionen med 1,5 % per år av inkomstbortfallet och för deltidarbete tillväxer pensionen med 1,5 % per år fram till 60 års ålder och med 2,5 % per år från 60 års ålder till 65 års ålder. En arbetstagarare har rätt att på ansökan få ålderspension motsvarande det intjänade beloppet vid 63 års ålder, om han eller hon slutar arbeta. Ålderspension samordnas inte med andra arbetspensioner. Om en arbetstagarare inte ansöker om ålderspension vid 63 års ålder utan fortsätter i deltidarbete omvandlas deltidspensionen då arbetstagararen fyller 65 år till en ålderspension som är lika stor som deltidspensionen och för den efterföljande tiden tillväxer för deltidarbete ny pension med en årlig tillväxt på 1,5 % fram till det att arbetstagararen fyller 68 år.

Om en arbetstagarare som hör till denna arbetstagargrupp blir arbetsoförmögen eller arbetslös, bestäms invalidpensionen eller arbetslöshetspensionen enligt de bestämmelser som trädde i kraft vid ingången av 2005. Vid invalidpension och arbetslöshetspension räknas således den återstående tiden fram till 63 års ålder och tillväxtprocenten är 1,3 %. Inkomsten för återstående tid bestäms på grundval av inkomsterna under en fem år lång granskningstid.

28 §. De som är födda 1950 eller därefter har inte rätt till arbetslöshetspension. Eftersom arbetslöshetspensionen är en pensionsform som kommer att försvinna, är det ändamålsenligt att föreskriva om den i lagen om införande av ArPL.

Bestämmelserna om arbetslöshetspension har ändrats bl.a. genom lagändringar som har trätt i kraft 1996, 2001 och 2005 (1482 och 1483/1995 och 1263/2000, 634 - 636/2003, 885/2004, 887/2004 och 889/2004) och genom lagar om ändring av ikraftträdandebestämmelserna i de sistnämnda lagarna (886/2004, 888/2004 och 890/2004). Genom

dessa lagars ikraftträdandebestämmelser garanteras vissa åldersgrupper rätt till arbetslöshetspension enligt de bestämmelser som gällde före lagändringarna. Därför konstateras i 1 mom. att en långtidsarbetslös arbetstagarare som är född före 1950 har rätt till arbetslöshetspension enligt ovan nämnda bestämmelser, bestämmelserna om deras ikraftträdande och lagarna om ändring av nämnda ikraftträdandebestämmelser.

Enligt 1 mom. tillämpas även till övriga delar på arbetslöshetspensioner och dem som får sådana vad som föreskrivs om arbetslöshetspension i 4 c §, 5 § 1 mom. 1 punkten, 5 § 3 mom. och 17 b § i APL, i den lydelse de hade när ArPL trädde i kraft. I enlighet med detta kan utbetalningen av arbetslöshetspension avbrytas eller fortsätta med stöd av samma bestämmelser som nu och för arbete som utförs under tiden för sådan arbetslöshetspension som beviljats enligt ArPL intjänas ny pension och under tiden av arbetslöshetspension intjänas ny pension. Vidare skall den som får arbetslöshetspension underrätta om sin vistelse utomlands eller andra skäl till att han eller hon inte kan ta emot arbete, att han eller hon börjar förvärvsarbeta eller vägrar ta emot ett för honom eller henne anvisat arbete som fortgår minst en månad.

Enligt 2 mom. bestäms arbetstagararens rätt till pension för den återstående tiden på samma sätt som den skulle bestämmas om pensionsfallet i fråga om arbetslöshetspension inträffade den 31 december 2006. Enligt de bestämmelser i APL, KAPL och KoPL som gällde nämnda datum bestäms den återstående tiden i samband med arbetslöshetspension enligt de bestämmelser som gällde 2004. Således räknas pensionslönen för den återstående tiden för arbetslöshetspension, även då arbetslöshetspension beviljas senare, på basis av de bestämmelser i APL KAPL och KoPL som gällde 2004 enligt den situation som rådde vid utgången av 2006. Inkomster av arbete som utförts 2007 eller senare ändrar inte lönen för den återstående tiden för arbetslöshetspension eller pensionen för den återstående tiden. På grundval av inkomster som erhållits för arbete som utförts 2007 eller senare tillväxer pensionen med 1,9 % per år, vilket läggs till den arbets-

löshetspension som beräknas på det sätt som beskrivits ovan.

29 §. I paragrafen föreskrivs om hur pensionsanstalterna skall svara för kostnaderna för arbetslöshetspensioner. De föreslagna bestämmelserna gör det möjligt att bevara en liknande kostnadsfördelning som för närvarande så långt som det är möjligt. Enligt 1 mom. svarar för arbetslöshetspension med den återstående tiden beaktad, om arbetstagaren inte har haft något anställningsförhållande enligt ArPL, den pensionsanstalt där den återstående tiden eller motsvarande inkomst med stöd av de bestämmelser i 6 a § i APL, 7 § i KAPL eller 4 § i KoPL som gällde den 31 december 2004 räknas in i den pension som bestäms på basis av den försäkrades anställningsförhållande. Om den återstående tiden på basis av den försäkrades anställningsförhållande räknas in i pensionen med stöd av bestämmelserna i SjöPL, svarar Sjömanspensionskassan för pensionen. Pensionsanstaltens ansvar bestäms således enligt de bestämmelser i APL, KAPL och KoPL som gällde den 31 december 2006.

Enligt gällande bestämmelser upphör pensionsanstaltens ansvar och därmed självrisk för arbetsgivaren i fråga om arbetslöshetspensioner först sex månader från det att anställningsförhållandet avslutades eller, om lagen om förbättrande av sysselsättningsförutsättningarna för 55 år fyllda arbetslösa (455/1998) tillämpas på anställningsförhållandet, tio månader från det att anställningsförhållandet avslutades. Eftersom pensionen efter det att ArPL har trätt i kraft bestäms på grundval av inkomsterna och inte längre på grundval av anställningsförhållandets varaktighet, kan inte pensionsanstaltens ansvar för kostnaderna för arbetslöshetspensioner bestämmas på grundval av anställningsförhållandets varaktighet. Därför föreslås i 2 mom. att pensionsanstalterna gemensamt svarar för kostnaderna för arbetslöshetspension där den återstående tiden ingår, om den arbetsinkomst som arbetstagaren har fått för arbete enligt ArPL uppgår till minst 20 000 euro. Detta belopp motsvarar självriskpremien till fullt belopp för en genomsnittlig arbetslöshetspension och medellönen för ca sex månader.

Situationen kan ändras jämfört med dagens läge för de personer som är födda före

1950, har inkomster som uppgår till över 20 000 euro när ArPL har trätt i kraft och som ännu efter det hinner få arbetslöshetspension. I praktiken gäller detta främst personer som är födda 1948 eller 1949 och som efter en period med arbetslöshetsdagpenning går i arbetslöshetspension åren 2009 eller 2010. Enligt förslaget svarar pensionsanstalterna i dessa fall gemensamt för kostnaderna för de arbetslöshetspensioner som enligt tidigare bestämmelser har omfattats av en självrisk. Antalet arbetslöshetspensioner i vilka enligt nu gällande bestämmelser ingår en betydande självrisk och som pensionsanstalterna enligt förslaget skall bekosta gemensamt har beräknats till 1 000 – 1 500. I beräkningen antas att den föreslagna ändringen inte inverkar på andelen av de personer i ovan nämnda åldersklasser som blir arbetslösa 2007 eller därefter. Enligt Pensionsskyddscentralens beräkningar kommer 2007 ca 17 000 personer som är födda 1948 eller 1949 att vara anställda hos sådana storarbetsgivare som sysselsätter över 300 personer. I praktiken kan förslaget senarelägga arbetslöshetspensioneringarna.

I arbetslöshetspension enligt KAPL och KoPL ingår inte arbetsgivarens självrisk. Enligt den modell som föreslås ingår inte heller på grundval av arbete som utförts efter det att ArPL har trätt i kraft arbetsgivarens självrisk i arbetslöshetspensionerna för arbetstagare som är försäkrade enligt KAPL eller KoPL. Det är också motiverat att de principer som tillämpas på KAPL- och KoPL-försäkringar även tillämpas på försäkringar som överförs från APL till ArPL. Huruvida självrisk ingår är inte beroende av från vilken lag arbetsgivarens försäkring överförs till ArPL efter det att en person har inkomster som omfattas av ArPL till ett belopp som minst motsvarar det ovan nämnda beloppet.

Om arbetstagarens arbetsinkomster enligt ArPL uppgår till mindre än 20 000 euro svarar enligt 3 mom. för kostnaderna för arbetslöshetspensionen för den återstående tiden, den pensionsanstalt där den återstående tiden eller motsvarande inkomst med stöd av de bestämmelser i APL, KAPL och KoPL som gällde den 31 december 2004 räknas in i den pension som bestäms på basis av den försäkrades anställningsförhållande.

30 §. Genom ikraftträdandebestämmelserna i de lagar om ändring av APL (634/2003 och 886/2004) som trädde i kraft vid ingången av 2005 har vissa försäkrade fortfarande rätt till ålderspension enligt APL vid en ålder som är lägre än 62 år. Enligt den föreslagna 29 § gäller denna rätt även ålderspension enligt ArPL.

I 18 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av APL (634/2004) konstateras att om en arbetstagares pensionsålder enligt minimiskyddet är lägre än 62 år enligt villkoren för ett gällande arbetsförhållande, eller om ett tilläggs-pensionsskydd baserar sig på att grundpensionen erhålls i förtid vid en ålder som är lägre än 62 år, när regeringens proposition angående nämnda ändring av APL avläts, och arbetstagaren när den lägre åldern uppnås på grundval av detta arbetsförhållande omfattas av

1. ett tilläggs-pensionsarrangemang som registrerats enligt 11 § i APL,

1.2. ett tilläggs-pensionsarrangemang som omvandlats från ett enligt 11 § i APL registrerat tilläggs-pensionsarrangemang till en icke-formbunden grupp-pensionsförsäkring,

1.3 en icke-formbunden grupp-pensionsförsäkring som ersatt ett pensionsskydd som var bättre än minimiskyddet enligt en lag som nämns i 8 § 4 mom. 3–9 punkten i APL,

1.4 en icke-formbunden grupp-pensionsförsäkring som ersatt ett tilläggs-pensionsskydd som ordnats i en pensionsstiftelse eller pensionskassa, eller

1.5 ett tilläggs-pensionsskydd som ordnats i en pensionsstiftelse eller en pensionskassa, har arbetstagaren rätt att från detta arbetsförhållande gå i pension enligt APL vid en ålder som är lägre än 62 år. Enligt 19 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i nämnda lag gäller denna rätt också en arbetstagare, vars i 1-3 punkten avsedda pensionsarrangemang i anslutning till ett arbetsförhållande som ersätts med ett tilläggs-pensionsskydd som ordnas i en pensionsstiftelse eller pensionskassa, eller vars i 1 och 5 punkten avsedda arrangemang ersätts med en icke-formbunden grupp-pensionsförsäkring efter att regeringens proposition om nämnda lag har avlåtits.

Enligt 20 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av ikraftträdandebe-

stämelsen i en lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare (886/2004) gäller rätten att få ålderspension enligt APL vid en ålder som är lägre än 62 år också personer som när lagen träder i kraft redan pensionerats på basis av ett sådant pensionsarrangemang som avses i 18 mom. samt personer som har förlängt försäkringen enligt 11 § 3 mom. i APL, sådant det lydde innan lagen trädde i kraft (fortsatt försäkring).

I 2 mom. föreskrivs om omvandling av pensionen genom en livslängdskoefficient i de situationer enligt 1 mom. då ålderspensionen börjar före det år då den försäkrade fyller 62 år. Då omvandlas ålderspensionen genom en koefficient som fastställts för det år under vilket ålderspensionen började. Samma förfarande iaktas om en invalidpension ändras till ålderspensionen före det år då arbetstagaren fyller 62 år. I enlighet med 11 § i denna lag gäller omvandlingen genom en livslängdskoefficient ålderspensioner som börjar 2010 eller därefter.

31 §. I paragrafen ges Pensionsskyddscentralen rätt att för uträkning av sådana pensioner i fråga om vilka pensionen bestäms enligt de bestämmelser som gällde före 2005 få de uppgifter som är nödvändiga för fastställandet av rätt till pension för återstående tid och uträkning av arbetspensionstillägg. Nödvändiga uppgifter för uträkning av rätten till återstående tid och av arbetspensionstillägg är uppgifter om sådana förmåner som avses i de bestämmelser i 6 a § 2 mom. och 7 f § 1 mom. i APL som gällde vid utgången av 2004. Pensionsskyddscentralen har rätt att få dessa uppgifter av dem som betalar förmånerna.

32 §. I paragrafen föreskrivs om lagens ikraftträdande. Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2007. Verkställigheten av lagen förutsätter ändringar av pensionsanstaltens och Pensionsskyddscentralens register och informationssystem. Därför får åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter vidtas innan lagen träder i kraft.

I 2 mom. föreskrivs att bestämmelserna i 5 § 4 mom. om uträkningen av Eteras ansvarsskuld tillämpas från och med den 31 december 2006.

De belopp som anges i 4 § 2 mom. Och 29 § 2 och 3 mom. i lagen om införande av

lagen om pension för arbetstagare motsvarar en lönekoeficient med värdet ett (1,000) år 2004. Detta konstateras i 3 mom.

I 4 mom. föreskrivs om införandet av det kompletteringsbelopp som enligt 5 § betalas till Etera. Kompletteringsbeloppet betalas så länge som Eteras utgifter för invalidpension räknat på de försäkrade lönerna överskrider de andra arbetspensionsförsäkringsbolagens motsvarande utgifter med mer än 0,3 procentenhet enligt de tillgängliga uppgifterna för de tre senaste åren. Med utgifter avses den del av bolagets utgifter för invalidpension, som skall beaktas vid beräkning av överföring av utjämningsansvaret.

De Eteras reserver, som hänför sig till KAPL:s och KoPL:s giltighetstid, uppgår till sitt fulla belopp vid utgången av 2006. Därför förväntas inte att utgifterna för invalidpension skall medföra underskott i fråga om de pensioner som har finansierats och för vilka har gjorts reservering före 2007. Eftersom ett eventuellt underskott finansieras ur utjämningsansvaret efter lagens ikraftträdande kan kompletteringsbeloppet i praktiken inte betalas ut före 2014. Därför kan den jämförelse som avses i 3 mom. göras första gången 2014 utgående från medelvärdet av resultaten för åren 2011-2013.

Om Eteras utjämningsansvar, när kompletteringsbehovet inte längre behöver betalas ut, överskrider genomsnittet av de andra arbetspensionsförsäkringsbolagens utjämningsansvar räknat på de försäkrade lönerna med mer än 30 %, används den överskjutande delen av ansvaret till kostnaderna för utjämningsystemet.

I 5 mom. föreskrivs om registrerat tilläggspensionsskydd. På tilläggspensionsskydd som en arbetsgivare har ordnat för sina arbetstagare innan denna lag har trätt i kraft tillämpas alltjämt vad som bestäms i 11 § i APL, i dess lydelse före den 1 januari 2007 och i författningar på lägre nivå som utfärdats med stöd av den samt i ikraftträdandebestämmelserna i lagarna om ändring av APL (1482/1995 och 1263/1999). Med författningar på lägre nivå avses social- och hälsovårdsministeriets förordningar om villkoren för registrering av sådana frivilliga tilläggsförmåner som avses i 11 APL och om uträkning av arbetspension i vissa fall

samt social- och hälsovårdsministeriets beslut om villkoren i och grunderna för fribrev som motsvarar minimiskyddet enligt arbetspensionslagarna och om villkoren i och grunderna för fribrev beträffande frivilliga tilläggsförmåner enligt arbetspensionslagarna.

Det registrerade tilläggspensionsskyddet har stängts genom en ändring av APL (654/2000), som trädde i kraft den 1 januari 2000. Även om de tilläggspensionsförsäkringar som då var i kraft bibehålls, kommer det frivilliga tilläggspensionsskyddet med tiden att minska. Därför föreskrivs inte om tilläggspensionsskydd i ArPL. Enligt 4 mom. tillämpas på frivilligt tilläggspensionsskydd som en arbetsgivare har ordnat för sina arbetstagare vad som föreskrivs i de bestämmelser i APL som gällde innan ArPL trädde kraft och i ikraftträdandebestämmelserna i lagarna om ändringar av APL (1482/1995, 1263/1999 och 634/2003). Dessa bestämmelser tillämpas dessutom på pensionsstiftelsernas och pensionskassornas icke forbundna pensionsskydd, till den del detta särskilt nämns i ikraftträdandebestämmelserna.

Genom en lagändring (1482/1995) ändrades bl.a. beräkningen av pensionslönen så, att pensionslönen räknas ut enligt inkomsterna av varje enskilt anställningsförhållande under högst de tio sista åren. I ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen togs det in en bestämmelse som garanterade att ett minskat grundpensionsskydd inte behöver ersättas med tilläggspensionsskydd, om det inte särskilt avtalas om det. Bestämmelsen har formulerats så att den gäller både registrerade tilläggspensioner enligt APL och andra tilläggspensioner. Om en arbetstagare enligt nämnda ikraftträdandebestämmelse den 1 januari 1996 omfattas av ett sådant pensionsarrangemang enligt vilket för honom har anordnats ett pensionsskydd som överensstämmer med 11 § i APL eller ett pensionsskydd som annars är bättre än vad de i lagen stadgade minimivillkoren förutsätter, höjs nämnda tilläggspensionsskydd inte på grund av att pensionsskyddet enligt minimivillkoren sjunker med stöd av stadgandena i lagen. Villkoren för tilläggspensionsskyddet eller stadgarna för pensionskassan eller pensionsstiftelsen kan ändras i tillämpliga delar så att

de överensstämmer med APL. I ikraftträdandebestämmelsen konstateras vidare att vad som föreskrivs i momentet också gäller justering av förmån med anledning av den lag om ändring av folkpensionslagen (1487/1995) som träder i kraft den 1 januari 1996. I ikraftträdandebestämmelsen bemyndigas social- och hälsovårdsministeriet att meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av momentet.

Genom en ändring av APL (1263/1999) som trädde i kraft vid ingången av 2000 ändrades bl.a. bestämmelserna om fastställande av arbetslöshetspension så att den pensionsdel som beräknas från pensionsfallet fram till pensionsåldern, dvs. pensionsdelen för den återstående tiden, inte längre läggs till pensionen när arbetslöshetspension räknas ut. Denna pensionsdel läggs inte heller till pensionen om en person som får arbetslöshetspension blir långvarigt arbetsoförmögen och han eller hon beviljas invalidpension, utan den fulla invalidpensionen fastställs till samma belopp som den utbetalda arbetslöshetspensionen. I lagens ikraftträdandebestämmelse konstateras att om en arbetstagare den 1 januari 2000 omfattas av ett pensionsarrangemang som innebär att han har ett pensionsskydd som avses i 11 § i APL eller ett pensionsskydd som annars är bättre än minimivillkoren enligt lagen, höjs tilläggs-pensionsskyddet inte på grund av att pensionsskyddet enligt minimivillkoren sjunker till följd av bestämmelserna i lagen. Enligt ikraftträdandebestämmelsen kan villkoren för tilläggs-pensionsskyddet eller stadgarna för pensionskassan eller pensionsstiftelsen i tillämpliga delar ändras i överensstämmelse med lagen. Lagens ikraftträdandebestämmelser har formulerats så att den gäller både registrerade tilläggs-pensioner enligt APL och andra tilläggs-pensioner.

I 6 mom. föreskrivs om pensionsordningen i fråga om en sådan arbetsgivare som har inkluderat sig själv i en pensionsordning gällande ett minimiskydd enligt APL innan lagarna om pension för företagare stiftades. På en sådan pensionsordning tillämpas de villkor och grunder för fribrev beträffande arbetsgivares pensionsförsäkringar som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt den 20 december 2004.

1.3. Lag om Pensionsskyddscentralen

1 §. *Pensionsskyddscentralen*. Pensionsskyddscentralen är en sammanslutning som bland annat vid tillämpningen av offentlighetslagen jämställs med sammanslutningar som utför ett offentligt uppdrag men ändå inte hör till statsförvaltningen. I vissa fall fattar Pensionsskyddscentralen med stöd av lagen beslut om enskilda personers rättigheter eller skyldigheter, dvs. utövar offentlig makt.

Pensionsskyddscentralen är ett gemensamt organ för verkställigheten och utvecklingen av den privata sektorns arbetspensionsskydd. Om detta bestäms i 1 mom. Dessutom konstateras i 2 mom. att Pensionsskyddscentralen även verkar som ett gemensamt organ för de arbetspensionsanstalter som ansvarar för verkställigheten av de arbetspensionslagar för den offentliga sektorn så som bestäms i denna lag eller någon annan lag. Den föreslagna paragrafen är ny, men det rådande läget ändras inte genom den.

2 §. *Pensionsskyddscentralens uppgifter*. Pensionsskyddscentralens uppgifter regleras huvudsakligen i 14 § i gällande APL. Dessa uppgifter överförs, delvis preciserade, till lagens 2 §. I paragrafen har dessutom samlats även andra uppgifter som ankommer på Pensionsskyddscentralen och som regleras på något annat ställe i lag. Uppgifterna har indelats så att det i 1 mom. bestäms om sådana uppgifter som ankommer på Pensionsskyddscentralen och som inte regleras på annat ställe i lag och i 2 mom. bestäms om sådana uppgifter som Pensionsskyddscentralen utför med stöd av bestämmelser i någon annan lag.

Enligt 1 mom. 1 punkten skall Pensionsskyddscentralen främja verkställigheten och utvecklingen av den privata sektorns arbetspensionsskydd genom att göra framställningar och utredningar samt att ge myndigheterna utlåtanden i ärenden som gäller pensionsskyddet för arbetstagare inom den privata sektorn och för företagare och utvecklingen av detta pensionsskydd. Till sakinnehållet motsvarar bestämmelsen det inledande stycket i 14 § 1 mom. i APL samt de uppgifter som enligt 1 mom. 5 punkten ankommer på Pensionsskyddscentralen. Enligt 1 mom. 2 punkten har Pensionsskyddscentralen som

uppgift att bedriva statistisk verksamhet och forskning inom sitt verksamhetsområde. Bestämmelser om detta finns för närvarande i 14 § 1 mom. 6 punkten i APL.

I 1 mom. 3 och 4 punkten konstateras Pensionsskyddscentralens skyldighet att sköta uppgifter som förutsätter samverkan mellan den privata sektorns arbetspensionsanstalter och att främja samarbete mellan arbetspensionsanstalterna i uppgifter som förutsätter samverkan mellan arbetspensionsanstalterna samt arbetspensionsanstalternas samarbete med övriga inrättningar och myndigheter. Pensionsskyddscentralen främjar samarbete mellan pensionsanstalterna inom de gränser som lagen om konkurrensbegränsningar (480/1992) och ArPL sätter. Motsvarande bestämmelser finns för närvarande i 14 § 1 mom. 2 och 7 punkten i APL.

I 1 mom. 5 punkten bestäms om Pensionsskyddscentralens skyldighet att ta hand om de register som behövs för de uppgifter som föreskrivits för den i lag och se till att den information som arbetspensionsanstalterna behöver för verksamheten enligt arbetspensionslagarna är tillgänglig. En motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 14 § 1 mom. 8 punkten i APL, enligt vilken uppgiften dock är att hålla nämnda datalager. I början av år 2007 tas ett gemensamt intjäningsregister för den privata sektorns arbetspensionssystem i bruk. Det ankommer dock fortfarande på Pensionsskyddscentralen att ansvara för koordineringen av samarbetet och för registreringen av anställnings- och intjäningsuppgifter på centralregisternivå enligt andra pensionslagar än ArPL samt för registreringen av bland annat uppgifter om oavlönade perioder, som behövs vid fastställandet av pensionsskydd. Den nya ordalydelsen gör det möjligt att även lägga ut upprätthållandet av de övriga registren, men också i fortsättningen ansvarar Pensionsskyddscentralen för att pensionsanstalterna har tillgång till informationen.

I 1 mom. 6 punkten föreslås en bestämmelse enligt vilken Pensionsskyddscentralen för att säkerställa en enhetlig tillämpningspraxis skall ge pensionsanstalterna anvisningar om tillämpningen av arbetspensionslagarna för den privata sektorn och förordningar och övriga bestämmelser som getts med stöd av

dessa. På flera ställen i APL föreskrivs det särskilt att Pensionsskyddscentralen meddelar närmare anvisningar om tillämpningen av paragrafen i fråga. Dylika omnämmanden finns inte längre i ArPL, utan detta föreslagna lagrum innehåller en bestämmelse om utfärdandet av anvisningar till pensionsanstalterna om tillämpningen av arbetspensionslagarna. Tillämpningsanvisningar som Pensionsskyddscentralen utfärdar har som mål att arbetspensionslagarna för den privata sektorn tillämpas lika på olika pensionsanstalter. Detta är viktigt med tanke på sökandenas rättssäkerhet. Tillämpningsanvisningarna bereds i samarbete med arbetspensionsanstalterna, så som i dag. Pensionsskyddscentralens anvisningar är inte bindande för pensionsanstalterna.

I 1 mom. 7 punkten bestäms om Pensionsskyddscentralens skyldighet att informera och ge råd om arbetspensionerna. I 14 § 1 mom. 1 punkten i gällande APL finns en motsvarande bestämmelse, vars ordalydelse dock preciseras så att informationen och rådgivningen gäller arbetspensionerna, inte arbetspensionssystemet, såsom i den gällande bestämmelsen. Dessutom syftar hänvisningen till ArPL i bestämmelsen till att förtydliga Pensionsskyddscentralens rådgivningsuppgift i relation till pensionsanstalternas rådgivning. Ändringen av ordalydelsen innebär ingen ändring av det rådande läget. Enligt ArPL får den försäkrade i första hand råd från den pensionsanstalt som senast försäkrat hans eller hennes arbete och som kunden i allmänhet också hänvisas till när han eller hon frågar om sitt arbetspensionsskydd. Denna senaste pensionsanstalt har de aktuella uppgifterna om den försäkrade och uppgifterna om innehållet i det pensionsskydd som arbetsgivaren ordnat. Den föreslagna bestämmelsen medför ingen ändring av pensionsanstalternas primära informations- och rådgivningsuppgift. I praktiken kontaktas Pensionsskyddscentralens rådgivning av de kunder som inte vet i vilken pensionsanstalt deras arbetspensionsskydd har ordnats. Även personer som är bosatta utomlands frågar Pensionsskyddscentralen om råd angående sin arbetspension. Ibland vänder de försäkrade sig till Pensionsskyddscentralen när de vill kontrollera information som de fått från an-

nat håll. Vid sidan av den egentliga rådgivningstjänsten producerar Pensionsskyddscentralen, i likhet med arbetspensionsanstalterna, årligen handböcker och broschyrer om olika förmåner och informerar om arbetspensionerna och om ändringar i arbetspensionssystemet genom olika medier och webbtjänster.

I 2 mom. har sammanställts de Pensionsskyddscentralens uppgifter som i ArPL eller någon annan lag har föreskrivits som Pensionsskyddscentralens uppgifter. Enligt 2 mom. 1 punkten har Pensionsskyddscentralen som uppgift att övervaka iakttagandet av försäkringsskyldigheten enligt arbetspensionslagarna och vid behov teckna en pensionsförsäkring på arbetsgivarens bekostnad enligt ArPL och pensionslagarna för företagare. I gällande APL finns ingen tydlig bestämmelse om Pensionsskyddscentralens tillsynsskyldighet. För närvarande följer Pensionsskyddscentralens tillsynsskyldighet av bestämmelsen i 15 § 1 mom. APL, enligt vilken Pensionsskyddscentralen tecknar en tvångsförsäkring för arbetsgivare som har försummat sin försäkringsskyldighet och inte avhjälper försummelsen på uppmaning av Pensionsskyddscentralen. Trots avsaknaden av en uttrycklig bestämmelse har övervakningen av försäkringen varit en väsentlig uppgift för Pensionsskyddscentralen ända från arbetspensionssystemets tillkomst. Tillsynens betydelse ökar när ArPL träder i kraft, eftersom antalet tillsynsutredningar av olika slag ökar bland annat på grund av möjligheten för arbetsgivare som tillfälligt betalar lön att månatligen välja försäkringsbolag. En tydlig bestämmelse om tillsynsskyldigheten underlättar tillsynsuppgiften, eftersom lagenligheten hos Pensionsskyddscentralens tillsynsåtgärder då entydigt kan kontrolleras i lagen. Om arbetsfördelningen mellan Pensionsskyddscentralen och pensionsanstalten i fråga om tillsynen föreskrivs i ArPL.

Enligt 10 § i ArPL, 1 § i FöPL och 1 § i LFöPL skall Pensionsskyddscentralen avgöra enligt vilken av ovan nämnda lagar ett arbete skall försäkras. Dessutom skall Pensionsskyddscentralen på en parts begäran ge ett överklagbart beslut om saken. Om denna uppgift bestäms i 2 mom. 2 punkten. Pensionsskyddscentralen har även nu en motsva-

rande uppgift, och sålunda medför bestämmelsen ingen ändring av nuläget.

Till 2 § 2 mom. 3 och 4 punkten överförs enligt förslaget bestämmelsen i 14 § 3 mom. APL, enligt vilken Pensionsskyddscentralen avgör om den finska lagstiftningen om social trygghet på basis av bestämmelserna eller föreskrifterna om tillämplig lagstiftning i Europeiska gemenskapens rättsakter om social trygghet eller i de överenskommelser om social trygghet som Finland ingått skall tillämpas på en arbetsgivare, arbetstagare, tjänsteman eller företagare. Pensionsskyddscentralen avgör dylika ärenden på ansökan av arbetsgivaren, arbetstagaren, tjänstemannen eller företagaren. På en parts begäran ger Pensionsskyddscentralen ett överklagbart beslut om avgörandet. I EU-förordningen om social trygghet och överenskommelserna om social trygghet har Pensionsskyddscentralen utsetts som den anstalt som sänder i Finland bosatta pensionsökandes pensionsansökningar till förbindelseanstalterna i utlandet och ger ett sammanfattande meddelande om pensionsbesluten från EU-länderna. Dessutom har Pensionsskyddscentralen hand om återkrav av sådana förmåner, som finländska socialförsäkringsanstalter betalat utan grund, från pensioner som beviljas retroaktivt från EU-länderna. Därför konstateras det i 4 punkten att Pensionsskyddscentralen sköter uppgifter som gäller pensionsansökningar som skall sändas utomlands enligt EG-förordningen om social trygghet och överenskommelserna om social trygghet samt sköter övriga uppgifter som föranleds av dessa bestämmelser i den utsträckning som social- och hälsovårdsministeriet bestämmer.

Enligt 3 § 1 mom. i lagen om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensionssystem (165/1999) är Pensionsskyddscentralen det förbindelseorgan som sköter de uppgifter som omfattas av tillämpningsområdet för lagen. I 3 § 2 mom. i samma lag finns en förteckning över de uppgifter som Pensionsskyddscentralen i egenskap av förbindelseorgan bland annat har. Till dessa uppgifter som föreskrivits för Pensionsskyddscentralen hänvisas i den föreslagna 2 § 2 mom. 5 punkten. En motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 14 § 2 mom. APL.

Enligt ArPL avgör Pensionsskyddscentralen vilken pensionsanstalt som i egenskap av sista pensionsanstalt är behörig att handlägga en pensionsansökan, om det uppstår oklarhet i frågan. Denna Pensionsskyddscentralens uppgift konstateras i 2 § 2 mom. 6 punkten. Enligt den föreslagna 7 punkten avgör Pensionsskyddscentralen en pensionsansökan även när arbetstagaren inte alls har arbete enligt arbetspensionslagarna. Detta föreskrivs som Pensionsskyddscentralens uppgift i ArPL.

Pensionsskyddscentralen kan befria en arbetsgivare helt eller delvis från skyldigheten att betala försäkringsavgift, om arbetsgivaren på grund av förändrad rättspraxis eller annan därmed jämförbar orsak skulle bli tvungen att retroaktivt ordna pensionsskydd enligt ArPL för en sådan arbetstagare, som tidigare inte har ansetts omfattas av ArPL. Denna uppgift föreskrivs för Pensionsskyddscentralen i 155 § i ArPL. Dessutom kan Pensionsskyddscentralen enligt 149 § i ArPL befria en utländsk arbetsgivare från försäkringsskyldigheten enligt ArPL, om arbetsgivaren visar att det för en utländsk arbetstagare som sänts till Finland har ordnats pensionsskydd utomlands under samma tid. Pensionsskyddscentralen kan också befria en arbetstagare från försäkringsskyldigheten när det för en grupp anställda som arbetar utomlands har ordnats pensionsskydd på annat sätt så att det som helhet kan anses motsvara pensionsskydd enligt denna lag. En bestämmelse om detta finns i 150 § 1 mom. ArPL. Dessa Pensionsskyddscentralens uppgifter konstateras i 2 § 2 mom. 8 punkten.

Enligt ArPL får arbetstagaren sig årligen tillsänt ett pensionsutdrag, varav framgår de inkomster, oavlönade perioder samt tider för vård av barn under tre år och studietider, som beaktas när pensionen bestäms. Pensionsskyddscentralen sänder ett sådant utdrag till arbetstagaren när arbetstagaren enligt intjäningsregistret inte har inkomster som omfattas av arbetspensionslagarna för den privata sektorn. I annat fall skickas utdraget till arbetstagaren av den pensionsanstalt som senast försäkrat honom eller henne. Denna Pensionsskyddscentralens uppgift konstateras i 2 § 2 mom. 9 punkten.

Enligt ArPL skall Pensionsskyddscentralen utreda och avgöra kostnadsfördelningen mel-

lan pensionsanstalterna. Denna Pensionsskyddscentralens uppgift konstateras i 2 § 2 mom. 10 punkten. Utredningen av utgifterna konstateras ingå i Pensionsskyddscentralens uppgifter även i 14 § 1 mom. 3 punkten.

I den föreslagna 2 § 2 mom. 11 punkten konstateras Pensionsskyddscentralens uppgift att utöva tillsyn över pensionsanstalterna inom den privata sektorn i den utsträckning som föreskrivs i lagen. För närvarande konstateras denna uppgift i 14 § 1 mom. 4 punkten.

Till 2 mom. 12 punkten överförs den kompletterande bestämmelsen i 14 § 4 mom. i APL, enligt vilken Pensionsskyddscentralen utöver de ovan särskilt nämnda uppgifterna skall sköta andra sådana uppgifter som särskilt föreskrivs för den i lag. En dylik annan uppgift är till exempel Pensionsskyddscentralens uppgift att på ansökan av dödsboet avgöra, om det finns ett särskilt skäl att försäkra en företagare efter dennes död. Detta föreskrivs som Pensionsskyddscentralens uppgift i 2 § 2 mom. i FöPL. Pensionsskyddscentralen ger ett till två sådana beslut årligen.

3 §. *Sökande av ändring och undanröjande av beslut.* Paragrafen är ny. Enligt den kan ändring sökas i beslut som Pensionsskyddscentralen gett enligt 2 § 2 mom. 1–5 och 7–9 punkterna i denna lag eller Pensionsskyddscentralens lagakraftvunna beslut undanröjas enligt bestämmelserna i ArPL

4 §. *Pensionsskyddscentralens rätt att få uppgifter för forskning och statistisk verksamhet.* Till paragrafen överförs med oförändrat sakinhåll bestämmelsen i 17 a § 2 mom. i APL om Pensionsskyddscentralens rätt att få uppgifter för statistisk verksamhet och forskning inom sitt verksamhetsområde. I förteckningen nämns Statskontoret inte längre separat, eftersom det betraktas som en arbetspensionsanstalt som nämns i paragrafen, i likhet med Kommunernas pensionsförsäkring. I fråga om Åland preciseras att uppgiftslämnaren är Ålands landskapsregering.

I 2 mom. konstateras att Pensionsskyddscentralen har rätt att avgiftsfritt få de uppgifter som avses i 1 mom. Om uppgiftslämnaren emellertid förorsakas särskilda kostnader för att Pensionsskyddscentralen vill ha uppgifterna i en viss form, skall kostnaderna ersät-

tas. En motsvarande bestämmelse finns i 17 c § i APL.

5 §. *Pensionsskyddscentralens kostnader.* För Pensionsskyddscentralens kostnader ansvarar de pensionsanstalter som sköter det i 3 § 1 mom. ArPL avsedda pensionsskyddet så som bestäms i 180 § ArPL. Om detta bestäms i 1 mom. En motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 12 § 5 mom. 1 punkten i APL. Pensionsskyddscentralen sköter arbetspensionssystemets gemensamma uppgifter som hänför sig till verkställigheten och utvecklingen av arbetspensionsanstalterna, och sålunda får pensionsanstalterna en tydlig motprestation för den ersättning för Pensionsskyddscentralens kostnader som de betalar. I regel tar Pensionsskyddscentralen inte ut avgifter för tjänster som den ger pensionsanstalterna. I 2 mom. föreslås emellertid en ny bestämmelse, enligt vilken Pensionsskyddscentralen enligt eget övervägande kan ta ut avgifter för sina tjänster. Med sådana tjänster avses i första hand särskilda tjänster, som till exempel utbildning eller någon annan tjänst som en pensionsanstalt eller arbetsgivare beställt och som särskilt är inriktad på beställarens behov. I samband med att ArPL träder i kraft tas arbetspensionssystemets gemensamma intjäningsregister, som upprätthålls av Arek Oy, i bruk. Arek Oy tar ut avgifter för sina tjänster. De pensionsanstalter samt pensionservicebyråer, som inte är delägare i eller kunder hos Arek Oy men som har rätt att få uppgifter som behövs för verkställigheten av ArPL, får dessa uppgifter från Pensionsskyddscentralen. Eftersom motsvarande tjänster genom Arek Oy är avgiftsbelagda, utreder Pensionsskyddscentralen, om även Pensionsskyddscentralen bör ta ut avgifter av anstalter som inte anlitar Arek Oy till den del som de av Pensionsskyddscentralen får samma tjänster som andra betalar för hos Arek Oy. Därför har Pensionsskyddscentralens rätt att ta ut avgifter för sina tjänster i 2 mom. inte begränsats enbart till särskilda tjänster.

6 §. *Utövande av beslutanderätten.* Till paragrafen överförs 14 a § 1 mom. i APL med oförändrat sakinnehåll. Enligt den utövas Pensionsskyddscentralens beslutanderätt av representantskapet och styrelsen.

7. *Representantskapet.* I paragrafen konstateras antalet medlemmar i representantska-

pet. Dessutom överförs 14 a § 2 moment med oförändrat sakinnehåll till den.

8 §. *Representantskapets uppgifter och beslutsfattande.* Till 1 mom. överförs bestämmelserna i 5 § i APF om representantskapets uppgifter. I 2 mom. föreskrivs om representantskapets beslutförhet och i 3 och 4 mom. om beslutsfattandet. Motsvarande bestämmelser finns för närvarande i 9 § i APF.

9 §. *Styrelsen.* I 1 mom. bestäms om sammansättningen och valet av medlemmar i Pensionsskyddscentralens styrelse. I 2 mom. bestäms om de förutsättningar som en styrelsemedlem skall uppfylla. Motsvarande bestämmelser finns för närvarande i 14 a § 3 mom. i APL.

10 § *Styrelsens uppgifter och beslutsfattande* I 1 mom. bestäms om styrelsens uppgifter. Jämfört med nuvarande 12 § i APF har bestämmelsen preciserats. Styrelsens huvudsakliga uppgift är att leda och utveckla Pensionsskyddscentralens verksamhet. Dessutom har de uppgifter som föreskrivs för styrelsen i 12 § i APF utökats med att uppgifterna att göra upp en årlig verksamhets- och ekonomiplan, göra upp Pensionsskyddscentralens arbetsordning och besluta om övriga ärenden som är av principiell natur eller annars viktiga, om det inte ankommer på representantskapet. Styrelsen anställer och entledigar Pensionsskyddscentralens verkställande direktör och övriga direktörer och avtalar om deras avlöning och övriga tjänstgöringsvillkor. Däremot är det inte längre styrelsens uppgift att anställa och entlediga andra tjänstemän på Pensionsskyddscentralen.

I 2 mom. konstateras att styrelsen kan delegera behörighet till verkställande direktören, direktörerna och andra anställda. I 3–5 mom. bestäms om styrelsens beslutförhet, beslutsfattande och jäv. Bestämmelser med motsvarande sakinnehåll finns för närvarande i 13 § i APF.

11 §. *Verkställande direktören.* Paragrafen är ny. I den bestäms om verkställande direktören delvis i enlighet med lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag. Pensionsskyddscentralen har en verkställande direktör, som förutsätts ha tillräcklig kännedom om arbetspensionsförsäkringsverksamhet. Dessutom skall verkställande direktören ha gott anseende. Styrelsen utnämner verkställande di-

rektörens ställföreträdare. Nuvarande praxis ändras inte genom den föreslagna bestämmelsen.

12 §. *Suppleanter och verkställande direktörens ställföreträdare.* Till paragrafen överförs bestämmelsen i 14 a § 5 mom. i APL. Enligt den tillämpas samma bestämmelser på de personliga suppleanterna för medlemmarna i representantskapet eller styrelsen som på medlemmarna. Till paragrafen fogas dessutom en ny bestämmelse, enligt vilken samma bestämmelser tillämpas på verkställande direktörens ställföreträdare som på verkställande direktören.

13 §. *Den ekonomiska tillsynen över Pensionsskyddscentralen.* Till paragrafen överförs bestämmelsen i 14 a § 6 mom. i APL, enligt vilken den ekonomiska tillsynen över Pensionsskyddscentralen ankommer på Försäkringsinspektionen. Om verkställigheten av tillsynen föreskrivs närmare genom statsrådets förordning. Den övriga tillsynen över Pensionsskyddscentralen ankommer fortfarande på social- och hälsovårdsministeriet.

14 § *Bokföring och bokslut.* Till paragrafen överförs med oförändrat sakinnehåll bestämmelserna i 14 b § om Pensionsskyddscentralens bokföring och upprättande av bokslut.

15 §. *Beredskap för undantagsförhållanden.* Till paragrafen överförs med oförändrat sakinnehåll bestämmelserna i 14 c § i APL om skötseln av Pensionsskyddscentralens uppgifter under undantagsförhållanden.

16 §. *Närmare bestämmelser.* Enligt paragrafen ges närmare bestämmelser om Pensionsskyddscentralens förvaltning genom statsrådets förordning.

1.4. Lag om ändring av 7 § i lagen om pension för arbetstagare

I 7 § i APL bestäms om vad som betraktas som lön som utgör grund för pensionen. Innehållet i paragrafen har senast fastställts i en lag som trädde i kraft vid ingången av 2005. I och med att resultatpremierna utvecklas gäller det dock att se över lönebegreppet.

Med resultatpremie avses en premie vars belopp bestäms på grundval av en arbetstagares, en arbetstagargrupps, en arbetsenhets el-

ler till och med ett helt företags resultat. Arbetstagaren kan genom sin arbetsinsats påverka resultatpremiens belopp, och premien är därför ett tydligt vederlag för det arbete som arbetstagaren utfört. Ordalydelsen i 7 § 1 mom. i APL föreslås bli förtydligad i enlighet med vedertagen tillämpningspraxis så, att resultatpremien konstateras vara ett belopp som skall beaktas när den pensionsgrundande lönen fastställs. Resultatpremie kan betalas även i form av annat än pengar. När en arbetstagare inom ramen för ett resultatpremie system ges aktier utan vederlag talar man om aktiepremie. En sådan premie räknas till pensionsgrundande inkomster oavsett i vilken form den utbetalas.

Om villkoren för erhållande av premien inte är knutna till resultatet av arbetet eller företagets resultat utan i stället till hur värdet av aktien i arbetsgivarbolaget eller ett annat bolag som hör till samma koncern förändras under ett visst tidsintervall, kan arbetstagarens arbetsinsats inte anses ha omedelbar inverkan på erhållandet av premien eller premiens belopp. Det är då inte fråga om en ovan nämnd resultatpremie eller aktiepremie som skall räknas som inkomst som berättigar till pension. Ett sådant system är ett i 3 mom. 4 punkten i paragrafen avsett anställningsoptionssystem enligt 66 § i inkomstskattelagen. Det väsentliga i fråga om systemet är att värdet av den behållning arbetstagaren har av en optionsrätt inte kan fastställas exakt så som när en lön avtalas och att arbetstagaren inte heller genom sin egen arbetsinsats omedelbart kan påverka värdet av den. Optionsförmånens storlek bestäms först när arbetstagaren kan utnyttja sin rätt enligt optionsrätten att köpa aktier i arbetsgivarföretaget. När det gäller ett företag vars aktier noteras offentligt grundar sig den behållning som optionssystemen eventuellt ger på förändringen av aktiens värde. Till inkomster som berättigar till pension räknas inte heller andra prestationer som fastställs på grundval av värdet av bolagets aktie. Med sådana andra prestationer avses t.ex. s.k. syntetiska optioner.

Värdet på en prestation som tilldelas en arbetstagare kan fastställas på aktiemarknaden också i andra situationer än sådana som avses i 3 mom. 4 punkten. Det är logiskt att inte heller andra premieringsformer av denna typ

räknas till de inkomster på grundval av vilka pensionen tillväxer. Därför föreslås det att till 3 mom. fogas en ny 5 punkt, enligt vilken en premie som ges i form av sådana aktier i arbetsgivarbolaget eller ett annat bolag inom samma koncern som noteras på en börs som är underställd myndighetstillsyn inte räknas till inkomster som berättigar till pension, förutsatt att värdet av den behållning aktierna ger beror på hur värdet av bolagets aktier utvecklas under en period på minst ett år efter att premien utlovas. Likaså ger inte heller en premie som getts i form av placeringsdepositioner eller på annat motsvarande sätt rätt till pension, om värdet av den behållning premien ger fastställs utifrån förändringen av värdet på aktien i arbetsgivarföretaget eller ett annat företag inom samma koncern under en tid på minst ett år. Det föreslagna aktiepremie-systemet kan genomföras t.ex. så, att det antal aktier som en arbetstagare får beror på om de resultatmål som fastställts för företaget i samband med löftet om aktier uppfylls under en på förhand bestämd period för incitamentsystemet eller en annan period. Aktiernas värde fastställs för sin del utgående från hur bolagets aktiekurs utvecklats under en period på minst ett år efter löftet om utdelning av premie.

En väntetid på minst ett år från det att premien utlovas till det att premien ges innebär att det slutliga värdet av den behållning som arbetstagaren får inte kan fastställas när löftet om premie ges. Eftersom det slutliga värdet av behållningen fastställs utifrån förändringen av värdet på bolagets aktier efter att löftet om utdelning av premie gavs, kan arbetstagarens arbetsinsats inte bedömas ha omedelbar inverkan på beloppet av den erhållna förmånen.

Inom ramen för det föreslagna aktiepremie-systemet kan en del av den premie som betalas i form av aktier i stället betalas kontant för betalning av skatter. Dessutom kan premien helt eller delvis betalas ut i pengar i stället för i aktier, när de aktier som behövs inte kan överlätas till alla arbetstagare i målgruppen. En förutsättning för att en premie som betalas ut i pengar inte skall betraktas som inkomst som ligger till grund för pensionen är att den faktiska karaktären av det premiesystem som avses i 5 punkten inte för-

ändras på grund av att premien betalas ut i pengar i stället för i aktier.

Den i 4 mom. ingående hänvisningen till 3 mom. 9 punkten ändras till en hänvisning till 3 mom. 10 punkten, dit den tidigare 9 punkten flyttas.

Lagändringen föreslås träda i kraft redan den 1 januari 2006.

1.5. Lag om ändring av strafflagen

4 a §. *Arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri*. Om en arbetsgivare försummar att ordna arbetspensionsskydd för en arbetstagare inom den tid som föreskrivs i lagen, kan pensionsanstalten enligt gällande APL ålägga arbetsgivaren att betala en förhöjd försäkringsavgift för tiden för försummelsen. Också i de fall som arbetsgivaren trots uppmaning inte ordnar pensionsskydd för sina arbetstagare och Pensionsskyddscentralen tecknar en försäkring i en pensionsanstalt för arbetsgivarens räkning, kan pensionsanstalten ålägga arbetsgivaren att betala en förhöjd försäkringsavgift för tiden för försummelsen. Försäkringsavgiften får höjas till högst det dubbla beloppet. Dessa påföljder är i allmänhet tillräckliga när man på detta sätt kan ordna en arbetspensionsförsäkring för arbetstagarna. Samma förfarande skall enligt förslaget gälla enligt ArPL.

Det föreslås nu att nya bestämmelser om arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri och grovt arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri tas in i strafflagen. Bestämmelserna ger tillräckliga instrument för hanteringen av grova arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägerier. Grova arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägerier är sällsynta, men principiellt betydelsefulla och svåra att hantera med gällande bestämmelser. De kan t.ex. förekomma i samband med organiserad ekonomisk brottslighet. De föreslagna bestämmelserna har en förebyggande verkan i situationer där arbetstagaren har för avsikt att inte betala sina lagstadgade avgifter. Tillräckligt stränga straffpåföljder kan också mer allmänt verka förebyggande på försummelser av försäkringen och anmälningsskyldigheterna i anslutning till försäkringen.

I den föreslagna 4 a § definieras arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri. Rekvisitet

för bedrägeri uppfylls, om arbetsgivaren genom att avsiktligt försumma försäkringsskyldigheten enligt ArPL eller en annan anmälningsskyldighet enligt samma lag, genom att ge felaktiga uppgifter till en pensionsanstalt som sköter uppgifter enligt ArPL, genom att vägra att till pensionsanstalten lämna uppgifter som behövs för skötseln av försäkring enligt ArPL, eller genom att underlåta att redovisa den arbetspensionsförsäkringsavgift som arbetsgivaren tagit ut av arbetstagaren, får till stånd eller försöker få till stånd att ingen eller alltför låg arbetspensionsförsäkringsavgift bestäms eller att den återbetalas utan grund. Dessutom kan det anses vara arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri när arbetsgivaren eller en företrädare för denne i övrigt bedrägligt får till stånd eller försöker få till stånd en ovan avsedd verkan. En sådan situation är t.ex. en situation då en rättshandling i avsikt att kringgå skyldigheten att ordna pensionskydd har givits ett innehåll som inte motsvarar sakens verkliga natur eller ändamål. Påföljden för arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri kan enligt förslaget vara böter eller fängelse i högst två år. På grund av arbetspensionsförsäkringsavgiftens samhälleliga betydelse är den föreslagna straffskalan samma som för skattebedrägeri.

Om ett arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri som en helhet bedömt är lindrigt, kan eftergift ske i fråga om anmälan, åtal eller straff. I så fall är en förhöjning av försäkringsavgiften en tillräcklig påföljd för gärningen. En sådan gärning kan komma i fråga t.ex. när arbetsgivaren avsiktligt försummar försäkringsskyldigheten eller andra skyldigheter som ansluter till försäkringen, men den ekonomiska vinningen av gärningen är ringa eller gärningen som helhet betraktat är obetydlig. Den största delen av arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägerierna hör i praktiken till sådana i 2 mom. avsedda situationer då pensionsanstalten har möjlighet att nöja sig med en förhöjning av försäkringsavgiften.

4 b §. *Grovt arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri.* Rekvisitet för grovt arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri förutsätter avsevärd ekonomisk vinning eller långt driven planmässighet. Vidare förutsätts att gärningen som helhet bedömd är exceptionellt grov. Det innebär att arbetspensionsför-

säkringsavgiftsbedrägerierna i praktiken nästan utan undantag hänför sig till grov och planmässig ekonomisk brottslighet. Avsevärd ekonomisk vinning eller planmässighet förutsätter också att gärningen har varit fortgående och att verksamheten omfattar en betydande mängd arbetstagare. När ett straff mäts ut beaktas t.ex. om verksamheten varit fortgående, arbetsgivarens åtgärder för att hemlighålla verksamheten och sin bokföring och åtgärder för att förhindra en utredning av försäkringsskyldigheten.

2. Närmare bestämmelser

I det lagförslag som gäller ArPL anges att det genom förordning av statsrådet skall utfärdas närmare bestämmelser om bestämmandet av inkomster av deltidsarbete (16 §), inkomster som berättigar till pension (70 §), de blanketter som behövs för ansökan om pension (101 §), pensionsanstaltens och Pensionsskyddscentralens beslut och undertecknande av det (105 §), den behöriga pensionsanstalten och dess uppgifter (111 §), utbetalning, avbrytande och indragning av pensionen (113 §), uppgifter som skall anmälas för skötseln av försäkringsavtal och lämnande av uppgifter (144 §), anmälningsskyldigheten och betalningen av arbetspensionsförsäkringsavgiften i fråga om tillfälliga arbetsgivare (147 §) samt pensionsanstaltens skyldighet att anmäla till Pensionsskyddscentralen de uppgifter som krävs för skötseln av försäkringen (198 §). I lagen om Pensionsskyddscentralen föreslås dessutom att det genom förordning av statsrådet skall meddelas närmare föreskrifter om verkställigheten av den ekonomiska tillsynen över Pensionsskyddscentralen (13 §) och om Pensionsskyddscentralens förvaltning (16 §).

Enligt propositionen skall genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet meddelas närmare föreskrifter om omvandling av pension enligt ArPL så att den motsvarar en lägre pensionsålder än 62 år, när arbetstagaren före 62 års ålder går i ålderspension eller förtida ålderspension enligt lagen om sjömanspensioner (11 §) och när arbetstagaren med stöd av en registrerad tilläggsförmån har rätt att gå i ålderspension vid en pensionsålder som är lägre än 62 år

(29 § i lagen om införande av ArPL). Dessutom skall social- och hälsovårdsministeriet genom förordning fastställa lönekoeficienten och arbetspensionsindexet (100 §), den koeficient för engångsbelopp som skall tillämpas (114 §) och procentsatserna för arbetstagarens arbetspensionsavgift (153 §) och meddela pensionsstiftelserna grunderna för beräkning av pensionsansvaret (166 §) samt närmare bestämmelser om fördelningen av kostnader mellan pensionsanstalterna (179 §).

3. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2007. Den föreslagna lagen om ändring av 7 § i lagen om pension för arbetstagare föreslås dock träda i kraft den 1 januari 2006.

4. Lagstiftningsordning

I jämförelse med gällande lagstiftning föreslås inte några ändringar som skulle vara av betydelse när propositionen granskas med avseende på grundlagen. Propositionen gäller i huvudsak en sammanslagning av pensionslagarna för den privata sektorn, och det föreslås inte några betydande ändringar i fråga om arbetstagarnas, pensionstagarnas eller arbetsgivarnas ställning.

I propositionen beaktas bestämmelsen i 80 § i grundlagen, enligt vilken bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag skall utfärdas genom lag. Därför överförs nu flera bestämmelser som tidigare fanns i APF eller i försäkringsvillkor eller beräkningsgrunder på lägre nivå än förordningen till lagen.

Om arbetspensionsförsäkringsavgiften föreskrivs i 152 § i ArPL och om arbetstaga-

rens arbetspensionsförsäkringsavgift i 153 § i ArPL. I fråga om dessa avgifter föreslås inga ändringar i jämförelse med gällande lagstiftning. Arbetspensionsförsäkringsavgiften har i lagstiftningen genom tiderna ansetts vara en försäkringsrättslig avgift och APL, KAPL och KoPL har godkänts i vanlig lagstiftningsordning. Arbetspensionsförsäkringsavgifternas mottagare är en privaträttslig pensionsanstalt och avgiften går inte heller indirekt till staten. Dessutom har arbetspensionsavgiften en tydlig på försäkringsprincipen baserad koppling till den pension som senare utbetalas till arbetstagaren.

I fråga om arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift har avgiftens statsförfattningsrättsliga natur behandlats av grundlagsutskottet när det första gången föreskrevs om avgiften i en separat lag om arbetstagarens pensionsavgift. Grundlagsutskottet konstaterade då, (GrUU 8/1992), att en fördelning lik den föreslagna fördelningen av kostnadsansvaret mellan arbetsgivarna och arbetstagarna inom förvärvspensionssystemet är en fråga som faller under vanlig lagstiftningsordning.

För Pensionsskyddscentralens kostnader svarar de pensionsanstalter som sköter pensionsskyddet enligt pensionslagarna för den privata sektorn. Pensionsskyddscentralen sköter arbetspensionssystemets gemensamma uppgifter i anslutning till verkställandet och utvecklandet av arbetspensionssystemet, vilket betyder att pensionsanstalterna tydligt får något i utbyte för den ersättning för Pensionsskyddscentralens kostnader som de betalar.

De föreslagna lagarna kan behandlas som vanlig lag i den ordning som 72 § i grundlagen föreskriver.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

I AVDELNINGEN

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

1 kap.

Lagens syfte

1 §

Lagens syfte

I denna lag föreskrivs om den rätt till ålderspension, deltidspension, rehabilitering och invalidpension som arbetstagare inom den privata sektorn har samt om den rätt till familjepension som arbetstagarnas förmånstagare har.

En arbetsgivare är skyldig att för sina arbetstagare ordna och bekosta pensionskydd enligt denna lag för arbete som utförts i Finland, om inte något annat föreskrivs nedan. Arbetstagaren är skyldig att delta i bekostandet av sitt pensionskydd med en arbetspensionsförsäkringsavgift.

Arbetsgivaren kan ordna pensionskydd enligt denna lag i ett arbetspensionsförsäkringsbolag som avses i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (354/1997), en pensionskassa som avses i lagen om försäkringskassor (1164/1992) eller en pensionsstiftelse som avses i lagen om pensionsstiftelser (1774/1995). Pensionskyddscentralen är samarbetsorgan för pensionsanstalterna. Bestämmelser om Pensionskyddscentralens uppgifter och förvaltning ingår i lagen om Pensionskyddscentralen (xx/xxxx).

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

1) pensionsanstalt ett arbetspensionsförsäkringsbolag, en försäkringskassa eller en pensionsstiftelse enligt 1 § 3 mom.,

2) anställningsförhållande ett anställningsförhållande som grundar sig på ett arbetsavtal enligt 1 § i arbetsavtalslagen (55/2001),

3) arbetspension pension enligt de lagar som avses i 3 §,

4) oavlönad tid den tid under vilken den anställda har erhållit moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning eller sjukdagpenning eller specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet (1305/2002), inkomstrelaterad dagpenning eller utbildningsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), förtjänststöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002), vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000), rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (xx/xxx), ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991) eller lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991) eller dagpenning enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948), trafikförsäkringslagen (279/1959) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990),

5) intjänad pension pension som intjänats på basis av arbetsinkomster som omfattas av denna lag, på basis av sådan oavlönad tid som avses i 4 punkten och på basis av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003),

6) primär förmån en förmån som avses i 92 och 93 § och som oberoende av arbetspen-

sionens belopp betalas till fullt belopp och dras av från en förmån enligt denna lag,

7) EG:s förordning om social trygghet rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen,

8) EU- och EES-land länder i vilka EG:s förordning om social trygghet tillämpas,

9) överenskommelse om social trygghet en internationell överenskommelse om social trygghet som är förpliktande för Finland,

10) teoretisk pension en kalkylerad pension; när denna pension fastställs betraktas sådan tid i arbete i ett annat EU- och EES-land som omfattas av arbetspensionslagarna som tid i arbete enligt denna lag.

I denna lag avses med pensionsfall

1) uppfyllande av villkoren för erhållande av ålderspension,

2) uppfyllande av villkoren för erhållande av deltidspension i enlighet med 16 §,

3) arbetsoförmåga på det sätt som avses i 35 § 1 mom., eller

4) förmånslåtarens död.

3 §

Arbetspensionslagar

Med arbetspensionslagar avses arbetspensionslagarna för den privata och offentliga sektorn. Arbetspensionslagar för den privata sektorn är utöver denna lag

1) lagen om sjömanspensioner (72/1956),

2) lagen om pension för företagare (468/1969), och

3) lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969).

Arbetspensionslagar för den offentliga sektorn är

1) lagen om kommunala pensioner (549/2003) och lagen om införande av lagen om kommunala pensioner (550/2003),

2) lagen om statens pensioner (280/1966), lagen om statens familjepensioner (774/1968) och lagen om vissa pensioner, som skall betalas av statsmedel (382/1969),

3) pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (298/1966) och lagen om familjepensioner inom den evangelisk-lutherska kyrkan (258/1970),

4) pensionsbestämmelser som grundar sig på lagen om ortodoxa kyrkosamfundet (521/1969),

5) pensionsbestämmelser som grundar sig på 13 § i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001),

6) pensionsstadga som givits med stöd av 11 § 2 mom. 6 punkten i lagen om Finlands Bank (214/1998), och

7) landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner (ÅFS 4/1997).

2 kap.

Lagens tillämpningsområde

4 §

Anställningsförhållande

En arbetstagare har på basis av sitt anställningsförhållande rätt till pensionsskydd så som föreskrivs i denna lag.

Denna lag gäller inte anställningsförhållanden

1) i fråga om tid före kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren fyller 18 år,

2) efter den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 68 år,

3) på basis av vilka arbetstagaren med stöd av någon annan arbetspensionslag som avses i 3 § har rätt till pension, eller

4) i vilka arbetstagaren arbetar som medlem av besättningen på ett finskt fartyg som inskrivits i förteckningen över handelsfartyg enligt lagen om en förteckning över handelsfartyg i utrikesfart (1707/1991).

Lagen gäller inte arbetstagare

1) till vilka arbetsgivaren betalar i denna lag avsedd arbetsinkomst till ett belopp av sammanlagt mindre än 41,89 euro per kalendermånad, eller

2) på vilka finsk lagstiftning inte tillämpas på basis av bestämmelserna om tillämplig lagstiftning i EG:s förordning om social trygghet eller en överenskommelse om social trygghet.

5 §

Arbete utomlands

Denna lag gäller sådana arbetstagare som arbetar utomlands och på vilka finsk lagstiftning tillämpas på basis av bestämmelserna om tillämplig lagstiftning i EG:s förordning om social trygghet eller en överenskommelse om social trygghet, om villkoren för att omfattas av denna lags tillämpningsområde i övrigt är uppfyllda.

Denna lag gäller också andra än i 1 mom. avsedda arbetstagare som en finsk arbetsgivare sänder i arbete till ett land i vilket EG:s förordning om social trygghet eller en överenskommelse om social trygghet inte tillämpas, förutsatt att

1) arbetstagaren antingen är anställd av den utsändande finska arbetsgivaren eller av ett utländskt företag inom samma ekonomiska helhet,

2) arbetstagarens anställningsförhållande till det utsändande finska företaget fortgår under den tid arbetstagaren arbetar utomlands, och

3) arbetstagaren omfattas av den finska lagstiftningen om social trygghet när han eller hon börjar arbeta utomlands.

Utöver vad som bestäms i 1 och 2 mom. gäller denna lag dessutom andra sådana arbetstagare som arbetar utomlands och som en finsk arbetsgivare på basis av 150 § 2 mom. försäkras i enlighet med denna lag.

Pensionsskyddscentralen kan i enlighet med vad som föreskrivs i 150 § 1 mom. på ansökan befria arbetsgivaren från försäkringsskyldigheten enligt denna lag i det fall som avses i 2 mom.

6 §

Befriande av en utländsk arbetsgivare från försäkringsskyldigheten

Pensionsskyddscentralen kan i enlighet med vad som föreskrivs i 149 § på ansökan befria en utländsk arbetsgivare från försäkringsskyldigheten enligt denna lag.

7 §

Person i ledande ställning

Med en ovan i 4 § avsedd arbetstagare jämställs en person i ledande ställning i ett aktiebolag och en person i ledande ställning i en annan sammanslutning, även om personen inte står i anställningsförhållande till aktiebolaget eller den andra sammanslutningen, förutom om

1) personen i ledande ställning i ett aktiebolag antingen ensam eller tillsammans med sina familjemedlemmar äger mer än hälften av bolagets aktiekapital,

2) röstetalet för de aktier som ägs av personer som avses i 1 punkten utgör mer än hälften av det röstetal som samtliga aktier medför, eller

3) personen i ledande ställning i en annan sammanslutning skall anses ha sådan motsvarande bestämmanderätt i sammanslutningen som den som avses i 1 eller 2 punkten.

Denna lag gäller inte en bolagsman i ett öppet bolag eller en sådan delägare eller bolagsman i en annan sammanslutning eller ett annat samfund som är personligen ansvarig för sammanslutningens eller samfundets förpliktelser och förbindelser.

8 §

Person som sköter förtroendeuppdrag

Denna lag gäller personer som har förtroendeuppdrag om det privaträttsliga företag eller den privaträttsliga sammanslutning som betalar arvodet försäkras personen för detta uppdrag i enlighet med denna lag.

Med förtroendeuppdrag avses uppdrag

1) till vilket den person som sköter förtroendeuppdraget har valts att för bestämd tid eller tills vidare representera ett visst samfund, en viss krets av personer eller en viss sakkännedom, och

2) i vilket personen inte står i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande och inte heller är verksam såsom i lagen om pension för företagare avsedd företagare.

I fråga om personer som har förtroendeuppdrag gäller vad som i denna lag bestäms om arbetstagare. I fråga om förtroendeupp-

drag gäller vad som i denna lag bestäms om anställningsförhållanden. Arvodena för ett förtroendeuppdrag motsvarar arbetsinkomsten i ett anställningsförhållande. Pension som grundar sig på skötseln av ett förtroendeuppdrag motsvarar pension som grundar sig på ett anställningsförhållande.

9 §

Försäkring av idrottsutövare

Denna lag tillämpas inte på utövande av idrott. Bestämmelser om pensionsskydd vid utövande av idrott finns i lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare (575/2000).

10 §

Avgörande om tillämpningen av lagen

Pensionsskyddscentralen avgör på ansökan av den som låter utföra arbete, arbetstagaren, den som utför arbete eller pensionsanstalten huruvida denna lag skall tillämpas på arbetet.

II AVDELNINGEN

BESTÄMMELSER OM PENSIONER OCH
REHABILITERING OCH OM VERK-
STÄLLET AV DEM

3 kap.

Pensions- och rehabiliteringsförmåner*Ålderspension*

11 §

Rätt till ålderspension

En arbetstagare har rätt att gå i ålderspension från ingången av kalendermånaden efter den under vilken 63-68 års ålder uppnåtts, i förtida ålderspension efter att ha fyllt 62 år eller i uppskjuten ålderspension kalendermånaden efter den under vilken 68 års ålder uppnåtts. En förutsättning för beviljande av ålderspension och förtida ålderspension är att

arbetstagaren inte längre står i det anställningsförhållande från vilket han eller hon pensioneras.

Går arbetstagaren i ålderspension eller förtida ålderspension enligt lagen om sjömanspensioner före 62 års ålder, har han eller hon rätt att gå i ålderspension enligt denna lag i den pensionsålder som anges i lagen om sjömanspensioner. Närmare bestämmelser om omvandling av pension så, att den motsvarar en lägre ålder än 62 utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

12 §

Ålderspensionens belopp

Börjar ålderspensionen vid ingången av kalendermånaden efter den under vilken 63-68 års ålder uppnåtts, är ålderspensionens belopp den pension som intjänats fram till begynnelsepunkten för pensionen.

Vid förtida ålderspension minskas pensionen permanent med 0,6 procent för varje månad för vilken pensionen betalas ut före ingången av månaden efter den under vilken 63 års ålder uppnåtts (förtidsminskning). Förtidsminskningen beräknas på den pension som intjänats fram till den tidpunkt då pensionen börjar.

Någon förtidsminskning görs inte om en arbetstagare som får arbetslöshetsdagpenning på basis av en rätt till tilläggsdagar enligt 6 kap. 9 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa går i ålderspension vid 62 års ålder.

Skjuts ålderspensionen upp höjs pensionen med 0,4 procent för varje månad varmed begynnelsepunkten för pensionen uppskjuts till en senare tidpunkt än ingången av månaden efter den under vilken 68 års ålder uppnåtts (uppskovsförhöjning). Uppskovsförhöjningen beräknas på den pension som har tjänats in fram till utgången av den månad under vilken 68 års ålder uppnåtts.

13 §

Begynnelsepunkt för ålderspension

Ålderspension och förtida ålderspension börjar från ingången av kalendermånaden ef-

ter den under vilken arbetstagaren har uppnått den ålder som berättigar till ålderspension eller förtida ålderspension och slutat i det arbete på basis av vilket han eller hon ansöker om ålderspension. Ålderspension eller förtida ålderspension beviljas dock inte utan giltigt skäl retroaktivt för längre tid än tre månader före ansökan om pension.

Om arbetstagaren fortsätter arbeta sedan han eller hon fyllt 68 år, beviljas ålderspension från ingången av den kalendermånad som följer på ansökan om pension.

Pension som intjänats av arbetsinkomst på grundval av ett anställningsförhållande som börjat under tiden för ålderspension beviljas på ansökan tidigast från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren fyller 68 år.

Invalidpensionen ändras till ålderspension från och med ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren fyller 63 år.

14 §

Indragning av ålderspension

En arbetstagare kan ansöka om indragning av sin ålderspension om han eller hon har beviljats rehabiliteringsstöd på basis av en sådan arbetsoförmåga på viss tid som när rehabiliteringsstödet beviljades har beräknats fortgå efter det att arbetstagaren fyllt 63 år. Indragning av ålderspensionen skall sökas inom en månad sedan arbetsoförmågan upphört och ålderspensionen dras in när arbetsoförmågan upphör.

Deltidspension

15 §

Begrepp i anslutning till deltidspension

När rätten till deltidspension avgörs avses i denna lag med

1) förvärvsarbete arbete som skall försäkras på basis av arbetspensionslagarna,

2) heltidsarbete i 1 punkten avsett förvärvsarbete i vilket arbetstagarens arbetstid är lika lång som den i respektive bransch normalt tillämpade maximala arbetstiden för

arbetstagare på heltid; om arbetstagaren samtidigt har flera förvärvsarbeten betraktas arbetet som heltidsarbete om hans eller hennes sammanlagda arbetstid är minst 35 timmar i veckan.

Med deltidarbete som nämns i 16, 17, 20, 21 och 24 § avses arbete som skall försäkras på basis av arbetspensionslagarna och som en arbetstagare utför när han eller hon får deltidspension. Med ett sådant deltidarbete jämställs deltidarbete som utförs i ett EU- eller EES-land.

Med nedan i 16 § 4 mom. 1 punkten och 17 § avsedd stabiliserad inkomst avses i 76 § avsedd inkomst för återstående tid.

16 §

Rätt till deltidspension

En arbetstagare i åldern 58-67 år som har övergått till deltidarbete har rätt till deltidspension, om

1) han eller hon under en tid av 18 månader omedelbart före deltidspensionens början i minst 12 månader haft förvärvsarbete på heltid,

2) han eller hon under en tid av 15 kalenderår omedelbart före deltidspensionens början har inkomster som omfattas av arbetspensionslagarna eller motsvarande lagar till ett belopp som minst motsvarar talet 60; detta tal fås genom att inkomsten under respektive kalenderår divideras med 25 gånger 41,89 euro, varefter kvoten avrundas nedåt till närmaste hela tal, som kan vara högst 12, och kvoterna för de olika åren räknas samman,

3) han eller hon inte får annan pension på grundval av eget arbete eller en motsvarande utländsk förmån eller en förmån på grundval av anställning i en internationell organisation eller ett organ inom Europeiska gemenskaperna, och

4) han eller hon inte efter att anställningsförhållandet enligt denna lag upphörde på grundval av anställning på heltid som omfattas av pensionslagarna inom den offentliga sektorn har rätt till deltidspension enligt nämnda lagar.

Med arbete som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten jämställs arbete i ett EU- eller EES-land.

Om arbetstagaren under den tid av 18 månader som avses i 1 mom. 1 punkten har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av lagen om trafikförsäkring eller dagpenning som grundar sig på bestämmelserna i lagen om olycksfallsförsäkring, förlängs denna tid av 18 månader i motsvarande mån, dock med högst sex månader.

Villkoren för det deltidarbete som deltidspensionen förutsätter uppfylls, om

1) arbetstagarens förvärvsinkomst har minskat så, att hans eller hennes arbetsinkomster av deltidarbete utgör 35-70 procent av den sammanräknade stabiliserade inkomsten av förvärvsarbete som avses i 1 mom. 1 punkten och motsvarande förändring har skett i arbetstiden,

2) arbetstagaren inte utan avbrott är borta från arbetet längre tid än sex veckor; till denna frånvarotid räknas inte semester eller den tid för vilken arbetstagaren fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av lagen om trafikförsäkring eller dagpenning som grundar sig på bestämmelserna i lagen om olycksfallsförsäkring till den del som arbetstagaren har fått dessa dagpenningar i sammanlagt högst tolv månader.

Närmare bestämmelser om tillämpningen av 4 mom. 1 punkten utfärdas genom förordning av statsrådet.

17 §

Deltidspensionens belopp

Deltidspensionens belopp är 50 procent av skillnaden mellan den stabiliserade inkomsten av heltidsarbete som omfattats av arbetspensionslagarna och inkomsten av deltidarbete som omfattas arbetspensionslagarna (inkomstbortfall).

Har arbetstagaren före deltidarbetet samtidigt varit i två eller flera förvärvsarbeten som omfattats av arbetspensionslagarna är deltidspensionens belopp 50 procent av skillnaden mellan den stabiliserade inkomsten av dessa arbeten och inkomsten av deltidarbetet. Av en dylik deltidspension utgör deltidspensionen enligt denna lag en lika stor andel som de enligt denna lag försäkrade arbetsin-

komsternas andel utgör av de arbetsinkomster som beaktats i den stabiliserade inkomsten och som baserar sig på de lagar på basis av vilka deltidspension beviljas.

Deltidspensionens maximibelopp är dock 75 procent av de pensioner som arbetstagaren har tjänat in enligt arbetspensionslagarna och lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier innan deltidspensionen börjar. Om en primär förmån skall dras av från pensionen på det sätt som avses i 92 eller 93 §, beräknas deltidspensionens maximibelopp på den pension som avdragits på detta sätt. Deltidspensionens maximibelopp justeras om deltidspensionstagaren beviljas en i 92 eller 93 § avsedd primär förmån eller om beloppet av en dylik förmån ändras.

Med ovan i 3 mom. avsedd pension jämställs pension som en arbetstagare har tjänat in i ett EU- eller EES-land eller i ett land som slutit en överenskommelse om social trygghet med Finland.

Har arbetstagaren rätt till deltidspension också enligt någon annan arbetspensionslag och minskar det maximibelopp på 75 procent som nämns i 3 mom. deltidspensionen, görs minskningen med beaktande av dessa lagar i förhållande till de arbetsinkomster som beaktats i den stabiliserade förvärvsinkomsten.

18 §

Begynnelsepunkten för deltidspension

Deltidspension börjar från ingången av månaden efter den under vilken arbetstagaren uppfyller villkoren i 16 §, dock tidigast från ingången av månaden efter den under vilken pensionen söks. Deltidspension beviljas dock inte retroaktivt.

19 §

Deltidspensionstagarens anmälningsskyldighet

Den som får deltidspension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om

1) förändringar i sina arbetstidsarrangemang,

- 2) andra än kollektivavtalsenliga lönejusteringar,
- 3) att ett anställningsförhållande eller företagverksamhet upphör eller att ett nytt förhållande eller ny verksamhet inleds,
- 4) förändringar i företagverksamheten,
- 5) att en ny arbetspension eller en motsvarande förmån som beviljats i ett EU- eller EES-land börjar,
- 6) över sex veckor lång frånvaro från arbetet, om frånvaron inte beror på semester eller sådan sjukdom på basis av vilken deltidspensionstagaren får dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, dagpenning som grundar sig på bestämmelserna i lagen om olycksfallsförsäkring eller ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av lagen om trafikförsäkring, och
- 7) att en primär förmån börjar eller förändras.

20 §

Justering av deltidspension

Deltidspensionens belopp justeras, om

- 1) det har inträffat en permanent förändring i deltidspensionstagarens förvärvsinkomster under tiden för deltidarbete och denna förändring på ett betydande sätt avviker från den allmänna löneutvecklingen, eller
- 2) deltidspensionstagaren får rätt till deltidspension med stöd av en sådan arbetspensionslag som inte tidigare har berättigat honom eller henne till deltidspension.

Justeringen görs från ingången av kalendermånaden efter den under vilken förändringen skett, eller om förändringen sker kalendermånadens första dag, från denna dag.

När deltidspensionens belopp justeras anses den förvärvsinkomst som deltidspensionen första gången fastställdes på som stabiliserad förvärvsinkomst.

21 §

Avbrytande av utbetalningen av deltidspension

Om arbetstagarens inkomst av deltidarbete eller frånvaron från arbetet tillfälligt förändras så, att villkoren i 16 § 4 mom. för deltid-

arbete inte uppfylls, avbryter pensionsanstalten utbetalningen av deltidspensionen från ingången av följande möjliga betalningsperiod, förutsatt att orsaken till betalningsavbrottet fortfarande föreligger. Utbetalad deltidspension återkrävs enligt 126 § för den tid under vilken villkoren för erhållande av deltidspension inte uppfyllts.

Avbruten deltidspension börjar på ansökan utbetalas på nytt räknat från den tidpunkt från vilken villkoren för erhållande av deltidspension uppfylls. Har ansökan om förnyad utbetalning av avbruten deltidspension inte gjorts inom sex månader sedan deltidspensionen avbröts, anses pensionen utan särskilt beslut ha upphört vid tidpunkten för avbrottet.

22 §

Indragning av deltidspension och erhållande av deltidspension på nytt

Deltidspensionen dras in från ingången av månaden efter den under vilken arbetstagaren inte längre uppfyller de villkor för att få pension som nämns i 16 § 4 mom., om inte något annat följer av 21 §. Om denna dag är kalendermånadens första dag, dras dock deltidspensionen in från denna dag. Deltidspension kan också dras in retroaktivt.

Har arbetstagarens deltidspension indragits har arbetstagaren rätt att på nytt få deltidspension när han eller hon uppfyller villkoren för deltidspensionen. Har deltidspensionen varit indragen i högst sex månader används, när den nya deltidspensionen efter den indragna deltidspensionen fastställs, den stabiliserade inkomst som låg till grund för den tidigare deltidspensionen som stabiliserad inkomst av heltidsarbetet.

23 §

Invalidpension efter deltidspension

Beviljas en arbetstagare som får deltidspension invalidpension för samma tid för vilken deltidspension redan betalats, betraktas deltidspensionen som en delbetalning av invalidpensionen.

24 §

Ändring av deltidspension till ålderspension

Fortsätter arbetstagaren i deltidarbete efter att ha fyllt 68 år, omvandlas deltidspensionen vid 68 års ålder till en ålderspension som är lika stor som deltidspensionen. När arbetstagaren upphör med deltidarbetet beräknas ålderspensionen på ansökan på nytt.

Arbetspensionsrehabilitering

25 §

Rätt till arbetspensionsrehabilitering

En arbetstagare under 63 år har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsoförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan, om

1) en sjukdom, ett lyte eller en kroppsskada som konstaterats på behörigt sätt sannolikt medför risk för arbetsoförmåga enligt 35 § 1 mom.,

2) arbetstagaren har sådana inkomster av arbete att de inkomster för återstående tid som avses i 76 § är minst 25 133,40 euro, och

3) arbetstagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring.

När rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms beaktas arbetstagarens ålder, yrke, tidigare verksamhet, utbildning och etablering i arbetslivet samt huruvida den yrkesinriktade rehabilitering som söks sannolikt leder till att arbetstagaren fortsätter i ett arbete som är lämpligt med tanke på hans eller hennes hälsotillstånd eller återgår till arbete. När ändamålsenligheten bedöms beaktas dessutom huruvida den yrkesinriktade rehabiliteringen uppskjuter arbetstagarens pensionering.

Med risk för arbetsoförmåga avses en situation där det är sannolikt att arbetstagaren under de närmaste åren, trots att möjligheterna till vård och medicinsk rehabilitering beaktas, utan yrkesinriktade rehabiliteringsåtgärder skulle bli beviljad full invalidpension eller delinvalidpension.

Den i 1 mom. 2 punkten avsedda inkomsten för den återstående tiden fastställs på samma sätt som om arbetstagaren hade blivit arbetsoförmögen vid tidpunkten för ansökan om rehabilitering.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas också på rehabilitering av en sådan arbetstagare som är arbetsoförmögen på det sätt som avses i 35 § 1 mom. I dessa fall fastställs inkomsten för den återstående tiden på samma sätt som arbetstagarens invalidpension.

Yrkesinriktad rehabilitering och rehabiliteringsplan

26 §

Yrkesinriktad rehabilitering och rehabiliteringsplan

Med yrkesinriktad rehabilitering avses arbetsprövning, arbetsträning, utbildning som leder till arbete eller yrke och stöd för inledande av eller fortsatt näringsverksamhet. Arbetstagaren kan få ersättning för de behövliga och nödvändiga kostnader som den yrkesinriktade rehabiliteringen medför.

Innan den yrkesinriktade rehabiliteringen inleds skall arbetstagaren ha en plan för den yrkesinriktade rehabiliteringen (*rehabiliteringsplan*). Pensionsanstalten kan stödja utarbetandet av planen.

27 §

Förhandsbeslut om rätten till arbetspensionsrehabilitering

Arbetstagaren har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han eller hon uppfyller villkoren för arbetspensionsrehabilitering. Ett förhandsbeslut är bindande för pensionsanstalten, om arbetstagaren lämnar in en rehabiliteringsplan till pensionsanstalten inom nio månader från det att förhandsbeslutet har vunnit laga kraft.

28 §

Rehabiliteringspenning

En arbetstagare har rätt till rehabiliterings-

penning för de kalendermånader under vilka han eller hon på grund av yrkesinriktad rehabilitering är helt eller delvis förhindrad att utföra förvärvsarbete.

Rehabiliteringspenningen är lika stor som det sammanräknade belopp av de arbetspensioner, förhöjt med 33 procent, som arbetstägaren skulle ha rätt till om han eller hon när ansökan om rehabilitering gjordes hade blivit arbetsförmögen på ett sätt som berättigar till full invalidpension.

Om arbetstägarens sjukledighet har börjat medan hans eller hennes anställningsförhållande pågick och rehabiliteringsbehovet fanns redan när sjukledigheten började, är rehabiliteringspenningen dock lika stor som det sammanräknade belopp av de arbetspensioner, förhöjt med 33 procent, som arbetstägaren skulle ha rätt till om han eller hon när sjukledigheten började hade blivit arbetsförmögen på ett sätt som berättigar till full invalidpension.

29 §

Partiell rehabiliteringspenning

Om en arbetstägare under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår tjänar mer än hälften av den stabiliserade inkomsten, utgör rehabiliteringspenningen hälften av beloppet av den rehabiliteringspenning som avses i 28 §.

30 §

Rehabiliteringstillägg till invalidpensionstagare

Om arbetstägaren får invalidpension enligt 35 § har han eller hon inte rätt till rehabiliteringspenning enligt 28 §. Invalidpensionstagaren får utöver invalidpensionen ett rehabiliteringstillägg för den tid som den yrkesinriktade rehabiliteringen pågår. Rehabiliteringstillägget utgör 33 procent av beloppet av invalidpension.

Delinvalidpension kan betalas som full pension under tiden för yrkesinriktad rehabilitering och förhöjd på det sätt som bestäms i 1 mom.

31 §

Rehabiliteringsunderstöd

Arbetstägaren kan beviljas rehabiliteringspenning i form av rehabiliteringsunderstöd enligt prövning som är lika stort som invalidpensionen för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan rehabiliteringsperioder. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning kan beviljas också för utarbetande av en i 26 § 2 mom. avsedd rehabiliteringsplan.

Rehabiliteringsunderstöd betalas högst för tre månader per kalenderår så att tiden räknas särskilt för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan rehabiliteringsperioder. Rehabiliteringsunderstöd kan dock betalas även för en längre tid, om detta är motiverat för tryggnade av rehabiliteringen.

32 §

Indragning av rehabiliteringspenning eller av invalidpensionstagares rehabiliteringstillägg

Rehabiliteringsunderstödet eller det rehabiliteringstillägg som betalas till invalidpensionstagaren kan dras in om dess mottagare utan giltig orsak vägrar delta i yrkesinriktad rehabilitering eller avbryter sådan rehabilitering.

Arbetstägaren har inte rätt till invalidpension utan giltig orsak förrän rätten till rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner har upphört.

33 §

Anmälningsskyldighet

Pensionsanstalten skall underrätta Folkpensionsanstalten om yrkesinriktad rehabilitering samt om sådana beslut som gäller rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg.

34 §

Andra bestämmelser om rehabilitering

Vad som i denna lag bestäms om sökande av invalidpension, fastställande på tidigare grunder, engångsförhöjning, beaktande av förändringar i löne- och prisnivån, avdrag av primära förmåner, utbetalning, justering av invalidpension och ändring av beloppet, dröjsmålsförhöjning, återkrav, lämnande och erhållande av uppgifter, sökande av ändring och anmälningsskyldighet för invalidpensionstagare gäller rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem, om inte något annat föreskrivs i denna lag.

Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan också betalas för en tid som är kortare än en månad. Primärtid enligt sjukförsäkringslagen inverkar inte på begynnelse-tidpunkten för rehabiliteringspenningen. För den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas inte pension in i enlighet med 68 § och rehabiliteringsförmåner tas inte som grund för familjepension. För arbete under den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas ny pension in på det sätt som bestäms i 64 §.

Invalidpension

35 §

Rätt till invalidpension

En arbetstagare har rätt till invalidpension om hans eller hennes arbetsförmåga på grund av sjukdom, lyte eller skada uppskattas vara utan avbrott nedsatt med minst två femtedelar åtminstone ett år. Invalidpensionen beviljas som full pension om arbetstagarens arbetsförmåga är nedsatt med minst tre femtedelar. I annat fall beviljas invalidpensionen som delinvalidpension.

Vid bedömningen av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt beaktas arbetstagarens återstående förmåga att skaffa sig förvärvsinkomster genom sådant tillgängligt arbete som han eller hon skäligen kan förutsättas utföra. Härvid beaktas också arbetstagarens ut-

bildning, tidigare verksamhet, ålder, bostadsort och andra därmed jämförbara omständigheter. Om arbetsförmågan varierar beaktas arbetstagarens årliga inkomster.

Utöver vad som bestäms i 2 mom. skall arbetsoförmågans yrkesmässiga karaktär betonas vid bedömningen av rätt till invalidpension för en arbetstagare som fyllt 60 år.

36 §

Utredning av rehabiliteringsmöjligheterna

Innan pensionsanstalten fattar beslut om invalidpension skall den se till att arbetstagarens möjligheter till rehabilitering har klarlagts.

37 §

Invalidpension på basis av pension som beviljats enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn

En arbetstagare har rätt till invalidpension när han eller hon, efter det att ett arbete som omfattas av denna lag upphört, för ett senare tjänste- eller arbetsavtalsförhållande beviljats invalidpension enligt

1) 9 § 1 mom. c- eller d-punkten i lagen om statens pensioner,

2) 24 § 1 mom. 2 punkten i lagen om kommunala pensioner,

3) de bestämmelser i 1 § i pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan som motsvarar de bestämmelser som nämns i 1 punkten, eller

4) de bestämmelser i 13 § i lagen om Folkpensionsanstalten som motsvarar de bestämmelser som nämns i 1 punkten.

En arbetstagare har rätt till invalidpension också när hans eller hennes pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn är högst 688,02 euro per månad och han eller hon, efter det att ett arbete som omfattas av denna lag upphört, för ett senare tjänste- eller arbetsavtalsförhållande medan anställningen varade beviljats invalidpension på basis av arbetsoförmåga som börjat enligt

1) 9 § 1 mom. a- eller b-punkten i lagen om statens pensioner,

2) 24 § 1 mom. 1 punkten i lagen om kommunala pensioner,

3) de bestämmelser i 1 § i pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan som motsvarar de bestämmelser som nämns i 1 punkten, eller

4) de bestämmelser i 13 § i lagen om Folkpensionsanstalten som motsvarar de bestämmelser som nämns i 1 punkten.

38 §

Invalidpensionens belopp

Beloppet av full invalidpension är det sammanlagda beloppet av den intjänade pensionen före utgången av det år som föregick pensionsfallsåret och pensionsdelen för återstående tid enligt 66 §. Delinvalidpensionen utgör hälften av full invalidpension.

39 §

Förhandsbeslut om rätten till delinvalidpension

En arbetstagare har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han eller hon uppfyller de i 35 § 1 mom. nämnda villkoren för delinvalidpension. Förhandsbeslutet ges av den pensionsanstalt som är behörig att avgöra en pensionsansökan då arbetstagaren ansöker om pension i stället för om förhandsbeslut.

Ett förhandsbeslut är bindande för pensionsanstalten, om en därpå grundad pensionsansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetstagaren och arbetsgivaren avtalad längre tid från det att förhandsbeslutet vann laga kraft.

40 §

Pensionsanstaltens sakkunnigläkare

En eller flera legitimerade läkare skall i pensionsanstalten delta i beredningen av ärenden som gäller arbetsförmåga eller rehabilitering samt av andra ärenden som inbegriper medicinska frågor. Pensionsanstaltens läkare kan anteckna sin ståndpunkt i handlingarna utan att följa vad som i 23 § i lagen

om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994) bestäms om formkraven för rättsmedicinska intyg och utlåtanden.

41 §

Begynnelsetidpunkten för full pension

Full invalidpension börjar tidigast från ingången av månaden efter den under vilken den i 12 kap. 3 § i sjukförsäkringslagen avsedda primärtiden för dagpenningen utgår.

Full invalidpension börjar dock från ingången av månaden efter den under vilken arbetsförmågan började, om

1) pensionsansökan har gjorts innan Folkpensionsanstalten har fastställt primärtiden för sjukdagpenningen och det före utgången av den kalendermånad som följer på pensionsansökan inte har beviljats sådan dagpenning som skall betalas för minst en månad utan avbrott och som hänför sig till tiden efter arbetsförmågans början, eller

2) dagpenningsansökan som hänför sig till tiden efter arbetsförmågans början har avslagits och arbetstagaren inte har beviljats sådan dagpenning som skall betalas för minst en månad utan avbrott och som hänför sig till tiden efter avslaget.

Har en arbetstagare rätt att från utlandet få en förmån som motsvarar dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, beaktas den vid fastställandet av begynnelsetidpunkten för invalidpensionen på samma sätt som dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, dock för högst den maximala betalningstiden enligt sjukförsäkringslagen.

42 §

Begynnelsetidpunkten för delinvalidpension

Delinvalidpension börjar från ingången av den månad som följer på pensionsfallet.

43 §

Betalning av invalidpensionen retroaktivt

Invalidpension betalas inte utan giltigt skäl retroaktivt för längre tid än sex månader före månaden för ansökan om pension.

Beviljas invalidpension retroaktivt, betalas pension inte för den tid under vilken arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring eller lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen.

Beviljas invalidpension retroaktivt såsom delinvalidpension eller full invalidpension på basis av 41 § 2 mom. och har för samma tid utbetalats dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, betalas invalidpension för denna tid till den del dess belopp överstiger beloppet av dagpenningen.

44 §

Tid för vilken invalidpension beviljas

Invalidpension beviljas tills vidare eller i form av rehabiliteringsstöd för viss tid.

Har arbetstagarens arbetsförmåga för viss tid varit nedsatt i åtminstone ett år, har han eller hon rätt att få rehabiliteringsstöd för att återställa arbetsförmågan under så lång tid som han eller hon uppskattas vara arbetsförmögen på det sätt som avses i denna lag.

När rehabiliteringsstöd beviljas skall pensionsanstalten se till att en vård- eller rehabiliteringsplan har uppgjorts för arbetstagaren. Rehabiliteringsunderstöd kan beviljas en arbetsförmögen arbetstagare även för den tid beredningen av vård- eller rehabiliteringsplanen pågår.

45 §

Invalidpensionstagarens anmälnings-skyldighet

Den som får invalidpension skall underrätta pensionsanstalten om att han eller hon återfått arbetsförmågan, om att han eller hon börjar förvärvsarbete och om att rehabiliteringen avbrutits.

46 §

Utredning av om arbetsförmågan fortgår

Om pensionsanstalten har skäl att anta att pensionstagaren åter är arbetsförmögen är pensionstagaren, om han eller hon åläggs därtill av pensionsanstalten, skyldig att för utredning av om arbetsförmågan fortgår låta undersöka sig hos en av pensionsanstalten namngiven legitimerad läkare eller på en rehabiliteringsanstalt eller en undersökningsinrättning som anvisas av pensionsanstalten. Pensionsanstalten skall då ersätta skäligen kostnader för undersökningen och eventuella resor.

47 §

Kontroll av rätten till invalidpension

Förändras en invalidpensionstagares arbetsförmåga kontrolleras hans eller hennes rätt till invalidpension på ansökan av pensionstagaren eller på pensionsanstaltens initiativ.

När förändringar i invalidpensionstagarens arbetsförmåga eller återfående av arbetsförmågan bedöms, beaktas förändringarna i arbetstagarens arbetsinkomst. Arbetstagaren har inte rätt till full invalidpension för den tid under vilken arbetsinkomsten överstiger 40 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsförmågan började eller rätt till delinvalidpension för den tid under vilken arbetsinkomsten överstiger 60 procent av den nämnda genomsnittliga inkomsten.

48 §

Ändring av invalidpensionens belopp

Sker en sådan förändring i arbetsförmågan hos en arbetstagare som får full invalidpension att han eller hon har rätt att få delinvalidpension och förändringen kan bedömas fortgå minst ett år, ändras full invalidpension till delinvalidpension från ingången av månaden efter förändringen.

Sker en sådan förändring i arbetsförmågan hos en arbetstagare som får delinvalidpen-

sion att han eller hon har rätt att få full invalidpension och förändringen kan bedömas fortgå minst ett år, ändras delinvalidpensionen till full invalidpension. Full invalidpension börjar så som bestäms i 41 §. Delinvalidpensionen utbetalas till dess full invalidpension börjar.

49 §

Indragning av invalidpension

Om invalidpensionstagaren har återfått sin arbetsförmåga i sådan grad att han eller hon inte längre uppfyller villkoren för erhållande av pensionen, dras invalidpensionen in från och med ingången av kalendermånaden efter den under vilken pensionstagaren återfått arbetsförmågan.

Om invalidpensionen dras in eller rehabiliteringsstödet upphör, kan pensionen för att stödja återgången till arbete fortgå i form av rehabiliteringsstöd till samma belopp som delinvalidpension även för en kortare tid än ett år.

50 §

Avbrott i utbetalningen av invalidpension

Utbetalningen av invalidpension kan avbrytas om pensionstagaren

1) är i förvärvsarbete och inkomsten av detta arbete tillfälligt överstiger 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsoförmågan började,

2) inte samtycker till undersökning som i enlighet med 46 § har föreskrivits av pensionsanstalten, förutom om det finns ett godtagbart skäl till detta,

3) inte lämnar resultaten av den undersökning som avses i 46 § till pensionsanstalten inom den skäligen tid som pensionsanstalten föreskriver, eller

4) utan giltigt skäl vägrar delta i rehabilitering eller utbildning som pensionsanstalten ordnar.

51 §

Justering av invalidpension retroaktivt

Pensionen kan dras in eller justeras eller

utbetalningen av den kan avbrytas retroaktivt för högst ett år. Denna tid om ett år beräknas från ingången av kalendermånaden efter den under vilken pensionstagaren ansökt om justering eller pensionsanstalten vidtagit justeringsåtgärder. Om utbetalningen av invalidpension har avbrutits, justeras eller indras dock pensionen från och med tidpunkten för avbrytandet.

52 §

Ändring av invalidpension till ålderspension

Full invalidpension ändras till ålderspension och delinvalidpension till sådan ålderspension som till beloppet motsvarar full invalidpension från ingången av månaden efter den under vilken pensionstagaren fyller 63 år.

Arbetstagaren har på ansökan rätt till pension som intjänats på grundval av arbete som utförts under tiden för invalidpension, dock tidigast från ingången av månaden efter den under vilken han eller hon fyller 63 år. En förutsättning är då att arbetstagaren inte längre står i det anställningsförhållande från vilket han eller hon pensioneras.

I stället för att beviljas i form av invalidpension beräknas och beviljas pensionen i form av ålderspension från ingången av månaden efter den under vilken 63 års ålder uppnåddes, om

1) arbetstagaren har fyllt 63 år före utgången av den primärtid som avses i 12 kap. 3 § i sjukförsäkringslagen, eller

2) någon primärtid inte fastställs för arbetstagaren på basis av 12 kap. 3 § 2 mom. i sjukförsäkringslagen, eftersom arbetstagaren har fyllt 63 år.

53 §

Hänvisning till rehabilitering

Avslås en ansökan om invalidpension eller arbetspensionsrehabilitering skall pensionsanstalten se till att arbetstagaren ges information om andra rehabiliteringsmöjligheter och hänvisas, i samarbete med de instanser som tillhandahåller tjänster, till annan rehabilitering eller någon annan service som motsvarar

hans eller hennes rehabiliteringsbehov. Pensionsanstalten skall dessutom iaktta lagen om klientsamarbete inom rehabiliteringen (497/2003).

Familjepension

54 §

Familjepension och familjepensionstagare

Förmånslåtare är en arbetstagare som tjänat in pension enligt denna lag och efter vars död familjepension betalas till förmånstagarna på det sätt som föreskrivs nedan.

Förmånstagare är en person som har rätt till familjepension efter förmånslåtarens död. Förmånstagare är på de villkor som anges nedan en efterlevande make, förmånslåtarens samt den efterlevande makens barn och en tidigare make till förmånslåtarens.

Familjepensionen betalas i form av efterlevandepension och barnpension.

Rätt till familjepension har inte den som genom brott uppsåtligt har orsakat förmånslåtarens död.

55 §

Efterlevande makes rätt till pension

En efterlevande make har rätt till efterlevandepension om han eller hon har ingått äktenskap med förmånslåtarens innan denne hade fyllt 65 år och om han eller hon har eller har haft ett gemensamt barn med förmånslåtarens.

Rätt till efterlevandepension har också sådan efterlevande make vars äktenskap har ingåtts innan den efterlevande maken fyllde 50 år och förmånslåtarens 65 år och äktenskapet hade varat minst fem år, om

- 1) den efterlevande maken hade fyllt 50 år vid förmånslåtarens död, eller
- 2) den efterlevande maken vid förmånslåtarens död hade fått invalidpension enligt en arbetspensionslag eller folkpensionslagen (347/1956) minst tre år.

En efterlevande make har inte rätt till efterlevandepension enligt 1 mom., om ett barn har givits som adoptivbarn utanför familjen

före förmånslåtarens död eller är förmånslåtarens barn som den efterlevande maken adopterat efter förmånslåtarens död.

Har den efterlevande maken på basis av ett tidigare äktenskap rätt att få familjepension enligt en arbetspensionslag, uppkommer inte rätt till ny familjepension.

56 §

Barns rätt till pension

Rätt till barnpension vid förmånslåtarens död har ett barn, som inte har fyllt 18 år och som är

- 1) barn till förmånslåtarens, eller
- 2) barn till den efterlevande maken och vid förmånslåtarens död bodde i samma hushåll som förmånslåtarens och den efterlevande maken.

Barnpension beviljas i första hand efter barnets egen förälder. Rätt till barnpension kan inte uppkomma efter flera än två förmånslåtare samtidigt. Om ett barn, som får barnpension efter två förmånslåtare, senare beviljas barnpension efter sin egen förälder, upphör den barnpension som först beviljats efter annan förmånslåtare från den tidpunkt då den barnpension som beviljas efter den egna föräldern börjar.

57 §

Tidigare makes rätt till pension

En tidigare make till förmånslåtarens har rätt till efterlevandepension, om förmånslåtarens vid sin död på basis av ett lagakraftvunnet domstolsbeslut eller en lagakraftvunnen dom eller ett avtal som har fastställts av socialnämnden var skyldig att betala periodiskt underhållsbidrag till honom eller henne. I fråga om en tidigare make och dennes rätt till efterlevandepension gäller vad som bestäms om den efterlevande maken och dennes rätt till efterlevandepension.

58 §

Begynnelsestidpunkten för familjepension och utbetalning retroaktivt

Familjepension betalas från ingången av månaden efter den under vilken förmånslåtarens avled. Till ett barn som fötts efter förmånslåtarens död betalas familjepension från ingången av månaden efter barnets födelse.

Familjepension betalas inte utan giltigt skäl retroaktivt för längre tid än sex månader före den månad då ansökan om pension gjordes.

59 §

Anmälningskyldighet

Den som får efterlevandepension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om han eller hon har ingått äktenskap.

Om ett barn som får barnpension ges som adoptivbarn till någon annan än förmånslåtarens efterlevande make eller dennes make, är barnets adoptivföräldrar skyldiga att underrätta pensionsanstalten om adoptionen.

60 §

Upphörande av familjepension

Rätten till efterlevandepension upphör om den efterlevande maken ingår nytt äktenskap före fyllda 50 år.

Rätten till barnpension upphör då barnet fyller 18 år eller om barnet ges som adoptivbarn till någon annan än den efterlevande maken eller dennes nya make.

61 §

Beviljande av familjepension för viss tid

Kan någon utredning om förmånslåtarens död inte läggas fram, men det är sannolikt att förmånslåtarens har avlidit genom drunkning, genom någon annan olycka eller av någon annan därmed jämförbar orsak, kan familjepension beviljas för viss tid.

När familjepension beviljas för viss tid i enlighet med 1 mom. dras förmånslåtarens arbetspension in den dag familjepensionen

börjar.

62 §

Engångsbetalning av efterlevandepension

När efterlevandepensionen upphör i enlighet med 60 § betalas till den efterlevande maken i ett för allt ett belopp som är lika stort som efterlevandepensionen för tre år hade varit.

Grund för beloppet är den månadspension som senast har utbetalats eller, om pensionsanstalten är sista pensionsanstalt enligt 107 §, det sammanlagda beloppet av de pensioner pensionsanstalten betalat per månad.

4 kap.

Fastställande av pension*Pensionstillväxt*

63 §

Pensionstillväxt

Pensionen tillväxer:

1) på grundval av sådana arbetsinkomster enligt 70 och 72 § som arbetstagaren har tjänat från ingången av kalendermånaden efter den under vilken 18 års ålder uppnåtts till utgången av den månad under vilken 68 års ålder uppnåtts,

2) för oavlönad tid som avses i 74 §, och

3) för tid med invalidpension och deltids-pension enligt denna lag.

Till pension berättigar inte arbetsinkomsterna under det år under vilket arbetsförmågan började, om den återstående tiden vid fastställandet av invalidpensionen har räknats såsom till pension berättigande tid på det sätt som föreskrivs i 66 §.

64 §

Pensionstillväxt på grundval av arbetsinkomster

Pensionen tillväxer på grundval av de pensionsgrundande arbetsinkomster som avses i

70 och 72 § för ettvarit år (årsinkomst) med

1) 1,5 procent fram till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 53 år,

2) 1,9 procent från och med ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren fyller 53 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 63 år,

3) 4,5 procent från och med ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren fyller 63 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 68 år.

När en tillväxtprocent enligt 1 mom. ändras under kalenderåret, fastställs pensionstillväxten enligt en genomsnittlig tillväxtprocent på grundval av andra inkomster än sådana som intjänats efter ålderspensionens början. Den genomsnittliga tillväxtprocenten räknas ut genom att tillväxtprocentsatserna enligt 1 mom. beaktas i förhållande till det antal kalendermånader under kalenderåret till vilka tillväxtprocentsatserna hänför sig.

Arbetar arbetstagaren i något annat EU- eller EES-land än i Finland vid uppnådd 53 års ålder, fogas till den teoretiska pensionen ett särskilt tillägg som räknas ut på basis av skillnaden mellan den tillväxtprocent som avses i 1 mom. 2 och 3 punkten och den tillväxtprocent som avses i 1 mom. 1 punkten. Det särskilda tillägget räknas ut på basis av arbetsinkomsterna i Finland.

65 §

Pensionstillväxt för oavlönad tid

Pensionen tillväxer med 1,5 procent på grundval av den inkomst som ligger till grund för en i 74 § avsedd förmån som arbetstagaren under ettvarit kalenderår erhållit för oavlönad tid.

66 §

Fastställande av pension för återstående tid

När invalidpensionen fastställs berättigar tiden från ingången av det kalenderår under vilket arbetstagaren har blivit arbetsförmögen till utgången av den kalendermånad un-

der vilken arbetstagaren fyller 63 år till pension (återstående tid). En förutsättning för erhållande av pension för återstående tid är att arbetstagaren under de tio kalenderår som föregick det år under vilket arbetsförmågan började har haft sammanlagt minst 12 566,70 euro i arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna.

Pensionen för den återstående tiden utgörs av den i 76 § avsedda inkomst som pensionen för den återstående tiden grundar sig på

1) 1,5 procent per år till den del som pensionen omfattar återstående tid fram till utgången av den månad under vilken arbetstagaren fyller 50 år,

2) 1,3 procent per år till den del som den återstående tiden omfattar tiden från ingången av den kalendermånad efter den under vilken arbetstagaren fyller 50 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 63 år.

67 §

Pensionstillväxt för arbete som utförs under tiden med pension

Pensionen tillväxer med 1,5 procent på grundval av de pensionsgrundande årsinkomster som pensionstagaren haft under en tid för vilken han eller hon enligt arbetspensionslagarna har fått invalidpension, ålderspension eller motsvarande pension från utlandet.

68 §

Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört

Om en arbetstagare som har fått invalidpension senare beviljas pension på nya grunder på basis av ålder eller arbetsförmåga, räknas såsom till pension berättigande tid även den tid under vilken arbetstagaren fick invalidpension. När pensionen för denna tid räknas ut används som grund den inkomst för den återstående tiden som hänför sig till den invalidpension som upphört.

På basis av 1 mom. tillväxer pensionen från och med ingången av det år under vilket arbetsförmågan började till utgången av den

månad under vilken invalidpensionen upphörde på grundval av den inkomst som pensionen för den återstående tiden grundar sig på och som hänför sig till invalidpensionen med

1) 1,5 procent per år till den del som pensionen omfattar tid fram till utgången av den månad under vilken arbetstagaren fyller 50 år,

2) 1,3 procent per år till den del som pensionen omfattar tid från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren fyller 50 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 63 år.

Har arbetstagaren utöver invalidpension enligt denna lag fått invalidpension enligt någon annan arbetspensionslag, utgör den inkomst för den återstående tiden som omfattas av denna lag och som hänför sig till den invalidpension som upphört samma relativa andel av de inkomster för den återstående tiden som hänför sig till de invalidpensioner som arbetstagaren erhållit som den andel som arbetsinkomsterna enligt denna lag utgör av summan av inkomsterna enligt arbetspensionslagarna under den granskningstid som avses i 76 och 78 §.

Har arbetstagaren fått invalidpension utan grund, räknas vid beräkningen av ny pension inte denna tid med pension såsom till pension berättigande tid.

69 §

Pensionstillväxt på grundval av deltidarbete och för tid med deltidspension

På grundval av inkomster av deltidarbete som utförs vid sidan av deltidspension samt på grundval av inkomster som ligger till grund för i 74 § avsedda förmåner för oavlönad tid under tiden för deltidarbete tillväxer pensionen i enlighet med 64 och 65 §.

För tid med deltidspension tillväxer ålderspensionen med 0,75 procent per år av det i 17 § 1 mom. avsedda inkomstbortfall på basis av vilket arbetstagarens deltidspension för första gången har räknats ut.

När invalidpensionen räknas ut på basis av en arbetsoförmåga som börjat under tid med deltidspension tillväxer pensionen för tiden

med deltidspension med 1,5 procent av inkomstbortfallet. Räknas även pension för återstående tid med i pension som tjänas in på grundval av deltidarbete som utförs vid sidan av deltidspension när invalidpensionen fastställs, skall pensionen för återstående tid räknas ut enligt tillväxtprocentsatserna i 66 § också i fråga inkomstbortfallet.

Arbetsinkomster och förmåner som berättigar till pension

70 §

Arbetsinkomster som berättigar till pension

Vid fastställandet av den arbetsinkomst som utgör grund för pensionen beaktas lön, resultatpremie eller annat vederlag som har betalats eller avtalats att betalas som ersättning för arbete. Ett sådant vederlag anses som arbetsinkomst på grundval av vilken pension intjänas även då det betalas till arbetstagaren av ett konkursbo, en sådan myndighet som enligt lönegarantilagen (866/1998) ansvarar för lönegarantin eller någon annan betalare (ställföreträdande betalare) i stället för av arbetsgivaren.

Till den arbetsinkomst som utgör grund för pensionen räknas också för arbetet utgående vederlag som har avtalats att delvis eller helt gottgöras i form av

1) betjäningsavgifter eller gåvor av allmänheten,

2) dagpenning som betalas av en sjukkasse enligt lagen om försäkringskassor och som arbetstagaren erhåller i stället för lön som betalas med stöd av lag, kollektivavtal eller något annat avtal, eller av

3) stöd för privat vård av barn enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996), eller något motsvarande annat stöd som betalas av staten eller kommunen.

Som sådant vederlag för arbete som avses i 1 mom. betraktas bland annat inte

1) en personalförmån som tillhandahållits av arbetsgivaren,

2) en ränteförmån för ett lån som erhållits på grundval av ett anställningsförhållande,

3) en förmån som innefattar rätten att på grundval av ett anställningsförhållande teck-

na aktier eller andelar i ett samfund till ett lägre pris än det gängse, om förmånen kan utnyttjas av en majoritet av de anställda,

4) en i 66 § i inkomstskattelagen (584/1997) avsedd förmån som uppkommer genom användning av en anställningsoption, eller en prestation som är baserad på ett anställningsförhållande och som fastställs enligt förändringen av värdet på ett bolags aktier,

5) en premie som ges i form av sådana aktier i arbetsgivarbolaget eller ett annat bolag inom samma koncern som noteras på en börs som är underställd myndighetstillsyn, i form av en placeringsdeposition eller på annat motsvarande sätt, eller helt eller delvis i form av pengar i stället för aktier, förutsatt att värdet av den behållning premien ger beror på hur värdet av aktierna utvecklas under en period på minst ett år efter att premien utlovas,

6) dagpenning eller någon annan ersättning för kostnader för arbetsresor,

7) lön för väntetid enligt 2 kap. 14 § 1 mom. i arbetsavtalslagen,

8) en ersättning eller något annat skadestånd som betalas med anledning av att ett arbetsavtal upphävs,

9) i personalfondslagen (814/1989) avsedda vinstpremieandelar som har överförts till en personalfond eller lyfts kontant, eller en fondandel som har lyfts ur personalfonden,

10) andelar som med stöd av bolagsstämmans beslut betalas till en arbetstagare i form av vinstutdelning eller som kontant vinstpremie, under förutsättning att den kontanta vinstpremien betalas till hela personalen och att syftet inte är att med hjälp av den ersätta det lönesystem som fastställts i ett kollektivavtal eller arbetsavtal, och att grunderna för fastställandet av den kontanta vinstpremien överensstämmer med 2 § 2 mom. i personalfondslagen och att bolagets fria kapital är större än det sammanlagda beloppet av den kontanta vinstpremie som fastställs vid bolagsstämman och den utdelning som skall betalas till aktieägarna, och inte heller

11) en vinstandel eller utdelning som en delägare i ett bolag har lyft.

I de situationer som avses i 3 mom. 10 punkten förutsätts dessutom att ett avtal som är bindande för arbetsgivaren inte har ingåtts beträffande betalningen av vinstpremie och att ägarna vid bolagsstämman fattar ett bin-

dande beslut om utbetalning av kontant vinstpremie efter räkenskapsperiodens slut och att vinstpremierna betalas därefter. En tilläggsförutsättning är att ärendet behandlas i enlighet med lagen om samarbete inom företag (725/1978) eller på något annat motsvarande sätt.

Närmare bestämmelser om den inkomst som ligger till grund för pensionen utfärdas genom förordning av statsrådet.

71 §

Hänförande av arbetsinkomst

Den pensionsgrundande arbetsinkomsten betraktas som inkomst under det kalenderår under vilket den betalats (betalningsprincipen). Om det att arbetsinkomsten betraktas som inkomst under det år den betalats snedvrider pensionsbeloppet, kan arbetsinkomsten betraktas som inkomst under det kalenderår under vilket den tjänades in.

72 §

Arbetsinkomster som berättigar till pension vid arbete utomlands (försäkringslön)

När en arbetstagare från Finland sänds utomlands för att arbeta eller när arbetstagaren anställs utomlands så att han eller hon omfattas av tillämpningsområdet för denna lag, betraktas den lön som skulle betalas för motsvarande arbete i Finland, med avvikelse från vad som bestäms i 70 §, som den arbetsinkomst som utgör grund för pensionen. Om motsvarande arbete inte finns i Finland, betraktas den lön som annars kan anses motsvara nämnda arbete som arbetsinkomst.

73 §

Avdrag för arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift från årsinkomsten

När den pensionsgrundande arbetsinkomsten fastställs avdras från arbetsinkomsten för ettvarit år ett belopp som motsvarar den arbetspensionsförsäkringsavgift som avses i 153 § och som fastställts för arbetstagarna

för året i fråga.

74 §

Oavlönad tid som berättigar till pension

Oavlönad tid berättigar till pension om arbetstagaren före ingången av året för pensionsfallet har haft minst 12 566,70 euro i arbetsinkomster som är försäkrade enligt arbetspensionslagarna.

Till pension berättigar inkomst som ligger till grund för en förmån för oavlönad tid på det sätt som avses i 3 mom. och som arbetstagaren har erhållit från ingången av kalendermånaden efter den under vilken 18 års ålder uppnåtts till utgången av det år som föregår pensionsfallet. När ålderspension räknas ut beaktas dock inkomst som ligger till grund för en förmån som arbetstagaren erhållit fram till utgången av månaden för ålderspensionsfallet.

De inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid betraktas som inkomster under det kalenderår till vilket förmånstiden hänför sig. De inkomster som ligger till grund för förmånerna berättigar till pension enligt följande:

1) 117 procent av sådan arbetsinkomst enligt sjukförsäkringslagen som ligger till grund för moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning för den tid för vilken förmånen har betalats till arbetstagaren och 17 procent för den tid för vilken förmånen har betalats till arbetsgivaren,

2) 75 procent av den inkomst som ligger till grund för alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet,

3) 75 procent av den inkomst som ligger till grund för inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa till den del som dagpenningen har erhållits till utgången av den månad under vilken 63 års ålder uppnåtts,

4) 65 procent av den inkomst som ligger till grund för förtjänststöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice,

5) 65 procent av den inkomst som ligger till grund för den utbildningsdagpenning som avses i 10 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

6) 65 procent av den inkomst som ligger till grund för vuxenutbildningsstöd enligt la-

gen om vuxenutbildningsstöd,

7) 65 procent av den arbetsinkomst som ligger till grund för rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner, eller för ersättning för förlorad inkomst som beviljats enligt bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfallsförsäkring eller trafikförsäkring, för den tid för vilken förmånen har betalats till arbetstagaren, dock inte om rehabiliteringspenningen har utbetalats som ett tillägg till pension,

8) 65 procent av sådan arbetsinkomst som ligger till grund för sjukdagpenning och specialvårdspenning och som avses i sjukförsäkringslagen, för den tid för vilken förmånen har betalats till arbetstagaren,

9) 65 procent av den arbetsinkomst som ligger till grund för ersättning för förlorad inkomst som beviljats enligt bestämmelserna om olycksfallsförsäkring, trafikförsäkring eller försäkring för olycksfall i militärtjänst, för den tid för vilken dagpenning har betalats till arbetstagaren, dock inte till den del som pension intjänas av samma orsak som enligt 8 punkten.

Har en förmån som avses i 3 mom. 1 punkten på grund av att förvärvsinkomster saknas eller att de har varit låga betalats till ett belopp motsvarande minimidagpenning, är den inkomst som ligger till grund för förmånen 523,61 euro i månaden. Har förmånen på grund av återgång till arbetet betalats till ett belopp motsvarande minimidagpenning, är den inkomst som ligger till grund för förmånen beloppet av den minimidagpenning som betalats till arbetstagaren.

På grundval av inkomst som ligger till grund för förmånen intjänas inte pension för den tid under vilken arbetstagaren har erhållit annan pension enligt arbetspensionslagarna än deltids- eller familjepension.

75 §

Arbetstagarers pensionsutdrag och kontroll av det

Till en i Finland bosatt arbetstigare i åldern 18-67 år sänds årligen ett pensionsutdrag

varav framgår

1) de arbetsinkomster som berättigar till pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn särskilt för varje arbetsgivare,

2) de inkomster som ligger till grund för förmåner som betalats för oavlönad tid och som berättigar till pension särskilt för varje förmånsslag,

3) grunden och den tid för vilken pension intjänas enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier, och

4) beloppet av den pension som intjänats fram till utgången av året före det år under vilket utdraget skickades.

Pensionsutdraget innehåller de uppgifter som avses i 1 mom. 1-3 punkten för fem kalenderår före det år under vilket informationen skickades. Utdraget sänds till arbetstagararen av den pensionsanstalt där arbetstagararens anställningsförhållande är försäkrat vid utgången av kalenderåret före det år under vilket utdraget skickades eller senast därförinnan.

Om arbetstagararen konstaterar en brist eller ett fel i de uppgifter som avses i 1 mom. 1-3 punkten skall den pensionsanstalt som skickat utdraget på arbetstagararens yrkande reda ut uppgifternas riktighet. Arbetstagararen skall vid behov uppvisa en sådan utredning om grunderna för sitt yrkande som skäligen kan förutsättas av honom eller henne. Pensionsanstalten är inte skyldig att reda ut dessa uppgifter retroaktivt för längre tid än de fem kalenderår som avses i 2 mom.

Om arbetstagararen ostridigt visar att han eller hon före de fem år som nämns ovan har haft sådana inkomster eller förmåner som avses i 1 mom. 1-3 punkten och som berättigar till pension samt som inte beaktats som pensionberättigande på rätt sätt, beaktar pensionsanstalten uppgifterna retroaktivt. Ostridigt påvisade arbetsinkomster beaktas som inkomster under utbetalningsåret och inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid, tid för vård av barn under tre år samt studietid som inkomster under de år till vilka förmånstiden, barnavårdstiden eller studierna hänför sig.

Har arbetstagararen inte arbetsinkomster som försäkrats enligt arbetspensionslagarna för

den privata sektorn och som berättigar till pension, skall Pensionsskyddscentralen sända informationen om de förmåner som avses i 1 mom. 2 och 3 punkten och vid behov reda ut uppgifternas riktighet på det sätt som avses i 3 och 4 mom.

Arbetstagararen har rätt att få ett beslut om de uppgifter som avses i 3 och 4 mom. och som påverkar pensionsrätten. Beslutet ges av den pensionsanstalt som skickat utdraget eller, i det fall som avses i 5 mom., av Pensionsskyddscentralen. Om uppgifterna enligt 3 och 4 mom. hänför sig till ett tillämpningsärende enligt 10 § som behandlas av Pensionsskyddscentralen, ger Pensionsskyddscentralen även beslut om de uppgifter som avses i 3 och 4 mom.

Återstående tid

76 §

Inkomst som pensionen för den återstående tiden grundar sig på

Den inkomst som pensionen för den återstående tiden grundar sig på (inkomst för den återstående tiden) bestäms på grundval av de arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna och de till grund för i 74 § avsedda förmåner för oavlönad tid liggande inkomster, vilka arbetstagararen har erhållit under de fem kalenderår som föregick det år under vilket arbetsoförmågan började (granskningstid). Inkomsten för den återstående tiden är per månad summan av dessa under granskningstiden erhållna arbetsinkomster, inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid och inkomster som avses i 4 mom. dividerad med sextio.

När inkomsten för den återstående tiden bestäms beaktas

1) inkomst som ligger till grund för moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning till det belopp som nämns i 74 § 3 mom., och

2) andra inkomster som ligger till grund för i 74 § avsedda förmåner för oavlönad tid till 100 procent.

Har den förmån som avses i 1 mom. på grund av att förvärvsinkomster saknas eller

att de har varit låga betalats till ett belopp motsvarande minimidagpenning, beaktas 523,61 euro i månaden när inkomsten för den återstående tiden bestäms. Har förmånen på grund av återgång till arbetet betalats till ett belopp motsvarande minimidagpenning, beaktas den minimidagpenning som har betalats till arbetstagaren när inkomsten för den återstående tiden bestäms.

När inkomsten för den återstående tiden bestäms beaktas såsom inkomst 1 047,22 euro för varje hel månad för vilken arbetstagaren under granskningstiden har fått

1) grunddagpenning, arbetsmarknadsstöd eller utbildningsdagpenning till ett belopp som motsvarar grunddagpenningen enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, eller

2) utbildningsstöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice som grundstöd.

Den dagpenning som avses i sjukförsäkringslagen beaktas på det sätt som avses i 4 mom., om den har beviljats till samma belopp som den grunddagpenning som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Har arbetstagaren under granskningstiden inte några arbetsinkomster som berättigar till pension, räknas pensionsdelen för återstående tid inte heller till pensionen på basis av inkomster som ligger till grund för i 74 § avsedda förmåner för oavlönad tid eller inkomster som avses i 4 mom.

77 §

Barnavårdstidens inverkan på pension för återstående tid

Är arbetstagarens arbetsinkomster under den granskningstid som avses i 76 § 1 mom. mindre än den stabiliserade inkomstnivån på grund av vård av barn under tre år och leder detta till att pensionen enligt arbetspensionslagarna sjunker med minst 20 procent, används på ansökan av arbetstagaren såsom arbetsinkomst enligt 76 mom. 1 mom. den arbetsinkomst som barnavårdstiden inte har minskat. Härvid beaktas dock arbetsinkomster som erhållits under de högst tio senaste åren.

78 §

Fastställande av pension för återstående tid på grundval av inkomst under mindre än fem år

Har arbetstagaren till pension berättigande arbetsinkomster, inkomster som ligger till grund för en förmån för oavlönad tid eller inkomster för återstående tid som avses i 76 § endast under det år under vilket arbetsförmågan började eller året innan, beaktas vid fastställandet av inkomsten för återstående tid även inkomsterna under det år då arbetsförmågan började fram till utgången av den månad under vilken arbetstagaren har blivit arbetsförmögen.

Har arbetstagaren blivit arbetsförmögen före utgången av det kalenderår under vilket han eller hon fyller 23 år, är granskningstiden tiden mellan ingången av månaden efter uppnådd 18 års ålder och utgången av den månad under vilken arbetsförmågan började. Härvid är inkomsten för den återstående tiden per månad summan av de inkomster för den återstående tiden som avses i 76 § och som erhållits under granskningstiden, delad med det antal månader som ingår i samma period, dock med högst 60.

79 §

Andel enligt denna lag av inkomster för återstående tid

Beaktas återstående tid i arbetstagarens pension på basis av flera olika arbetspensionslagar, utgör den inkomst för den återstående tiden som omfattas av denna lag lika stor andel av summan av inkomsterna för den återstående tiden som den andel som arbetsinkomsterna enligt denna lag utgör av summan av inkomsterna enligt arbetspensionslagarna under den granskningstid som avses i 76 eller 78 §.

*Andra omständigheter som inverkar på
invalidpensionens belopp*

80 §

Pension på tidigare grunder

Beviljas en arbetstagare som fått rehabiliteringspenning enligt denna lag invalidpension på grund av arbetsoförmåga som har börjat innan två år har förflutit från det att rehabiliteringspenningsperioden löpte ut, fastställs pensionen på de grunder enligt vilka den skulle ha fastställts om arbetsoförmågan hade börjat vid ingången av rehabiliteringspenningsperioden.

Om en arbetstagare som har fått invalidpension senare beviljas invalidpension på grund av sådan ny arbetsoförmåga som har börjat innan två år har förflutit från det att den tidigare invalidpensionen upphörde, fastställs den nya invalidpensionen enligt samma grunder som den tidigare beviljade invalidpensionen. Förfarandet är detsamma också senare, om den nya invalidpensionen beviljas en arbetstagare, som erhållit invalidpension, med anledning av samma sjukdom, lyte eller skada som legat till grund för den tidigare invalidpensionen.

Om en arbetstagare som har fått invalidpension beviljas ålderspension som börjar innan två år har förflutit från det att invalidpensionen upphörde, fastställs ålderspensionen enligt samma grunder som den ovan nämnda invalidpensionen.

81 §

Engångsförhöjning av invalidpension

En engångsförhöjning läggs till arbetstagarens invalidpension från ingången av det kalenderår fram till vilket det har gått fem kalenderår sedan pensionen började. Förhöjningen läggs inte till om arbetstagaren vid ingången av året för förhöjningen har fyllt 55 år. Engångsförhöjning läggs inte till rehabiliteringstillägg.

Engångsförhöjningen räknas ut på basis av

det sammanlagda beloppet av de pensioner som beviljats arbetstagaren enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Förhöjningen bestäms enligt arbetstagarens ålder vid ingången av året för förhöjningen. Förhöjningsprocenten är 21 om arbetstagaren vid ingången av året för förhöjningen är 24-26 år. Förhöjningsprocenten sjunker för varje levnadsår med 0,7 procentenheter.

Livslängdskoefficient

82 §

Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Pensionsskyddet anpassas till förändringen i den förväntade medellivslängden genom att pensionen, när ålderspensionen börjar, omvandlas med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyllde 62 år.

När en invalidpension ändras till ålderspension vid 63 års ålder, justeras pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyllde 62 år.

83 §

Fastställande av livslängdskoefficienten

På framställning av Pensionsskyddscentralen fastställer social- och hälsovårdsministeriet årligen genom förordning den livslängdskoefficient som avses i 82 § senast en månad före ingången av det kalenderår under vilket den tillämpas. Livslängdskoefficienten bestäms så att kapitalvärdet för den pension som omvandlats med koefficienten beräknad enligt Statistikcentralens tillgängliga dödlighetsstatistik för vart och ett av de fem senaste åren är detsamma som kapitalvärdet för den icke-omvandlade pensionen 2009 beräknad enligt dödlighetsstatistiken för 2003-2007. När kapitalvärdet räknas ut används en ränte-

sats på två procent.

Fastställande av familjepension

84 §

Grund för familjepension

Familjepensionen fastställs på basis av den ålderspension eller fulla invalidpension enligt denna lag som förmånslåtaren fick vid sin död. När ålderspension är grund för familjepensionen, beaktas ålderspensionen utan den omvandling med livslängdscoeffcienten som avses i 82 §. Pension som förmånslåtaren tjänat in under sin tid med pension läggs till den pension efter förmånslåtaren som familjepensionen grundar sig på.

Om förmånslåtaren vid sin död inte har fått sådan pension som nämns i 1 mom. räknas som grund för familjepensionen den pension som förmånslåtaren skulle ha fått om han eller hon hade blivit arbetsförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension på sin dödsdag.

Om förmånslåtaren vid sin död hade invalidpension i vilken en i 81 § avsedd engångsförhöjning inte ingick, ökas förmånslåtarens invalidpension, som räknas som grund för familjepensionen, med en engångsförhöjning från ingången av det kalenderår fram till vilket förmånslåtarens invalidpension och på basis av den beviljad familjepension har fortgått fem kalenderår. Om förmånslåtaren inte erhöll pension vid sin död, läggs engångsförhöjningen till förmånslåtarens invalidpension, som beaktas som grund för familjepension, från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepensionen har fortgått fem kalenderår. Engångsförhöjningsprocenten bestäms på det sätt som avses i 81 § 2 mom. enligt hur gammal förmånslåtaren skulle vara vid tidpunkten för förhöjningen.

85 §

Efterlevande makes och tidigare makes pension

Efterlevandepensionens belopp av grunden för familjepensionen är, om inte något annat följer av 88-93 §,

1) 6/12, om förmånstagare är den efterlevande maken ensam eller den efterlevande maken och ett barn,

2) 5/12, om förmånstagare är den efterlevande maken och två barn,

3) 3/12, om förmånstagare är den efterlevande maken och tre barn, samt

4) 2/12, om förmånstagare är den efterlevande maken och fyra eller flera barn.

Storleken av familjepensionen för en tidigare make till förmånslåtaren fastställs så att dess andel av den efterlevandepension som har räknats ut enligt 1 mom. blir lika stor som vad 60 procent av det underhållsbidrag som förmånslåtaren har betalat till sin tidigare make utgör av förmånslåtarens pension enligt 84 §. Är också en efterlevande make förmånstagare, uppgår det sammanlagda beloppet av tidigare makars familjepensioner till högst hälften av efterlevandepensionen. Det sammanlagda beloppet dras av från efterlevandepensionen och fördelas mellan de tidigare makarna i samma förhållande som underhållsbidragen.

86 §

Barnpensionens belopp

Barnpensionernas sammanlagda belopp av grunden för familjepensionen är, om inte något annat följer av 92 eller 93 §,

1) 4/12, om det finns ett barn,

2) 7/12, om barnen är två,

3) 9/12, om barnen är tre, samt

4) 10/12, om barnen är fyra eller flera.

Det sammanlagda beloppet av barnpensionen fördelas jämnt mellan de barn som är förmånstagare.

87 §

Justering av familjepension

Familjepensionens belopp och dess fördelning mellan förmånstagarna justeras om antalet förmånstagare förändras. Justeringen görs från ingången av kalendermånaden efter förändringen.

Familjepensionens belopp justeras också då en engångsförhöjning i enlighet med 84 § 3 mom. läggs till den invalidpension som ligger

till grund för familjepensionen. Härvid justeras familjepensionen vid samma tidpunkt som den, då engångsförhöjningen läggs till.

88 §

Minskning av efterlevnadspension

Pensioner som den efterlevande maken erhållit på basis av förvärvsarbete och som grundar sig på arbetspensionslagarna och därmed jämförbara lagar minskar efterlevandepensionen. När efterlevandepensionen minskas beaktas de pensioner som den efterlevande maken erhållit, utan att från dem dras av de primära förmåner som avses i 92 och 93 §, och delinvalidpension som den efterlevande maken erhållit beaktas till ett belopp som motsvarar full invalidpension. När efterlevandepensionen minskas beaktas dessutom en förmån som motsvarar ovan nämnda pension och som betalas eller skulle betalas till den efterlevande maken från utlandet eller på basis av en anställning vid en institution inom Europeiska gemenskaperna eller i en internationell organisation.

Om den efterlevande maken inte får sådan pension som avses i 1 mom. betraktas som den efterlevande makens arbetspension dock den kalkylerade pension som den efterlevande maken skulle ha beviljats om han eller hon i den mån som berättigar till full invalidpension hade blivit arbetsförmögen på förmånslåtarens dödsdag (den efterlevande makens kalkylerade pension). Om den efterlevande maken har arbetat utomlands eller varit anställd av en institution inom Europeiska gemenskaperna eller av en internationell organisation, betraktas som den efterlevande makens arbetspension den kalkylerade pension som den efterlevande maken skulle ha beviljats om hans eller hennes arbete som räknas till den försäkringstid som grundar sig på en anställning utomlands, vid en institution inom Europeiska gemenskaperna eller i en internationell organisation hade omfattats av denna lag.

Ger pensionsanstalten beloppet av den efterlevande makens kalkylerade pension till den pensionsanstalt som sköter verkställigheten av arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn för fastställande av efterlevande-

pensionen enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn, har den efterlevande maken på begäran rätt att av pensionsanstalten få ett beslut om beloppet av den kalkylerade pensionen.

89 §

Tidpunkt för minskning av efterlevnadspension

Efterlevandepensionen minskas från ingången av den sjunde kalendermånaden efter förmånslåtarens död. Har den efterlevande maken vid förmånslåtarens död fyllt 65 år eller får han eller hon i 88 § 1 mom. nämnd pension, minskas den efterlevande makens pension dock räknat från ingången av kalendermånaden efter förmånslåtarens död.

Om barn, som har rätt till barnpension efter förmånslåtarens, vid förmånslåtarens död bodde i samma hushåll som denne och den efterlevande maken, minskas efterlevandepensionen inte förrän det yngsta barnet fyller 18 år. Som den efterlevande makens kalkylerade pension betraktas då den invalidpension som den efterlevande maken skulle ha beviljats om han eller hon i den mån som berättigar till full invalidpension hade blivit arbetsförmögen när det yngsta barnet fyller 18 år.

90 §

Grund för minskning av efterlevandepension samt pensionens belopp

Efterlevandepensionen minskas om den efterlevande makens i 88 § avsedda arbetspensioner överstiger grunden för minskningen av pensionen. Minskningen av pensionen är 50 procent av skillnaden mellan de arbetspensioner som avses i 88 § och grunden för minskningen av pensionen. Grunden för minskningen av pensionen är

1) 649,69 euro per månad, om förmånslåtarens enligt 84 § beräknade pension och andra arbetspensioner tillsammans överstiger nämnda belopp,

2) det sammanlagda beloppet av förmånslåtarens enligt 84 § beräknade pension och andra arbetspensioner, om det sammanlagda beloppet av dessa arbetspensioner överstiger

324,77 euro men inte 649,69 euro,

3) 324,77 euro, om det sammanlagda beloppet av de arbetspensioner som nämns i 1 mom. är högst 324,77 euro.

När grunden för minskningen av pensionen fastställs beaktas en förmån som motsvarar de i 1 mom. 1 och 2 punkten nämnda arbetspensionerna och som betalas på basis av en anställning utomlands eller vid en institution inom Europeiska gemenskaperna eller i en internationell organisation på det sätt som föreskrivs i 88 § 1 och 2 mom.

Har den efterlevande maken rätt att utöver efterlevandepension enligt denna lag få efterlevandepension enligt någon annan arbetspensionslag, avdras från efterlevandepensionen enligt denna lag ett belopp som utgör en lika stor del av den ovan avsedda minskningen som efterlevandepensionen enligt denna lag utgör av alla efterlevandepensionerna enligt arbetspensionslagarna.

När efterlevandepensionen minskas omvandlas efterlevandepensionen med den livslängdskoefficient enligt 82 § som har fastställts för det år då efterlevandepensionen minskas.

91 §

Minskning av efterlevnadspension i särskilda fall

När efterlevandepensionen minskas beaktas på ansökan av den efterlevande maken i stället för arbetspensionerna den efterlevande makens genomsnittliga förvärvsinkomster och på dem grundade förmåner samt delinvalidpensionen, om

1) den efterlevande maken inte får arbetspension på grundval av eget arbete eller om den efterlevande maken får delinvalidpension,

2) den efterlevande maken har ansökt om detta inom fem år efter förmånsåtagarens död eller då efterlevandepensionen minskas för första gången, och

3) de nämnda förvärvsinkomsterna och på dem grundade förmåner samt delinvalidpensionen, då 60 procent av förvärvsinkomsterna beaktas, tillsammans är minst 25 procent mindre än den pension som har fastställts för

den efterlevande maken i enlighet med 88 §.

Den genomsnittliga förvärvsinkomst som avses i 1 mom. räknas ut på grundval av den efterlevande makens inkomster sex månader före ansökan, och minskningen av pensionen på det sätt som avses i 1 mom. görs tidigast från ingången av denna retroaktiva period.

Efterlevandepensionen justeras om det i den efterlevande makens förhållanden sker en förändring på ett sådant sätt att villkoren i 1 mom. inte längre uppfylls. Dessutom justeras efterlevandepensionen om en efterlevande make beviljas pension enligt arbetspensionslagarna i någon annan form än deltidspension.

När efterlevandepensionen justeras används samma grund för minskningen av pensionen som då efterlevandepensionen minskades för första gången.

5 kap.

Primära förmåner som dras av från pension

92 §

Förmåner som dras av från pension

Från pension enligt denna lag avdras en primär förmån som arbetstagaren erhållit och från familjepension en familjepension eller ersättning som motsvarar en primär förmån. Primära förmåner är

1) dagpenning eller olycksfallspension som grundar sig på lagen om olycksfallsförsäkring,

2) ersättning för inkomstbortfall på grund av egen skada eller pension som beviljats med stöd av trafikförsäkringslagen,

3) ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring,

4) ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om trafikförsäkring,

5) livränta beviljad med stöd av lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948), och

6) dagpenning eller olycksfallspension beviljad med stöd av lagen om olycksfall i militärtjänst.

Om en arbetstagare har rätt till en i 1 mom.

nämnd förmån betalas i pension enligt denna lag av skillnaden mellan det sammanlagda beloppet av alla arbetspensioner och den förmån som nämns i 1 mom. en lika stor del som pensionen enligt denna lag utgör av samtliga arbetspensioner.

93 §

Avdrag för förmån från utlandet

Som primär förmån betraktas även en sådan förmån från en annan stat som motsvarar en förmån som avses i 92 § 1 mom.

Om när arbetstagarens pension bestäms den återstående tiden skall beaktas enligt pensionslagstiftningen i två eller flera EU- eller EES-länder eller länder med vilka en överenskommelse om social trygghet ingåtts, förhindras överlappande återstående tid genom att den återstående tiden beviljas på basis av denna lag i samma förhållande som förhållandet mellan arbetstagarens försäkringstid enligt arbetspensionslagarna och försäkringstiden i alla länder som beviljar återstående tid.

94 §

Inverkan på pensionsbeloppet av ändringar av en primär förmån

Beviljas pensionstagaren en primär förmån eller ändras beloppet av en primär förmån eller en pension enligt denna lag av annan orsak än på grund av en indexjustering, justeras pensionens belopp. Pensionsbeloppet justeras också om från pension som avses i denna lag har avdragits en primär förmån och pensionstagaren beviljas annan arbetspension. Från delinvalidpension avdras dock inte dagpenning eller ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om olycksfallsförsäkring, lagen om trafikförsäkring eller lagen om olycksfall i militärtjänst, om den har beviljats på grund av ett olycksfall eller en trafikskada som inträffat under tiden med delinvalidpension.

Familjepensionens belopp justeras om pensionstagaren beviljas familjepension som motsvarar en primär förmån eller familjepension enligt arbetspensionslagarna och från familjepension enligt denna lag har avdragits

en primär förmån.

Pensionen justeras från den tidpunkt då en förmån som avses i 1 mom. beviljas eller från den tidpunkt då beloppet av förmånen eller en pension enligt denna lag förändras. Om pensionstagaren beviljas en i 93 § 1 mom. avsedd förmån från utlandet eller en sådan förmåns belopp förändras, justeras pensionsbeloppet från ingången av kalendermånaden efter den under vilken pensionsanstalten får kännedom om att en dylik förmån beviljas eller förändras.

Pensionsbeloppet justeras inte om den primära förmånen beviljas eller dess belopp förändras för högst fyra månader från det att förmånen började eller förändrades.

95 §

Regressrätt

Pension enligt denna lag kan beviljas utan avdrag till dess beloppet av den primära förmånen är slutligt fastställt. Pensionstagarens rätt till primär förmån övergår till pensionsanstalten till den del förmånen hade minskat pensionen.

6 kap.

Beaktande av förändringar i löne- och prisnivån

96 §

Justering av inkomstgränser, belopp och årsinkomster med en lönekoeficient

De inkomstgränser, belopp och gränsbelopp som anges i denna lag justeras årligen vid ingången av januari med en koeficient (lönekoeficient) i vilken vägningskoefficienten för förändringar i lönenivån utgör 0,8 och vägningskoefficienten för förändringar i prisnivån 0,2.

Vid beräkningen av pensionen justeras årsinkomsterna med lönekoeficienten till nivån under det år under vilket pensionen började.

Inkomstgränserna, beloppen och gränsbeloppen enligt denna lag motsvarar värdet 1 (1,000) år 2004 för den lönekoeficient som

avses i 1 mom.

97 §

Fastställande av lönekoeficienten

Som grund för lönekoeficienten används Statistikcentralens beräkningar av de årliga förändringarna i förtjänstnivå- och konsumentprisindexen jämfört med föregående kalenderårs tredje kvartal. När lönekoeficienten fastställs minskas förändringen i lönenivån med ett belopp som motsvarar förändringen i början av föregående kalenderår i den i första meningen i 153 § avsedda arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift.

98 §

Indexjustering av pensionerna

En löpande pension justeras årligen från ingången av januari med ett indextal (arbetspensionsindex) i vilket vägningskoeficienten för förändringen i lönenivån är 0,2 och vägningskoeficienten för förändringen i prisnivån är 0,8.

99 §

Fastställande av arbetspensionsindex

Som grund för arbetspensionsindexet används Statistikcentralens beräkningar av de årliga förändringarna i förtjänstnivå- och konsumentprisindexen jämfört med föregående kalenderårs tredje kvartal. När indexet fastställs minskas förändringen i lönenivån med ett belopp som motsvarar förändringen i början av föregående kalenderår i den i första meningen i 153 § avsedda arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift.

100 §

Fastställande av lönekoeficienten och arbetspensionsindexet

Social- och hälsovårdsministeriet fastställer genom förordning lönekoeficienten och arbetspensionsindexet för ettvarit kalenderår senast två månader före ingången av det kalenderår under vilket de tillämpas.

7 kap.

Ansökan om pension och beslut

101 §

Pensionsansökan

Pension skall sökas hos pensionsanstalten på en blankett som Pensionsskyddscentralen fastställer för detta ändamål. Till ansökan skall fogas den utredning som behövs för att pensionsärendet skall kunna avgöras.

Närmare bestämmelser om de blanketter som behövs för ansökan om pension utfärdas genom förordning av statsrådet.

102 §

Utredning av hälsotillståndet hos den som ansöker om invalidpension

Den som ansöker om invalidpension skall tillställa pensionsanstalten ett läkarutlåtande om sitt hälsotillstånd. Utlåtandet skall innehålla en vård- eller rehabiliteringsplan. Pensionsanstalten får dock godkänna också ett läkarutlåtande av annat slag eller en motsvarande utredning. Pensionsanstalten kan också på egen bekostnad inhämta ett läkarutlåtande, om sökanden vårdas på sjukhus eller om det finns något annat särskilt skäl därtill.

Den som ansöker om invalidpension är, om han eller hon åläggs därtill av pensionsanstalten, skyldig att för utredning av nedsättningen i arbetsförmågan låta undersöka sig hos en av pensionsanstalten namngiven legitimerad läkare eller på en rehabiliteringsanstalt eller en undersökningsinrättning som anvisas av pensionsanstalten. Om sökanden utan godtagbart skäl vägrar låta sig undersökas, får pensionsansökan avgöras med stöd av sådan utredning som pensionsanstalten har tillgång till.

Pensionsanstalten är skyldig att ersätta den som ansöker om invalidpension skäligena kostnader för den undersökning som avses i 2 mom. och för eventuella resor.

103 §

Ansökan om pension på en arbetstagares vägnar

Om arbetstagaren på grund av ålder, skada, sjukdom eller av någon annan orsak är oförmögen att själv ansöka om pension eller att i övrigt sköta sina pensionsärenden och saknar en intressebevakare, kan en av pensionsanstalten godkänd nära anhörig till arbetstagaren eller en person som har skött arbetstagaren på arbetstagarens vägnar ansöka om pension och även i övrigt föra arbetstagarens talan i ärenden som gäller pension enligt denna lag.

104 §

Anhängiggörande av pensionsansökan

Pensionsansökan anses vara gjord den dag den inkommit till en pensionsanstalt som avses i en lag som nämns i 3 § eller till Pensionsskyddscentralen eller till ett ombud som en pensionsanstalt eller Pensionsskyddscentralen har bemyndigat för ändamålet.

105 §

Beslutsfattande och delgivning av beslut

Rätten till pension enligt denna lag och pensionsbeloppet avgörs genom beslut av pensionsanstalten. Den behöriga pensionsanstalten skall avgöra pensionsansökan utan dröjsmål när den har fått nödvändiga utredningar.

Pensionsanstalten och Pensionsskyddscentralen delger sitt beslut genom att sända det per brev till mottagaren under den adress som han eller hon uppgivit.

Närmare bestämmelser om pensionsanstaltens och Pensionsskyddscentralens beslut och om undertecknande av beslutet utfärdas genom förordning av statsrådet.

Pensionsanstalt som behandlar pensionsansökan

106 §

Arbete enbart i branscher som omfattas av arbetspensionslagarna för den privata sektorn

En arbetstagares pensionsansökan handläggs och avgörs av den pensionsanstalt där det för arbetstagaren ordnats pensionsskydd vid tidpunkten för pensionsfallet eller därförinnan senast. Denna pensionsanstalt (pensionsanstalt inom den privata sektorn) sköter också utbetalningen av pension enligt andra pensionslagar för den privata sektorn och pensionsanstaltens övriga uppgifter i anslutning till pensionen. Dessutom fattar denna pensionsanstalt beslut om pensioner som intjänats på grundval av i 74 § avsedd oavlönad tid och förmåner som intjänats på basis av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier.

Om den återstående tiden beaktas när pensionen fastställs, sköts de uppgifter som avses i 1 mom. av den pensionsanstalt där pensionsskydd för arbetstagaren ordnats vid utgången av kalenderåret före pensionsfallsåret eller senast därförinnan.

107 §

Arbete i branscher som omfattas av arbetspensionslagarna för både den privata och den offentliga sektorn

Om en arbetstagare har omfattats av pensionsskydd såväl enligt en pensionslag för den privata sektorn som enligt en lag som avses i 3 § 2 mom. 1, 2, 3 eller 5 punkten och om pensionsskydd vid tidpunkten för pensionsfallet eller därförinnan senast ordnats för honom eller henne i en pensionsanstalt inom den privata sektorn, skall denna pensionsanstalt (sista pensionsanstalt)

1) ge en beslutssammanställning som uppger pensionsanstaltens beslut enligt 106 § samt beslut av de pensionsanstalter (pen-

sionsanstalt inom den offentliga sektorn) som sköter pensionsskydd enligt ovan nämnda pensionslagar för den offentliga sektorn och motsvarande familjepensionsskydd, och

2) betala de pensioner som avses i besluts-sammanställningen samt sköta övriga uppgifter i anslutning till pensionerna.

Om för arbetstagaren vid tidpunkten för pensionsfallet eller därförinnan senast ordnats pensionsskydd i en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn, skall den i egenskap av sista pensionsanstalt sköta de uppgifter som avses i 1 mom. även i fråga om pensionsskyddet enligt pensionslagarna för den privata sektorn.

Om den återstående tiden beaktas när pensionen fastställs, sköts de uppgifter som avses i 1 mom. i egenskap av sista pensionsanstalt av den pensionsanstalt inom den privata eller offentliga sektorn där pensionsskydd för arbetstagaren ordnats vid utgången av kalenderåret före pensionsfallsåret eller senast därförinnan.

Vad som i 1, 2 och 3 mom. bestäms om sista pensionsanstalt tillämpas inte på invalidpension, om pensionsskydd för arbetstagaren ordnats vid utgången av kalenderåret före pensionsfallsåret eller senast därförinnan i en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn och arbetstagaren har inkomster enligt denna lag och lagen om sjömanspensioner till ett belopp av sammanlagt minst 12 566,70 euro under de två sista kalenderåren före pensionsfallsåret.

Om deltidspension beviljas samtidigt såväl enligt en pensionslag för den privata sektorn som enligt en pensionslag för den offentliga sektorn, beviljas pensionen separat av pensionsanstalten för den privata sektorn och pensionsanstalterna för den offentliga sektorn.

108 §

Förhandlingsskyldighet

En pensionsanstalt inom den offentliga sektorn som är sista pensionsanstalt skall före beslutet begära att pensionsanstalten inom den privata sektorn ger en bedömning av arbetstagarens arbetsförmåga, om pensionens belopp från pensionsanstalten inom den pri-

vata sektorn överstiger 688,02 euro per månad och pensionsanstalten inom den offentliga sektorn i egenskap av sista pensionsanstalt avgör arbetstagarens rätt till invalidpension med stöd av

1) 9 § 1 mom. a- eller b-punkten i lagen om statens pensioner,

2) 24 § 1 mom. 1 punkten i lagen om kommunala pensioner,

3) de bestämmelser i pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan som motsvarar de bestämmelser som nämns i 1 punkten, eller

4) de bestämmelser i 13 § i lagen om Folkpensionsanstalten som motsvarar de bestämmelser som nämns i 1 punkten.

Om pensionsanstalten inom den privata sektorn och den sista pensionsanstalten då är av olika åsikt om bedömningen av arbetstagarens arbetsförmåga, avgör de pensions-ärendet separat.

109 §

Utbetalande pensionsanstalt såsom sista pensionsanstalt

En pensionsanstalt inom den privata eller den offentliga sektorn som betalar ålders-, invalid- eller deltidspension till pensionstagaren betraktas som sista pensionsanstalt även när pensionstagaren beviljas ålderspension. En pensionsanstalt som betalar deltidspension eller invalidpension till pensionstagaren betraktas som sista pensionsanstalt också när pensionstagaren beviljas invalidpension, om inte något annat följer av 107 § 4 mom.

Om en arbetstagare som får deltidspension från en pensionsanstalt inom den privata sektorn har ett deltidsarbete som försäkrats i en annan pensionsanstalt inom den privata sektorn än den som betalar ut deltidspensionen, handläggs invalidpensionsärendet av den pensionsanstalt i vilken deltidsarbetet är försäkrat.

110 §

Möjlighet till överenskommelse

Pensionsanstalterna kan komma överens om att arrangemanget med sista pensionsan-

stalt iakttas också i de situationer som avses i 107 § 4 eller 5 mom. eller i andra situationer i vilka det enligt lagens bestämmelser inte skall iakttas. Pensionssökanden skall då underrättas om vilken pensionsanstalt som sköter hans eller hennes pensionsärende.

111 §

Pensionsskyddscentralens beslutanderätt och närmare bestämmelser

Om det är oklart vilken pensionsanstalt som är behörig att handlägga pensionsansökan, avgörs ärendet på pensionsanstaltens begäran av Pensionsskyddscentralen. Ändring får inte sökas i Pensionsskyddscentralens beslut i ett sådant ärende.

Har arbetstagaren inte arbete som omfattas av arbetspensionslagarna avgör Pensionsskyddscentralen pensionsansökan.

Närmare bestämmelser om den behöriga pensionsanstalten enligt 106, 107 och 109 § samt om dess uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet.

8 kap.

Utbetalning av pension, dröjsmålsförhöjning och återkrav

112 §

Utbetalning av pension

Pension betalas till pensionstagaren, om inte något annat bestäms i detta kapitel.

Pensions betalas månatligen så, att pensionen på den dag som anges i pensionsbeslutet står att lyftas från ett av pensionstagaren uppgivet konto i ett penninginstitut som är verksamt i Finland. Pension kan även betalas till pensionstagarens konto utomlands.

113 §

Inledande, upphörande, avbrytande och indragning av utbetalning

Pension betalas, om inte något annat följer av bestämmelserna i 3 kap., från ingången av

kalendermånaden efter den under vilken rätten till pension uppkommit. Pension utbetalas till utgången av den kalendermånad under vilken rätten till pension har upphört.

Om pensionsanstalten har skäl att misstänka att pensionstagaren inte längre uppfyller villkoren för erhållande av pension, kan pensionsanstalten avbryta utbetalningen av pensionen. En förutsättning är att pensionsanstalten har begärt en utredning av pensionstagaren om omständigheter i anslutning till pensionens belopp eller pensionsrätten, men pensionstagaren inte företer någon sådan utredning inom en skälig tid som pensionsanstalten anger.

Kan någon utredning om pensionstagarens död inte läggas fram, men är det sannolikt att han eller hon har avlidit genom drunkning, genom någon annan olycka eller av någon annan därmed jämförbar orsak, kan pensionsanstalten dra in pensionen från den dag då pensionstagaren försvunnit.

114 §

Pension som engångsbelopp

Om beloppet av en ålderspension, familjepension eller full invalidpension före avdraget för en primär förmån enligt 92-94 § understiger 20 euro per månad, kan pensionsanstalten betala ut pensionen som ett engångsbelopp.

Om beloppet av den pension som avses i 1 mom. är minst 20 euro, men högst 50 euro per månad, kan pensionsanstalten betala ut pensionen som ett engångsbelopp om pensionstagaren har underrättats om att pensionen betalas som ett engångsbelopp och om pensionstagaren inte har motsatt sig detta inom en skälig tid som pensionsanstalten anger.

Engångsbeloppet av invalidpension som beviljats tills vidare innehåller även den ålderspension som skall beviljas därefter.

När invalidpension betalas som ett engångsbelopp, betalas den retroaktiva pensionen inte till sjukförsäkringsfonden.

När pension betalas enligt arrangemanget med sista pensionsanstalt med en beslutsammanställning som avses i 107 §, avses

med det pensionsbelopp som åsyftas i 1 och 2 mom. det sammanlagda beloppet av de pensioner som ingår i beslutssammanställningen.

På framställning av Pensionsskyddscentralen utfärdar social- och hälsovårdsministeriet genom förordning de koefficienter för engångsbelopp som skall fastställas enligt försäkringsmatematiska grunder.

115 §

Dröjsmålsförhöjning

Förseñas utbetalningen av pension som avses i denna lag, skall pensionsanstalten betala den förseñade pensionen förhöjd för dröjsmålstiden. Förhöjningen per år följer den räntefot som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982). Skyldigheten att betala pensionen förhöjd gäller även sådana pensioner som pensionsanstalten betalar i egenskap av sista pensionsanstalt enligt 107 §.

Skyldigheten att betala pensionen förhöjd enligt 1 mom. gäller inte den del av pensionen som betalas ut till en annan försäkrings- eller pensionsanstalt som bedriver lagstadgad försäkringsverksamhet eller till Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa på grund av detta regressanspråk.

Dröjsmålsförhöjning som understiger 5,39 euro betalas inte.

116 §

Tid för vilken dröjsmålsförhöjning beräknas

Förhöjningen av pensionen räknas ut för varje dag av dröjsmålstiden, dock inte för tiden innan tre månader förflutit från utgången av den kalendermånad under vilken arbetstgaren hos pensionsanstalten framlagt sina anspråk samt en sådan utredning om pensionens grund som skäligen kan krävas av honom eller henne med beaktande även av pensionsanstaltens möjligheter att införskaffa utredning. Dröjsmålsförhöjningen räknas från förfalldagen för en sådan pensionspost som senare skall betalas med stöd av samma beslut.

Förseñas utbetalningen av pension av en orsak som beror på pensionstgaren, är pen-

sionsanstalten inte skyldig att betala pensionen förhöjd för längre tid än från den dag pensionsanstalten har fått kännedom om att hindret inte längre föreligger.

Om utbetalningen av pensionen fördröjs till följd av en bestämmelse i lag eller avbrott i betalningsrörelsen eller något annat liknande allmänt hinder, är pensionsanstalten inte skyldig att betala pensionen förhöjd för den dröjsmålstid som ett dylikt hinder orsakat.

117 §

Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till arbetsgivaren eller sjukkassan

Har en pensionsanstalt beviljat en arbetstgare invalidpension retroaktivt och har arbetsgivaren för samma tid till honom eller henne utbetalat lön för sjukdomstiden, betalas pensionen för denna tid på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som utbetalats i lön för samma tid. Den kompletteringsdagpenning som betalas av en sjukkassa som avses i lagen om försäkringskassor motsvarar den lön som arbetsgivaren betalar, och pensionen betalas på ansökan till sjukkassan på samma sätt som till arbetsgivaren.

Har en arbetstgare i stället för invalidpension beviljats ålderspension retroaktivt på det sätt som avses i 52 § 3 mom. från ingången av månaden efter den under vilken 63 års ålder uppnåddes och har arbetsgivaren för samma tid till honom eller henne betalat lön för sjukdomstiden, betalas pensionen för denna tid med arbetsoförmåga på ansökan till arbetsgivaren högst till det belopp som betalats i lön för samma tid.

Har en pensionsanstalt beviljat en arbetstgare invalidpension retroaktivt eller ålderspension i de fall som avses i 2 mom. och har arbetsgivaren för samma tid till honom eller henne betalat lön för uppsägningstid i stället för lön för sjukdomstid, betalas pensionen för denna tid på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som betalats i lön för samma tid.

Betalar en arbetsgivare lön till en arbetstgare för samma tid som den, för vilken arbetstgaren får rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg, betalas rehabiliteringspenningen

eller invalidpensionen och därtill anslutet rehabiliteringstillägg för denna tid på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som betalats i lön för samma tid.

Pensionen, rehabiliteringspenningen eller rehabiliteringstillägget utbetalas inte till arbetsgivaren eller sjukkassan till den del betalning med stöd av 118 § skall ske till sjukförsäkringsfonden och inte heller när arbetsgivaren eller sjukkassan med stöd av någon annan lag har fått ersättning för lön som de betalat.

118 §

Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till sjukförsäkringsfonden

Om en arbetstagare har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen för samma tid som den, för vilken han eller hon beviljas ålderspension, betalas ålderspensionen till sjukförsäkringsfonden till den del pensionen motsvarar beloppet av den sjukdagpenning som har betalats för samma tid.

Beviljas full invalidpension retroaktivt efter den primärtid som avses i 41 § 1 mom. och har för samma tid betalats dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, betalas invalidpensionen till sjukförsäkringsfonden till den del pensionen motsvarar beloppet av den dagpenning enligt sjukförsäkringslagen som har betalats för samma tid.

Beviljas rehabiliteringspenning eller rehabiliteringstillägg retroaktivt för samma tid som den, för vilken arbetstagaren har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, betalas rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget till sjukförsäkringsfonden till den del de motsvarar beloppet av den dagpenning enligt sjukförsäkringslagen som betalats för samma tid.

119 §

Betalning av pension till kommunen eller ett organ enligt socialvårdslagen

Har en arbetstagare fått utkomststöd enligt 23 § i lagen om utkomststöd (1412/1997) i förskott skall pensionsanstalten betala för

samma tid retroaktivt utgående pension eller del därav som ersättning för redan utgivet utkomststöd till det organ som avses i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen (710/1982) på dess yrkande.

Om kommunen eller samkommunen har ordnat vård eller omvårdnad på institution eller familjevård för en pensionsberättigad, skall pensionsanstalten på yrkande av kommunen eller samkommunen till kommunen eller samkommunen betala den pension som den pensionsberättigade har rätt till för tiden i vård eller omvårdnad på institution eller i familjevård, för att användas på det sätt som föreskrivs i 14 § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992).

120 §

Betalning av pension till Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan

Om en arbetstagare tillfälligt har fått pension som utbetalats av Folkpensionsanstalten enligt 70 § i folkpensionslagen eller ovan nämnda pension och bostadsbidrag enligt 1 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (591/1978) för den tid för vilken arbetstagaren med anledning av ändringssökande beviljas pension enligt denna lag retroaktivt, skall pensionsanstalten betala den retroaktiva pensionen till Folkpensionsanstalten till den del pensionen motsvarar beloppet av den pension som Folkpensionsanstalten betalat till ett för stort belopp för samma tid.

Pensionsanstalten kan betala en pension som den beviljat retroaktivt på det sätt som avses i 1 mom. till Folkpensionsanstalten även då pensionsanstalten

1) fortsätter utbetala rehabiliteringsstöd som beviljats med anledning av ändringssökande,

2) beviljar förmånstagaren familjepension enligt denna lag,

3) i enlighet med 139 § rättar sitt tidigare beslut,

4) i övrigt justerar beloppet av en beviljad pension, eller

5) efter ett beslut om rättelse beviljar fortsatt rehabiliteringsstöd.

Pension betalas dock inte till Folkpensionsanstalten för att ersätta bostadsbidrag

som betalats till ett för stort belopp, om samtidigt inte betalas retroaktiv pension för ersättande av den pension som Folkpensionsanstalten betalat till ett för stort belopp.

Har en arbetstagare fått arbetslöshetsdagpenning, arbetsmarknadsstöd eller utbildningsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller utbildningsstöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice för den tid för vilken personen beviljas pension retroaktivt, skall pensionsanstalten på yrkande av arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten betala den retroaktiva pensionen till arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten till den del pensionen motsvarar beloppet av den arbetslöshetsdagpenning, det arbetsmarknadsstöd, det utbildningsstöd eller den utbildningsdagpenning som har betalats för samma tid.

Har en arbetstagare fått studiepenning, vuxenstudiepenning eller bostadstillägg enligt lagen om studiestöd (65/1994) för den tid för vilken honom eller henne retroaktivt beviljas annan pension än delinvalidpension, skall pensionsanstalten på yrkande av Folkpensionsanstalten betala den retroaktiva pensionen till Folkpensionsanstalten till den del pensionen motsvarar beloppet av studiestöd som har betalats för samma tid.

121 §

Tidsfrist för framställande av betalningsyrkande

I de fall som avses i 117-120 § betalas pensionen till sjukförsäkringsfonden, arbetsgivaren, sjukkassan, kommunen, samkommunen, ett organ inom socialvården, Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan endast under förutsättning att yrkandet på utbetalning av pensionen har framställts hos pensionsanstalten minst två veckor före den dag då pensionen skall utbetalas.

122 §

Betalning av pension till ett organ enligt socialvårdslagen på basis av samtycke

Pensionsanstalten kan med pensionstagarens samtycke besluta att pension enligt denna lag skall betalas till ett i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen avsett organ för att användas till vård av pensionstagaren och av en sådan person vars uppehälle pensionstagaren enligt 2 § i lagen om utkomststöd är skyldig att dra försorg om. En förutsättning är att betalning av pensionen till pensionstagaren själv inte kan anses ändamålsenligt på grund av hans eller hennes livsstil, sjukdom eller någon annan särskild orsak och en intressebevakare inte förordnats för honom eller henne.

En framställning om utbetalning av pensionen till ett organ som avses i socialvårdslagen kan göras av pensionstagaren, dennes make, någon annan anhörig, den som huvudsakligen sköter honom eller henne eller vederbörande organ i kommunen.

En pension får inte i strid med pensionstagarens samtycke användas för något annat ändamål än för omvårdnaden under den månad för vilken pensionen utbetalats.

123 §

Utbetalningsordning för retroaktiv pension

Om pension skall betalas till någon annan än pensionstagaren själv på basis av denna eller någon annan lag, och två eller flera myndigheter, kommuner, anstalter eller organ eller andra instanser har rätt till den, betalas pensionen i följande ordning:

- 1) till sjukförsäkringsfonden enligt 118 §,
- 2) som obetalda försäkringspremier till pensionsanstalten enligt 12 § 6 mom. i lagen om pension för företagare eller till lantbruksföretagarnas pensionsanstalt enligt 12 § 5 mom. i lagen om pension för lantbruksföretagare,
- 3) till pensionsanstalten som återkrav av pension som betalats utan grund enligt 126 §,
- 4) till arbetsgivaren eller sjukkassan enligt 117 §,
- 5) till arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten enligt 120 § 2 mom.,
- 6) till Folkpensionsanstalten enligt 120 § 1 mom.,
- 7) till ett organ som avses i socialvårdslagen enligt 119 § 1 mom.,

8) till en kommun eller en samkommun enligt 119 § 2 mom.,

9) till Folkpensionsanstalten enligt 120 § 3 mom.,

10) till Patientförsäkringscentralen enligt 9 § i patientskadelagen (585/1986),

11) en betalning utan grund till en anstalt i ett EU- eller EES-land och till Schweiz enligt artikel 111.1 i rådets förordning (EEG) nr 574/72 gällande tillämpningen av EG:s förordning om social trygghet,

12) till en utsökningmyndighet enligt 4 kap. 7 § i utsökningslagen (37/1895),

13) en betalning utan grund av annan förmån än pension till en anstalt i ett EU- eller EES-land och till Schweiz enligt artikel 111.2 och 111.3 i rådets förordning (EEG) nr 574/72 gällande tillämpningen av EG:s förordning om social trygghet,

14) en betalning utan grund av pension och annan förmån till en anstalt i ett land som ingått en överenskommelse om social trygghet enligt bestämmelserna i en överenskommelse om social trygghet, samt

15) till ett organ som avses i socialvårdslagen enligt 122 §.

124 §

Överföring eller pantsättning av pension

Pension får inte överföras på någon annan. Ett avtal som avser pantsättning av pension är ogiltigt.

Kostnadsersättning som betalas enligt denna lag får inte mätas ut.

125 §

Preskription av pension

Rätten att få pension preskriberas fem år efter den dag då pensionen borde ha utbetalats, om inte preskriptionen avbrutits innan dess. Från avbrytandet av preskriptionstiden börjar en ny fem år lång preskriptionstid löpa. Preskriptionen avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 eller 11 § i lagen om preskrip-

tion av skulder (728/2003). Preskriptionstiden kan förlängas på det sätt som föreskrivs i 11 § 3 mom. i lagen om preskription av skulder.

126 §

Återkrav av pension som betalats utan grund

Om pension har betalats till ett större belopp än vad mottagaren har rätt till skall pensionsanstalten återkräva den pension som betalats utan grund.

Pensionsanstalten kan helt eller delvis avstå från att återkräva en pension som betalats utan grund, om detta anses skäligt och betalningen av pensionen inte kan anses ha berott på pensionstagarens eller dennes företrädares svikliga förfarande. Pensionsanstalten kan avstå från att återkräva en pension som betalats utan grund även då det belopp som skall återkrävas är ringa.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas också när en pensionsanstalt i egenskap av pensionsanstalt inom den privata sektorn eller sådan sista pensionsanstalt som avses i 107 § utan grund har betalat ut pension enligt pensionslagarna för den privata sektorn. Om den sista pensionsanstalten utan grund har betalat ut pension enligt pensionslagarna för den offentliga sektorn, fattas återkravsbeslutet av vederbörande pensionsanstalt inom den offentliga sektorn enligt vad som föreskrivs i den lag som gäller den. Den sista pensionsanstalten ger en beslutssammanställning över de pensioner som skall återkrävas och återkräver beloppet.

Pensionsanstalten skall återkräva en pension som betalats utan grund inom fem år räknat från utbetalningsdagen. En fordran som fastställts genom beslut om återkrav preskriberas fem år efter det att beslutet gavs, om inte preskriptionen avbrutits innan dess. Preskriptionen av en fordran som fastställts genom beslut om återkrav avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 eller 11 § i lagen om preskription av skulder. Från avbrytandet av preskriptionstiden börjar en ny fem år lång preskriptionstid löpa. Preskriptionstiden på fem år kan förlängas på det sätt som före-

skrivs i 11 § 3 mom. i lagen om preskription av skulder.

127 §

Kvittning av pension som betalats utan grund

En pensionsanstalt kan också återkräva pension som den betalat utan grund genom kvittning mot framtida pensionsposter. Från den pensionspost som i varje enskilt fall skall utbetalas får dock inte utan pensionstagarens medgivande dras av mer än en sjättedel av den del av pensionsposten som återstår då på denna verkställts förskottsinnehållning enligt lagen om förskottsuppbörd (1118/1996) eller uppburits källskatt med stöd av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet (627/1978).

Om den sista pensionsanstalt som avses i 107 § sköter återkravet genom kvittning, skall såsom den pensionspost som avses i 1 mom. betraktas det sammanlagda beloppet av de pensionsposter som den sista pensionsanstalten skall betala.

9 kap.

Ändringssökande

128 §

Sökande av ändring

För sökande av ändring finns en besvärnämnd för arbetspensionsärenden och försäkringsdomstolen. Bestämmelser om besvärnämnden för arbetspensionsärenden och nämndens ledamöter ingår i lagen om besvärnämnden för arbetspensionsärenden (xx/xx) och bestämmelser om försäkringsdomstolen i lagen om försäkringsdomstolen (132/2003). På framställning av social- och hälsovårdsministeriet utser statsrådet för högst fem år i sänder sådana ledamöter i besvärnämnden för arbetspensionsärenden som känner till förhållandena i arbetslivet och på arbetsmarknaden. Minst fyra av ledamöterna skall förordnas på förslag av arbetsgivarföreningarnas mest representativa centralorganisationer och minst fyra på förslag av arbetstagarnas och tjänstemännens

fackföreningars mest representativa centralorganisationer.

En part som är missnöjd med en pensionsanstalts eller Pensionsskyddscentralens beslut eller förhandsbeslut enligt denna lag, får söka ändring i beslutet hos besvärnämnden för arbetspensionsärenden genom skriftliga besvär.

En part som är missnöjd med ett beslut som besvärnämnden för arbetspensionsärenden givit i ett besvärärende, får söka ändring i beslutet hos försäkringsdomstolen genom skriftliga besvär.

Ändring i pensionsanstaltens beslut som gäller den yrkesinriktade rehabiliteringens innehåll enligt 26 § eller rehabiliteringsunderstöd enligt 31 § och i Pensionsskyddscentralens beslut med stöd av 111 § 1 mom. om den sista pensionsanstalten, får inte sökas genom besvär.

129 §

Sökande av ändring i den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning och i det sammanfattande meddelandet om EU-besluten

På en beslutssammanställning som en pensionsanstalt givit i egenskap av sista pensionsanstalt enligt 107 § tillämpas vad som i detta kapitel föreskrivs om beslut. Om en pensionsanstalts beslut ingår i den beslutssammanställning som en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn enligt 107 § 2 mom. har givit i egenskap av sista pensionsanstalt söks ändring i beslutssammanställningen och behandlas besvärärendet enligt vad som bestäms i pensionslagarna för den offentliga sektorn.

En part som har varit försäkrad i två eller flera EU-länder och som är missnöjd med en pensionsanstalts beslut enligt denna lag, får söka ändring i beslutet efter att ha fått det sammanfattande meddelande med alla EU-länders beslut som avses i artikel 48 i rådets förordning (EEG) gällande tillämpningen av EG:s förordning om social trygghet. Ändring i en pensionsanstalts beslut om förutsättningarna för erhållande av invalidpension söks

dock enligt vad som föreskrivs i denna lag.

130 §

Tid för sökande av ändring

Tiden för sökande av ändring är 30 dagar från den dag då parten har fått del av pensionsanstaltens, Pensionsskyddscentralens eller besvärsnämndens för arbetspensionsärenden beslut. En part anses ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter den dag då beslutet postades under den adress som parten har uppgett, om det inte visas något annat i samband med sökandet av ändring.

131 §

Grundbesvär över debitering

En part får anföra grundbesvär över en debitering om han eller hon anser att en debitering som med stöd av denna lag fastställts av en pensionsanstalt eller Pensionsskyddscentralen eller att en innehållning av arbetstagarrens arbetspensionsförsäkringsavgift som arbetsgivaren verkställt på basis av 152 eller 154 § stridit mot lag eller avtal. Grundbesvär skall anföras skriftligen hos besvärsnämnden för arbetspensionsärenden senast inom två år från ingången av året efter det år under vilket fordran fastställdes eller debiterades.

Om grundbesvär anförs med anledning av utmätning, gäller dessutom vad som bestäms om grundbesvär i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utskökningsväg (367/1961).

132 §

Inlämnande av besvärsskrift

En part skall lämna in besvärsskriften inom tiden för sökande av ändring till den pensionsanstalt som meddelat det överklagade beslutet. Om ändring söks i Pensionsskyddscentralens beslut skall besvärsskriften lämnas in till Pensionsskyddscentralen. En besvärsskrift som gäller ett beslut som meddelats av besvärsnämnden för arbetspensionsärenden skall lämnas till den pensionsanstalt som

meddelat beslut i ärendet eller till Pensionsskyddscentralen.

133 §

Rättelse av beslut i samband med sökande av ändring

Den pensionsanstalt som meddelat det överklagade beslutet eller Pensionsskyddscentralen undersöker om den själv kan rätta beslutet. Om pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen till alla delar godkänner de yrkanden som framställs i besvärsskriften, skall den ge ett rättelsebeslut i ärendet. Ändring i rättelsebeslutet får sökas på det sätt som föreskrivs i detta kapitel.

En pensionsanstalt som har givit en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt skall innan ärendet behandlas begära ett utlåtande av pensionsanstalterna inom den offentliga sektorn till den del besvären gäller pensionsskydd som sköts av pensionsanstalterna inom den offentliga sektorn. Gäller besvären enbart bedömning av arbetsförmågan begärs dock inte något utlåtande.

Om samtliga pensionsanstalter vilkas beslut besvären gäller godkänner ändringssökandens yrkanden, ger den sista pensionsanstalten en ny, rättad beslutssammanställning. Den sista pensionsanstalten ger en ny, rättad beslutssammanställning även då besvären över beslutssammanställningen gäller enbart bedömning av arbetsförmågan och pensionsanstalten inom den privata sektorn i egenskap av sista pensionsanstalt godkänner de yrkanden som framställts i den besvärsskrift som tillställts den. I en på detta sätt rättad beslutssammanställning får ändring sökas enligt detta kapitel.

Om en pensionsanstalt, sista pensionsanstalt eller Pensionsskyddscentralen endast delvis rättar sitt tidigare beslut, skall den meddela ett interimistiskt beslut i ärendet. I det interimistiska beslutet får ändring inte sökas.

134 §

Överföring av besvär till besvärinstans

Godkänner pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen inte ändringssökandens yrkanden till alla delar, skall pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen inom 30 dagar från besvärstidens utgång sända besvärsskriften jämte sitt utlåtande om besvären till besvärsnämnden för arbetspensionsärenden. Gäller besvären ett beslut som meddelats av besvärsnämnden för arbetspensionsärenden skall pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen sända besvärsskriften jämte sitt utlåtande till försäkringsdomstolen inom den nämnda tiden.

Godkänner pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen de yrkanden som framställts i besvärsskriften helt eller delvis efter det att besvärsskriften har inlämnats till besvärinstansen, kan pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen meddela ett interimistiskt beslut i ärendet. Besvärinstansen skall utan dröjsmål underrättas om det interimistiska beslutet. I det interimistiska beslutet får ändring inte sökas.

Pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen kan avvika från den tidsfrist som avses i 1 mom., om inhämtandet av en tilläggsutredning som krävs med anledning av besvären förutsätter detta. Ändringssökanden skall då utan dröjsmål underrättas om inhämtande av tilläggsutredning. Besvärsskriften och utlåtandet skall dock sändas till besvärinstansen senast inom 60 dagar från besvärstidens utgång.

Har den pensionsanstalt som gett en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt begärt ett i 133 § 2 mom. avsett utlåtande av en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn och rättar den inte sitt beslut i enlighet med ändringssökandens yrkande, skall pensionsanstalten inom 60 dagar från besvärstidens utgång tillställa den besvärinstans som avses i 1 mom. besvärsskriften samt de utlåtanden som givits med anledning av den.

135 §

Besvär som inkommit efter besvärstidens utgång

Har besvär som anförs hos besvärsnäm-

den för arbetspensionsärenden eller försäkringsdomstolen kommit till pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen eller besvärsnämnden för arbetspensionsärenden eller försäkringsdomstolen efter utgången av den tid som bestäms i 130 eller 131 §, kan besvären ändå tas upp till behandling, om det finns välgående orsaker till förseningen.

136 §

Verkställighet av beslut

En pensionsanstalts och Pensionsskyddscentralens beslut skall, trots att ändring har sökts, iakttas till dess ärendet har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut.

Ett lagakraftvunnet beslut av en pensionsanstalt, Pensionsskyddscentralen och besvärsnämnden för arbetspensionsärenden får verkställas såsom en lagakraftvunnen dom i tvistemål.

137 §

Rättelse av skriv- eller räknefel

Pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen skall rätta uppenbara skriv- eller räknefel eller andra jämförbara klara fel i sitt beslut. Ett fel får dock inte rättas, om rättelsen leder till ett resultat som är oskäligt för en part.

138 §

Rättelse av sakfel

Pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen kan undanröja sitt felaktiga beslut och avgöra ärendet på nytt, om pensionsanstaltens eller Pensionsskyddscentralens beslut grundar sig på klart oriktig eller bristfällig utredning eller på uppenbart oriktig tillämpning av lag, eller om det har skett ett fel i förfarandet då beslutet fattades.

Pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen får inte ändra sitt beslut eller undanröja

det till en parts nackdel, om inte parten samtycker till detta.

139 §

Rättelse av lagakraftvunnet beslut på basis av ny utredning

Pensionsanstalten skall pröva ett ärende som avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut på nytt, om ny utredning framkommer i ärendet. Pensionsanstalten kan då utan hinder av ett tidigare lagakraftvunnet beslut bevilja en förvägrad pension eller justera en redan beviljad pension till ett större belopp. Även besvärnämnden för arbetspensionsärenden och försäkringsdomstolen kan tillämpa motsvarande förfarande när de behandlar ärenden som gäller ändringssökande. Ändring i ett dylikt beslut kan sökas på det sätt som föreskrivs 128-130 §.

140 §

Undanröjande av lagakraftvunnet beslut

Om ett lagakraftvunnet beslut eller en beslutssammanställning som en pensionsanstalt givit på basis av denna lag grundar sig på oriktig eller bristfällig utredning eller är uppenbart lagstridigt, kan besvärnämnden för arbetspensionsärenden på yrkande av parten eller pensionsanstalten undanröja beslutet eller beslutssammanställningen och förordna ny behandling av ärendet. Det samma gäller på yrkande av parten eller Pensionsskyddscentralen i fråga om ett lagakraftvunnet beslut som Pensionsskyddscentralen meddelat på basis av denna lag. Ansökan om undanröjande av ett beslut skall göras inom fem år från det att beslutet har vunnit laga kraft. Av särskilt vägande skäl kan ett beslut undanröjas på ansökan som gjorts även efter utgången av den föreskrivna tiden. Besvärnämnden för arbetspensionsärenden skall bereda parten tillfälle att bli hörd innan ärendet avgörs.

Om ett lagakraftvunnet beslut som meddelats av besvärnämnden för arbetspensionsärenden på basis av denna lag grundar sig på oriktig eller bristfällig utredning eller är uppenbart lagstridigt, kan försäkringsdomstolen på yrkande av parten eller pensionsanstalten

undanröja beslutet och förordna ny behandling av ärendet. Försäkringsdomstolen skall bereda parten tillfälle att bli hörd innan ärendet avgörs.

Om pensionsanstalten yrkar att ett beslut skall undanröjas, kan den ställa in utbetalningen av pensionen eller betala denna enligt sitt yrkande till dess ärendet har avgjorts på nytt.

III AVDELNINGEN

BESTÄMMELSER OM ORDNANDE AV FÖRSÄKRING OCH FÖRDELNING AV KOSTNADER

10 kap.

Ordnanande av pensionsskyddet och bestämmelser om arbetspensionsförsäkringsavgifterna

Ordnanande av pensionsskyddet

141 §

Arbetsgivarens skyldighet att ordna arbetstagarens pensionsskydd

En arbetsgivare skall för sin arbetstagare som avses i 4, 5 och 7 § under den månad som följer efter löneutbetalningen ordna pensionsskydd, om arbetsgivaren till arbetstagaren har betalat minst 41,89 euro per månad i sådan arbetsinkomst som avses i 70 eller 72 §.

Arbetsgivaren skall ordna sin arbetstagares pensionsskydd

- 1) i ett arbetspensionsförsäkringsbolag,
- 2) i en pensionskassa genom att på det sätt som avses i lagen om försäkringskassor bilda en pensionskassa eller genom att bli delägare i en sådan pensionskassa till vars verksamhetssektor arbetsgivaren hör, eller
- 3) i en pensionsstiftelse genom att på det sätt som avses i lagen om pensionsstiftelser grunda en pensionsstiftelse eller genom att ansluta sig till en sådan pensionsstiftelse, till vilken arbetsgivaren i enlighet med lagen om pensionsstiftelser kan höra.

Arbetsgivaren kan ordna sina arbetstagares

pensionsskydd i två eller flera pensionsanstalter, förutsatt att de arbetstagargrupper som hör till respektive arrangemang är tillräckligt klart definierade.

142 §

Ordnande av pensionsskydd genom tecknande av försäkring i ett arbetspensionsförsäkringsbolag

När arbetsgivaren ordnar sina arbetstagens pensionsskydd genom att teckna försäkring i ett arbetspensionsförsäkringsbolag, skall arbetsgivaren under den månad som följer efter löneutbetalningen lämna en försäkringsansökan till det arbetspensionsförsäkringsbolag som han valt. Genom godkännande av försäkringsansökan uppstår ett försäkringsavtal mellan arbetspensionsförsäkringsbolaget och arbetsgivaren. Närmare föreskrifter om verkställigheten av försäkringen meddelas i de av social- och hälsovårdsministeriet fastställda försäkringsvillkoren.

143 §

Givande och avslutande av försäkring

Ett arbetspensionsförsäkringsbolag skall ge och upprätthålla en försäkring som sökts hos bolaget. Ett arbetspensionsförsäkringsbolag kan dock avsluta en försäkring utan särskilt uppsägningsförfarande, om arbetsgivaren inte före utgången av januari månad har meddelat att han under det föregående kalenderåret har betalat ut i denna lag avsedd lön. I dessa fall skall arbetspensionsförsäkringsbolaget försäkra sig om att arbetsgivaren inte längre är försäkringsskyldig.

Arbetsgivaren avslutar en försäkring genom att på det sätt som närmare föreskrivs i försäkringsvillkoren säga upp den skriftligen senast tre månader före den dag då försäkringen upphör. Uppsägning av en försäkring befriar inte arbetsgivaren från försäkringsskyldigheten enligt denna lag.

144 §

Anmälningar som krävs för skötseln av försäkringen

En arbetsgivare som har ingått ett försäkringsavtal skall inom den tid som anges i avtalet, på det sätt som närmare bestäms genom förordning av statsrådet, till arbetspensionsförsäkringsbolaget anmäla sina identifieringsuppgifter samt namnen, personbeteckningarna och löneuppgifterna för sina anställda i ett anställningsförhållande enligt denna lag.

Anmälningsskyldigheten gäller också arbetsgivare som har ordnat sina anställdas pensionsskydd i en pensionskassa eller pensionsstiftelse.

145 §

Rättelse av uppgifter om när ett anställningsförhållande har börjat eller slutat

Utän hinder av vad som bestäms i 29 § i personuppgiftslagen (523/1999) rättas uppgifter om när ett arbetsförhållande har börjat eller slutat endast på basis av arbetsgivarens anmälan.

146 §

Arbetsgivarens skyldighet att månatligen lämna anmälningar och betala försäkringsavgifter

Om en arbetsgivare har försummat sin skyldighet att lämna anmälningar och betala försäkringsavgifter enligt denna lag, en förordning eller ett försäkringsavtal, kan arbetspensionsförsäkringsbolaget förplikta den arbetsgivare som har ingått försäkringsavtalet att lämna de uppgifter som avses i 144 § och att månatligen betala arbetspensionsförsäkringsavgift i enlighet med de anmälda uppgifterna. Samma gäller situationer där en arbetsgivare har ordnat sina anställdas pensionsskydd i en pensionskassa eller pensionsstiftelse.

147 §

Tillfällig arbetsgivare

En arbetsgivare

1) som inte fortlöpande har anställda, och
 2) vars löner till visstidsanställda för sex månader understiger sammanlagt 6 000 euro, kan ordna sina anställdas pensionsskydd i ett arbetspensionsförsäkringsbolag utan att göra en försäkringsansökan. I detta fall skall arbetsgivaren till det arbetspensionsförsäkringsbolag som han valt anmäla sina identifieringsuppgifter och namnen, personbeteckningarna och löneuppgifterna för sina anställda samt på grundval av den anmälda lönen betala arbetspensionsförsäkringsavgift senast den 20 dagen i den månad som följer efter lönebetalningsmånaden (tillfällig arbetsgivare).

Närmare bestämmelser om tillfälliga arbetsgivares i 1 mom. avsedda anmälnings-skyldighet och om betalning av arbetspensionsförsäkringsavgiften utfärdas genom förordning av statsrådet.

148 §

Information om pensionsanstalten

Arbetsgivaren skall informera arbetstagar-
 na om i vilken pensionsanstalt arbetsgivaren har ordnat i denna lag föreskrivet pensions-
 skydd för sina anställda.

149 §

Befriande av en utländsk arbetsgivare från försäkringskyldigheten

Pensionsskyddscentralen kan på ansökan befria en utländsk arbetsgivare från skyldig-
 heten att ordna i denna lag avsett pensions-
 skydd för en arbetstagare som den utländska
 arbetsgivaren sänder till Finland för att ar-
 beta. En förutsättning för befrielsen är att ar-
 betsgivaren är skyldig att för sin utsända ar-
 betstagare ordna skäligt pensionsskydd i en
 annan stat för den tid då arbetstagaren arbetar
 i Finland. Vid skälighetsbedömningen beak-
 tas pensionsskyddets innehåll, såsom de be-
 viljade pensionsförmånerna och nivån på
 dem samt pensionsrätten och bevarandet av
 pensionernas värde. Arbetsgivaren skall läg-
 ga fram en utredning om dessa faktorer. Be-

frielse beviljas för högst två år i sänder.
 150 §

Försäkran av arbetstagare som arbetar utomlands

En finsk arbetsgivare skall enligt denna lag försäkra arbetstagare som avses i 5 § 1 och 2 mom. Om arbetsgivaren emellertid visar att pensionsskyddet för den kategori arbetstaga-
 re som avses i 5 § 2 mom. har ordnats på an-
 nat sätt så, att pensionsskyddet i dess helhet
 kan anses motsvara pensionsskyddet enligt
 denna lag, kan Pensionsskyddscentralen på
 ansökan befria arbetsgivaren från skyldighe-
 ten att försäkra arbetstagar-
 na i den ovan nämnda kategorin för den tid anställnings-
 förhållandet utomlands har fortgått längre tid
 än två år. Befrielse beviljas tidigast från in-
 gången av det kalenderår under vilket befri-
 else söks.

En finsk arbetsgivare kan i enlighet med
 denna lag försäkra också

1) en sådan till utlandet sänd arbetstagare
 som i något annat fall än de som avses i 5 §
 arbetar hos ett moder-, dotter- eller systerfö-
 retag inom samma ekonomiska helhet eller
 hos ett annat sådant företag där det finska fö-
 retaget har bestämmanderätt,

2) en arbetstagare som utomlands anställs av
 en finsk arbetsgivare eller av en i 1 punkten av-
 sedd utländsk arbetsgivare och som när anställ-
 ningsförhållandet inleds omfattas av den finska
 lagstiftningen om social trygghet, och

3) en sådan i 4 § 3 mom. 2 punkten eller 1
 eller 2 punkten i detta moment avsedd ar-
 betstagare vars pensionsskydd enligt bestämmel-
 serna i EG:s förordning om social trygghet
 eller en överenskommelse om social trygghet
 skall ordnas i det land där arbetet utförs.

När arbetsgivaren ordnar pensionsskydd
 enligt 1 mom. efter utgången av tvåårstiden
 eller pensionsskydd enligt 2 mom., kan den
 arbetsinkomst som ligger till grund för pen-
 sionen bestämmas enligt ett lägre belopp än
 vad den annars vore enligt denna lag, förut-
 satt att för arbetstagaren för samma arbete
 har ordnats annat pensionsskydd.

151 § Arbetsgivarens rätt att få ett beslut
 om den arbetsinkomst som ligger till grund
 för försäkringen

På ansökan av arbetsgivaren skall pen-

sionsanstalten meddela ett beslut om huruvida den lön som betalas till arbetstagaren eller ett annat vederlag är sådan arbetsinkomst på grundvalen av vilken arbetsgivaren skall ordna pensionskydd enligt denna lag. Beslutet meddelas av den pensionsanstalt där arbetsgivaren har ordnat eller avser att ordna sina anställdas pensionskydd enligt denna lag.

Bestämmelser om arbetspensionsförsäkringsavgifterna

152 §

Arbetspensionsförsäkringsavgiften

Den arbetspensionsförsäkringsavgift som tas ut för bekostandet av pensionskyddet enligt denna lag består av arbetsgivarens avgift och arbetstagarens avgift.

Arbetsgivaren innehåller i samband med löneutbetalningen på den lön han betalar ut (arbetsinkomst) arbetstagarnas arbetspensionsförsäkringsavgift samt betalar arbetspensionsförsäkringsavgiften i dess helhet till den pensionsanstalt hos vilken arbetsgivaren har ordnat sina anställdas pensionskydd enligt denna lag. Arbetsgivaren svarar inför pensionsanstalten också för den andel som avser arbetstagarnas arbetspensionsförsäkringsavgift. Närmare bestämmelser om innehållningen av arbetstagarnas arbetspensionsförsäkringsavgift utfärdas genom förordning av statsrådet.

Arbetstagarens pensionsförsäkringsavgift innehålls också på kompletteringsdagpenning som beviljas av en i lagen om försäkringskassor avsedd sjukkasse och på lön som betalas av en annan ställföreträdande betalare.

Den arbetsinkomst som ligger till grund för arbetspensionsförsäkringsavgiften bestäms på basis av 70 och 72 §.

När arbetspensionsförsäkringen har ordnats

1) i ett arbetspensionsförsäkringsbolag bestäms arbetspensionsförsäkringsavgiften enligt beräkningsgrunderna i 166 §,

2) i en pensionskassa bestäms arbetspensionsförsäkringsavgiften enligt beräkningsgrunderna i 166 § och enligt pensionskassans stadgar, eller

3) i en pensionsstiftelse bestäms arbetspen-

sionsförsäkringsavgiften eller stiftelsens understödsavgift enligt lagen om pensionsstiftelser och pensionsstiftelsens stadgar.

153 §

Beloppet av arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift

Arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift är tre procent ökat med hälften av det procenttal med vilket den genomsnittliga arbetspensionsförsäkringsavgiften för en försäkring enligt denna lag i procent av lönen överskrider talet 18,2. Den genomsnittliga arbetspensionsförsäkringsavgiften beräknas med beaktande av de nedsättningar av avgiften som avses i 169 § 3 mom., men utan den avgiftshöjning som gäller 53 år fyllda arbetstagare. Arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift är från ingången av månaden efter den under vilken 53 års ålder uppnåtts den ovan avsedda avgiften multiplicerad med talet 19/15.

Social- och hälsovårdsministeriet fastställer genom förordning de procentsatser för arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift som skall tillämpas följande kalenderår.

154 §

Retroaktiv innehållning av arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift

Om arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift på grund av ett uppenbart fel inte har innehållits i samband med en löneutbetalning, kan arbetsgivaren, i fråga om en avgift som inte innehållits vid den förra löneutbetalningen, innehålla avgiften i samband med högst de två därpå följande löneutbetalningarna.

Har till en arbetstagare i samband med löneutbetalningen inte betalats tillräcklig penninglön för innehållning av arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift och intjänar arbetstagaren dock pensionskydd, kan arbetsgivaren innehålla nämnda avgift inom ett

år i samband med följande löneutbetalningar.
155 §

Befrielse från betalning av retroaktiv arbetspensionsförsäkringsavgift

Skall en arbetsgivare på grund av att rättspraxis förändrats eller av annat därmed jämförbart särskilt skäl ordna försäkring enligt denna lag retroaktivt för en arbetstagare, vars anställningsförhållande inte tidigare har ansetts omfattas av denna lag, kan Pensionsskyddscentralen på ansökan av arbetsgivaren helt eller delvis befria denna från skyldigheten gällande arbetspensionsförsäkringsavgiften för tiden innan nämnda skäl yppats.

156 §

Delägares eller bolagsmäns ansvar för arbetspensionsförsäkringsavgifter

Om arbetsgivaren är ett samfund eller en sammanslutning, för vars förpliktelser en delägare eller bolagsman svarar såsom för egen skuld, ansvarar delägaren eller bolagsmannen också för samfundets eller sammanslutningens arbetspensionsförsäkringsavgifter.

157 §

Konkursbons ansvar för arbetspensionsförsäkringsavgifter

Om en arbetsgivare som har tagit en i denna lag avsedd försäkring försätts i konkurs, övergår arbetsgivarens rättigheter och skyldigheter enligt denna försäkring på konkursboet från den dag då konkursen började. Konkursboet betalar arbetspensionsförsäkringsavgifterna för konkurstiden.

158 §

Preskription av arbetspensionsförsäkringsavgifter

En pensionsanstalt skall fastställa en arbetspensionsförsäkringsavgift som baserar sig på denna lag inom fem år från den förfallodag för en avgift som anges i försäkrings-

villkoren eller stadgarna eller, när det är fråga om en tillfällig arbetsgivare som har ordnat pensionsskyddet i enlighet med 147 §, från ingången av året efter det under vilket lönen utbetalades.

Har en arbetstagares arbetsinkomst på det sätt som avses i 75 § 3 mom. med stöd av arbetstagarens utredning eller av annan anledning utökats retroaktivt med till pension berättigande arbetsinkomster som är mer än fem år gamla, skall pensionsanstalten på basis av dessa arbetsinkomster fastställa arbetspensionsförsäkringsavgiften inom tio år från den dag då denna avgift för anställningsförhållandet i fråga enligt försäkringsvillkoren hade förfallit till betalning. En tillfällig arbetsgivares arbetspensionsförsäkringsavgift skall dock fastställas inom tio år från ingången av året efter det under vilket lönen utbetalades.

159 §

Utsökning av arbetspensionsförsäkringsavgifter

En arbetspensionsförsäkringsavgift som med stöd av denna lag fastställts av en pensionsanstalt får jämte dröjsmålsränta utsökas utan dom eller utslag på det sätt som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg.

160 §

Återbetalning av en arbetspensionsförsäkringsavgift som betalats utan grund

Har en arbetsgivare till pensionsanstalten anmält inkomster som understiger 41,89 euro per månad, intjänas pension för dessa inkomster utan hinder av vad som bestäms i 4 § 3 mom. 1 punkten.

På ansökan av arbetsgivaren återbetalas till denne sådana arbetspensionsförsäkringsavgifter som betalats för månadsinkomster som understiger 41,89 euro, dock inte för längre tid än för innevarande år och omedelbart föregående kalenderår. Arbetsgivaren skall härvid till arbetstagaren återbetala arbetstagarens avgiftsandel. För inkomster som legat till grund för återbetalda arbetspensionsför-

säkringsavgifter intjänas inte pension.
161 §

Återbetalning när arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift har innehållits utan grund

Arbetsgivaren skall på arbetstagarens yrkande till arbetstagaren återbetala en arbetspensionsförsäkringsavgift som har innehållits utan grund eller den del av avgiften som överstiger arbetstagarens lagstadgade arbetspensionsförsäkringsavgift.

Till arbetstagaren återbetalas inte en arbetspensionsförsäkringsavgift som innehållits på månadsinkomster som understiger 41,89 euro, ifall arbetstagaren för dessa inkomster intjänar pension i enlighet med 160 §.

162 §

Preskription av återbetalning av arbetsgivares och arbetstagares arbetspensionsförsäkringsavgift som betalats utan grund

Återbetalningen av arbetsgivares och arbetstagares arbetspensionsförsäkringsavgift som betalats utan grund preskriberas efter fem år från den dag då arbetsgivarens avgift betalades eller arbetstagarens avgift innehölls, om preskriptionen inte avbrutits innan dess. Preskriptionen avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 eller 11 § i lagen om preskription av skulder. Från avbrytandet av preskriptionstiden börjar en ny fem år lång preskriptionstid. Preskriptionstiden på fem år kan förlängas på det sätt som föreskrivs i 11 § 3 mom. i lagen om preskription av skulder.

163 §

Förhöjning på grund av försummelse

En pensionsanstalt kan på basis av uppskattning påföra en arbetsgivare en högst till det dubbla beloppet förhöjd skälig arbetspensionsförsäkringsavgift, om arbetsgivaren försummar

1) att ordna i denna lag avsett pensionskydd inom den tid som anges i 141 § 1

mom.,

2) att lämna de uppgifter som avses i 144 § 1 mom. eller 146 § inom den tid som anges i lagrummet i fråga, eller

3) att lämna de uppgifter som avses i 147 § inom den tid som anges i lagrummet i fråga.

Förhöjd försäkringsavgift fastställs på det sätt som närmare föreskrivs genom förordning av statsrådet, för den tid under vilken i 1–3 punkten avsedd försummelse har ägt rum.

164 §

Dröjsmålsränta på arbetsgivares arbetspensionsförsäkringsavgift

Om en arbetsgivare har försummat att betala arbetspensionsförsäkringsavgiften inom den tid som föreskrivs i denna lag, försäkringsvillkoren eller en pensionskassas eller pensionsstiftelses stadgar, skall arbetsgivaren till pensionsanstalten för dröjsmålstiden betala dröjsmålsränta enligt den räntefot som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen.

11 kap.

Villkoren och beräkningsgrunderna för pensionsförsäkringen

165 §

Villkoren för pensionsförsäkringen

Ett arbetspensionsförsäkringsbolag skall ansöka om social- och hälsovårdsministeriets fastställelse i fråga om de i 142 § avsedda villkoren för pensionsförsäkringen.

Pensionskassornas och pensionsstiftelsernas stadgar skall innehålla föreskrifter som är nödvändiga med tanke på verkställandet av pensionskyddet.

166 §

Grunderna för beräkning av försäkringsavgifter, ansvarsskuld och pensionsansvar

Ett arbetspensionsförsäkringsbolag och en pensionskassa skall ansöka om social- och

hälsovårdsministeriets fastställelse för grunderna för beräkning av försäkringsavgifterna och ansvarsskulden.

Grunderna för beräkning av pensionsansvaret meddelas pensionsstiftelserna genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

167 §

Enhetlighet i fråga om villkor och beräkningsgrunder

Social- och hälsovårdsministeriet får inte utan särskilda skäl i pensionsförsäkringens villkor eller beräkningsgrunder fastställa skiljaktigheter som försvårar verkställigheten av denna lag eller skötseln av pensionsanstaltarnas gemensamma angelägenheter.

168 §

Uppgörande av beräkningsgrunder

Grunderna för beräkning av försäkringsavgifterna, ansvarsskulden och pensionsansvaret skall uppgöras i första hand med tanke på trygghandet av arbetstagarnas och pensionstagarnas enligt denna lag försäkrade förmåner samt med beaktande av vad som i 174–182 § bestäms om fördelningen av ansvaret och de övriga kostnaderna för pensionerna. För betalning av de i 178–181 § avsedda kostnaderna som skall bekostas gemensamt kan ett system med fondering på förhand tillämpas.

169 §

Beräkningsgrunderna för försäkringsavgifter som betalas till arbetspensionsförsäkringsbolag

Av beräkningsgrunderna för de försäkringsavgifter som betalas till ett arbetspensionsförsäkringsbolag skall framgå hur försäkringsavgifterna beräknas och hur avgiften är preciserad i delar som tas ut för olika kostnadslag. Beräkningsgrunderna kan uppgöras så, att arbetsgivarens faktiska utgift för invalidpensions- och rehabiliteringspensionsersättning beaktas vid fastställandet av försäkringsavgiften.

Vid fastställandet av storleken av arbets-

pensionsförsäkringsbolagens försäkringsavgifter beaktas årligen arbetspensionsförsäkringsbolagets andel av de i 178–181 § nämnda kostnaderna som skall bekostas gemensamt.

Om arbetspensionsförsäkring har ordnats i ett arbetspensionsförsäkringsbolag, har arbetsgivaren rätt till en andel av det överskott som försäkringsrörelsen eventuellt inbringar. Beräkningsgrunderna för de nedsättningar av försäkringsavgiften eller andra motsvarande förmåner som överskottet föranleder skall uppgöras så, att det sammanlagda beloppet av överskottet och sättet hur detta uppkommit beaktas i skälig utsträckning. Nedsättning av försäkringsavgifter och andra motsvarande förmåner får inte äventyra uppfyllandet av solvenskraven i enlighet med 7 kap. i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag.

Bestämmelserna i 3 mom. gäller inte sådana tillfälliga arbetsgivare som har ordnat sina anställdas pensionsskydd på det sätt som avses i 147 §.

170 §

Ändring av grunderna för beräkning av ansvarsskulden

Om grunderna för beräkning av ansvarsskulden eller pensionsansvaret till följd av kraven i 168 § ändras så, att beloppet av det ansvar som föranleds av pensioner och intjänad pensionsrätt ökar, fogas de härav föranledda kostnaderna till de i 179 § avsedda kostnaderna som arbetspensionsanstalterna svarar för gemensamt.

Om grunderna för beräkning av ansvarsskulden eller pensionsansvaret ändras så, att beloppet av det ansvar som föranleds av pensioner och intjänad pensionsrätt minskar, används de frigjorda medlen för kostnader som avses i 179 §.

171 §

Komplettering av ålderspensionsansvaren med en avsättningskoefficient för pensionsansvaret

För utökande av fonderingen kompletteras årligen de fonderade delarna av ålderspen-

sionerna med ett belopp som beräknas med hjälp av den avsättningskoefficient för pensionsansvaret som ingår i beräkningsgrunderna enligt 166 §. Avsättningskoefficienten skall fastställas med hänsyn till de krav som trygghandlet av pensionerna och pensionsanstaltens solvens medför.

172 §

Pensionsanstaltens samarbete i beredningen av försäkringsvillkor och beräkningsgrunder

För att uppnå det mål som föreskrivs i 167 § skall pensionsanstaltens samarbete i beredningen av försäkringsvillkor, modellstadgar och beräkningsgrunder.

12 kap.

Fördelningen av kostnader mellan pensionsanstaltens

173 §

Pensionsanstaltens ömsesidiga ansvar för pensioner och rehabiliteringskostnader

Varje pensionsanstalt svarar för den del av denna lag avsedda pensioner och rehabiliteringspenningar som i enlighet med 174-177 § har fonderats i pensionsanstalten i fråga. Till övriga delar svarar pensionsanstaltens tillsammans för kostnaderna för pensionerna.

174 §

Pensionsanstaltens ansvar för ålderspensionen

Varje pensionsanstalt svarar för

1) den del av en arbetstagares och pensionstagares ålderspension som grundar sig på arbetstagarens arbete före det år under vilket han eller hon fyller 55 år och som motsvarar en pensionstillväxt på en halv procent per år med 65 år som pensionsålder och beräknad enligt de av social- och hälsovårds-

ministeriet fastställda eller givna beräkningsgrunderna; i pensionsanstaltens ansvar ingår dock inte förhöjningar till följd av i 96 § avsedd justering av årsinkomsterna med lönekoefficienten eller i 98 § avsedd indexjustering och inte heller ändringar på grund av livslängdkoefficienten,

2) det belopp som i enlighet med 171 § och de av social- och hälsovårdsministeriet fastställda eller givna beräkningsgrunderna har överförts till den del som pensionsanstalten svarar för, och

3) det belopp som separat för utökande av den fonderade delen har överförts till den ålderspensionsdel som pensionsanstalten svarar för.

175 §

Pensionsanstaltens ansvar för invalidpensionen

För kostnaderna för sådan invalidpension i fråga om vilken den försäkrades sammanlagda arbetsinkomster enligt denna lag och lagen om sjömanspensioner under de två sista kalenderåren av den granskningstid som avses i 76 § uppgår till minst 12 566,70 euro svarar varje pensionsanstalt, till vars verksamhetskrets den försäkrade hörde under nämnda kalenderår, i samma förhållande som de i respektive pensionsanstalt försäkrade, av denna lag omfattade arbetsinkomsternas andel av det sammanlagda beloppet motsvarande arbetsinkomster enligt de pensionslagar som nämns i 3 § och arbets- och förvärvsinkomster enligt 74 § och 76 § 2 mom. under de nämnda kalenderåren.

Pensionsanstalten svarar inte för invalidpensionen till den del de i pensionsanstalten försäkrade arbetsinkomsterna som omfattas av denna lag beträffande en i 147 § i denna lag avsedd tillfällig arbetsgivare eller en annan arbetsgivare i fråga om samma försäkring understiger 2 094,45 euro under de nämnda två kalenderåren.

Till den ovan i 1 mom. avsedda pensionen räknas också en i 3 a § 4 mom. i lagen om sjömanspensioner avsedd pensionsdel som erhålls med stöd av nämnda lag.

Pensionsanstaltens ansvar omfattar dock inte

- 1) rehabiliteringstillägg enligt 30 §,
- 2) pensionsdel som intjänats för oavlönad tid som avses i 74 §,
- 3) förhöjning med stöd av sådan indexjustering enligt 98 § som gjorts efter pensions början, och inte heller
- 4) engångsförhöjning av invalidpension enligt 81 §.

176 §

Pensionsanstaltens ansvar för rehabiliteringspenning och andra rehabiliteringskostnader

Pensionsanstaltens ansvar för rehabiliteringspenningen är lika stort som det enligt 175 § föreskrivna ansvaret för en sådan invalidpension som den försäkrade skulle ha rätt till om han eller hon vid den tidpunkt som avses i 28 § hade blivit arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till invalidpension.

För andra rehabiliteringskostnader än de som orsakas av rehabiliteringsstödet och rehabiliteringspenningen svarar enbart den pensionsanstalt som ombesörjer rehabiliteringen.

177 §

Pensionsanstaltens ansvar för registrerad tilläggsförmån

För en sådan registrerad tilläggsförmån enligt lagen om pension för arbetstagare som avses i 32 § 5 mom. i lagen om införande av denna lag (xx/2xxx) svarar pensionsanstalten till den del förmånen motsvarar det som enligt av ministeriet fastställda eller givna beräkningsgrunder skall erläggas till pensionsanstalten i försäkringsavgifter eller beräknas utgöra pensionsanstaltens pensionsansvar.

178 §

Pensionsanstaltens ansvar för pensionsdel som intjänats för oavlönad tid

För den pensionsdel som intjänats på grundval av ovan i 74 § avsedd oavlönad tid svarar, i förhållande till de i respektive pensionsanstalt försäkrade arbetsinkomsterna, de

pensionsanstalter gemensamt som sköter pensionsskyddet enligt de lagar som nämns i 3 § 1 och 2 mom. De grunder för pensionsanstaltens eventuella förhandsavgifter och slutliga avgifter som Pensionsskyddscentralens ansökan gäller samt tidpunkterna för betalning av dem ingår i de ansvarsfördelningsgrunder som nämns i 183 § 2 mom.

179 §

Pensionsanstaltens ansvar för förmåner som skall bekostas gemensamt

Pensionsanstalterna, inklusive sjömanspensionskassan, svarar gemensamt för följande kostnader till den del dessa inte bekostas av någon annan:

- 1) övriga än de ovan i 174 och 175 § avsedda ålders- och invalidpensionerna, med undantag för belopp enligt 3 a § 2 mom. 2 punkten i lagen om sjömanspensioner,
 - 2) de delar av pensionerna och rehabiliteringspenningen som överstiger de i 174–177 § angivna beloppen,
 - 3) familjepension,
 - 4) deltidspension,
 - 5) rehabiliteringstillägg,
 - 6) i 170 § avsedda kostnader på grund av ändringar i beräkningsgrunderna gällande ansvarsskulden och pensionsansvaret,
 - 7) kostnader på grund av överföringar som avses i 174 § 1 mom. 2 och 3 punkten,
 - 8) underskott som uppstår på den grund att arbetsgivaren med stöd av 155 § har befriats från försäkringsavgift, samt
 - 9) i 3 a § 2 mom. 3 punkten i lagen om sjömanspensioner avsedda andelar i kostnaderna för pensionsskyddet enligt nämnda lag.
- De i 1 mom. uppräknade kostnaderna omfattar inte pensionsdelar som avses i 178 §.
- Pensionsanstaltens andel av de i 1 mom. 1 punkten avsedda kostnaderna för ålderspensionerna bestäms i förhållande till de medel som är avsedda för utgifter som bekostas gemensamt. Pensionsanstaltens andel av de övriga kostnaderna bestäms i förhållande till de i respektive pensionsanstalt försäkrade arbetsinkomsterna. Vid bestämmandet av en pensionsanstalts andel av nämnda kostnader beaktas även överföringsavgiften enligt lagen

om överföringsavgift då statens ämbetsverk, inrättningar och affärsverk ombildas till aktiebolag (1341/1992).

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärdas närmare bestämmelser om fördelningen av de i 1 mom. nämnda kostnaderna mellan pensionsanstalterna. De storheter som behövs för fördelningen av kostnader som skall bekostas gemensamt definieras i

- 1) arbetspensionsförsäkringsbolagens beräkningsgrunder, som avses i 166 §,
- 2) beräkningsgrunder som social- och hälsovårdsministeriet genom förordning meddelar pensionskassorna, samt
- 3) pensionsstiftelsernas beräkningsgrunder, som avses i 166 §.

180 §

Ansvar för Pensionsskyddscentralens kostnader

För Pensionsskyddscentralens kostnader svarar pensionsanstalterna gemensamt i förhållande till de i respektive pensionsanstalt försäkrade arbetsinkomsterna. För ersättande av Pensionsskyddscentralens kostnader skall pensionsanstalterna betala ett förskott och en slutlig avgift, vilkas storlek och betalningstidpunkt anges närmare i de ansvarsfördelningsgrunder som nämns i 183 § 2 mom.

Vid fastställandet av den avgift som tas ut för täckande av Pensionsskyddscentralens årliga kostnader skall Pensionsskyddscentralens övriga avkastning beaktas. När avgiften fastställs skall det säkerställas att Pensionsskyddscentralens medel förslår till att täcka de utgifter som Pensionsskyddscentralens uppgifter och verksamhet föranleder och till att upprätthålla tillräcklig likviditet.

181 §

Ansvar till följd av en pensionsanstalts konkurs

Om pension, rehabiliteringsförmån, förhöjning på grund av indexförhöjning enligt 98 § eller registrerad tilläggförmån som avses i 32 § 5 mom. i lagen om införande av denna lag i sin helhet eller till en del inte längre är

tryggad, svarar pensionsanstalterna gemensamt för dessa i enlighet med de grunder som meddelas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Pensionsanstalterna svarar härvid gemensamt även för det utjämningsbelopp som avses i 14 § 3 mom. i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag och 79 § 3 mom. i lagen om försäkringskassor upp till ett minimibelopp som bestäms enligt de av social- och hälsovårdsministeriet fastställda beräkningsgrunderna.

182 §

Arbetslöshetsförsäkringsfondens försäkringspremie

Den arbetslöshetsförsäkringsfond som avses i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner (555/1998) betalar till Pensionsskyddscentralen en försäkringspremie med vilken ansvaret och kostnaderna för beaktande av arbetslöshets- och utbildningsperioder täcks i fråga om

- 1) i denna lag avsedda pensionsanstalter som sköter arbetstagares pensionsförsäkring,
- 2) den i lagen om sjömanspensioner avsedda sjömanspensionskassan,
- 3) den i lagen om kommunala pensioner avsedda kommunala pensionsanstalten,
- 4) kyrkans centralfond, som sköter pensionsskyddet enligt pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan och lagen om familjepensioner inom den evangelisk-lutherska kyrkan,
- 5) Folkpensionsanstalten till den del den sköter sådant pensionsskydd som avses i 13 § i lagen om Folkpensionsanstalten,
- 6) den pensionsanstalt som sköter pensionsskydd enligt den pensionsstadga som givits med stöd av 11 § 2 mom. 6 punkten i lagen om Finlands Bank, och
- 7) kyrkosamfundets centralfond, som sköter pensionsskydd enligt de pensionsbestämmelser som grundar sig på lagen om ortodoxa kyrkosamfundet.

Arbetslöshetsförsäkringsfondens försäkringspremie fastställs så, att den enligt uppskattning motsvarar det belopp som skulle erhållas om det för de arbets- och förvärvsinkomster som utgör grund för de förmåner

som avses i 74 § 1 mom. 2–6 punkten skulle betalas en premie som motsvarar den genomsnittliga premien enligt denna lag. I den genomsnittliga försäkringspremien beaktas härvid inte den förhöjda pensionsavgiften för arbetstagare som har fyllt 53 år.

Arbetslöshetsförsäkringsfonden skall årligen betala försäkringspremien till Pensionskyddscentralen inom den tid som anges i ansvarsfördelningsgrunderna. De medel som erhållits i försäkringspremier gottgör Pensionskyddscentralen de i 1 mom. nämnda pensionsanstalterna i förhållande till de i respektive pensionsanstalt försäkrade arbetsinkomsterna. De medel som Pensionskyddscentralen har erhållit i försäkringspremier gottgör den först de i 1 mom. 3–7 punkten nämnda pensionsanstalterna och därefter avdras Pensionskyddscentralens kostnadsandel från premien. Den återstående delen av försäkringspremien gottgörs de i 1 mom. 1 och 2 punkten nämnda pensionsanstalterna. Närmare bestämmelser om gottgörelse av försäkringspremier ingår i de ansvarsfördelningsgrunder som avses i 183 § 2 mom.

Den i 2 mom. avsedda försäkringspremie som arbetslöshetsförsäkringsfonden skall betala fastställs genom beslut av social- och hälsovårdsministeriet på framställning av Pensionskyddscentralen. Social- och hälsovårdsministeriet kan också på gemensam framställning av Pensionskyddscentralen och arbetslöshetsförsäkringsfonden fastställa att förskott skall betalas på ovan nämnda premie.

183 §

Utredning av kostnader

Pensionskyddscentralen utreder kalenderårsvis hur det ömsesidiga ansvaret mellan de pensionsanstalter som ombesörjer verkställigheten av lagarna enligt 3 § beträffande det föregående kalenderåret fördelar sig i fråga om de kostnader som avses i 174–181 § och den försäkringspremie gällande arbetslöshetsförsäkringsfonden som avses i 182 § med beaktande av vad pensionsanstalterna inom den privata sektorn och den offentliga sektorn i egenskap av sådan sista pensionsanstalt som avses i 107 och 109 § har betalat i pension eller annan sådan förmån som en annan

pensionsanstalt skall ansvara för.

På basis av utredningen fastställer Pensionskyddscentralen gottgörelse till en pensionsanstalt för de kostnader för vilka någon annan pensionsanstalt eller pensionsanstalterna gemensamt svarar, eller för den i 182 § avsedda premien, samt fastställer Pensionskyddscentralen för pensionsanstalterna en avgift gällande de kostnader som respektive pensionsanstalt skall svara för. Gottgörelsen och avgiften jämte ränta, samt eventuell föreskrift om betalning av förskott, bestäms i enlighet med de ansvarsfördelningsgrunder som social- och hälsovårdsministeriet fastställer på framställning av Pensionskyddscentralen; förfarandet gäller dock inte utredningen av kostnader mellan pensionsanstalterna inom den privata och den offentliga sektorn, eftersom vid denna utredning iaktas Pensionskyddscentralens och den offentliga sektorns pensionsanstalters avtal om utredning av kostnaderna. I ansvarsfördelningsgrunderna bestäms också hur ett eventuellt överskott eller underskott som uppkommit i samband med förrättandet av ansvarsfördelningen skall beaktas för Pensionskyddscentralens del.

Pensionsanstalten skall på det sätt som anges i grunderna eller avtalet lämna Pensionskyddscentralen de uppgifter som behövs för utredningarna i enlighet med 1 mom.; uppgifterna skall lämnas i den form och inom den tid som Pensionskyddscentralen bestämmer. Om en pensionsanstalt försummar sin anmälningskyldighet uppskattar Pensionskyddscentralen kostnadsandelen för pensionsanstalten i fråga. Pensionskyddscentralen justerar kostnadsandelen i samband med följande utredning.

Pensionskyddscentralen meddelar vid behov närmare anvisningar om fördelningen av ansvaret. Om meningsskiljaktigheter gällande kostnadsfördelningen uppstår mellan pensionsanstalterna, avgörs ärendet av Pensionskyddscentralen.

184 §

Beslut om kostnadsfördelningen

Pensionskyddscentralen meddelar pensionsanstalterna inom den privata sektorn be-

slut om fördelningen av kostnader som avses i 183 §. Ändring i beslutet får sökas på det sätt som föreskrivs i 9 kap.

185 §

Pensionsanstalternas rätt att komma överens om kostnadsfördelningen

Pensionsanstalterna kan i enskilda fall eller för att underlätta verkställigheten komma överens om att kostnadsfördelningen görs på annat sätt än enligt bestämmelserna i detta kapitel. I sådana fall skall principerna i detta kapitel följas.

13 kap.

Tillsynen över ordnandet av försäkring

186 §

Den allmänna tillsynen över ordnandet av försäkring samt tvångsförsäkring

Pensionsskyddscentralen övervakar att arbetsgivarna fullgör sin skyldighet att ordna försäkring enligt denna lag.

Har en arbetsgivare försummat sin i 141 eller 142 § föreskrivna skyldighet att ordna pensionsskydd för sina arbetstagare, skall Pensionsskyddscentralen uppmana arbetsgivaren att avhjälpa försummelsen. Avhjälper arbetsgivaren inte försummelsen inom den tid som Pensionsskyddscentralen föreskriver, tar Pensionsskyddscentralen pensionsförsäkringen på arbetsgivarens bekostnad i en pensionsanstalt som Pensionsskyddscentralen väljer (tvångsförsäkring).

Om en arbetsgivare, som har ordnat sina arbetstagares pensionsskydd i två eller flera pensionsanstalter, har försummat att ordna pensionsskydd för en del av sina anställda och inte, trots uppmaning, avhjälper försummelsen inom den av Pensionsskyddscentralen föreskrivna tiden, kan Pensionsskyddscentralen bestämma till vilken pensionsordning de oförsäkrade arbetstagarna skall anslutas.

Har en tillfällig arbetsgivare försummat sina i 141 eller 147 § föreskrivna skyldigheter, väljer Pensionsskyddscentralen pensions-

anstalt för arbetsgivaren; denna pensionsanstalt fastställer försäkringsavgiften och tar ut avgiften hos arbetsgivaren.

När Pensionsskyddscentralen har tagit en i 2-4 mom. avsedd försäkring i en pensionsanstalt, har denna pensionsanstalt rätt att av arbetsgivaren för tiden för försummelsen ta ut en försäkringsavgift förhöjd till högst det dubbla beloppet.

187 §

Pensionsanstalternas skyldighet att utöva tillsyn

Varje pensionsanstalt övervakar att en arbetsgivare som har ordnat pensionsskydd i pensionsanstalten i fråga, fullgör sina skyldigheter enligt denna lag.

Pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen kan komma överens om den närmare verkställigheten av tillsynen enligt 1 mom. och 186 § 1 mom.

188 §

Pensionsanstalternas och Pensionsskyddscentralens rätt att företa granskning

Pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen har rätt att företa granskning i arbetsgivarens lokaler och att vidta andra tillsynsåtgärder för att utreda om arbetsgivaren har fullgjort sina skyldigheter enligt denna lag. Den arbetsgivare som granskningen gäller skall vid granskningen förete sin lönebokföring, sin arbetstidsbokföring samt, oberoende av framställnings- eller lagringsform, allt annat material som kan inverka på den granskades skyldighet att ta försäkring enligt denna lag. Pensionsskyddscentralen och pensionsanstalterna har rätt att för genomförande av granskning få handräckning av polis och andra myndigheter.

189 §

Kringgående och missbruk gällande skyldigheten att ordna pensionsskydd

Om en rättshandling,

1) för att skyldigheten att ordna pensions-

skydd skall kunna kringgås,

2) för att en arbetspensionsförsäkringsavgift skall kunna undvikas,

3) för att pensionsskydd utan grund skall kunna ordnas, eller

4) av något annat liknande skäl,

har getts ett sådant innehåll som inte motsvarar sakens faktiska natur eller syfte, skall, när denna skyldighet att ordna pensionskydd avgörs eller när arbetspensionsförsäkringsavgiften fastställs eller när pensionsärendet behandlas, förfaras enligt sakens faktiska natur och syfte.

Om det uppenbara syftet med arrangementet i företaget har varit att kringgå bestämmelserna om arbetsgivarens ansvar för invalidpension, har pensionsanstalten rätt att fastställa försäkringsavgiften enligt situationen före arrangementet i fråga.

190 §

Arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri

Har arbetsgivaren brutit mot sina skyldigheter enligt denna lag, kan han enligt 29 kap. 4 a § i strafflagen (39/1889) dömas till straff för arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri.

IV AVDELNINGEN

SÄRSKILDA FÖRESKRIFTER

14 kap.

Utlämnande, erhållande och hemlighållande av uppgifter

191 §

Tillämpliga bestämmelser

Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999; nedan offentlighetslagen) tillämpas på offentligheten i fråga om pensionsanstaltens och Pensionskyddscentralens handlingar och verksamhet till den del pensionsanstalterna och Pensions-

skyddscentralen utövar i 4 § 2 mom. i offentlighetslagen avsedd offentlig makt, om inte något annat bestäms i denna eller i någon annan lag.

Också när det inte är fråga om utövande av offentlig makt enligt 4 § 2 mom. i offentlighetslagen, tillämpas i pensionsanstalterna och Pensionskyddscentralen i ärenden som hänför sig till verkställigheten av denna lag de bestämmelser som i offentlighetslagen avser

1) handlingssekretess,

2) tystnadsplikt,

3) förbud mot utnyttjande,

4) sekretessbelagda handlingar enligt 22–24 § i offentlighetslagen, samt

5) straffbestämmelser enligt 35 § i offentlighetslagen.

Vid tillämpning av 2 mom. gäller beträffande utlämnande av uppgifter vad som i 7 kap. i offentlighetslagen bestäms om undantag från och upphörande av sekretess.

Vid verkställigheten av denna lag tillämpas inte bestämmelserna om tystnadsplikt och utlämnande av uppgifter enligt 18 kap. 6, 6 b och 6 c § i lagen om försäkringsbolag (1062/1979), 132, 132 a och 132 c § i lagen om pensionsstiftelser och inte heller 165, 165 a och 165 c § i lagen om försäkringskassor.

192 §

Uppgifter som gäller arbetsgivarens ekonomiska ställning

Utöver det som i 24 § 1 mom. 20 punkten i offentlighetslagen bestäms om hemlighållande av uppgifter gällande näringsidkare, är också sådana handlingar och uppgifter sekretessbelagda som grundar sig på verkställigheten av denna lag och som gäller arbetsgivarens ekonomiska ställning.

Pensionsanstalterna och Pensionskyddscentralen har rätt att, utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, för tillsynen över och verkställigheten av ordnandet av försäkring enligt denna lag lämna ut uppgifter om arbetsgivarens betalningsstörningar till andra pensionsanstalter som sköter ärenden enligt den privata sektorns arbetspensionslagar och till Pensions-

skyddscentralen.

193 §

Arbetstagarnas och de pensionssökandes rätt att få uppgifter

Pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen skall på arbetstagarens begäran till honom eller henne lämna ut de uppgifter som pensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen har om arbetstagarens rätt till pension. Angående en parts rätt att få information, rätt att ta del av en handling som gäller parten själv samt rätt att kontrollera sådana uppgifter om sig själv som införts i ett register gäller i övrigt det som bestäms i offentlighetslagen och personuppgiftslagen.

Pensionsanstalten skall genom en pensionsansökningsblankett eller på annat motsvarande sätt på förhand informera de pensionssökande om var uppgifter om dem finns att få och vart uppgifterna i regel kan lämnas ut.

194 §

Arbetsgivarnas rätt att få uppgifter

Arbetsgivarna har rätt att, utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, för sin bokföring och för fastställandet av arbetspensionsförsäkringsavgifter som orsakas av förmåner beviljade enligt denna lag få uppgifter om en pension enligt denna lag som beviljats arbetstagaren och om pensionsbeloppet samt sådana andra uppgifter som behövs för ovan nämnda ändamål. Rätten att få uppgifter gäller den arbetsgivare hos vilken den som erhållit förmånen är anställd eller på basis av vars anställningsförhållande ansvaret för pensioner och rehabiliteringspenning bestäms enligt denna lag.

195 §

Arbetsgivarnas skyldighet att lämna ut uppgifter

Om det för avgörandet av ett försäkrings-

pensions- eller rehabiliteringsärende som är under behandling eller av annan orsak vid verkställigheten av uppdrag enligt denna lag eller lagen om Pensionsskyddscentralen behövs uppgifter om arbetstagarens arbete och arbetsförhållanden eller andra motsvarande omständigheter, är arbetsgivaren skyldig att lämna ut dessa uppgifter till pensionsanstalterna, Pensionsskyddscentralen och en besvärsinstans som avses i denna lag.

När arbetsgivaren ombeds att lämna uppgifter som behövs för behandlingen av arbetstagarens pensions- eller rehabiliteringsärende, får till arbetsgivaren utan arbetstagarens samtycke lämnas endast de sekretessbelagda uppgifter om arbetstagaren som är nödvändiga för att precisera de uppgifter som arbetsgivaren ombeds lämna.

196 §

Pensionstagarens utredning gällande omständigheter i anslutning till pensionens belopp och pensionsrätten

Oberoende av pensionstagarens underrättelseskyldighet kan pensionsanstalten kräva en utredning av pensionstagaren angående omständigheter som påverkar pensionens belopp och pensionsrätten, om det finns skäl att misstänka att förändringar har skett i dessa omständigheter.

197 §

Uppgifter om inkomster som ligger till grund för sådana till pension berättigande förmåner som utbetalas för oavlönad tid

Den som betalat ut en till pension berättigande förmån för oavlönad tid som avses i 74 § är skyldig att före utgången av februari månad under det år som följer efter året då förmånen utbetalades, eller inom någon annan tidsfrist som Pensionsskyddscentralen meddelar, till Pensionsskyddscentralen anmäla uppgifter om den som mottagit förmånen, om tidpunkten för den utbetalda förmånen och om den inkomst som legat till grund

för den utbetalda förmånen.
198 §

Rätt att få uppgifter för avgörande av ärenden och verkställande av lagstadgade uppdrag

Pensionsanstalterna, Pensionsskyddscentralen och en besvärinstans enligt denna lag har rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter

1) av en arbetsgivare, en försäkrings- och pensionsanstalt som verkställer lagstadgad försäkring och av myndigheter och andra instanser på vilka offentlighetslagen tillämpas få de uppgifter som är nödvändiga för avgörandet av ett försäkrings-, pensions- eller förmånsärende eller som annars behövs vid verkställigheten av uppdrag som föreskrivs i denna lag, i EG:s förordning om social trygghet eller dess tillämpningsförordning eller i en överenskommelse om social trygghet, eller

2) av läkare och andra yrkesutbildade personer som avses i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården och av sådana verksamhetsenheter för hälso- och sjukvården som avses i 2 § 4 punkten i lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992) samt av den som verkställer rehabilitering och av andra verksamhetsenheter för hälso- och sjukvården, socialserviceproducenter eller vårdinrättningar på begäran få av dessa uppgjorda utlåtanden och övriga nödvändiga uppgifter om den pensionsökandes journalhandlingar, rehabilitering, hälsotillstånd, vård och arbetsförmåga, om sökanden inte själv lämnar dessa uppgifter.

199 §

Pensionsskyddscentralens rätt att få uppgifter för utövande av tillsyn

Pensionsskyddscentralen har rätt att, utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, av en arbetsgivare, en försäkrings- och pensionsanstalt som verkställer lagstadgad försäkring och av myndigheter och andra instanser på vilka offentlighetslagen tillämpas få de uppgifter som är nödvändiga för fullgörandet

av den tillsynsskyldighet som föreskrivs i 186 § 1 mom. och i 2 § 2 mom. 11 punkten i lagen om Pensionsskyddscentralen. Pensionsskyddscentralen har dessutom rätt att för nämnda ändamål av skattemyndigheterna i form av massinformation få information om namn, företags- och organisationsnummer, adressuppgifter och årsanmälningar eller motsvarande uppgifter samt bransch beträffande de arbetsgivare som betalat lön eller annat vederlag till arbetstagare, samt även information om vederlag och därtill anslutna arbetsgivarprestationer som arbetsgivarna har betalat ut.

Pensionsskyddscentralen har rätt att få de i 1 mom. avsedda uppgifterna, även om Pensionsskyddscentralen inte i sin begäran om information har individualiserat de arbetsgivare som i form av massinformation blir föremål för tillsynsförfarande och även om tillsynsförfarandet ännu inte är anhängigt. Ytterligare har Pensionsskyddscentralen rätt att få ovan nämnda massinformation, även om beskattningen inte ännu har fastställts. För verkställigheten av detta moment har Pensionsskyddscentralen rätt att behandla personuppgifter i enlighet med bestämmelserna i personuppgiftslagen.

Uppgifter som avses i denna paragraf får sökas med hjälp av en teknisk anslutning utan samtycke av den vars intressen tystnadsplikten är avsedd att skydda.

200 §

Pensionsanstalternas rätt att få uppgifter för utövande av tillsyn

En pensionsanstalt har rätt att, utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, av de övriga pensionsanstalter som sköter uppdrag i enlighet med arbetspensionslagarna och av Pensionsskyddscentralen få de uppgifter som är nödvändiga för den i 187–189 § avsedda tillsynen.

201 §

Uppgifter för beräkning av avsättningskoefficienten för pensionsansvaret

Pensionsskyddscentralen har rätt att, utan

hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, inom den tid och i den form som Pensionskyddscentralen bestämmer av pensionsanstalterna få de uppgifter om respektive pensionsanstalts ansvarsskuld och verksamhetskapital som behövs för beräkningen av avsättningskoefficienten för pensionsansvaret.

202 §

Avgiftsfria uppgifter

Pensionsanstalterna, Pensionskyddscentralen och en besvärsinstans enligt denna lag har rätt att avgiftsfritt få de uppgifter som de enligt denna lag har rätt att få. Om uppgifterna behövs i en viss form och detta förorsakar den som lämnar ut uppgifterna betydande merkostnader, skall kostnaderna dock ersättas.

203 §

Utlämnande av uppgifter inom en försäkringsgrupp

Ett arbetspensionsförsäkringsbolag och dess ombud har rätt att, utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, till ett annat företag som hör till samma i 14 b kap. i lagen om försäkringsbolag avsedda försäkringsgrupp eller i 18 kap. 6 b § 2 mom. i lagen om försäkringsbolag avsedda ekonomiska sammanslutning lämna ut sådana uppgifter som omfattas av tystnadsplikten och som är nödvändiga för skötseln av uppgifterna enligt denna lag.

Arbetspensionsförsäkringsbolagen kan, utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, till ett annat företag som avses i 1 mom. lämna ut de uppgifter som behövs för kundbetjäning, skötseln av kundförhållanden och annan kundhantering. Sådana uppgifter är arbetsgivarens eller företagarens namn, personbeteckning, företags- och organisationsnummer eller kundbeteckning, uppgifter som behövs för kontakter, uppgifter om företagets ägandeförhållanden och försäkringsar-

rangemang och lönesumman samt sådana uppgifter i anslutning till kundhanteringen som jämföras med dessa uppgifter.

Vad som i denna lag bestäms om skyldigheten att iaktta sekretess och brott mot den gäller också dem som har fått en sekretesslagd uppgift på grundval av denna paragraf.

204 §

Utlämnande av uppgifter för frivilligt grupp-tilläggspensionsskydd

Utöver det som bestäms i offentlighetslagen har pensionsanstalterna och Pensionskyddscentralen rätt att, utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, till ett livförsäkringsbolag, en pensionskassa eller en pensionsstiftelse lämna ut arbetstagarnas namn- och adressuppgifter, personbeteckningar, uppgifter om pensionernas belopp och de faktorer som påverkar pensionens belopp samt övriga nödvändiga uppgifter för ändamål som nämns nedan

1) för den löpande skötseln av oregistrerat frivilligt grupp-tilläggspensionsskydd i anslutning till pensionsskydd enligt denna lag,

2) för avtalande av villkoren för nytt grupp-tilläggspensionsskydd, om det tidigare tilläggspensionsskyddet avslutas på arbetsgivarens initiativ och ersätts med motsvarande nytt tilläggspensionsskydd; den som ger den nya tilläggspensionsförsäkringen skall härvid företräda Pensionskyddscentralen en utredning om att det nya tilläggspensionsskyddet innebär att ett tidigare tilläggspensionsskydd ersätts med ett nytt, samt

3) för fastställande av det nya tilläggspensionsskyddets slutliga innehåll; en förutsättning är dock att livförsäkringsbolaget, pensionskassan eller pensionsstiftelsen har sett till att de arbetstagare som omfattas av tilläggspensionsordningen, efter att försäkringsavtalet eller pensionsordningen godkänts, har fått behövlig utredning om livförsäkringsbolagets, pensionskassans eller pensionsstiftelsens möjlighet att få de nödvändiga uppgifterna och att arbetstagaren inte uttryckligen har av sagt sig tilläggspensionsordningen eller förbjudit utlämnande av upp-

gifter.

I samband med att någon som ordnar det nya tilläggs-pensionsskyddet söks har pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen rätt att, utöver det som bestäms i offentlighetslagen och utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, till ett livförsäkringsbolag, en pensionskassa eller en pensionsstiftelse för fastställande av tilläggs-pensionsskyddet och kostnaderna för det lämna ut uppgifter om arbetstagarnas anställningsförhållanden, pensionsrätt, ålders- och könsfördelning och om de faktorer som påverkar pensionens belopp.

205 §

Utlämnande av uppgifter för utredning av brott och missbruk

Pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen har rätt att, utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, för utredande av brott och missbruk lämna ut på verkställigheten av denna lag baserade uppgifter till ett ministerium, skatteförvaltningen och sådana anstalter eller sammanslutningar som sköter det lagstadgade socialskyddssystemet och som administrerar socialskyddsförmåner som påverkas av en pension enligt denna lag.

Följande uppgifter kan lämnas ut i fråga om personer som får eller har fått pension enligt denna lag:

1) personbeteckning och övriga identifieringsuppgifter,

2) uppgifter om utbetalda förmåner,

3) uppgifter om arbetsgivaren, samt

4) andra härmed jämförbara uppgifter som är nödvändiga för samkörning av personuppgifter för utredande av brott och missbruk som riktar sig mot socialskyddet samt för andra övervakningsåtgärder av engångsnatur.

Pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen har i 1 mom. avsedd rätt att även till polis- och åklagarmyndigheterna lämna ut uppgifter som nämns i 2 mom. till den del dessa är nödvändiga för utredande av brott och väckande av åtal.

I situationer som avses i denna paragraf får

dock inte lämnas ut uppgifter om en arbetstagares hälsotillstånd och inte heller uppgifter som avser att beskriva grunderna för en persons behov av socialvård.

206 §

Utlämnande av uppgifter till myndigheter

Utöver det som bestäms i offentlighetslagen har pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen rätt att, utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, lämna uppgifter som grundar sig på verkställigheten av denna lag enligt följande:

1) till vederbörande myndighet och organ får lämnas ut uppgifter som är nödvändiga för verkställandet av uppdrag enligt EG:s förordning om social trygghet eller en överenskommelse om social trygghet,

2) till skatteförvaltningen får lämnas ut de uppgifter som den behöver för fullgörandet av den övervakningsskyldighet som föreskrivs i lagen om förskottsuppbörd, om det finns skäl att misstänka att arbetsgivaren inte har fullgjort sin innehållningsskyldighet, samt

3) till en registeransvarig som bedriver kreditupplysningsverksamhet får lämnas ut uppgifter om en enligt denna lag utsökningsskyldig avgiftsfordran hos arbetsgivaren.

207 §

Utlämnande av uppgifter för arbetstagarnas grupplivförsäkring

Arbetstagarnas grupplivförsäkringspool, som med fullmakt av livförsäkrings- och olycksfallsförsäkringsbolagen sköter ersättningsverksamheten i fråga om arbetstagarnas grupplivförsäkring, och lantbruksföretagarnas pensionsanstalt har rätt att, utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, av Pensionsskyddscentralen få namn, personbeteckning och dödsdatum för avlidna arbetstagare som haft ett anställningsförhållande som omfattas av denna lag samt arbetstagarnas

förmånstagares namn och personbeteckningar samt övriga motsvarande uppgifter som behövs när det avgörs huruvida förutsättningarna för beviljande av ett försäkringsbelopp från grupplivförsäkringen uppfylls.

Också Statskontoret och den kommunala pensionsanstalten har rätt att, utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, av Pensionskyddscentralen få de i 1 mom. avsedda uppgifterna för behandling av ekonomiskt stöd motsvarande grupplivförsäkring.

208 §

Vidareutlämnande av uppgifter

Utöver det som bestäms i offentlighetslagen har pensionsanstalterna och Pensionskyddscentralen rätt att, utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, lämna ut uppgifter om pension, pensionsrätt eller försäkring som erhållits från en pensionsanstalt som sköter verkställigheten av arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn till Folkpensionsanstalten eller en annan sådan mottagare som har rätt att få dessa uppgifter med stöd av lag.

Pensionskyddscentralen har i 1 mom. nämnd rätt att lämna ut uppgifter som den med stöd av 195 § har fått av en arbetsgivare samt uppgifter som den med stöd av 198 § har fått av en arbetsgivare, en försäkrings- och pensionsanstalt som verkställer lagstadgad försäkring, skattemyndigheter och andra myndigheter samt andra instanser som hör till tillämpningsområdet för offentlighetslagen, till sådana pensionsanstalter som sköter verkställigheten av arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn och som med stöd av lag har rätt att få dessa uppgifter av dem som lämnat nämnda uppgifter eller av Pensionskyddscentralen.

En pensionsanstalt och Pensionskyddscentralen skall före utlämnande av sådana uppgifter som avses i 1 och 2 mom. komma överens med de pensionsanstalter som sköter verkställigheten av arbetspensionslagarna inom den offentliga sektorn om vad som kan vidareutlämnas ur de uppgifter som avses

ovan och till vem de kan vidareutlämnas.

209 §

Ansvaret beträffande den som vidareutlämnar uppgifter

Innan en pensionsanstalt eller Pensionskyddscentralen vidareutlämnar uppgifter skall de försäkra sig om att den som tar emot uppgifterna har rätt enligt lag att få de utlämnade uppgifterna av den som ursprungligen har lämnat uppgifterna.

En pensionsanstalt eller Pensionskyddscentralen, som lämnar uppgifter vidare enligt de grunder som föreskrivs i detta kapitel, ansvarar för att innehållet i de uppgifter som lämnas ut motsvarar de uppgifter som erhållits av den som gav uppgifterna.

210 §

Utlämnande av uppgifter med hjälp av teknisk anslutning

Pensionskyddscentralen och, med dess samtycke, pensionsanstalterna, har utöver det som i 29 § 3 mom. i offentlighetslagen bestäms om utlämnande av uppgifter genom en teknisk anslutning, rätt att öppna en teknisk anslutning

1) för en sammanslutning eller anstalt som verkställer lagstadgad socialförsäkring till sådana uppgifter i sina personregister som sammanslutningen eller anstalten med stöd av denna eller en annan lag har rätt att få för verkställigheten av sina uppgifter,

2) för en myndighet som sköter verkställandet av uppdrag enligt EG:s förordning om social trygghet eller en överenskommelse om social trygghet till sådana uppgifter som myndigheten i enlighet med 206 § 1 mom. har rätt att få,

3) för Folkpensionsanstalten och andra sådana mottagare av uppgifter, som har rätt att av en pensionsanstalt som sköter verkställigheten av arbetspensionslagarna inom den offentliga sektorn få uppgifter om pension, pensionsrätt eller försäkring, till sådana uppgifter som avses i 208 § 1 mom., samt

4) för ett livförsäkringsbolag, en pensionskassa eller en pensionsstiftelse till sådana i 204 § avsedda uppgifter som behövs för skötseln eller ordnandet av grupp tilläggspen-

sionsskydd.

Pensionsskyddscentralen har utöver det som bestäms i 1 mom. rätt att öppna en teknisk anslutning för arbetstagarnas grupplivförsäkringspool, lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, Statskontoret eller den kommunala pensionsanstalten till uppgifter som avses i 207 § samt för pensionsanstalter som sköter verkställigheten av arbetspensionslagarna inom den offentliga sektorn till uppgifter som avses i 208 § 2 mom.

För att med hjälp av en teknisk anslutning på det sätt som avses i 1 mom. 3 punkten lämna ut uppgifter som erhållits av pensionsanstalter som sköter verkställigheten av arbetspensionslagarna inom den offentliga sektorn eller för att på det sätt som avses i 2 mom. lämna ut uppgifter till pensionsanstalter som sköter verkställigheten av arbetspensionslagarna inom den offentliga sektorn krävs dock alltid en överenskommelse i enlighet med 208 § 3 mom.

Med hjälp av en teknisk anslutning som öppnats med stöd av denna paragraf får också sökas sekretessbelagda uppgifter utan samtycke av den vars intressen skyddas genom sekretessen.

Innan en teknisk anslutning öppnas skall den som begär uppgifter förete en utredning för den som öppnar anslutningen om att uppgifterna skyddas på behörigt sätt.

15 kap.

Vissa bestämmelser

211 §

Rådgivning till arbetstagare och arbetsgivare

Den pensionsanstalt hos vilken en arbetsgivare har ordnat sina anställdas pensionskydd har det primära ansvaret för rådgivningen i ärenden som hör till denna lags tillämpningsområde.

212 §

Pensionsanstalternas samarbete

Pensionsanstalterna skall samarbeta i sammanställandet av statistikuppgifter och i andra frågor som hänför sig till utvecklandet av verkställigheten av arbetspensionslagarna.

213 §

Ersättning för särskilda tjänster

Pensionsanstalterna kan av arbetsgivarna ta ut ersättning för särskilda tjänster som de tillhandahåller på arbetsgivarnas begäran.

214 §

Beslut om beloppet av den teoretiska pensionen

Om en arbetstagare har arbetat i två eller flera EU- eller EES-länder och arbetstagaren ansöker om folkpension, har han eller hon rätt att på begäran få ett beslut om det belopp av den teoretiska pensionen som pensionsanstalten meddelar Folkpensionsanstalten för beräkning av hans eller hennes folkpension.

215 §

Överföring av pensionsrätt till Europeiska gemenskaperna

En arbetstagare har rätt att överföra sin pensionsrätt enligt denna lag till Europeiska gemenskaperna så som bestäms i lagen om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensionssystem (165/1999).

I fråga om pensionsrätt som överförs till Europeiska gemenskaperna och som återförs därifrån, tillämpas bestämmelserna i denna lag till den del lagen om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensionssystem innehåller bestämmelser som avviker från bestämmelserna i denna lag.

216 §

Handräckning

Pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen har rätt att på eget initiativ eller på

anhållan av den som saken gäller för utredning av ett ärende som är under behandling låta höra vittnen vid en tingsrätt.

217 §

Jäv

Anställda och styrelsemedlemmar i en pensionsanstalt och Pensionsskyddscentralen kan, utan hinder av 28 § 1 mom. 4 och 5 punkten i förvaltningslagen (434/2003), behandla sådana ärenden som gäller verkställigheten av denna lag och som avser en arbetsgivare som ordnat pensionsskydd i pensionsanstalten, en arbetstagare anställd hos en sådan arbetsgivare eller en företagare.

218 §

Förvaring av handlingar

Pensionsanstalterna skall förvara de handlingar och uppgifter som hänför sig till ord-

andet av pensionsskyddet eller till pensionsärendet på det sätt som bestäms i arkivlagen (831/1994). Om arkivverket inte har angett att nämnda handlingar skall förvaras permanent, kan genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet i fråga om nämnda handlingar föreskrivas en sådan förvaringstid som inte äventyrar arbetstagarens eller dennes företrädares rätt till pension. Genom förordning av ministeriet kan dessutom bestämmas om sådana metoder för lagring av handlingar, genom vilka innehållet i handlingarna bevaras på ett tillförlitligt sätt. Om inte något annat visas, skall handlingar som har lagrats på detta sätt anses motsvara originalen.

219 §

Ikraftträdande

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom en särskild lag.

2.**Lag****om införande av lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagen om pension för arbetstagare träder i kraft den 1 januari 2007. Den tillämpas från och med ikraftträdandet på arbete i sådana anställningsförhållanden som hör till lagens tillämpningsområde.

Lagen om pension för arbetstagare tillämpas också på sådan pension enligt lagen om pension för arbetstagare (395/1961, nedan APL), lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962) och lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare (662/1985) som beviljats före den 1 januari 2007. Om de bestämmelser som gällt före den 1 januari 2005 dock har följts vid bestämmande av pension som beviljats före den 1 januari 2007, iakttas vad som föreskrivs i ikraftträdandebestämmelserna i de lagar om ändring av APL, ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och ändring av lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare (634–636/2003 och 885/2004, 887/2004 och 889/2004) som har trätt i kraft den 1 januari 2005 och i lagarna om ändring av ikraftträdandebestämmelserna i dessa lagar (886/2004, 888/2004 och 890/2004), vilka även de har trätt i kraft den 1 januari 2005.

2 §

Genom denna lag upphävs följande lagar jämte ändringar:

- 1) APL,
- 2) lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden,
- 3) lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare,
- 4) lagen om ombildning av en arbetspensionskassa till ett ömsesidigt arbetspensionsförsäkringsbolag (255/2003), och

5) lagen om fusion av pensionskassan enligt lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare med arbetspensionsförsäkringsbolaget enligt lagen om ombildning av en arbetspensionskassa till ett ömsesidigt arbetspensionsförsäkringsbolag (14/2004).

Om det i någon annan lag, i en bestämmelse som utfärdats med stöd av någon annan lag eller i Europeiska gemenskapernas rättsakter hänvisas till APL, lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden eller lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare, avser hänvisningen motsvarande bestämmelser i lagen om pension för arbetstagare, om inte något annat följer av lagen om pension för arbetstagare eller av denna lag.

3 §

I denna lag avses med pensionslagar för anställningsförhållanden APL, lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare.

4 §

En försäkring enligt APL anses ha ombildats till en försäkring enligt 142 § i lagen om pension för arbetstagare vid den sistnämnda lagens ikraftträdande.

Om de av arbetsgivaren försäkrade inkomsterna enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden eller lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare år 2006 uppgår till minst 6 000 euro under en oavbruten tid av sex månader, anses det att de arbetstagare för vilka arbetsgivaren hade bort anordna pensionskyddet enligt de nämnda lagarna år 2006 med stöd av 1 § i lagen om pension för

arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden eller 1 § i lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare år 2007 omfattas av ett försäkringsavtal enligt lagen om pension för arbetstagare där försäkringsgivaren är Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Etera.

På de försäkringar enligt lagen om pension för arbetstagare som avses i 1 och 2 mom. tillämpas försäkringsvillkoren enligt lagen om pension för arbetstagare. Under det år då lagen om pension för arbetstagare träder i kraft kan försäkringstagaren dock skriftligen säga upp en försäkring så att den upphör att gälla den sista juni, september eller december. Uppsägningen skall ske senast tre månader före dagen för försäkringens upphörande.

En koncession som statsrådet beviljat arbetspensionsförsäkringsbolag för bedrivande av verksamhet enligt pensionslagarna för anställningsförhållanden ombildas när lagen om pension för arbetstagare träder i kraft till en koncession för verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare för pensionslagarnas för anställningsförhållanden del. Den försäkringsverksamhet som omfattas av APL och som är förenlig med stadgarna för sådana försäkringskassor och pensionsstiftelser som avses i lagen om pension för arbetstagare ombildas då lagen om pension för arbetstagare har trätt i kraft till försäkringsverksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare.

5 §

Social- och hälsovårdsministeriet fastställer för Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Etera (Etera) ett kompletteringsbelopp för utgifterna för invalidpension i syfte att jämka dessa utgifter, som är högre för Etera än för andra arbetspensionsförsäkringsbolag.

Kompletteringsbeloppet utgör den andel varmed invalidpensionsdelen av Eteras utjämningsansvar underskrider en nivå som utgör 70 procent av genomsnittet av invalidpensionsdelarna av de andra arbetspensionsförsäkringsbolagens utjämningsansvar, uträknat på de försäkrade lönerna.

Pensionsanstalterna är gemensamt ansvariga för det inbetalda kompletteringsbeloppet på det sätt som bestäms i 179 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

Beträffande den fonderade del av ålders-

pension enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden som har ackumulerats före denna lags ikraftträdande och senare kompletteringar av den uträknas Eteras ansvarsskuld den 31 december 2006 och därefter årligen på basis av den särskilda mortalitetsgrund som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt och som grundar sig på mortaliteten inom försäkringsbeståndet i fråga. Enligt denna grund och de grunder som fastställts utgående från 9 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden överförs skillnaden mellan de framtida och de påbörjade ansvarsskulder för ålderspension som uträknats per den 31 december 2006, till den del den inte har använts till andra ansvar som följer av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, till invalidpensionsdelen av Eteras utjämningsansvar. Social- och hälsovårdsministeriet fastställer för Etera beräkningsgrunder enligt vilka de olika beståndsdelarna i ansvarsskulden och den del som ingår i verksamhetskapitalet avskiljs från den enligt 10 § 3 mom. i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden uträknade ansvarsskulden per den 31 december 2006 på så sätt att dessa beräkningsgrunder motsvarar det schema för beräkningsgrunden och den trygghetsmarginal som de andra arbetspensionsförsäkringsbolagen iakttar.

Om den särskilda mortalitetsgrund som avses i 4 mom. föranleder ett ansenligt överskott, skall detta användas till bekostande av förmåner som enligt 179 § i lagen om pension för arbetstagare skall bekostas gemensamt. Om den särskilda mortalitetsgrunden föranleder ett ansenligt underskott, svarar arbetspensionsanstalterna gemensamt för detta i enlighet med 179 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

Vid fastställandet av grunderna för försäkringsavgiften enligt 168 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare beaktas invalidpensionsdelen av Eteras utjämningsansvar och det i 2 mom. avsedda kompletteringsbeloppet som en faktor som påverkar försäkringsavgiftens betryggande karaktär.

Grunderna för beräkning av kompletteringsbeloppet fastställs enligt 168 § i lagen om pension för arbetstagare.

6 §

Avgifter som föranleds av korrigeringar i den med pensionslagarna för anställningsförhållanden förenliga arbetspensionsförsäkring kan tas ut eller beräknas endast när de till pension berättigande inkomsterna enligt pensionslagarna för anställningsförhållanden ändras utgående från en inlämnad utredning efter att den slutliga försäkringsavgiften har fastställts. En avgift som skall tas ut eller beräknas kan användas i sin helhet till kostnaderna för sådana förmåner enligt 179 § i lagen om pension för arbetstagare som skall bekostas gemensamt. Försäkringsavgifterna korrigeras bara för den tid då pensionsanstalten ännu har rätt att ta ut försäkringsavgiften hos arbetsgivaren. I de beräkningsgrunder som social- och hälsovårdsministeriet fastställer eller utfärdar genom förordning bestäms om de avgiftskoefficienter som skall användas vid korrigeringen, avgiftsdiskonteringen och övriga motsvarande omständigheter.

7 §

Vad som i 37 § och 107–111 § i lagen om pension för arbetstagare bestäms om arrangemanget med sista pensionsanstalt tillämpas inte när den som ansöker om pension får eller på basis av en ansökan som anhängiggjorts före den 1 januari 2004 har rätt att få pension på grund av det egna arbetsavtals- eller tjänsteförhållandet eller den egna företagarkerksamheten eller pension enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (1317/1990), avträdelseeersättning enligt lagen om avträdelseeersättning för lantbruksföretagare (1330/1992) eller avträdelsestöd enligt lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994) och ansöker om ny pension eller förlängning av en pension som beviljats tidigare. De nämnda bestämmelserna tillämpas inte heller när pension som beviljats på basis av en före den 1 januari 2004 anhängiggjord ansökan och som senare avbrutits börjar betalas ut på nytt. Om en förmånsåtagare vid sin död fick en sådan pension på vilken bestämmelserna i 1 mening i detta moment inte har tillämpats, tillämpas dessa bestämmelser inte heller på familjepension som beviljats efter honom eller henne.

8 §

Det pensionsutdrag som avses i 75 § i lagen om pension för arbetstagare sänds första gången till arbetstagaren senast 2008. Arbetstagaren har dock rätt att på begäran få uppgift om sina registrerade arbetsinkomster redan 2007.

Den tid av fem år som avses i 75 § 2 och 3 mom. i lagen om pension för arbetstagare tillämpas 2013 och därefter.

Det pensionsutdrag för arbetstagare som sänds ut 2008 innehåller uppgifter om de i 75 § 1 mom. 1–3 punkten i lagen om pension för arbetstagare avsedda arbetsinkomsterna och förmånerna för de tio kalenderår som föregår utsändandet av pensionsutdraget. År 2009 innehåller pensionsutdraget motsvarande uppgifter för de nio, år 2010 för de åtta, år 2011 för de sju och år 2012 för de sex år som föregår utsändandet av pensionsutdraget. I pensionsutdraget uppges dock de uppgifter som avses i 75 § 1 mom. 2 och 3 punkten i lagen om pension för arbetstagare inte för år som föregått 2005.

Om de av arbetstagaren ostridigt påvisade arbetsinkomsterna enligt 75 § 4 mom. i lagen om pension för arbetstagare har intjänats före 2005, bestäms pensionen för dessa inkomster i enlighet med de pensionslagar för anställningsförhållanden som gällde under intjäningsåret. Pensionen bestäms på samma sätt också i fråga om sådana av arbetstagaren ostridigt påvisade arbetsinkomster som har intjänats före 2006, om invalid-, arbetslöshets- eller familjepension för arbetstagaren skall bestämmas i enlighet med 26 § 2 mom.

9 §

Den fem år långa preskriptionstid som avses i 125 § och 126 § 4 mom. samt i 158 och 162 § i lagen om pension för arbetstagare tillämpas från och med ingången av 2013. Åren 2007 och 2008 är den nämnda preskriptionstiden tio år, år 2009 nio år, år 2010 åtta år, år 2011 sju år och år 2012 sex år. När preskriptionstiderna räknas ut beaktas också tiden före lagens ikraftträdande. Försäkringsavgift enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden eller lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare påförs dock från och med ingången av 2007 inte retroaktivt för längre tid

än den tid av fem kalenderår som anges i 10 § 4 mom. i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och 8 § 1 mom. i lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare.

10 §

Engångsförhöjningen av invalidpensionen läggs till första gången den 1 januari 2010. Engångsförhöjningen läggs också till sådan invalidpension i fråga om vilken pensionsfallet har inträffat före den 1 januari 2006. Engångsförhöjningen läggs då till enligt den förhöjningsprocent som motsvarar arbetstagarens ålder vid ingången av 2010, förutsatt att minst fem kalenderår då har förflutit sedan utbetalningen av invalidpension började.

När pensionsfallet i fråga om invalidpension har inträffat före den 1 januari 2006 läggs engångsförhöjningen till pension som samordnats enligt bestämmelserna i 8 och 8 a § i APL i deras lydelse före den 1 januari 2005. Om familjepension bestäms enligt de bestämmelser som gällde före denna lags ikraftträdande, läggs engångsförhöjningen till familjepension som samordnats enligt bestämmelserna i 8 och 8 a § i APL i deras lydelse före den 1 januari 2005.

11 §

Ålderspensioner som börjar betalas ut 2010 eller senare omvandlas med en i 82 § i lagen om pension för arbetstagare avsedd livslängdskoefficient. Livslängdskoefficienten fastställs första gången för 2009.

12 §

På ansökningar om undanröjande av beslut som blir anhängiga den 1 januari 2007 eller senare tillämpas 140 § i lagen om pension för arbetstagare.

13 §

Om pensionsfallet inträffar under åren 2006-2009, beaktas som arbetsinkomst för 2004 när inkomsten för den återstående tiden fastställs den till årsinkomst ändrade pensionslön på grundval av vilken pensionsdelen för den återstående tiden skulle ha beräknats om arbetstagaren hade blivit arbetsoförmögen den 31 december 2004, och beaktas arbetsinkomsterna för 2005 så som bestäms i

76-78 § i lagen om pension för arbetstagare. Härvid används som granskningstid på motsvarande sätt det antal år som skall beaktas som grund för inkomsten för den återstående tiden. Om pensionsfallet inträffar 2010, beaktas arbetsinkomsterna för 2005 så som bestäms i 68 §, 76-78 § och 80 § 1 och 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare och fastställs granskningstiden på motsvarande sätt på basis av åren 2005-2010. Vid bestämmandet av den inkomstförsättning som avses i 25 § 1 mom. 2 punkten eller 25 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare beaktas arbetsinkomsterna under de fem kalenderår som föregått anhängiggörandet av ansökan om rehabilitering.

14 §

Pensionslönen i ett anställningsförhållande som upphört före 2005 eller som har avslutats enligt 4 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av APL (634/2003) kan på ansökan av arbetstagaren justeras enligt prövning enligt 7 d § i APL i paragrafens lydelse före den 1 januari 2005, och pensionslönen i ett anställningsförhållande som upphört före 1996 enligt 8 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av APL (1842/1995). Justeringen förutsätter att arbetstagarens ansökan om justering av pensionslönen enligt prövning inkommer till pensionsanstalten senast den 31 december 2011.

15 §

Om ett anställningsförhållande enligt APL som har börjat före den 1 januari 2005 och fortgått den 1 januari 2005 fortgår oavbrutet ända till pensionsfallet och detta inträffar före 2012, beräknas pensionen både enligt APL i dess lydelse före den 1 januari 2005 och enligt lagen om pension för arbetstagare. När pensionen bestäms anses anställningsförhållandet härvid inte ha avbrutits den 1 januari 2005. Vid beräkningen av pensionen tillämpas också bestämmelserna i 2, 5, 5 a, 6, 7, 7 c och 7 d § samt 9 § 2 mom. i APL i deras lydelse före den 1 januari 2005. Om den pension för anställningsförhållandet som beräknats enligt de APL-bestämmelser som gällde före 2005 är större än den pension som beräknats enligt lagen om pension för arbets-

tagare, läggs skillnaden till den pension som beräknats enligt lagen om pension för arbetstagare. Detta gäller dock varken deltidspension eller någon annan pension som, efter att deltidspension först beviljats, beviljas en person som fötts före 1947.

Om arbetsgivaren i sin tjänst har arbetstagare på vilka 1 mom. tillämpas eller vilkas arbetslöshetspension i enlighet med 8 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av APL (634/2003) bestäms enligt de bestämmelser som gällde före 2005, skall arbetsgivaren beträffande dessa arbetstagare meddela pensionsanstalten dels de uppgifter som föreskrivs i 144 § i lagen om pension för arbetstagare, dels uppgifter om när anställningsförhållandena har börjat respektive slutat. Pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen övervakar att uppgifterna lämnas in och är korrekta.

16 §

Om en arbetstagare vars ansökan om utbetalning av pension till utlandet har avslagits enligt bestämmelserna i 9 a § i APL i den lydelse de hade före den 1 januari 2003 på nytt ansöker om utbetalning av pensionen till utlandet, betalas av pensionen till utlandet de belopp som har förfallit till betalning efter att den nya ansökan inkommit.

17 §

Sker en sådan förändring i arbetsförmågan hos en arbetstagare vars ansökan om delinvalidpension som börjat före den 1 januari 1982 och fortgått utan avbrott att han eller hon har rätt att få full invalidpension och förändringen kan bedömas fortgå minst ett år, ändras delinvalidpensionen till full invalidpension från ingången av månaden efter förändringen.

18 §

Ett långvarigt arbetsförmöget barn som får familjepension efter en förmänslåtare som har dött före den 1 juli 1990 har rätt att få familjepension så länge arbetsförmågan fortgår utan avbrott. Fortsatt utbetalning av familjepension efter det att barnet fyllt 18 år förutsätter särskild ansökan.

Den rätt till tillägg till föräldralösa barn som en familjepensionstagare som får nämnda tillägg har bestäms enligt de pensionslagar

för anställningsförhållanden som gällde innan lagen om pension för arbetstagare trätt i kraft också när beloppet av familjepension skall justeras efter att lagen om pension för arbetstagare har trätt i kraft.

19 §

Rätt till efterlevandepension har en änka som är född den 1 juli 1950 eller tidigare, om

- 1) hon från och med den 1 januari 1990 eller ett tidigare datum har varit gift med förmänslåtaren,
- 2) äktenskapet har ingåtts innan förmänslåtaren hade fyllt 65 år, och
- 3) äktenskapet vid förmänslåtarens död har varat i minst tre år.

20 §

En efterlevandepension som indragits på grund av att den efterlevande ingått ett nytt äktenskap börjar på ansökan av den efterlevande betalas ut på nytt enligt 4 b § 2 mom. i APL i dess lydelse före denna lags ikraftträdande, om den efterlevandes nya äktenskap upplöses innan lagen om pension för arbetstagare har trätt i kraft och ansökan om ny utbetalning inkommer till pensionsanstalten inom sex månader från det att lagen om pension för arbetstagare har trätt i kraft.

21 §

Det villkor beträffande inkomster för återstående tid som utgör en förutsättning för yrkesinriktad rehabilitering uppfylls när den återstående tiden har beaktats i arbetstagarens pension i enlighet med bestämmelserna i 6 a och 6 b § i APL i den lydelse de hade före den 1 januari 2005.

22 §

Om en arbetstagare har arbetat i Finland före den 1 januari 2005, räknas det särskilda tillägg till den teoretiska pensionen som avses i 64 § 3 mom. i lagen om pension för arbetstagare ut på basis av lönen i det anställningsförhållande på basis av vilket den återstående tiden eller motsvarande inkomst bör beaktas vid bestämmandet av pension som beviljas före den 1 januari 2005, utgående från de pensionslagar för anställningsförhållanden som gällde före den 1 januari 2005.

23 §

På en pension i fråga om vilken pensionsfallet har inträffat före den 1 januari 2007 tillämpas 8 § 6 mom. i APL i den lydelse det hade före den 1 januari 2007 också efter det att lagen om pension för arbetstagare har trätt i kraft.

Från pension enligt lagen om pension för arbetstagare avdras inte en sådan ersättning enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst som grundar sig på en skada som uppkommit under krigen åren 1939-1945.

24 §

Om en arbetstagare får pension enligt lagen om generationsväxling för lantbruksföretagare, avträdelseersättning enligt lagen om avträdelseersättning för lantbruksföretagare eller avträdelsestöd enligt lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare, intjänas i pension 1,5 procent om året för arbete som utförs under den tid pensionen, ersättningen eller stödet betalas.

Grundbeloppet av generationsväxlingspension, avträdelseersättning och avträdelsestöd enligt 1 mom. beaktas

- 1) som pension som medför att pensionstagaren inte har rätt till deltidspension,
- 2) vid bestämmandet av efterlevandepension som pension som den efterlevande får på basis av förvärvsarbete, och
- 3) som pension som avses i 92 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

25 §

Arbetsgivaren har rätt att få ett beslut om för vilken tid arbetsinkomsterna för en arbetstagare som är född före 1945 och arbetsinkomsterna för en arbetstagare i ett anställningsförhållande enligt APL som börjat före den 1 januari 2005 och fortgått efter den 1 januari 2005 skall försäkras enligt lagen om pension för arbetstagare. Beslutet meddelas av den pensionsanstalt där arbetsgivaren har ordnat pensionsskyddet för arbetstagaren.

26 §

En pension i fråga om vilken pensionsfallet har inträffat före 2005 bestäms enligt de pensionslagar för anställningsförhållanden som gällde före 2005, om inte något annat följer

av ikraftträdandebestämmelserna i lagarna om ändring av de nämnda lagarna (885/2004, 887/2004 och 889/2004) och av lagarna om ändring av ikraftträdandebestämmelserna i nämnda lagar (886/2004, 888/2004 och 890/2004).

På sådan invalid-, arbetslöshets- och familjepension i fråga om vilken pensionsfallet inträffar 2005 tillämpas bestämmelserna i de pensionslagar för anställningsförhållanden som gällde den 31 december 2004. Om arbetstagaren dock har fyllt 63 år innan arbetsoförmågan börjat, beviljas ålderspension motsvarande det intjänade beloppet i stället för invalidpension. Om arbetstagaren fyller 63 år före utgången av den primärtid som anges i 12 kap. 3 § i sjukförsäkringslagen (1224/2004), beräknas och beviljas pensionen i form av ålderspension från ingången av månaden efter den då 63 års ålder uppnåddes, i stället för att beviljas i form av invalidpension.

Om pensionsfallet i fråga om familjepension inträffar efter 2005, men familjepensionen bestäms på basis av en sådan pension som förmånslåtaren fått och som samordnats enligt de pensionslagar för anställningsförhållanden som gällde före den 1 januari 2005, samordnas också familjepensionen i enlighet med de ovan nämnda lagarna. Vid uträkningen av samordningsgränsen avdras härvid dock varken grundbeloppet av barnpension eller grundbeloppet av efterlevandepension enligt familjepensionslagen (38/1969).

27 §

På deltidspensionen för en arbetstagare som är född före 1947 och på ålderspension som beviljas efter den tillämpas bestämmelserna i 4 § 2 mom., det inledande stycket i 4 f § 1 mom., 4 g § 2 mom. och 5 § 4 mom. i APL i deras lydelse den 31 december 2004 samt 5 § 6 mom. i APL i momentets lydelse den 31 december 2002. En sådan arbetstagare har rätt till förtida ålderspension från ingången av månaden efter den under vilken han eller hon fyllt 60 år. Förtidsminskningen görs från 65 års ålder till pensioneringens början i enlighet med de koefficienter för förtida uttag som anges i 5 a § 2 mom. i APL i momentets lydelse den 31 december 2004.

En sådan arbetstagare som avses i 1 mom. har rätt till oreducerad ålderspension vid fyllda 63 år. Fortsätter arbetstagaren dock i deltidarbete efter att ha fyllt 65 år, omvandlas deltidspensionen vid ingången av kalendermånaden efter den under vilken 65 års ålder uppnåtts till en lika stor ålderspension. I pension på grundval av arbetsinkomsterna intjänas då 1,5 procent per år under tiden mellan ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren fyller 65 år och utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 68 år. Börjar ålderspensionen för deltidarbete senare än från ingången av månaden efter den under vilken 68 års ålder uppnåtts, höjs den uppskjutna pensionsdelen på det sätt som föreskrivs i 12 § 4 mom. i lagen om pension för arbetstagare. Vad som bestäms i denna paragraf tillämpas också när ny pension beviljas efter en sådan deltidspension i fråga om vilken pensionsfallet har inträffat före den 1 januari 2005.

28 §

En långtidsarbetslös arbetstagare som är född före 1950 har rätt till arbetslöshetspension på det sätt som bestäms i de pensionslagar för anställningsförhållanden som gäller när lagen om pension för arbetstagare träder i kraft, i ikraftträdandebestämmelserna i lagarna om ändring av dem och i lagarna om ändring av de nämnda ikraftträdandebestämmelserna. Till övriga delar tillämpas på arbetslöshetspension och dem som får sådan bestämmelserna i 4 c §, 5 § 1 mom. 1 punkten, 5 § 3 mom. och 17 b § 3 mom. i APL i den lydelse de hade när lagen om pension för arbetstagare trädde i kraft.

Utan hinder av vad som föreskrivs i 1 mom. bestäms arbetstagarens rätt till pension för den återstående tiden på samma sätt som den skulle bestämmas om pensionsfallet i fråga om arbetslöshetspensionen inträffade den 31 december 2006. Vid beräkningen av den lön som ligger till grund för pensionen för den återstående tiden beaktas då inkomsterna fram till den 31 december 2006.

29 §

Om arbetstagaren inte har något anställningsförhållande som lyder under lagen om pension för arbetstagare, svarar för den ar-

betslöshetspension som innefattar rätt till återstående tid den pensionsanstalt där den återstående tiden eller motsvarande inkomst med stöd av 28 § 1 mom. räknas in i den pension som bestäms på basis av det försäkrade anställningsförhållandet.

Har arbetstagaren arbetat i ett anställningsförhållande som lyder under lagen om pension för arbetstagare så att de för detta arbete erhållna arbetsinkomsterna uppgår till minst 20 000 euro, svarar pensionsanstalterna gemensamt för kostnaderna för en arbetslöshetspension som innefattar rätt till återstående tid eller motsvarande inkomst på det sätt som bestäms i 179 § i lagen om pension för arbetstagare. Pensionsanstalterna svarar gemensamt också för kostnaderna för en arbetslöshetspension som inte innefattar rätt till återstående tid eller motsvarande inkomst.

Om arbetstagarens arbetsinkomster enligt lagen om pension för arbetstagare uppgår till mindre än 20 000 euro, svarar för kostnaderna för en arbetslöshetspension som innefattar rätt till återstående tid eller motsvarande inkomst den pensionsanstalt där den återstående tiden eller motsvarande inkomst med stöd av 28 § 2 mom. räknas in i den pension som bestäms på basis av det försäkrade anställningsförhållandet.

Beräkningsgrunderna för arbetslöshetspension, vilka ingår i de beräkningsgrunder som avses i 166 § i lagen om pension för arbetstagare, kan utarbetas så, att arbetsgivarens faktiska utgifter för arbetslöshetspension beaktas när försäkringsavgiften fastställs.

30 §

En arbetstagare som enligt 18 och 19 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av APL (634/2003) och enligt 20 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i den nämnda lagen (886/2004) har rätt att gå i ålderspension vid en ålder som är lägre än 62 år har också rätt att få ålderspension enligt lagen om pension för arbetstagare vid en ålder som är lägre än 62 år. Närmare bestämmelser om omvandling av pensionen så, att den motsvarar en lägre ålder än 62 år utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Om ålderspensionen börjar före det år då arbetstagaren fyller 62 år, omvandlas den genom en livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket ålderspensionen börjar. På motsvarande sätt gäller att pensionen, då en invalidpension ändras till ålderspension före det år då arbetstagaren fyller 62 år, justeras med en livslängdskoefficient som fastställts för det år då arbetstagarens pension ändrades till ålderspension.

31 §

Pensionsskyddscentralen har rätt att, utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, för uträkning av en pension som avses i 8 § 4 mom. och 26–28 § få de uppgifter som är nödvändiga för dels fastställande av pensionsgrundande rätt till återstående tid enligt 6 a § i APL, dels uträkning av arbetspensionstillägg enligt 7 f § i APL.

Den som beviljar eller betalar ut förmåner enligt 1 mom. skall på det sätt som Pensionsskyddscentralen bestämmer lämna uppgifter till Pensionsskyddscentralen för varje kalenderår före utgången av maj följande år eller före en annan med Pensionsskyddscentralen överenskommen tidpunkt.

32 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Lagens 5 § 4 mom. tillämpas dock från och med den 31 december 2006.

De belopp som anges i 4 § 2 mom. Och 29 § 2 och 3 mom. motsvarar värdet ett (1,000) år 2004 för den lönekoeficient som avses i 96 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

Det kompletteringsbelopp som avses i 5 § 2 mom. fastställs inte längre efter det att Eteras utgifter för invalidpension, uträknade som medeltalet för tre på varandra följande år, inte har överskridit de andra arbetspensionsförsäkringsbolagens genomsnittliga utgifter för invalidpension med 0,3 procentenheter, räknat på de försäkrade lönerna. Om invalidpensionsdelen av Eteras utjämningsansvar härvid överskrider den genomsnittliga invalidpensionsdelen av de andra arbetspensionsförsäkringsbolagens utjämningsansvar med mer än 30 procent, räknat på de försäkrade lönerna, används den överskjutande delen till bekostande av förmåner som enligt 179 § i lagen om pension för arbetstagare skall bekostas gemensamt. Det ovan nämnda medeltalet för utgiften för invalidpension under tre på varandra följande år uträknas första gången år 2014 som medeltal för utgifterna för invalidpension under åren 2011–2013.

På tilläggspensionsskydd som en arbetsgivare har ordnat för sina arbetstagare innan denna lag har trätt i kraft tillämpas alltjämt vad som bestäms i 11 § i APL i dess lydelse före den 1 januari 2007 och i författningar på lägre nivå som utfärdats med stöd av den samt i ikraftträdandebestämmelserna i lagarna om ändring av APL (1482/1995 och 1263/1999).

På en pensionsordning gällande ett minimiskydd enligt APL där arbetsgivaren har inkluderat sig själv enligt 1 § 3 mom. i APL, sådant momentet lyder i lagarna av den 8 juli 1961 (395/1961) och den 16 december 1966 (639/1966), tillämpas de villkor och grunder för fribrev beträffande arbetsgivares pensionsförsäkring som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt den 28 december 2004.

3.

Lag**om Pensionsskyddscentralen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Pensionsskyddscentralen

Pensionsskyddscentralen är ett gemensamt organ för verkställigheten och utvecklingen av den privata sektorns arbetspensionsskydd, som avses i lagen om pension för arbetstagare (x/2005), lagen om pension för företagare (468/1969), lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969) och lagen om sjömanspensioner (72/1956).

Pensionsskyddscentralen verkar även som ett gemensamt organ för de arbetspensionsanstalter som ansvarar för verkställigheten av de arbetspensionslagar för den offentliga sektorn som nämns i 3 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare, så som bestäms i denna lag eller någon annan lag.

2 §

Pensionsskyddscentralens uppgifter

Pensionsskyddscentralen skall:

1) främja verkställigheten och utvecklingen av den privata sektorns arbetspensionsskydd genom att göra framställningar och utredningar samt att ge myndigheterna utlåtanden i ärenden som gäller pensionsskyddet för arbetstagare inom den privata sektorn och för företagare eller utvecklingen av detta pensionsskydd;

2) bedriva statistisk verksamhet och forskning inom sitt verksamhetsområde;

3) främja samarbete mellan pensionsanstalterna i uppgifter som förutsätter samverkan mellan pensionsanstalterna och sköta uppgifter som hänför sig till pensionsanstalternas samverkan;

4) främja arbetspensionsanstalternas samarbete med övriga inrättningar och myndigheter;

5) ha hand om de register som behövs för de uppgifter som föreskrivits för den i lag och se till att den information som arbetspensionsanstalterna behöver för verksamheten enligt arbetspensionslagarna är tillgänglig;

6) för att säkerställa en enhetlig tillämpningspraxis ge pensionsanstalterna anvisningar om tillämpningen av arbetspensionslagarna för den privata sektorn, förordningar och övriga bestämmelser som getts med stöd av dessa; samt

7) informera och ge råd om arbetspensionerna, dock med beaktande av vad som bestäms i 211 § i lagen om pension för arbetstagare.

Pensionsskyddscentralen har som uppgift att:

1) övervaka iakttagandet av försäkringskyldigheten enligt arbetspensionslagarna och vid behov teckna en pensionsförsäkring på arbetsgivarens bekostnad enligt 186 och 187 § i lagen om pension för arbetstagare och 12 § i lagen om pension för företagare;

2) avgöra om lagen om pension för arbetstagare, lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare skall tillämpas på ett arbete och på en parts begäran ge ett överklagbart beslut om avgörandet enligt 10 § i lagen om pension för arbetstagare, 1 § i lagen om pension för företagare och 1 § i lagen om pension för lantbruksföretagare;

3) på ansökan av en arbetsgivare, arbetstagare, tjänsteman eller företagare avgöra om den finska lagstiftningen om social trygghet enligt bestämmelserna om tillämplig lagstiftning i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social

trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen (EG-förordningen om social trygghet) eller i överenskommelser om social trygghet som Finland ingått skall tillämpas på en person som arbetar utomlands, och på en parts begäran ge ett överklagbart beslut i ärendet;

4) sköta uppgifter som gäller pensionsansökningar som skall sändas utomlands så som föreskrivs i EG-förordningen om social trygghet och överenskommelserna om social trygghet samt sköta övriga uppgifter som följer av dessa bestämmelser i den utsträckning som social- och hälsovårdsministeriet bestämmer;

5) sköta uppgifterna som förbindelseorgan enligt 3 § i lagen om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensionssystem (165/1999);

6) avgöra vilken pensionsanstalt som är behörig att handlägga en pensionsansökan i egenskap av sista pensionsanstalt så som bestäms i 111 § i lagen om pension för arbetstagare

7) avgöra pensionsansökan om arbetstagaren inte har arbete som omfattas av arbetspensionslagarna, så som bestäms i 111 § i lagen om pension för arbetstagare

8) avgöra och ge beslut om huruvida det finns förutsättningar för befrielse från att betala försäkringsavgift enligt 155 § i lagen om pension för arbetstagare eller för befrielse från försäkringsskyldigheten enligt 149 § eller 150 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare

9) sända arbetstagaren besked om pensionsberättigande oavlönade perioder som införts i registret, om arbetstagaren inte har registrerade inkomster som omfattas av arbetspensionslagarna för den privata sektorn, samt på begäran av arbetstagaren ge ett beslut om dem enligt 75 § i lagen om pension för arbetstagare;

10) utreda och avgöra fördelningen av kostnader mellan pensionsanstalterna på det sätt som avses i 183 och 184 § i lagen om pension för arbetstagare och i 16-17 § i förordningen om pension för företagare (668/1969) och fastställa statens andel enligt 17 a § i förordningen om pension för företagare samt statens kostnad enligt lagen om

pensionsersättning som skall betalas ur statens medel för tiden med vård av barn under tre år eller tiden för studier (644/2003);

11) utöva tillsyn över verksamheten vid den privata sektorns pensionsanstalter i den utsträckning som föreskrivs i lag; samt

12) sköta övriga sådana uppgifter som särskilt föreskrivs för den i lag.

3 §

Sökande av ändring och undanröjande av beslut

Ändring kan sökas i ett beslut som Pensionsskyddscentralen gett enligt 2 § 2 mom. 1–5 och 7–10 punkten eller Pensionsskyddscentralens beslut som vunnit laga kraft kan undanröjas enligt bestämmelserna i lagen om pension för arbetstagare.

4 §

Pensionsskyddscentralens rätt att få uppgifter för statistisk verksamhet och forskning

Utän hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar gällande erhållande av uppgifter har Pensionsskyddscentralen rätt att få de personuppgifter och övriga uppgifter som behövs för statistisk verksamhet och forskning inom dess verksamhetsområde av

- 1) arbetspensionsanstalterna;
- 2) Ålands landskapsregering;
- 3) Folkpensionsanstalten;
- 4) Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbund;
- 5) Trafikförsäkringscentralen;
- 6) försäkringsbolag som sköter lagstadgad olycksfalls- eller trafikförsäkring;
- 7) Försäkringsbranschens Rehabilitering rf; samt

8) övriga myndigheter och inrättningar inom socialförsäkringen om det pensionskydd och den övriga sociala trygghet som dessa instanser sköter.

Pensionsskyddscentralen har rätt att avgiftsfritt få de uppgifter som nämns i 1 mom. Om uppgifterna behövs i en viss form och detta förorsakar betydande merkostnader för den som lämnar ut uppgifterna, skall kostnaderna dock ersättas.

5 §

Pensionsskyddscentralens kostnader

För Pensionsskyddscentralens kostnader ansvarar de pensionsanstalter som sköter det i 3 § 1 mom. lagen om pension för arbetstagarare avsedda pensionsskyddet för den privata sektorn så som bestäms i 180 § lagen om pension för arbetstagarare.

Pensionsskyddscentralen har rätt att ta ut avgifter för sina tjänster.

6 §

Utövande av beslutanderätt

Pensionsskyddscentralens beslutanderätt utövas av representantskapet och styrelsen.

7 §

Representantskapet

Pensionsskyddscentralens representantskap tillsätts av social- och hälsovårdsministeriet. Representantskapet har högst 30 medlemmar. Till medlemmar i representantskapet skall utses representanter för arbetsgivar-, arbetstagar- och företagargorganisationerna samt personer som är förtrogna med verksamheten vid försäkringsbolag, försäkringskassor och försäkringsstiftelser samt med försäkringsjuridik, försäkringsmedicin och försäkringsmatematik. För varje medlem i representantskapet skall utses en personlig suppleant. Personer som är medlemmar i styrelsen får inte utses som medlemmar i representantskapet.

Medlemmarna i representantskapet skall utnämnas för högst tre kalenderår i sänder. Närmare bestämmelser om tillsättandet av representantskapet utfärdas genom förordning av statsrådet.

8 §

Representantskapets uppgifter och beslutsfattande

Representantskapet har som uppgift att:

1) besluta om de allmänna riktlinjerna för Pensionsskyddscentralens verksamhet samt

övervaka Pensionsskyddscentralens styrelses verksamhet;

2) utse 11 medlemmar till styrelsen samt en personlig suppleant för var och en;

3) besluta om styrelsemedlemmarnas arvoden;

4) utse en revisor och vid behov en ställföreträdare för revisorn samt besluta om deras arvoden; och

5) behandla bokslutet och revisionsberättelsen samt besluta om åtgärder som dessa föranleder.

Representantskapet är beslutfört när minst hälften av medlemmarna, inklusive ordföranden eller vice ordföranden, är närvarande vid mötet. När både ordföranden och vice ordföranden är förhindrade att närvara vid mötet eller jäviga att ta del i behandlingen av något ärende, förs ordet av en medlem i representantskapet som mötet väljer till denna uppgift.

Vid sammanträdet har varje medlem en röst. Om rösterna utfaller jämnt gäller den mening som ordföranden biträtt som beslut, utom vid val, där lotten avgör. Närmare bestämmelser om representantskapets beslutsfattande utfärdas genom förordning av statsrådet.

9 §

Styrelsen

Pensionsskyddscentralens styrelse har en ordförande och en vice ordförande, som förordnas av social- och hälsovårdsministeriet. Styrelsen har också 11 övriga medlemmar, som utses av representantskapet och för vilka det skall utses en personlig suppleant för var och en. De medlemmar i representantskapet som företräder arbetsgivarorganisationerna utser tre styrelsemedlemmar, de medlemmar som företräder arbetstagarorganisationerna likaså tre och de medlemmar som företräder företagargorganisationerna utser två styrelsemedlemmar. Representantskapets samtliga medlemmar utser gemensamt de tre övriga styrelsemedlemmarna.

En av styrelsemedlemmarna skall vara försäkringsjurist, en försäkringsläkare och en försäkringsmatematiker. Styrelsemedlemmarna skall ha gott anseende.

Styrelsemedlemmarna skall utnämnas till uppgiften för högst tre kalenderår i sänder. Närmare bestämmelser om valet av styrelse utfärdas genom förordning av statsrådet.

10 §

Styrelsens uppgifter och beslutsfattande

Styrelsen leder och utvecklar Pensions- skyddscentralens verksamhet. Styrelsen har som uppgift att:

- 1) årligen göra upp en verksamhets- och ekonomiplan;
- 2) årligen upprätta ett bokslut som även inbegriper en verksamhetsberättelse;
- 3) utarbeta en arbetsordning för Pensions- skyddscentralen
- 4) anställa och entlediga Pensionsskydds- centralens verkställande direktör och övriga direktörer samt avtala om deras avlöning och övriga tjänstgöringsvillkor;
- 5) besluta om övriga ärenden som är av principiell natur eller annars viktiga, om de inte ankommer på representantskapet; och
- 6) kära och svara på Pensionsskyddscentra- lens vägnar.

Styrelsen kan delegera behörighet till verk- ställande direktören, direktörerna samt tjäns- temännen.

Styrelsen är beslutför, när ordföranden eller vice ordföranden och minst hälften av de öv- riga medlemmarna är närvarande.

Vid behandlingen av ärenden gäller den ståndpunkt som beslut som de flesta har bi- trätt. När rösterna fördelas jämnt, gäller den ståndpunkt som ordföranden har biträtt som beslut.

En styrelsemedlem får inte delta i behand- lingen av ett sådant ärende som gäller hans eller en sådan sammanslutnings, där han är styrelsemedlem, verkställande direktör eller tjänsteman, enskilda intresse. Närmare be- stämmelser om styrelsens uppgifter och be- slutsfattande utfärdas genom förordning av statsrådet.

11 §

Verkställande direktör

Pensionsskyddscentralen har en verkstäl-

lande direktör. Verkställande direktören skall ha gott anseende och tillräcklig kännedom om arbetspensionsförsäkringsverksamhet. Styrelsen utnämner en ställföreträdare för verkställande direktören.

12 §

Suppleanter och verkställande direktörens ställföreträdare

Bestämmelserna om medlemmar i repre- sentantskapet eller styrelsen eller om verk- ställande direktören i 7–11 paragrafen eller i statsrådets förordning tillämpas på motsva- rande sätt på de personliga suppleanterna för medlemmarna i representantskapet eller sty- relsen samt verkställande direktörens ställfö- reträdare.

13 §

Ekonomisk tillsyn

Den ekonomiska tillsynen över Pensions- skyddscentralen ankommer på Försäkrings- inspektionen. Närmare bestämmelser om verkställigheten av den ekonomiska tillsynen utfärdas genom förordning av statsrådet.

14 §

Bokföring och bokslut

Vid Pensionsskyddscentralens bokföring och upprättande av bokslut skall bokförings- lagen (1336/1997) samt bokföringsförord- ningen (1339/1997) iakttas i tillämpliga de- lar. Försäkringsinspektionen kan ge närmare föreskrifter, anvisningar och utlåtanden om tillämpningen av bokföringslagen och bokfö- ringsförordningen på Pensionsskyddscentra- len samt om scheman för och noter till Pen- sionsskyddscentralens resultat- och balans- räkning.

På ansökan av Pensionsskyddscentralen kan Försäkringsinspektionen av särskilda skäl för viss tid bevilja undantag från de be- stämmelser och föreskrifter som avses i 1

mom., om undantaget behövs för att ge en rättvisande bild av resultatet av Pensions-skyddscentralens eller dess koncerns verksamhet eller ekonomiska ställning.

Om en föreskrift, en anvisning eller ett utlåtande som avses i denna paragraf är av betydelse med tanke på den allmänna tillämpningen av bokföringslagen eller bokföringsförordningen, skall Försäkringsinspektionen, innan föreskriften, anvisningen eller utlåtandet ges, begära bokföringsnämndens utlåtande härom.

Av särskilda skäl kan Försäkringsinspektionen i enskilda fall för viss tid bevilja undantag från den skyldighet som nämns i 3 kap. 1 § 2 mom. andra meningen i bokföringslagen, tiden för upprättande av bokslut eller koncernbokslut, skyldigheten att upprätta koncernbokslut, de scheman och noter som skall användas för koncernresultaträkningen och koncernbalansräkningen samt räkenskapsperioden för dotterbolag som skall tas med i koncernbokslutet. En förutsättning för beviljande av undantag är att det inte strider mot Europeiska gemenskapernas rättsakter om bokslut och koncernbokslut.

15 §

Beredskap för undantagsförhållanden

Pensionsskyddscentralen skall genom deltagande i beredskapsplanering inom försäkringsbranschen och förberedelser av verksamhet under undantagsförhållanden och genom andra åtgärder säkerställa att dess uppgifter även under undantagsförhållanden kan skötas så störningsfritt som möjligt.

Om de uppgifter som följer av 1 mom. förutsätter åtgärder som klart avviker från sådan verksamhet som skall anses vara sedvanlig för Pensionsskyddscentralen och som medför väsentliga merkostnader, kan dessa kostnader ersättas ur den försörjningsberedskapsfond som avses i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen (1390/1992).

Försäkringsinspektionen kan ge anvisningar om tillämpningen av 1 mom.

16 §

Närmare bestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

4.

Lag**om ändring av 7 § i lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/1961) 7 § 1 mom., 7 § 3 mom. 4 punkten och 7 § 4 mom., sådana de lyder i lag 885/2004, och

fogas till 7 § 3 mom., sådant det lyder i nämnda lag 885/2004, en ny 5 punkt, varvid den nuvarande 5–10 punkten blir 6–11 punkt, som följer:

7 §

Vid fastställandet av den förvärvsinkomst som utgör grund för pensionen beaktas lön, resultatpremie eller något annat vederlag som har betalats eller avtalats att betalas som ersättning för arbete. Ett sådant vederlag anses höra till den förvärvsinkomst som utgör grund för pensionen även då det betalas till arbetstagaren av ett konkursbo, en sådan myndighet som enligt lönegarantilagen (866/1998) ansvarar för lönegarantin eller av någon annan betalare (ställföreträdande betalare) i stället för av arbetsgivaren.

Som sådant vederlag för arbete som avses i 1 mom. anses bland annat inte

4) en i 66 § i inkomstskattelagen (1535/1992) avsedd förmån som uppkommer genom användning av en anställningsoption, eller en prestation som är baserad på ett anställningsförhållande och som fastställs enligt förändringen av värdet på företagets aktier,

5) en premie som ges i form av sådana aktier i arbetsgivarbolaget eller ett annat bolag inom samma koncern som noteras på en börs som är underställd myndighetstillsyn, i form

av en placeringsdeposition eller på annat motsvarande sätt, eller helt eller delvis i form av pengar i stället för aktier, förutsatt att värdet av den behållning premien ger beror på hur värdet av aktierna utvecklas under en period på minst ett år efter att premien utlovas och att ett minst ett år långt förbud mot överlåtelse av aktierna utfärdas,

I de situationer som avses ovan i 3 mom. 10 punkten förutsätts dessutom att man inte beträffande betalningen av vinstpremie har ingått ett avtal som är bindande för arbetsgivaren och att ägarna fattar ett bindande beslut om utbetalning av kontant vinstpremie vid bolagsstämman efter räkenskapsperiodens slut och att vinstpremierna betalas därefter. En tilläggsförutsättning är att saken behandlas på det sätt som avses i lagen om samarbete inom företag (725/1978) eller på något annat motsvarande sätt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006. Den tillämpas på premie som betalas till arbetstagaren efter lagens ikraftträdande.

5.

Lag**om ändring av strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) rubriken för 9 § i 29 kap., sådan den lyder i lag 814/1998,
fogas till 29 kap. en ny 4 a och en ny 4 b § samt till 9 § i samma kapitel, sådan den lyder i nämnda lag 814/1998, nya 5 och 6 mom. som följer:

4 a §

Arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri

En arbetsgivare eller en företrädare för denne, som

1) genom att försumma försäkringsskyldigheten enligt lagen om pension för arbetstagare (xx/xxxx) eller en annan anmälningskyldighet som avses i lagen om pension för arbetstagare,

2) genom att till den som sköter uppgifter enligt lagen om pension för arbetstagare lämna felaktig information om sådana uppgifter som behövs enligt nämnda lag och som påverkar försäkringsavgiften eller fördelningen av de kostnader som pensionerna förleder, samt genom att vägra att lämna uppgifter som nämns i denna punkt,

3) genom att underlåta att till en pensionsanstalt som sköter pensionsförsäkring enligt lagen om pension för arbetstagare redovisa arbetspensionsförsäkringsavgift som arbetsgivaren eller denna företrädare tagit ut av arbetstagaren, eller

4) i övrigt bedrägligt får till stånd eller försöker få till stånd att ingen eller alltför låg arbetspensionsförsäkringsavgift bestäms eller att en sådan avgift återbetalas utan grund, skall för arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri dömas till böter eller till fängelse i högst två år.

När en i 1 mom. avsedd gärning bedömd som en helhet är ringa, får eftergift ske i fråga om anmälan, åtal eller straff, om en förhöjning av försäkringsavgiften anses vara en tillräcklig påföljd.

4 b §

Grovt arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri

Om vid arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri

1) eftersträvas avsevärd ekonomisk vinning, eller

2) brottet begås särskilt planmässigt och arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeriet även bedömt som helhet är grovt, skall gärningsmannen för *grovt arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år.

9 §

Straffansvar för juridiska personer och ansvarets fördelning

På en arbetsgivare och dennes företrädare som avses i 4 a och 4 b § i detta kapitel till-

lämpas vad som föreskrivs om arbetsgivare eller dennes företrädare i 47 kap. 8 § 1 mom. 1 eller 2 punkten i strafflagen. kapitel tillämpas vad som föreskrivs om ansvarsfördelning i 47 kap. 7 § i strafflagen.

På brott som nämns i 4 a och 4 b § i detta _____ Denna lag träder i kraft den 2007 .

Helsingfors den 21 april 2005

Republikens President

TARJA HALONEN

Social- och hälsovårdsminister *Sinikka Mönkäre*

4.

Lag**om ändring av 7 § i lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/1961) 7 § 1 mom., 7 § 3 mom. 4 punkten och 7 § 4 mom., sådana de lyder i lag 885/2004, och fogas till 7 § 3 mom., sådant det lyder i nämnda lag 885/2004, en ny 5 punkt, varvid den nuvarande 5–10 punkten blir 6–11 punkt, som följer:

Gällande lag

7 §

Vid fastställandet av den förvärvsinkomst som utgör grund för pensionen beaktas lön eller något annat vederlag som har betalats eller avtalats att betalas som ersättning för arbete. Ett sådant vederlag anses höra till den förvärvsinkomst som utgör grund för pensionen även då det erläggs till arbetstagaren av ett konkursbo, en sådan myndighet som enligt lagen om lönegaranti (866/1998) ansvarar för lönegarantin eller av någon annan betalare (ställföreträdande betalare) i stället för av arbetsgivaren.

Som sådant vederlag för arbete som avses i 1 mom. anses bland annat inte

4) en i 66 § i inkomstskattelagen avsedd förmån som uppkommer genom användning av en anställningsoption, eller en prestation som är baserad på ett anställningsförhållande och som fastställs enligt förändringen av värdet på företagets aktier,

Förslag

7 §

Vid fastställandet av den förvärvsinkomst som utgör grund för pensionen beaktas lön, resultatpremie eller något annat vederlag som har betalats eller avtalats att betalas som ersättning för arbete. Ett sådant vederlag anses höra till den förvärvsinkomst som utgör grund för pensionen även då det betalas till arbetstagaren av ett konkursbo, en sådan myndighet som enligt lönegarantilagen (866/1998) ansvarar för lönegarantin eller av någon annan betalare (ställföreträdande betalare) i stället för av arbetsgivaren.

Som sådant vederlag för arbete som avses i 1 mom. anses bland annat inte

4) en i 66 § i inkomstskattelagen (1535/1992) avsedd förmån som uppkommer genom användning av en anställningsoption, eller en prestation som är baserad på ett anställningsförhållande och som fastställs enligt förändringen av värdet på företagets aktier,

5) en premie som ges i form av sådana aktier i arbetsgivarbolaget eller ett annat bolag inom samma koncern som noteras på en börs som är underställd myndighetstillsyn, i form av en placeringsdeposition eller på annat motsvarande sätt, eller helt eller delvis i form av pengar i stället för aktier, förutsatt att värdet av den behållning pre-

Gällande lag

Förslag

mien ger beror på hur värdet av aktierna utvecklas under en period på minst ett år efter att premien utlovas och att ett minst ett år långt förbud mot överlåtelse av aktierna utfärdas,

I de situationer som avses ovan i 3 mom. 9 punkten förutsätts dessutom att man inte beträffande betalningen av vinstpremie har ingått ett avtal som är bindande för arbetsgivaren och att ägarna fattar ett bindande beslut om utbetalning av kontant vinstpremie vid bolagsstämman efter räkenskapsperiodens slut och att vinstpremierna betalas därefter. En tilläggsförutsättning är att saken behandlas på det sätt som avses i lagen om samarbete inom företag (725/1978) eller på något annat motsvarande sätt.

I de situationer som avses ovan i 3 mom. 10 punkten förutsätts dessutom att man inte beträffande betalningen av vinstpremie har ingått ett avtal som är bindande för arbetsgivaren och att ägarna fattar ett bindande beslut om utbetalning av kontant vinstpremie vid bolagsstämman efter räkenskapsperiodens slut och att vinstpremierna betalas därefter. En tilläggsförutsättning är att saken behandlas på det sätt som avses i lagen om samarbete inom företag (725/1978) eller på något annat motsvarande sätt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006. Den tillämpas på premie som betalas till arbetstagaren efter lagens ikraftträdande.

5.

Lag**om ändring av strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
 ändras i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) rubriken för 9 § i 29 kap., sådan den lyder i lag 814/1998,
 fogas till 29 kap. en ny 4 a och en ny 4 b § samt till 9 § i samma kapitel, sådan den lyder i nämnda lag 814/1998, nya 5 och 6 mom. som följer:

Gällande lag

Förslag

29 kap

29 kap

Om brott mot den offentliga ekonomin**Om brott mot den offentliga ekonomin**

4 a §

Arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri

En arbetsgivare eller en företrädare för denne, som

1) genom att försumma försäkringsskyldigheten enligt lagen om pension för arbetstagare (xx/xxx) eller en annan anmälningskyldighet som avses i lagen om pension för arbetstagare,

2) genom att till den som sköter uppgifter enligt lagen om pension för arbetstagare lämna felaktig information om sådana uppgifter som behövs enligt nämnda lag och som påverkar försäkringsavgiften eller fördelningen av de kostnader som pensionerna föranleder, samt genom att vägra att lämna uppgifter som nämns i denna punkt,

3) genom att underlåta att till en pensionsanstalt som sköter pensionsförsäkring enligt lagen om pension för arbetstagare redovisa arbetspensionsförsäkringsavgift som arbetsgivaren eller denna företrädare tagit ut av arbetstagaren, eller

4) i övrigt bedrägligt får till stånd eller försöker få till stånd att ingen eller alltför låg arbetspensionsförsäkringsavgift bestäms eller att en sådan avgift återbetalas utan grund, skall för arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri dömas till böter eller till fängelse i högst två år.

När en i 1 mom. avsedd gärning bedömd som en helhet är ringa, får eftergift ske i fråga om anmälan, åtal eller straff, om en förhöjning av försäkringsavgiften anses vara en tillräcklig påföljd.

4 b §

Grovt arbetspensionsförsäkringsavgifts-
bedrägeri

Om vid arbetspensionsförsäkringsavgifts-
bedrägeri

1) eftersträvas avsevärd ekonomisk vin-
ning, eller

2) brottet begås särskilt planmässigt
och arbetspensionsförsäkringsavgiftsbe-
drägeriet även bedömt som helhet är grovt,
skall gärningsmannen för grovt arbetspen-
sionsförsäkringsavgiftsbedrägeri dömas till
fängelse i minst fyra månader och högst
fyra år.

9 §

Definitioner

9 §

Straffansvar för juridiska personer **och an-
svarets fördelning**

På en arbetsgivare och dennes företrädare som avses i 4 a och 4 b § i detta kapitel tillämpas vad som föreskrivs om arbetsgivare eller dennes företrädare i 47 kap. 8 § 1 mom. 1 eller 2 punkten i strafflagen.

På brott som nämns i 4 a och 4 b § i detta kapitel tillämpas vad som föreskrivs om ansvarsfördelning i 47 kap. 7 § i strafflagen.

Denna lag träder i kraft den 2007 .
